

Transitie nieuw pensioenstelsel

Oktober 2025

Versiebeheer

#	Auteur	Status
0.1	Dick Kamp	Eerste versie ter bespreking met de regiegroep op 4 september 2024
1.0	Dick Kamp	Tweede versie ter bespreking met de regiegroep op 17 oktober 2024
2.0	Rein Godding	Versie 12-11-24
3.0	Rein Godding	Versie 25-11-24
4.0	Rutger de Wit / Muriel van den Berg	Versie 18-02-24
5.0	Rutger de Wit	Versie 18-03-24
6.0	Rutger de Wit	Versie 08-07-24
7.0	Chris van der Oord	Versie 18-08-25
8.0	Chris van der Oord	Versie 3-9-25
8.1	Chris van der Oord, Rutger de Wit	Versie 29-9-25 ter vaststelling door het bestuur 2 oktober 2025
8.2	Chris van der Oord	Versie 28-10-25

Inhoud

1.	Management samenvatting	5
2.	Opzet van het implementatieplan	6
3.	Algemene gegevens	7
4.	Inrichting projectorganisatie en besluitvorming	8
5.	Risicoanalyses en beheersingsmaatregelen	18
6.	Data en datakwaliteit	42
7.	Invaren	53
8.	Financiële opzet	64
9.	Evenwichtige transitie	73
10.	Transitieplan	96
	Bijlage brondocumenten	100

Inleiding

Stichting Pensioenfonds Robeco (hierna: het fonds of het pensioenfonds) is op 13 maart 1972 opgericht. Het fonds is een zelfstandige organisatie, met als doel het verzorgen van een pensioenvoorziening voor huidige en voormalige werknemers van werkgevers Robeco en Orix (hierna: Robeco).

De Wet toekomst pensioenen (hierna: Wtp) is op 1 juli 2023 in werking getreden. Dit heeft tot gevolg dat de pensioenregeling van Robeco aangepast moet worden. Op grond van artikel 150d Pensioenwet hebben Sociale Partners van Robeco het transitieplan [en addendum [1] opgesteld. Hierin verantwoordt Robeco waarom gekozen is voor deze invulling van de nieuwe pensioenregeling, waarom gekozen is om de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen en waarom de werkgever en de ondernemingsraad (OR) vinden dat er sprake is van een evenwichtige overstap waarbij de belangen van actieve deelnemers, gewezen deelnemers en uitkeringsgerechtigden zijn geborgd.

Voor de implementatie van de nieuwe pensioenregeling door de invoering van de Wtp heeft het pensioenfonds ook een eigen plan opgesteld: het implementatieplan. In het implementatieplan gaat het pensioenfonds na en legt het schriftelijk vast of het in staat is de pensioenregeling uit te voeren. In dit plan wordt verder vastgelegd hoe het fonds om zal gaan met de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten op basis van de pensioenregeling(en) uit het verleden. Verder stelt het fonds in dit plan vast hoe de pensioenregeling technisch kan worden uitgevoerd en welke stappen gezet zijn om dit te realiseren. Daarnaast beschrijft dit implementatieplan welke stappen nog gezet moeten worden tot de daadwerkelijke uitvoering van het plan. Onderdeel van dit plan is een overzicht van de risico's en beheersmaatregelen benodigd voor het kunnen beheersen van de pensioenomgeving.

Op basis van de stand van de wet- en regelgeving in de context van pensioenfondsen hebben wij dit implementatieplan opgesteld en daarin de wettelijke voorschriften voor het implementatieplan voor pensioenfondsen verwerkt. Dit document is gebaseerd op de stand van zaken per 1 oktober 2025. Dit implementatieplan sluit aan op het transitieplan, zoals dat door Sociale Partners is opgesteld.

Het pensioenfonds dient het implementatieplan in bij De Nederlandsche Bank (hierna: DNB) binnen twee weken nadat het implementatieplan door het bestuur is vastgesteld. De uiterste termijn hiervoor is twee weken na de formele besluitvorming, beoogd op 28 oktober 2025). Hierna stelt het pensioenfonds het implementatieplan ook beschikbaar aan de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner en uitkeringsgerechtigde.

1. Management samenvatting

In dit implementatieplan van Stichting Pensioenfonds Robeco onderbouwt het bestuur dat het 'in control' is over de overgang van de huidige pensioenregeling naar de flexibele pensioenregeling beoogd per 1 juli 2026. Het pensioenfonds heeft een projectorganisatie ingericht die er planmatig voor zorgdraagt dat het bestuur in het kwartaal voorafgaand aan de overgang op verantwoorde wijze kan besluiten tot overgang naar de nieuwe pensioenregeling. Het bestuur onderkent de mogelijkheid en is derhalve voorbereid op een situatie dat de beoogde overgangdatum door interne danwel externe factoren op een later moment plaats dient te vinden. De sleutelfunctiehouders, het Verantwoordingsorgaan (VO) en de Raad van Toezicht (RvT) zijn nauw betrokken geweest en zullen ook nauw betrokken blijven bij het vervolg van dit project.

Centraal in het plan staat het inzicht en overzicht van risico's welke gepaard gaan met de overgang naar het nieuwe pensioencontract. Deze risico's zijn in kaart gebracht en nader geanalyseerd. Vervolgens is vastgesteld welke beheersmaatregelen aanwezig zijn. Indien nodig zijn aanvullende beheersmaatregelen getroffen. Het bestuur heeft vastgesteld dat de aanwezige restrisico's acceptabel zijn. Wel monitort het bestuur doorlopend of er nieuwe risico's opkomen en dat bekende risico's nog steeds binnen de risicohouding blijven.

In de nieuwe opzet wordt intensief samengewerkt tussen Appel Pensioenuitvoering (pensioenadministratie en deelnemerscommunicatie) en diverse partijen in de vermogensbeheerketen, zoals GSAM en Northern Trust. De operating modellen van deze uitvoerders zijn in de huidige situatie al op elkaar afgestemd en zullen gedurende het implementatieproject voorsorteren op de nieuwe situatie. De inrichting van de IT-platforms en de processen zijn bij de uitvoerders nog niet geheel afgerond. Wel zijn er door de uitbestedingspartijen, naar het oordeel van het bestuur, voldoende concreet en haalbaar geachte projectplannen opgesteld om tijdig gereed te zijn. Het bestuur monitort via de projectgroep onder leiding van een (externe) implementatiemanager de inhoudelijke en tijdige uitvoering van deze projectplannen. Hierdoor kan het bestuur een geïnformeerd en onderbouwd besluit tot overgang naar het nieuwe pensioencontract in het kwartaal voorafgaand aan de overgang nemen.

Een belangrijke voorwaarde voor de overgang naar het nieuwe pensioencontract is goede datakwaliteit. Het bestuur heeft door middel van gerichte datakwaliteit controles vastgesteld dat de data zoals in het verleden geadmineerd door ABNAMRO en APS, en op het moment door Appel Pensioenuitvoering, van goede kwaliteit zijn. Het bestuur monitort bij Appel Pensioenuitvoering kritisch dat de datakwaliteit op hoog niveau blijft in de periode tot invaren en voert voorafgaande aan de transitie aanvullend onderzoek uit naar de datakwaliteit. Hierdoor wordt geborgd dat er sprake is van verantwoorde overgang voor wat betreft de data in de pensioenadministratie.

De Sociale Partners verzoeken het bestuur om de reeds opgebouwde pensioenen in te varen in de nieuwe pensioenregeling. Bij de verdeling van het vermogen over de deelnemers wordt binnen de wettelijke mogelijkheden afgeweken van de standaardmethode, maar er wordt niet gekozen voor de vba methodiek. In plaats daarvan toetst het fonds of de gewenste omrekenmethode (de door het fonds gekozen TBI methode) voldoet aan 95% van de uitkomst van de standaardregel. Het bestuur heeft vastgesteld dat door hantering van deze methode er sprake is van een evenwichtige verdeling van het vermogen.

De overgang van de pensioenregeling vindt zijn oorsprong in de opdracht van de Sociale Partners. De Sociale Partners hebben gekozen voor de flexibele pensioenregeling. Het door Sociale Partners opgestelde transitieplan is zorgvuldig tot stand gekomen. Door middel van hoorrecht zijn de verenigingen van gepensioneerden (VvG) en gewezen deelnemers/slapers (VvS) hierbij betrokken geweest. Hun inbreng heeft geleid tot aanscherping van het transitieplan. Als bestuur hebben wij vastgesteld dat de opzet van de pensioenregeling passend en evenwichtig is. Het door het pensioenfonds te voeren beleggingsbeleid sluit aan bij de risicohouding van de deelnemers zoals door het bestuur onderzocht. Met de door de werkgever toegezegde premie kan de door Sociale Partners gewenste pensioenuitkomst op de langere termijn worden behaald. Daarbij heeft het bestuur vastgesteld dat de pensioenregeling door Appel Pensioenuitvoering, inclusief invaren, kan worden uitgevoerd.

2. Opzet van het implementatieplan

In dit implementatieplan legt het pensioenfonds vast op welke wijze voorbereidingen zijn getroffen en invulling wordt gegeven aan de uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst per (beoogd) 1 juli 2026. Omdat er sprake is van één (nieuwe) pensioenregeling is er ook één implementatieplan.

De opzet van het plan borgt dat het fonds in het kader van de transitie alle relevante aspecten meeweegt en inzicht geeft in onder meer de uitvoerbaarheid van de nieuwe pensioenregeling.

Dit implementatieplan is opgesteld op basis van de stand van de wet- en regelgeving voor pensioenfondsen¹ en relevante factsheets en Good Practices² van de toezichthouder DNB. Dit plan is op 28 oktober 2025 door het bestuur van het fonds vastgesteld en vervolgens ingediend bij DNB.

Als leeswijzer worden de volgende onderwerpen beschreven in dit document:

- Hoofdstuk 3 - Algemene gegevens voor dit implementatieplan: In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de pensioenregelingen die het pensioenfonds uitvoert, op basis van het pensioenreglement [69] die relevant zijn voor het implementatieplan.
- Hoofdstuk 4 - Inrichting projectorganisatie en besluitvorming: Het project van de transitie naar de nieuwe pensioenregeling vereist overleg en instemming tussen verschillende partijen. In dit hoofdstuk zijn het gevolgde proces en de wijze waarop de verschillende partijen zijn betrokken bij de besluitvorming van het project toegelicht.
- Hoofdstuk 5 - Risicoanalyses en beheersingsmaatregelen: In dit hoofdstuk worden de risico's ten aanzien van de transitie van de pensioenregeling besproken. De risico's worden op waarde geschat en de hiervoor genomen beheersmaatregelen worden genoemd. De risico's worden afgezet tegen de risicobereidheid van het pensioenfonds om vast te stellen of aanvullende beheersmaatregelen benodigd zijn.
- Hoofdstuk 6 - Data en datakwaliteit: Voor de juiste uitvoering van pensioenadministratie, beleggingen en uitkeren van pensioenen is datakwaliteit van vitaal belang. Juiste datakwaliteit stelt het fonds in staat haar kerntaak uit te voeren en helpt het voorkomen van afgeleide risico's die zich voor kunnen doen als resultante van het niet behalen van het vereiste niveau van datakwaliteit. Dit hoofdstuk gaat in op de datakwaliteit rondom de transitie.
- Hoofdstuk 7 - Invaren: In dit hoofdstuk motiveert het fonds de overwegingen tot invaren, hoe zal worden omgegaan met de opgebouwde pensioenaanspraken en de belangrijkste overwegingen daartoe.
- Hoofdstuk 8 - Financiële opzet: In dit hoofdstuk gaat het fonds in op diverse keuzes ten aanzien van de financiële opzet van de beoogde flexibele premierегeling. Er wordt onder meer ingegaan op de doelstellingen en uitgangspunten die het fonds heeft gebruikt bij de vormgeving van de nieuwe pensioenregeling en het daarbij behorende beleid.
- Hoofdstuk 9 - Evenwichtige transitie: In dit hoofdstuk wordt aan de hand van de uitkomsten van de doorrekening van transitie-effecten beschreven hoe het fonds het invaarsbesluit motiveert vanuit evenwichtigheid en in hoeverre de gemaakte keuzes ten opzichte van invaren, omrekenmethode, compensatie en risicodelingsreserve aansluiten bij de doelstellingen zoals geformuleerd door Sociale Partners in het transitieplan.
- Hoofdstuk 10 - Transitieplan: In dit hoofdstuk wordt het besluitvormingsproces rondom het transitieplan beschreven en wordt ingegaan op de wijze waarop evenwichtigheid, uitvoerbaarheid, wettelijke conformiteit en financiële grenzen zijn vastgesteld.

In de bijlage brondocumenten van dit implementatieplan hebben wij een overzicht van relevante documenten en rapportages opgenomen. In dit implementatieplan verwijzen wij naar deze documenten door het documentnummer uit de tabel in de bijlage te benoemen.

¹ Artikel 150i Pensioenwet, artikel 145h Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) en artikel 46 Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (Besluit uitvoering Pw en Wvb)

² Good Practice 'Inhoudsopgave implementatieplan pensioenfonds' van De Nederlandsche Bank d.d. 29 juni 2023

3. Algemene gegevens

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de pensioenregelingen die het pensioenfonds uitvoert op basis van het pensioenreglement, die relevant zijn voor dit implementatieplan:

Implementatieplan	
Implementatieplan is opgesteld door:	Pensioenfonds Robeco (bestaande uit bestuursbureau, bestuur en adviseur Milliman Pensioenen)
Op welke pensioenregelingen is het implementatieplan van toepassing?	De basisregeling en bruto aanvullende pensioenregeling
Zijn er andere implementatieplannen opgesteld?	Nee
Transitiedatum:	Beoogd op 1 juli 2026
Partijen betrokken bij de wijziging van de pensioenregeling (tezamen Sociale Partners)	
Werkgeversvertegenwoordiging(en):	Directie en Senior management
Werknemersvertegenwoordiging(en):	Ondernemingsraad
Pensioenuitvoerder	
Naam pensioenuitvoerder huidige pensioenregeling:	Stichting Pensioenfonds Robeco
Naam pensioenuitvoerder nieuwe pensioenregeling:	Stichting Pensioenfonds Robeco

Stichting Pensioenfonds Robeco voert (i) de huidige en toekomstige pensioenregeling uit ten behoeve van werknemers in dienst van Robeco Nederland B.V. en OCE Nederland B.V., (ii) voor oud-medewerkers van bovengenoemde werkgevers die hun rechten niet hebben overgedragen naar een andere uitvoerder en (iii) voor uitkering van pensioen aan uitkeringsgerechtigden van bovengenoemde werkgevers [3].

Het pensioenfonds voert momenteel twee pensioenregelingen uit ten behoeve van de actieve, gewezen en uitkeringsgerechtigde deelnemers:

1. Basisregeling
2. Bruto aanvullende regeling

De pensioenregeling is een hybride regeling. De basisregeling is een CDC-regeling waarvoor de werkgevers een vast premiepercentage betalen van de pensioengrondslag. De basisregeling geldt vanaf de franchise (EUR 18.475, 2025) tot een maximum pensioengevend jaarsalaris van schaal 100 (2025: tot salarisingrens EUR 88.175). Hierboven stellen de werkgevers tot een salaris van EUR 137.800 (2025) een premie ter beschikking die als hoofdregel wordt aangewend als storting op de Uitgebreid Ouderdomspensioen (UOP) rekening in de vorm van een beschikbare premieregeling (hierna ook: excedentregeling), tenzij de deelnemer kiest voor toevoeging aan het brutoloon.

Voorafgaand aan de transitie van de pensioenregeling van Robeco, beoogd per 1 juli 2026, is er per september 2024 sprake geweest van een overgang van de excedentregeling, uitgevoerd door ABN AMRO Pension Services, naar Appel Pensioenuitvoering (hierna: Appel) en sprake van een overgang van de basisregeling van Achmea Pensioenservices per 1 januari 2025 naar Appel. In de afgelopen periode zijn er dus verschillende type transities geweest bij verschillende uitvoerders, die bijvoorbeeld het onderdeel datakwaliteit raken. In hoofdstuk 6) is dit nader uitgewerkt.

4. Inrichting projectorganisatie en besluitvorming

Het project van de transitie naar de nieuwe pensioenregeling vereist intensief overleg en instemming tussen de verschillende partijen. Om de invoering van het nieuwe pensioencontract goed te laten verlopen, wordt er door een speciaal hiervoor opgerichte projectgroep actief gewerkt aan een projectplan met tijdslijnen. Het is een project waar veel partijen bij zijn betrokken en ook veel zaken worden uitgezocht. Zowel aan de kant van de werkgever en OR als ook aan de kant van het pensioenfonds. In dit hoofdstuk zijn het gevolgde proces en de wijze waarop de verschillende partijen zijn betrokken bij de besluitvorming van dit project toegelicht.

4.1 Inrichting projectstructuur ten behoeve van transitieperiode

Door het bestuur van het fonds is gekozen voor een projectstructuur met een stuurgroep, een externe projectmanager en diverse (operationele) werkgroepen. De Raad van Toezicht, het verantwoordingsorgaan en de sleutelfunctiehouders van het pensioenfonds worden door deze organen van het project geïnformeerd over de opzet en voortgang. Op deze wijze is gewaarborgd dat de transitie op beheerste wijze wordt gerealiseerd.

4.1.1 Samenstelling van de projectgroep

De projectgroep bestaat uit de stuurgroep, de externe projectmanager en diverse werkgroepen.

De **stuurgroep** is vanuit het bestuur aangewezen om de regie te voeren over het project. In operationele zin is de projectbesturing belegd bij de projectmanager. De stuurgroep bestaat uit de (plaatsvervangend) voorzitter van het fonds, een bestuurslid van het fonds, de directeur van het fonds, de projectmanager en vertegenwoordigers van de belangrijkste uitbestedingspartijen (Appel, NT, GSAM). De stuurgroep monitort de voortgang van het project en intervenueert waar nodig. Dit zorgt ervoor dat het bestuur van het pensioenfonds in staat wordt gesteld zijn verantwoordelijkheid te nemen over de transitie en de besluiten die binnen het project genomen moeten worden. Hierbij heeft de stuurgroep oog voor de verschillende organen binnen het fonds en de stakeholders buiten het pensioenfonds waaronder: Sociale Partners, uitbestedingspartijen en toezichhouders.

De externe **projectmanager** is verantwoordelijk voor het schrijven van het initiële projectplan, de aansturing van de projectactiviteiten via de betrokken (veelal externe) partijen, overzien van en contact houden met het stakeholderveld, bewaking risico's en zo nodig ontwikkelen van alternatieven. De bewaking van de tijdslijnen is onderdeel van zijn takenpakket. Zijn directe aanspreekpunten binnen het pensioenfonds zijn de directeur van het pensioenfonds en de stuurgroep. Zij fungeren als informatiebaken en klankbord van de projectmanager. De projectmanager legt ook verantwoording aan hen af.

De **werkstromen** zijn georganiseerd naar de diverse operationele activiteiten binnen het project. De betrokken teams zijn verantwoordelijk voor specifieke deelprojecten. Vanwege het integrale karakter van de implementatie is er veel samenhang tussen de deelprojecten. Het fonds wordt in elke werkstroom vertegenwoordigd door ten minste de directeur of de projectmanager. Er zijn de volgende werkstromen (met bijbehorende verantwoordelijkheden en werkzaamheden):

1. *Actuarieel* (maatmensberekeningen, vaststellen assumpties en grondslagen (bijvoorbeeld te hanteren rendementen), herverzekering, onderbouwing evenwichtigheid, opzet nieuwe pensioenregeling en uitkeringsfase)
2. *Risicohouding* (onderzoek risicopreferentie en vertaling naar de risicohouding, het beleggingsbeleid en opzet nieuwe pensioenregeling)
3. *Vermogensbeheer* (bepaling lifecycles, beleggingsplan, beleggingsrichtlijnen, beleggingstransitieplan (inclusief transitie DC vermogen), samenwerking pensioenadministrateur, herdefiniëring risico- en verantwoordingsrapportages, herijken servicelevel agreement en herijken uitvoeringsovereenkomst)
4. *Pensioenadministratie* (uitwerken pensioenregeling, uitwerken pensioenadministratie, uitwerken deelnemer communicatie, herijken periodieke rapportages toezichhouders en jaarverslaglegging, samenwerking fiduciair manager, uitwerken

pensioentransitie/invaarplan, uitwerken datakwaliteit, onderzoeken datakwaliteit, herijken servicelevel agreement en herijken uitvoeringsovereenkomst)

5. *Juridisch* (opstellen pensioenreglement, advisering herijking servicelevel agreements en uitvoeringsovereenkomsten)
6. *Communicatie* (opstellen communicatieplan transitie en opstellen communicatiestrategie nieuw pensioenstelsel)
7. *Risicobeheer* (onderzoek risico's transitie, onderzoek risico's pensioenuitvoering nieuwe pensioenregeling, onderzoek risico's vermogensbeheer nieuwe pensioenregeling, herijken risicomangement framework, herijken ERB en risicomangement projectrisico's)
8. *Mid-year transitie* (voorbereiden extra werkzaamheden rond invaren op een ander moment dan jaareinde, in samenwerking met accountant, actuaris en pensioenuitvoerder).

4.1.2. Vertegenwoordigde gremia en achterbannen

Bij het project zijn diverse gremia betrokken welke elk hun eigen verantwoordelijkheid hebben. Deze betreffen:

1. *Bestuur van het pensioenfonds*, is eindverantwoordelijk voor het project. Het bestuur monitort de voortgang (tijd en kwaliteit) op basis van de rapportages van en overleg met de stuurgroep. De deliverables van het project leiden tot bestuursbesluiten.
2. *Raad van Toezicht van het pensioenfonds*, heeft goedkeuringsrechten ten aanzien van het invaarverzoek en de uitvoeringsovereenkomst. Heeft een kritische blik op (bestuurlijke) besluitvorming gedurende het project (o.a. risicobeheersing en evenwichtigheid). Legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan. Het oordeel van de Raad van Toezicht is opgenomen in dit implementatieplan.
3. *Verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds*, heeft adviesrechten ten aanzien van de opdrachtaanvaarding, het vaststellen van de uitvoeringsovereenkomst en het invaarbesluit. Geeft een oordeel over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid en over de beleidskeuzes voor de toekomst. Het oordeel van het VO wordt opgenomen in dit implementatieplan.
4. *Vereniging van gepensioneerden*, heeft hoorrecht in de arbeidsvoorwaardelijke fase ten aanzien van het transitieplan dat door de Sociale Partners is opgesteld. De vereniging is hiermee op indirecte wijze betrokken bij het project en het implementatieplan.
5. *Vereniging Slapers Pensioenfonds*, deze vereniging behartigt de belangen van de slapers en heeft tevens hoorrecht. De vereniging is hiermee op indirecte wijze betrokken bij het project en het implementatieplan.

4.1.3. Schets belangrijkste gerealiseerde en nog te realiseren mijlpalen

In onderstaand overzicht staan de belangrijkste gerealiseerde mijlpalen én de nog te realiseren mijlpalen in de tijd:

#	Omschrijving	Datum afgerond	Eigenaar	Bestuursbesluit
1.	Deelnemersonderzoek risicopreferentie resulterend in de risicohouding	September 2023	Bestuur	Op 19 september 2023 heeft het bestuur ingestemd met de uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek van Montae (d.d. 29 augustus 2023) [14]. De uitkomsten worden verwerkt in de opzet van de lifecycles. Op 5 november 2024 is door het bestuur de risicohouding vastgesteld.
2.	Conceptbesluit Sociale Partners (hierna: SP) nieuwe regeling, compensatie, invaren, transitieplan	Afgerond op 3 mei 2024	Sociale Partners	
3.	Definitief besluit SP nieuw regeling, compensatie, invaren en transitieplan	Afgerond op 16 september 2024	Sociale Partners	
4.	Bevindingen datakwaliteit audit afgerond	Afgerond 18 maart 2025	APS en AAPS	

#	Omschrijving	Datum afgerond	Eigenaar	Bestuursbesluit
5.	Go – No Go opdrachtaanvaarding en implementatie- en communicatieplan	Afgerond op 18 maart 2025	Bestuur	Op 18 maart 2025 is in concept de opdrachtaanvaarding besproken in de vorm van het concept implementatieplan en het reeds vastgestelde communicatieplan. De definitieve opdrachtaanvaarding is d.d. 28 oktober 2025 behandeld in het bestuur.
6.	Datakwaliteit audit uitgevoerd met positieve conclusie fase 1 t/m 4 en overzicht acties 2025 tot aan moment van invaren	Afgerond op 22 april 2025	Bestuur	Datakwaliteit fase 1 t/m 4 is besproken op 20 augustus 2024. Aanvullende analyses bi APS zijn besproken op 25 november 2024 en 18 februari 2025, met positieve conclusies over datakwaliteit fase 1 t/m 4. Opinions van SFH en de AuP zijn besproken op 18 maart 2025 en 22 april 2025. Voorlopige conclusie van het bestuur over de datakwaliteit is positief. In 2025 wordt een aantal acties gemonitord bij Appel en vindt voorafgaand aan implementatie aanvullend onderzoek plaats bij Appel (opgenomen in dit implementatieplan)
7.	Opdrachtaanvaarding (inclusief invaarbesluit)	Afgerond op 28 oktober 2025	Bestuur	Op 28 oktober 2025 heeft het bestuur formeel de opdracht van Sociale Partners aanvaard.
8.	Implementatie- en communicatieplan indienen bij DNB en AFM	Afgerond uiterlijk 11 november 2025	Bestuur	Op 29 oktober zijn de respectievelijke plannen ingediend bij DNB en AFM.
9.	Gereed voor transitie administratie (Go – No Go)	31 maart 2026	Appel	Formele Go door het bestuur te nemen op 31 maart 2026.
10.	Gereed voor transitie excedentregeling (Go – No Go)	31 maart 2026	Appel	Formele Go door het bestuur te nemen op 31 maart 2026.
11.	Gereed voor transitie Vermogensbeheer (Go – No Go)	31 maart 2025 ⁶	GSAM	Formele Go door het bestuur te nemen op 31 maart 2026.
12.	Gereed voor productie transitie Communicatie (Go – No Go)	30 april 2026	Bestuur	Formele Go door het bestuur te nemen op 30 april 2026.
13.	Gereed voor verzending transitie Communicatie (Go – No Go)	15 mei 2026	Appel	Formele Go door het bestuur te nemen op 15 mei 2026
14.	Gereed voor voorbereiding invaren	31 mei 2026	Appel	Formele Go door het bestuur te nemen op 31 mei 2026
15.	Transitie administratie	1 juli 2026	Appel	Formele Go door het bestuur te nemen op 30 juni 2026
16.	Transitie administratie excedentregeling	1 juli 2026	Appel	Formele Go door het bestuur te nemen op 30 juni 2026
17.	Transitie Vermogensbeheer	1 juli 2026	GSAM	Formele Go door het bestuur te nemen op 30 juni 2026

#	Omschrijving	Datum afgerond	Eigenaar	Bestuursbesluit
18.	Transitie Communicatie	1 oktober 2026	Bestuur	Formele Go door het bestuur te nemen op 30 september 2026

4.1.4. Vervolgstappen tot aan transitie

Het fonds voert in 2025 en H1 2026 de volgende stappen uit:

1. **Afronding inrichting pensioenadministratie**, inclusief uitwerking pensioenregeling en (logistieke en administratieve) bedrijfsvoering met de fiduciair manager. Dit is ruim vóór 30 juni 2026 afgerond waarbij op uiterlijk 31 maart 2026 het bestuur een formele GO of NO GO geeft op basis van de mate van zekerheid welke zij heeft ontvangen van Appel, NT en GSAM.
2. **Afronding inrichting vermogensbeheerproces**. Hierbij is de interfacing tussen Appel, NT en GSAM meegenomen. Dit is vóór 28 februari 2026 afgerond waarbij uiterlijk 31 maart 2026 het bestuur een formele GO of NO GO geeft op basis van de mate van zekerheid welke zij heeft ontvangen van Appel, en GSAM.
3. **Afronding inrichting communicatieproces**. Dit is vóór 30 april 2026 afgerond waarbij op uiterlijk 15 mei 2026 het bestuur een formele GO of NO GO geeft voor het verzenden van de transitiecommunicatie op basis van de mate van zekerheid welke zij heeft ontvangen van Appel. Tevens dient dan bekend te zijn of DNB instemt met het implementatieplan.

4.1.5. Aanpak bij uitstel

Het bestuur onderkent de mogelijkheid en is derhalve voorbereid op een situatie dat de beoogde overgangdatum door interne danwel externe factoren op een later moment dan de beoogde 1 juli 2026 plaats dient te vinden. Wanneer het bestuur besluit tot een NO GO, schuift de implementatiedatum in beginsel op naar een later moment in 2026. Het fonds en Appel hebben gesproken over alternatieve scenario's (tijdslijnen) mocht 1 juli 2026 om welke reden dan ook niet haalbaar blijken te zijn. Het fonds heeft aangegeven de voorkeur te hebben om zo snel mogelijk na 1 juli 2026 over te willen en richt zich in een dergelijk scenario op nader te bepalen moment in 2026 als overgangdatum. Mede met het oog hierop is de optieconstructie, ter bescherming van de dekkinggraad bij negatieve ontwikkelingen van de financiële markten, doorgerold tot eind 2026.

De volgende stappen worden ondernomen indien tot een NO GO wordt besloten:

1. Werkgever en OR informeren
2. RvT en VO informeren
3. DNB en AFM informeren
4. Andere stakeholders (accountant, actuaris, Vereniging van Gepensioneerden, Vereniging van Slapers) en adviseurs informeren
5. Met Appel herplanning maken
6. Communicatie naar deelnemers doen
7. Toets doen of pensioenreglement geactualiseerd dient te worden

4.2 Besluitvormingsproces vaststelling implementatieplan

4.2.1. Beschrijving doorlopen besluitvormingsproces

Het implementatieplan is tot stand gekomen vanuit de ingerichte projectorganisatie onder aansturing van de stuurgroep (voorheen regiegroep). Gedurende het project zijn de Raad van Toezicht en het verantwoordingsorgaan doorlopend geïnformeerd over het project, zowel op inhoud als ook in voortgang. De informatie- en studiebijeenkomsten welke zijn gehouden in het kader van de wet toekomst pensioenen zijn toegankelijk geweest voor leden van het bestuur, Raad van Toezicht en het verantwoordingsorgaan. Hierdoor is er een optimale informatie-uitwisseling geweest.

Hieronder is het overzicht opgenomen van de besluiten welke door het bestuur zijn of dienen te worden genomen. Voor een groot deel heeft besluitvorming al plaatsgevonden. De kalenderdata van deze besluitvorming zijn dan vermeld.

#	Aard van het besluit	Datum bestuursbesluit
1.	Besluitvorming risicohouding n.a.v. het risicopreferentieonderzoek	10 juni 2025
2.	Besluitvorming opzet van de pensioenregeling inclusief besluitvorming over risicodelingsreserve	8 juli 2025
3.	Besluitvorming uitvoering compensatie	4 september 2024
4.	Besluitvorming (uitvoering) keuzemogelijkheden behorende bij pensioenregeling inclusief besluit over shoprecht	22 oktober 2024
5.	Besluitvorming herverzekering en herverzekeraar	6 december 2022
6.	Besluitvorming opzet van het beleggingsbeleid o.b.v. lifecycles inclusief de uitkeringsfase	Vaststelling lifecycles variabele inkoop en beleggingsbeleid uitkeringsfase 3 juni 2025. Lifecycle vaste uitkering 10 juni 2025.
7.	Besluitvorming eventuele aanpassingen in het beleggingsbeleid in de periode voorafgaand aan de transitie	12 november 2024 en 10 juni 2025
8.	Besluitvorming financiële opzet fonds inclusief kostenbegroting, kostendekking en actuariële grondslagen	12 november 2024
9.	Besluitvorming Transitie FTK	22 oktober 2024
10.	Besluitvorming principes evenwichtigheid invaren	7 maart 2023
11.	Besluitvorming evenwichtigheid invaren	5 november 2024
12.	Besluitvorming evenwichtigheid nieuwe pensioenregeling	5 november 2024
13.	Besluitvoering communicatiebeleid vóór en tijdens de transitie	5 november 2024
14.	Besluitvorming communicatiebeleid na de transitie	5 november 2024
15.	Besluitvorming opzet keuzebegeleiding inzake beleggingen en uitkeringsfase	9 juli 2024
16.	Besluitvorming pensioenuitvoering door pensioenadministrateur	12 november 2024
17.	Besluitvorming communicatie uitvoering door pensioenadministrateur en extern communicatiebureau	12 november 2024
18.	Besluitvorming uitvoering vermogensbeheer door fiduciair manager	12 november 2024 en 3 juni 2025
19.	Besluit opzet plan van aanpak transitie vermogensbeheer inclusief risicobeheersing	8 oktober 2024 in beleggingscommissie
20.	Besluitvorming voldoende datakwaliteit bij pensioenadministrateur basisregeling en excedentregeling n.a.v. uitgevoerde controles	18 maart 2025
21.	Besluitvorming opdrachtaanvaarding	28 oktober 2025
22.	Besluitvorming opzet plan van aanpak transitie pensioenaanspraken en pensioenrechten inclusief risicobeheersing	2 oktober 2025
23.	Besluitvorming uitvoeringsovereenkomst	H1 2026
24.	Besluitvorming eventueel aangepast risicoraamwerk post transitie	H1 2026
25.	Besluitvorming eventuele aanpassingen governance van het fonds post transitie	H1 2026
26.	Besluitvorming eventuele aanpassingen huishoudelijk reglement van het fonds post transitie	H1 2026
27.	Besluitvorming ERB pre en post transitie	H1 2026
28.	Besluitvorming gewijzigde abtn post transitie	H1 2026

4.2.2. Oordeel van het bestuur

Het oordeel van het bestuur over het implementatieplan is dat het een concreet en haalbaar plan is. Op evenwichtige wijze wordt rekening gehouden met de belangen van de verschillende deelnemersgroepen (actief, gewezen en uitkeringsgerechtigd) en daarbinnen tussen de verschillende generaties.

Ook is het bestuur van mening dat het implementatieplan op een beheerste wijze tot stand is gekomen, waarbij op zorgvuldige wijze de inzichten van de Raad van Toezicht, het verantwoordingsorgaan, de sleutelfunctiehouders, de Sociale Partners, de verschillende uitvoerders en adviseurs zijn betrokken.

Het bestuur acht de risico's welke gepaard gaan met de nog te nemen stappen vóór de transitie, de daadwerkelijke transitie en de bedrijfsvoering ná de transitie beheersbaar. Hiertoe zijn uitgebreide risicoanalyses opgesteld en zijn concrete, uitvoerbare en adequate beheersmaatregelen getroffen.

4.2.3. Oordelen van de sleutelfunctiehouders, VO en Raad van Toezicht

In de totstandkoming van dit implementatieplan zijn zowel de sleutelfunctiehouders Risicobeheer, Actuarium en Internal Audit als de interne toezichtsorganen, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht, uitvoerig betrokken. Vanuit elk de betreffende aandachts- en expertise gebieden hebben de sleutelfunctiehouders een definitief oordeel afgegeven. In deze paragraaf geeft het bestuur een terugkoppeling op het gevolgde proces en op welke wijze de aanbevelingen en beoordeling van de sleutelfunctiehouders zijn gewogen op de betreffende (deel)dossiers. Tevens geeft een bestuur een terugkoppeling op het advies- en instemmingstraject met respectievelijk het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht.

Opinie sleutelfunctiehouder Risicobeheer.

De sleutelfunctiehouder Risicobeheer (SFH-RB) heeft een opinie [74] afgegeven inzake de **operationele gereedheid** voor de nieuwe pensioenregeling (d.d. 16 september), waarbij de SFH-RB een oordeel heeft afgegeven over de operationele en IT-risico's, de procesbeheersing en de beheersing van de risico's hierbij en de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden. Naar de mening van de SFH-RB zijn de benodigde wettelijke stappen gezet. Er hebben hierbij ook meerdere Risk Self Assessments (RSA) plaatsgevonden. De risico's worden door de IRMC (Integrale Risico Management Commissie) en het bestuur geaccepteerd. De geïdentificeerde risico's en de risico-inschatting daarvan geven voor de SFH-RB geen aanleiding om te twifelen aan de operationele gereedheid bij de geplande invaardatum van 1/7/2026. Wel zijn diverse observaties en aanbevelingen geformuleerd. De aanbevelingen betreffen onder andere de noodzaak om vastgestelde mijlpalen strikt te monitoren en bij mogelijke vertraging in een vroeg stadium met betrokken partijen tot een nieuwe planning te komen. Ook wordt aanbevolen dat het fonds al vóór invaardatum het eigen risicoraamwerk heeft aangepast, met daarin een beschrijving van de risico's en beheersmaatregelen post-transitie. Het bestuur heeft op deze aanbevelingen schriftelijk gereageerd [76].

De sleutelfunctiehouder Risicobeheer (SFH-RB) heeft op 19 februari 2025 een opinie afgegeven inzake datakwaliteit [35]. Het eindoordeel is positief. Wel benoemt de SFH-RB een aantal observaties en aanbevelingen. Mede op basis daarvan heeft het bestuur op 18 februari 2025 een aantal vervolgacties gedefinieerd [39]. Een aantal van deze vervolgacties zijn op moment van schrijven al opgepakt/afgerond. De overige acties maken onderdeel uit van het projectplan Wtp bij Appel. Hier wordt in hoofdstuk 6 nader op ingegaan.

De SFH-RB heeft tevens een opinie afgegeven inzake de vaststelling van **risicohouding** [16]. Naar de mening van de sleutelfunctiehouder is de risicohouding vastgesteld conform de wettelijke vereisten. Een toelichting over de gekozen cohortgrootte, n.a.v. de opmerking van de SFH-RB over de gehanteerde cohortgrootte van 10 jaar, is opgenomen bij de definitieve vaststelling van de risicohouding door het bestuur [65]. Het fonds neemt daarnaast de aanbeveling van de SFH-RB over, om bij het eerstvolgende risicopreferentieonderzoek specifiek te onderzoeken of de oplopende gamma's mogelijk het gevolg zijn van een generatie-effect.

Daarnaast heeft de SFH-RB een opinie afgegeven op het **invaardossier** [53][63], m.b.t. de invaarmethodiek, de evenwichtigheidsbeoordeling van de transitie-effecten en plausibiliteit van de berekeningen. In de voorbereiding op de definitieve beoordeling zijn diverse concept versies van het dossier met de sleutelfunctiehouder gedeeld en zijn vragen en vroegtijdige bevindingen besproken en opgevolgd [62][49]. Dit betrof onder meer de aanbeveling om de beoogde invaarmethodiek te toetsen aan het wettelijk kader. In

de finale versie van het invaardossier is hier nadrukkelijk opvolging aan gegeven. In de definitieve beoordeling geeft de SFH-RB aan geen bevindingen bij de projectmatige aanpak van het invaarbe besluit en de bestuurlijke behandeling van de evenwichtigheid van het plan, en de partijen die hierbij betrokken zijn. De sleutelfunctiehouder heeft daarnaast geen materiële tekortkomingen geconstateerd die aanleiding geven tot twijfel over de betrouwbaarheid van de berekeningen of de evenwichtigheid van de transitie. De sleutelfunctiehouder heeft wel enkele observaties en aanbevelingen, waar het bestuur schriftelijk op heeft gereageerd [62], welke o.a. betrekking hebben op het vervolg van het besluitvormingsproces, monitoring en continue risicoanalyse op het vervolg van het implementatieproject en een enkele punten ter verduidelijking t.a.v. de gehanteerde aannames voor de transitie-berekeningen en modelvalidatie. De punten ter verduidelijking zijn direct door het bestuur opgevolgd. Het fonds stelt vast dat de overige aanbevelingen van de sleutelfunctiehouder worden opgevolgd gedurende het vervolg van het implementatieproject.

Opinie sleutelfunctiehouder Actuarial

De sleutelfunctiehouder Actuarial (SFH-A) is op veel dossiers nauw betrokken geweest in de totstandkoming en heeft gedurende de uitwerking van datakwaliteit, risicohouding, financiële opzet en het invaardossier, waaronder gedetailleerde plausibiliteitscontroles, op basis van concept documentatie diverse rondes met vragen gesteld. Daarnaast zijn de aanbevelingen van de SFH-A vanuit de concept opinies opgevolgd in de finale uitwerking van de deeldossiers.

De sleutelfunctiehouder Actuarial (SFH-A) heeft op 12 maart 2025 een opinie afgegeven inzake datakwaliteit [36]. De SFH-A is van mening dat op basis van de uitkomsten van de onderzoeken en analyses die het Pensioenfonds heeft uitgevoerd, het voorlopige oordeel kan worden getrokken dat de data voldoende van kwaliteit is om "mee in te varen". Wel heeft de SFH-A een aantal aanbevelingen. Mede op basis daarvan heeft het bestuur op 18 februari 2025 een aantal vervolgacties gedefinieerd [39]. Een aantal van deze vervolgacties zijn op moment van schrijven al opgepakt/afgerond. De overige acties maken onderdeel uit van het projectplan Wtp bij Appel. Hier wordt in hoofdstuk 6 nader op ingegaan.

De SFH-A heeft een belangrijke rol gehad in het proces tot aan het definitief vaststellen van de **risicohouding**. Op basis van diverse vragen op basis van de initiële uitwerking van de risicohouding zijn de onderliggende berekeningen ter vaststelling van de impliciete lifecycle op diverse punten aangepast (t.a.v. AOW en spaarpremie). De SFH-A heeft tevens aandacht gevraagd voor diverse punten van onderbouwing, waaronder oplopende gamma's, de vaststelling van de marges en verschillen in risicohouding tussen actieven, slapers, arbeidsongeschikten en (jonge) nabestaanden. Het fonds heeft deze aandachtspunten en aanbevelingen opgevolgd en meegewogen in de vaststelling van de risicohouding [65]. Het definitieve oordeel [64] van de sleutelfunctiehouder is dat bij de vaststelling en onderbouwing van de risicohouding is voldaan aan de relevante bepalingen uit de wet- en regelgeving. De SFH-A beoordeelt de onderbouwing en vastlegging als gedegen.

Daarnaast heeft de SFH-A een opinie afgegeven op de **financiële opzet**. In de voorbereiding op het afgeven van het definitieve oordeel, zijn er meerdere rondes van vraag en antwoord geweest tussen het fonds en de sleutelfunctiehouder en heeft het fonds diverse observaties en aanbevelingen in een eerder stadium opgevolgd [62]. Na een bespreking met Appel ten aanzien van de beoogde financiële opzet, heeft het fonds deze op enkele punten gewijzigd (opzet van de bijspaarregeling, verwerking van micro- en macro- langlevensrisico). Op basis van de gewijzigde uiteenzetting van de financiële opzet, zoals ook opgenomen in de implementatieplan (hoofdstuk 8), heeft de SFH-A zijn definitieve oordeel afgegeven. Naar aanleiding van de aanbevelingen in de opinie is de beschrijving van de financiële opzet op twee punten aangepast, in lijn met het advies van de SFH-A. De overige aanbevelingen worden in de komende periode met Appel meegenomen in het implementatietraject. Het fonds voorziet echter geen wijziging in de beoogde transitiebuffer van 0,5% voor onvoorziene operationele en juridische uitgaven. Daarnaast heeft het fonds met de actuarieel adviseur werkafspraken gemaakt om de inrichting van de voorzieningen in meer detail uit te werken.

De SFH-A heeft tevens het **invaardossier** beoordeeld, waaronder de wijze waarop het fonds wenst in te varen (beoogde omrekenmethode) en de beoordeling van de evenwichtigheid. Ook op dit dossier zijn in de voorbereiding op het afgeven van de opinie diverse rondes geweest met tussentijdse aanbevelingen [62][49]. Op basis van diverse aanbevelingen heeft het fonds de onderbouwing van de beoogde omrekenmethode (bijv. t.a.v. de toets aan 95% van de standaardregel) in meer detail uitgewerkt, opvolging van de DNB Good Practice "Onderbouwing evenwichtige transitie" en heeft het fonds diverse gevoeligheidsanalyses toegevoegd aan het dossier ter ondersteuning van de complete besluitvorming. De definitieve beoordeling van de SFH-A bevat een aantal aanbevelingen [54], welke het fonds tevens heeft opgevolgd [49]. Dit betreft onder meer de vergelijking van de beoogde omrekenmethode met de standaardmethode, het in kaart brengen van transitie-effecten voor ingegane nabestaandenpensioen en het modelleren van een realistisch premiebeleid. Naar aanleiding van deze opvolging zijn de berekeningen onderliggend aan de

transitie-effecten zoals gepresenteerd in dit implementatieplan geactualiseerd. De conclusies vanuit het bestuur ten aanzien van de evenwichtigheid is hierdoor niet gewijzigd. Het fonds constateert dat door een meer realistische modellering, de transitie-effecten op basis van diverse maatstaven, voor vrijwel alle deelnemersgroepen, naar verwachting positief zijn.

De SFH-A is tevens nauw betrokken geweest bij de **plausibiliteitscontroles** ten aanzien van de berekeningen om de transitie-effecten in kaart te brengen [54]. Overleg op detailniveau tussen Montae & Partners, de SFH-A en het fonds over de gehanteerde uitgangspunten heeft ertoe geleid dat de aannames op meerdere punten zijn gewijzigd ten opzichte van de doorrekeningen uit het transitieplan, om beter aan te sluiten bij het huidige en voorgenomen fondsbeleid. De sleutelfunctiehouder heeft daarnaast diverse numerieke controles uitgevoerd op de wijze waarop in het model van Montae & Partners het vermogen bij invaren wordt verdeeld en diverse controles op de output van de berekeningen op scenarioniveau. De sleutelfunctiehouder ziet op basis van de door hen uitgevoerde werkzaamheden en controles geen reden om te twijfelen aan de plausibiliteit van de berekeningsuitkomsten die ten grondslag liggen aan de beoordeling van de evenwichtigheid van het invaarbesluit. Uit de controles zijn echter nog kleine fouten naar voren gekomen. Het fonds heeft op enkele van deze punten al geconcludeerd dat deze geen materiele impact hebben op de berekeningen en daarmee onderbouwing van de evenwichtigheid. Het fonds heeft een 'hygiëne' berekeningsronde laten uitvoeren om deze fouten te corrigeren en geactualiseerd in dit implementatieplan.

Opinie sleutelfunctiehouder Internal Audit

De sleutelfunctiehouder Internal Audit (SFH-IA) heeft op 27 maart 2025 een opinie afgegeven inzake datakwaliteit [40]. De SFH-IA is van oordeel dat de conclusie van het bestuur ten aanzien van datakwaliteit adequaat is onderbouwd op basis van de vereiste werkzaamheden zoals vastgelegd in het Besluit toekomst pensioenen paragraaf 9b.3 artikel 46 en een beoordeling van de relevante rapportages (AuP-rapport van PwC en de opinies van de sleutelfunctiehouders risicobeheer en actuariaat) en beveelt aan om de actielijst (zoals vastgelegd in de bestuurlijke reactie [39]) zorgvuldig te bewaken. Hier wordt in hoofdstuk 6 nader op ingegaan.

De sleutelfunctiehouder Internal Audit (SFH-IA) heeft op 15 september een opinie [75] afgegeven over de **uitvoerbaarheid van het invaren en de governance** gedurende de transitieperiode. De SFH-IA heeft daartoe een aantal (concept)documenten ontvangen, waaronder het Projectplan Transitie FPR, het Plan van Aanpak Transitie Wtp Appel – PF Robeco, de Verklaring Operational Readiness Appel en de Werkafspraken Appel Vermogensbeheerketen Wtp Robeco. Op basis van deze documenten zijn een aantal bevindingen en aanbevelingen aan het bestuur gerapporteerd. Het overall oordeel was dat de projectplannen nog op een aantal punten uitgebreid dienen te worden, consistent gemaakt dienen te worden en vervolgens in de stuurgroep moeten worden goedgekeurd. Het bestuur heeft deze aanbevelingen ter harte genomen en per aanbeveling een reactie geformuleerd [77]. Op basis van deze aanbevelingen zijn de eerdere concepten al aangevuld en aangescherpt. Deze zullen opnieuw door het bestuur worden besproken. Dit zal naar verwachting al vóór finale besluitvorming (opdrachtaanvaarding) zijn afgerond.

Advies Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) heeft op 10 oktober 2025 een unaniem advies gegeven op het invaardossier [55]. Het VO geeft een positief advies af om binnen de vastgestelde bandbreedtes per 1 juli 2026 de pensioenregeling te wijzigen in een flexibele premieregeling en de opgebouwde pensioenafspraken en -rechten over te dragen (in te varen) in de nieuwe regeling.

Het VO constateert dat het bestuur hiervoor een evenwichtige belangenafweging heeft doen plaatsvinden tussen zowel actieven, gepensioneerden en slapers.

- Het VO benadrukt dat in het scenario dat de dekkingsgraad buiten de bandbreedte van 135% en 160% en/of de renteschok van de marktrente buiten de doorgerekende -1% en +1% bandbreedte valt, het bestuur het VO actief dient te informeren over het daaruit volgende besluitvormingsproces. Het bestuur heeft dit (al in een eerder stadium) toegezegd.
- In het geval van materiele veranderingen ten opzichte van de inhoud en analyses uit de adviesaanvraag, waaronder, maar niet gelimiteerd tot, het niet volledig uit kunnen voeren van stappen 1, 2 en 3a van de gewenste omrekenmethode, behoudt het VO haar recht om een aangepast advies te geven. Het bestuur zal in dat geval een nieuwe adviesaanvraag doen.

Daarnaast geeft het VO een positief advies af op het communicatieplan. Daarbij onderstreept het VO dat de daadwerkelijke communicatie richting deelnemers adequaat en transparant moet zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van de pensioenambitie en het

nabestaandenpensioen. Het VO verzoekt het bestuur om actief betrokken te worden bij de verdere uitwerking van de communicatie richting de achterban.

Instemming Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft op 13 oktober haar goedkeuring verleent aan het voorgenomen besluit van het bestuur met betrekking tot de collectieve waardeoverdracht met inbegrip van het aanwenden van vermogen bij de collectieve waardeoverdracht (voorgenomen besluit tot invaren) [15]. De RvT heeft bij de beoordeling van het voorgenomen bestuursbesluit tot invaren het 'Beoordelingskader intern toezicht met betrekking tot de WTP' van het VITP als leidraad gehanteerd, waarbij vier risicogebieden zijn onderkend (governance risico's, financiële risico's, niet-financiële risico's en risico's bij invaren). Per risicogebied heeft de RvT een normenkader en bevindingen geformuleerd. Het oordeel per risicogebied wordt hieronder weergegeven:

- 1) Governance: De RvT oordeelt dat de governance rondom de bestuurlijke besluitvorming, de aanpak van het project, het overleg met sociale partners, het betrekken deskundigheid van sleutelfunctiehouders, actuariële adviseurs en accountants, alsmede van intern toezicht (RvT) en medezeggenschap (VO) en het betrekken van de adviezen en opinies, zorgvuldig en volledig is geweest.
- 2) Financiële risico's: De RvT is van oordeel dat de risicohouding en het daarvan afgeleide beleggingsbeleid op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen.
- 3) Niet-Financiële risico's: De RvT is van oordeel dat over de periode tot overgang naar Appel Pensioenuitvoering voldoende aandacht is voor datakwaliteit; wel benadrukt de RvT dat een aantal zaken nog afgerond moet worden om dit oordeel te bestendigen. Het bestuur heeft beschreven dat voor de periode dat de pensioenadministratie bij Appel Pensioenuitvoering wordt gevoerd tot invaren, aanvullende controles op behoud van datakwaliteit worden uitgevoerd. De RvT ondersteunt dit.

De bewaking van de juiste, tijdige en goed werkende inrichting en voorbereidingen door Appel Pensioenuitvoering door de projectmanager is een beheermaatregel die volgens de RvT een zorgvuldige en beheerste transitie mogelijk maakt. De vastgestelde Go/No Go momenten spelen daarbij een belangrijke rol. De RvT doet de aanbeveling om de (specifieke FPR-)functionaliteit van de administratieve inrichting bij Appel Pensioenuitvoering via een IT deep dive / audit vóór invaren extern te laten toetsen.

- 4) Risico's bij invaren: De RvT is van oordeel dat het bestuur de evenwichtigheid van zowel het invaren als de nieuwe FPR-regeling zorgvuldig heeft onderbouwd en gedocumenteerd. Wel vraagt de RvT om strakke controles op de berekening van de persoonlijke pensioenkapitalen bij het invaren. De transitie is volgens de RvT in beginsel evenwichtig, mits de aanbevelingen van de actuariële functiehouder daadwerkelijk worden opgevolgd. Deze aanbevelingen gaan vooral over: (1) consistente uitgangspunten voor compensatie en transitieberekeningen, (2) nadere uitwerking van voorzieningen en risicobuffers, (3) herijking van de vul- en afroomberekeningen van de risicodelingsreserve om leeglopen te voorkomen, en (4) een individuele toets op de 95%-regel. Aandacht blijft daarbij nodig voor de realistische modellering van het premiebeleid, de presentatie van transitie-effecten, en het verwerken van leeftijdscohorten in de bandbreedtes. De RvT is van oordeel dat voldoende aandacht wordt gegeven aan communicatie en de daarin benodigde transparantie. De RvT vraagt hierbij aandacht aan het bestuur voor opvolging van de aanbevelingen van de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Daarnaast wordt aanbevolen om (onderdelen van) het communicatieplan nader uit te werken.

De RvT geeft met inachtneming van het voorgaande en conform het gestelde in artikel 150m, lid 7 van de Pensioenwet haar goedkeuring aan het voorgenomen invaarbesluit van het Bestuur. Daarbij heeft de RvT nadrukkelijk ook het advies en de aanbevelingen van het Verantwoordingsorgaan betrokken.

Daarbij doet de RvT de volgende aanbevelingen aan het bestuur:

- 1) Het (laten) uitvoeren van een (externe) IT deep dive / audit op de (specifieke FPR-) functionaliteit van de administratieve inrichting bij Appel Pensioenuitvoering vóór invaren;
- 2) Opvolging van de aanbevelingen van de sleutelfunctiehouders, waaronder de aanbevelingen van de sleutelfunctiehouder actuariaat inzake evenwichtigheid;
- 3) Een nadere uitwerking van (onderdelen van) het communicatieplan, met bijbehorende concrete tijdslijnen en mijlpalen, waarbij de aanbevelingen van het Verantwoordingsorgaan worden meegenomen.

De RvT vraagt het bestuur om actief te monitoren op de openstaande punten, de ontwikkelingen van de financiële markten en de voortgang van de Operational Readiness van de uitvoerder, en hierover aan de RvT te rapporteren.

Het bestuur zal de aanbevelingen van de RvT opvolgen. Daarbij merkt het op, dat een aantal aanbevelingen van de sleutelfunctiehouder actuariaat al zijn opgevolgd. Dit betreft onder meer de vergelijking van de beoogde omrekenmethode met de standaardmethode, het in kaart brengen van transitie-effecten voor ingegane nabestaandenpensioen en het modelleren van een realistisch premiebeleid. Naar aanleiding van deze opvolging zijn de berekeningen onderliggend aan de transitie-effecten zoals gepresenteerd in dit implementatieplan geactualiseerd. De conclusies vanuit het bestuur ten aanzien van de evenwichtigheid is hierdoor niet gewijzigd.

5) Risicoanalyses en beheersingsmaatregelen

In dit hoofdstuk worden de risico's ten aanzien van de transitie van de pensioenregeling besproken. De risico's worden op waarde geschat en de hiervoor genomen beheersmaatregelen worden genoemd. De risico's worden afgezet tegen de risicobereidheid van het pensioenfonds om vast te stellen of aanvullende beheersmaatregelen benodigd zijn. Hiervoor zijn door het fonds risicoanalyses opgesteld.

5.1 Risicoraamwerk van het fonds

Het uitvoeren van de pensioenregeling brengt risico's met zich mee. Dit heeft betrekking op bijvoorbeeld operationele, financiële, juridische en informatietechnologie (hierna: IT)-risico's. Het pensioenfonds beheerst deze risico's op verschillende wijze bij de uitvoering van activiteiten. Dat betekent dat risicobeheersing voor het bestuur, de door het bestuur ingestelde commissies en de door het bestuur benoemde sleutelfunctiehouders en de compliance officer integraal onderdeel is van de werkzaamheden.

Het bestuur van het fonds is eindverantwoordelijk voor de invulling van het risicomanagement. Conform artikel 18 lid 1 van het Besluit Financieel Toetsingskader (hierna: FTK) dient een pensioenfonds beheerste en integere bedrijfsvoering te overleggen door de beschikking te hebben over:

- Goede administratieve en boekhoudkundige procedures;
- Adequate interne controlemechanismen;
- Beleid ten aanzien van de beheersing van te lopen risico's en zorg te dragen voor de uitvoering van dat beleid. Conform artikel 21 van het Besluit FTK voert een fonds een beleid gericht op het beheersen van te lopen financiële risico's en niet-financiële risico's.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft in kaart gebracht welke risico's inherent zijn aan de activiteiten van het fonds. Het fonds beschikt over een integraal risicomanagement (hierna: IRM) raamwerk. Jaarlijks wordt in het bestuursverslag aangegeven hoe de gedefinieerde risico's worden beheerst.

De organisatie van risicomanagement is samenvattend als volgt:

- **1ste beheersingslijn:** het bestuur, ondersteund door de directeur van het bestuursbureau, is verantwoordelijk voor het beheersen van de risico's. Vanuit het bestuur hebben twee bestuursleden IRM in de portefeuille. Het bestuur wordt hierbij ondersteund door diverse commissies.
- **2de beheersingslijn:** de praktische invulling van de tweede lijn vindt plaats via de IRM commissie, welke ondersteund wordt door een sleutelfunctiehouder risicobeheer. Ook de compliance officer en actuariële sleutelfunctie zijn onderdeel van de tweede beheersingslijn.
- **3de beheersingslijn:** de interne auditfunctie is belast met het uitvoeren van (interne) audits binnen de bedrijfsvoering van een pensioenfonds. De interne auditfunctie heeft een functionele lijn naar de voorzitter van het bestuur en een escalatielij naar de voorzitter van de Raad van Toezicht.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de bevoegdheid om bestuurlijke commissies in te stellen die als taak het voorbereiden van besluiten voor het bestuur hebben. De integraal risicomanagement commissie heeft als taak het signaleren en adviseren van integraal risicomanagement aan het bestuur. De commissie is verantwoordelijk voor de opvolging van IRM activiteiten en toezicht op de beheersing van specifieke risico's. Zij wordt geraadpleegd voor de beheersing van de overige risico's. De commissie ondersteunt het bestuur bij het behalen van strategische en operationele bedrijfsdoelstellingen door onder andere haar werkzaamheden te richten op het faciliteren van het risicobereidheidsproces. De commissie brengt advies uit aan het bestuur omtrent het verbeteren van het beleid of de uitvoering hiervan.

Een vereiste vanuit IORP II is de noodzaak voor een pensioenfonds om over sleutelfuncties te beschikken. Het gaat onder andere om de risicobeheerfunctie. Binnen het pensioenfonds is de sleutelfunctie risicomanagement belegd bij de sleutelfunctiehouder risicobeheer. De sleutelfunctiehouder risicobeheer ondersteunt het bestuur via de IRM commissie bij het beheersen van financiële en niet-financiële risico's. De sleutelfunctiehouder risicobeheer beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheer-systeem. Ook heeft de sleutelfunctiehouder risicobeheer een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer. De

sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft een functionele lijn naar de bestuursleden met aandachtsgebied risicomanagement. Deze risicomanager kan gevraagd en ongevraagd advies geven aan het bestuur via de IRM commissie. Deze adviesactiviteiten zijn gericht op het verbeteren van het risicomanagement, de controle en de beheersingsprocessen voor het fonds.

5.2 Wijzigingen in de uitvoering, operationele risico's en beheersmaatregelen

Eind 2021 heeft het bestuur voor het eerst een Eigen Risico Beoordeling (hierna: ERB) uitgevoerd. In 2024 zijn twee ERB's uitgevoerd [4] [5]. De uitkomsten van de meest recente ERB's zijn verwerkt in dit hoofdstuk. In de verdere uitwerking van dit hoofdstuk worden de belangrijkste inzichten in de relevante risico's beschreven ten aanzien van de transitie van de pensioenregeling en de getroffen beheersmaatregelen benoemd.

5.2.1. Beschrijving en oordeel operationele en IT-risico's inclusief beheersingsmaatregelen

De Wtp heeft impact op de processen ten aanzien van IT en de daaruit voortvloeiende risico's op het gebied van continuïteit en betrouwbaarheid. Het pensioenfonds steunt voor het overgrote deel op de adequate werking van IT-processen en systemen bij de uitvoering van haar taken. De juistheid, volledigheid en beschikbaarheid van informatie is van cruciaal belang bij het behalen van haar doelstellingen. Het ICT-beleid van het pensioenfonds geeft richting aan de gewenste mate van beheersing om de adequate werking van het beheersingssysteem rondom IT-systemen en processen te waarborgen.

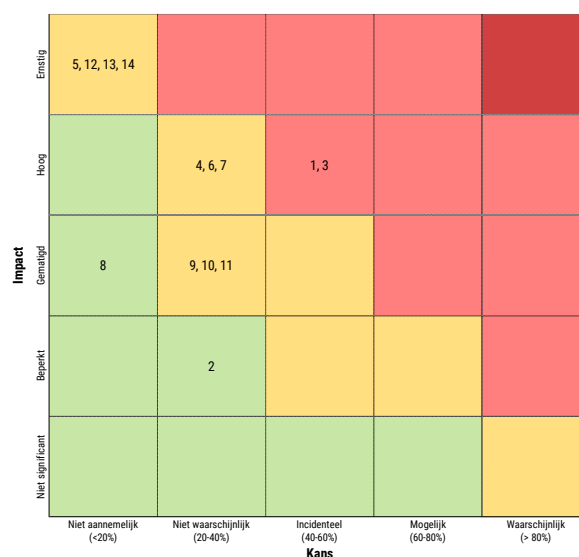
De uitvoering van het pensioenbeheer van de CDC-regeling werd tot 1 januari 2025 uitgevoerd door Achmea Pensioenservices (hierna: APS). Sinds 1 januari 2025 is de uitvoering van het pensioenbeheer van de CDC-regeling overgedragen naar Appel Pensioenuitvoering (hierna: Appel). Appel is sinds 17 september 2024 ook de administrateur van de bruto aanvullende regeling. Appel verleent ondersteuning bij de administratieve, financiële, actuariële en juridische werkzaamheden. Het bestuur van het fonds ontvangt periodiek rapportages over de manier waarop Appel invulling geeft aan de dienstverlening. Het bestuur beoordeelt de uitbesteding van diensten ook via de periodieke ISAE3402-rapportage. Dit rapport beschrijft wat de beheersdoelstellingen en -maatregelen zijn en of deze in de praktijk ook werken. Appel legt verantwoording af aan het bestuur over de pensioenuitvoering.

In onderstaande figuur en tabel zijn de geïdentificeerde operationele en IT-risico's opgenomen met hun respectievelijke kans en impact. De nummers in de figuur verwijzen naar de risico's in de tabel. In de tabel is per risico de door het pensioenfonds opgestelde beheersing beschreven.

Er worden twee risico's als hoog geïdentificeerd. Als deze risico's zich materialiseren, dan zal dit tot uitstel van de transitie leiden.

Beide risico's worden door het bestuur geaccepteerd:

- Het risico dat de uitvoeringsorganisaties onvoldoende projectinrichting hebben waardoor de inrichting en implementatie van de nieuwe pensioenregeling niet tijdig of volledig plaatsvindt op 1-7-2026.
- Het risico dat de uitvoeringsorganisaties onvoldoende project resources/IT resources hebben (kwalitatief en/of kwantitatief) om het project tijdig en juist uit te voeren waardoor de implementatiedatum 1-7-2026 niet gehaald wordt.

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
1.	Projectorganisatie	Het risico dat de uitvoeringsorganisaties (GSAM, Northern Trust, Appel) onvoldoende projectinrichting hebben waardoor de inrichting en implementatie van de nieuwe pensioenregeling niet tijdig of volledig plaatsvindt voor 1-7-2026	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantoonbare projectplannen uitvoeringsorganisaties 2. Periodieke voortgangs- en verantwoordingsrapportage uitvoeringsorganisaties 3. Voortgang overleggen met bestuur 4. Wvb Appel & Lumera: andere fondsen zullen eerder hun transitie uitvoeren bij deze uitbestedingspartijen.

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
2.	Toezicht	Het risico dat besluitvorming en/of inrichting van de pensioenadministratie (incl. koppeling VB) niet tijdig, juist of volledig is als gevolg van wijzigingen/aanvullingen in toezicht vereisten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Overleg/kennisdeling in sector 2. Overleg toezichthouder. Zowel fonds & toezichthouder en Appel & toezichthouder.
3.	Capaciteit	Het risico dat uitvoeringsorganisaties onvoldoende project resources/IT resources hebben (kwalitatief en/of kwantitatief) om het project tijdig en juist uit te voeren waardoor de implementatiedatum 1-7-2026 niet gehaald wordt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantoonbare projectplannen uitvoeringsorganisaties 2. Periodieke voortgangs- en verantwoordingsrapportage uitvoeringsorganisaties 3. Voortgang overleggen met bestuur 4. Vwb Appel & Lumera: andere fondsen zullen eerder hun transitie uitvoeren bij de aanbestedingspartijen. 5. Risico wordt door Appel zelf als "Laag" ingeschat.
4.	Koppeling PB-VB	Het risico dat de rollen en taakverdeling tussen de uitvoeringsorganisaties GSAM, Northern Trust, Appel niet volledig en/of juist zijn vastgelegd waardoor proces m.b.t. stortingen en onttrekking van vermogens, rendementsberekeningen niet conform opzet plaatsvinden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tripartite afspraken, target operating model (hierna: TOM)/vastlegging proces (door Appel) 2. Testplannen 3. Periodiek overleg met uitvoeringsorganisaties 4. Grote overeenkomsten tussen rollen en taakverdeling huidige DC regeling en nieuwe pensioenregeling. DC regeling nu reeds ingericht bij Appel.
5.	Fallback	Het risico dat de Wtp-regeling niet op tijd (voor 1-1-2028) gereed is en dat een fallback door evt. later dan 1-7-2026 over te gaan niet tijdig in werking kan treden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Getrapte overgang FTK-Wtp 2. Digital twin Appel/Lumera 3. Geruime tijd tussen geplande transitie (1-7-2026) en moment dat transitie wettelijk afgerond moet zijn (1-1-2028)
6.	Functionaliteit	Het risico dat Appel en/of Lumera onvoldoende testfasen in het project/testplan ingebouwd heeft waardoor de productieomgeving niet juist, tijdig of volledig in gebruik genomen kan worden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projectplanning/milestones Appel/Lumera 2. Aanwezigheid van een inzicht in IT beleid en changemanagement van uitvoeringsorganisatie (Appel/Lumera) 3. Inzicht in sign off criteria op IT requirements 4. Andere fondsen zullen eerder hun transitie uitvoeren bij de aanbestedingspartijen. 5. Geruime tijd tussen geplande transitie (1-7-2026) en moment dat transitie wettelijk afgerond moet zijn (1-1-2028) 6. Werkende referentiemodellen SPR en FPR beschikbaar en getest in Q4 2025
7.	Testen	Het risico dat Lumera onvoldoende testfasen in het project/testplan ingebouwd heeft, waardoor de productieomgeving niet juist, tijdig of volledig in gebruik genomen kan worden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projectplanning/milestones Appel/Lumera 2. Aanwezigheid van een inzicht in IT beleid en changemanagement van uitvoeringsorganisatie (Appel/Lumera) 3. Inzicht in sign off criteria op IT requirements
8.	Website	Het risico dat de content van de websites (portaal Appel & website pensioenfonds Robeco) niet tijdig gereed is	<ol style="list-style-type: none"> 1. Communicatiebeleid en -plannen Appel 2. Communicatieplan fonds
9.	Datakwaliteit	Het risico dat onjuist ingevaren data niet hersteld kan worden naar de oude situatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Testplannen 2. Dubbele migratie (FTK; Wtp) 3. Digital twin Appel/Lumera 4. Operationele reserve
10.	Datakwaliteit	Het risico op onjuiste data of data uitwisseling bij uitvoeringsorganisaties	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tripartite afspraken, TOM/vastlegging proces (door Appel) 2. Testplannen 3. Sign off criteria datakwaliteit 4. Overeenkomsten tussen opzet data uitwisseling tussen pensioenadministratie en vermogensbeheer DC en nieuwe pensioenregeling 5. Operationele reserve
11.	Datakwaliteit	Het risico dat de uitvoeringsorganisaties het datakwaliteitsbeleid van het pensioenfonds niet juist, tijdig of volledig uitvoert waardoor het bestuur de datakwaliteit na invaren niet als voldoende kan beoordelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inzicht in databeleid uitvoeringsorganisaties 2. Projectplanning en -aanpak stay clean fase uitvoeringsorganisaties 3. Audit op datakwaliteit na invaren 4. Operationele reserve

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
12.	Haalbaarheid	Onvoldoende inzicht in daadwerkelijke haalbaarheid m.b.t. uitvoering Wtp-regeling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ervaring uitvoeringsorganisaties met andere klanten (die voorop lopen in planning) 2. Projectplanning 3. Periodieke monitoring/voortgangs- en verantwoordingsrapportages uitvoeringsorganisaties
13.	Haalbaarheid	Risico op (niet beheerste en integrale) uitvoerbaarheid van de regeling.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dit risico wordt beheerst doordat de uitvoerbaarheid op basis van de dienstenkaart van Appel is getoetst. 2. Draft pensioenregeling WTP van het fonds (door bestuur geaccordeerd in september 2025), is door Appel op uitvoerbaarheid getoetst worden. 3. Met gebruik van Digital Twin is kans (zeer) laag. Impact blijft zeer hoog.
14.	Haalbaarheid	Risico op (niet beheerste en integrale) uitvoerbaarheid van de transitie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Appel informeert het fonds op basis van de project governance voor verantwoording en bewaking van de voortgang. 2. De transitie kan uitgesteld worden, wanneer Appel de regeling niet tijdig kan uitvoeren. 3. Digital twin Appel/Lumera 4. Andere fondsen zullen eerder hun transitie uitvoeren bij de uitbestedingspartijen.

Voor het monitoren van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel hanteert Appel vanuit haar rol als uitvoerder een integraal risicomanagementbeleid als toetsingskader.

Dit risicomanagementbeleid is de basis voor een methodiek die bijdraagt aan structurele aandacht voor risico's en kansen. Daarnaast biedt het beleid handvatten om prioriteiten te stellen, zodat de inzet van middelen ten dienste worden gesteld aan het realiseren van de strategische doelstellingen.

Binnen het Wtp-programma van Appel wordt op reguliere basis (per kwartaal) een risicomanagement assessment uitgevoerd op de stand van zaken en de voortgang van de Wtp-transitie. De uitkomsten worden gedeeld via het sleutelfunctiehoudersoverleg Risicomanagement. Appel schakelt hiervoor externe expertise in om de onafhankelijkheid en kwaliteit van de door Appel uitgevoerde Risk Self Assessments (RSA's) te waarborgen. Appel heeft een initiële assessment voor het Wtp-programma is vastgelegd in een risicodashboard. Hierin zijn de onderkende bruto en netto risico's gekwantificeerd op basis van kans en impact, waarbij de mitigerende maatregelen de netto impact bepalen. De inschatting van de Wtp-risico's worden door Appel vastgelegd in de risicomanagement kwartaalrapportage [6].

Appel onderkent op hoofdlijnen twee risico's op het gebied van de transitie naar Wtp:

- **Risico op (niet beheerste en integrale) uitvoerbaarheid van de regeling:** Het risico dat de regeling niet effectief en voldoende efficiënt uitgevoerd kan worden. Beheersmaatregelen: het risico wordt beheerst doordat de uitvoerbaarheid op basis van de dienstenkaart is getoetst. De regeling past binnen de standaard diensten zoals Appel die onderkend heeft in haar referentiemodel. Hierop zijn twee uitzonderingen geïdentificeerd; de excedentregeling en de administratie van een beperkt aantal ingegane AO-uitkeringen. Over dit maatwerk zijn met Appel aanvullende afspraken gemaakt. Appel heeft bevestigd, dat de afspraken deel uitmaken van de toets op operationele uitvoerbaarheid en de projectplanning.
- **Risico op (niet beheerste en integrale) uitvoerbaarheid van de transitie:** Het risico dat Appel niet tijdig en beheerst in staat is om de nieuwe regeling uit te voeren als gevolg van vertraging bij de inrichting van de systemen en organisatie en/of onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve transitiecapaciteit. Beheersmaatregelen: Appel informeert het fonds op basis van de project governance voor verantwoording en bewaking van de voortgang. Daarnaast kan de transitie uitgesteld worden, wanneer Appel de regeling niet tijdig kan uitvoeren. Het is voor Appel niet opportuun te kijken naar een andere IT-oplossing. Mede doordat een andere IT-oplossing een zwaar conversietraject met zich meebrengt. Het is dus van belang de ingerichte governance van het Wtp programma te volgen met een strakke regie en bewaking van de voortgang van de realisatie van de IT systemen. In de overlegstructuren is ingebouwd dat er op reguliere basis met de betrokken partijen over de voortgang wordt gerapporteerd en dat deze wordt bewaakt.

Appel heeft de volgende beheersmaatregelen getroffen:

- Appel heeft de impact van de Wtp in kaart gebracht en vastgelegd in een impact analyse.
- Een van de onderkende risico's in het Wtp programma bleek het gebrek aan tijd en resources voor, tijdens en (direct) na transitie als gevolg van (een tijdelijke toename van) vragen van deelnemers. Hierop wordt geanticipeerd door tijdelijk extra capaciteit in te zetten.
- Bij het vaststellen van de communicatie voor, tijdens en na transitie worden zaken zo goed mogelijk uitgelegd om het aantal telefoontjes te minimaliseren. Het fonds voorziet dat er extra Wtp communicatie-uitingen benodigd zijn op de pensioenfonds website en deelnemersportalen. Appel heeft het Wtp team uitgebreid met extra resources. Ook leverancier Lumera heeft opgeschaald.
- Appel heeft een governance structuur met de belangrijkste leverancier Lumera opgesteld.
- Het Wtp programma is een vast agendapunt van het directie-overleg van Appel.
- In het kader van het Wtp-programma is ook een opleidingsprogramma voor medewerkers van Appel opgesteld dat in 2024/25 wordt uitgerold.
- Appel organiseert het sleutelfunctiehouderoverleg Risk en Audit waarin de sleutelfunctiehouders van haar klanten participeren. Wtp is een vast agendapunt in dit overleg.
- Appel introduceert een Wtp referentiemodel met vergaande standaardisatie van de Appel dienstverlening en procesinrichting.

Appel heeft gedetailleerde maatregelen beschreven om de geïdentificeerde risico's die buiten de vastgestelde risicobereidheid vallen, effectief te mitigeren.

Er is een gestructureerde aanpak ontwikkeld die de volgende stappen omvat:

- **Prioriteren van risico's:** De risico's worden beoordeeld en geprioriteerd op basis van hun ernst en relevantie voor het programma. Bij deze beoordeling wordt rekening gehouden met verschillende factoren, waaronder in hoeverre de risico's liggen buiten de risicobereidheid en de mogelijke impact van de risico's op de belangrijkste doelen van het programma.
- **Reputatie en klantvertrouwen:** Risico's die de reputatie van de organisatie kunnen schaden en of het vertrouwen van deelnemers kunnen ondermijnen, krijgen speciale aandacht.
- **Tijdgevoeligheid:** Risico's die snel kunnen optreden en onmiddellijke impact kunnen hebben, worden met een hogere prioriteit behandeld.
- **Risico-identificatie:** Het identificeren van de risico-eigenaren.
- **Samenwerken aan mitigatie:** Samen met relevante belanghebbenden wordt actief gewerkt aan het mitigeren van de netto risico's die buiten de vastgestelde risicobereidheid vallen. Concrete beheersmaatregelen worden gedefinieerd en geïmplementeerd om het risico binnen de tolerantiegrenzen te krijgen. Hierbij worden ook verantwoordelijken aangewezen voor de uitvoering van de maatregelen en het monitoren van de voortgang.
- **Periodieke evaluatie:** Periodiek wordt de effectiviteit van de geïmplementeerde beheersmaatregelen beoordeeld. Dit gebeurt aan de hand van testprocedures die zijn ontwikkeld om de doeltreffendheid van de maatregelen te beoordelen. Indien nodig worden aanpassingen gemaakt om ervoor te zorgen dat de risico's binnen aanvaardbare grenzen blijven.

Naast bovengenoemde stappen omvat het risicomanagementproces niet alleen de identificatie en mitigatie van risico's, maar ook een grondige monitoring en rapportage van de effectiviteit van de genomen beheersmaatregelen. Deze monitoring is van essentieel belang om ervoor te zorgen dat er voortdurend inzicht is in de mate van beheersing en om tijdig te kunnen ingrijpen indien dat nodig is. De frequentie van de monitoring van beheersmaatregelen varieert op basis van het belang en de aard van de risico's. De resultaten van deze monitoring en de bijbehorende acties worden gerapporteerd aan het directie-overleg van Appel en, indien van toepassing, aan het pensioenfonds als onderdeel van de voortgangsrapportage van het programma.

Het pensioenfonds heeft een stuur- en projectgroep opgericht onder leiding van een externe transitie-manager waarin een delegatie van Appel en het pensioenfonds participeert. In deze stuurgroep hebben tenminste twee bestuursleden zitting. In de projectgroep zit tenminste de directeur van het pensioenfonds. De stuurgroep rapporteert aan het bestuur.

Het bestuur oordeelt dat de operationele en IT-risico's voldoende gemitigeerd worden.

5.2.2. Beschrijving van belangrijkste taken en verantwoordelijkheden van de pensioenuitvoerder en partijen in de vermogensbeheerketen

Vermogensbeheerketen

De verantwoordelijkheden omtrent inrichting en uitvoering van het beleggingsbeleid kent grofweg drie lagen: het bestuur, de fiduciair beheerder en de operationele vermogensbeheerders. Onder operationele vermogensbeheerders worden ook fondsbeleggingen verstaan.

Het bestuur is verantwoordelijk voor vaststelling van het strategische balans- en beleggingsbeleid. Hierbij laat het bestuur zich adviseren door de beleggingscommissie en door de fiduciair beheerder.

Het fiduciair beheer omvat onder meer advisering over:

- De ALM-studie;
- Het strategisch beleggingsbeleid van het fonds;
- Het jaarlijks door het bestuur op te stellen beleggingsplan;
- De ABTN en de verklaring inzake de beleggingsbeginselen.

Het fiduciair beheer omvat onder meer de volgende dienstverlening:

- Het selecteren en monitoren van (operationele) vermogensbeheerders;
- Het uitvoeren en/of adviseren van overlay-strategieën, waaronder de rente- en valutahedge;
- Performancemeting;
- Rapportage over de door de operationele vermogensbeheerders verrichte werkzaamheden.

Goldman Sachs Asset Management (GSAM) is de fiduciair beheerder voor het pensioenfonds. Het bestuur ontvangt periodiek rapportages over de manier waarop GSAM invulling geeft aan de dienstverlening. Het bestuur beoordeelt de uitbesteding van diensten ook via de periodieke ISAE3402-rapportage. Dit rapport beschrijft wat de beheersdoelstellingen en maatregelen zijn en of deze in de praktijk ook werken.

De operationele vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor uitvoering van het operationeel beleggingsbeleid binnen het aan hen gegeven mandaat. De operationele vermogensbeheerders rapporteren aan de fiduciair beheerder. Het fonds beschikt over diverse operationele managers waarvan de naam per mandaat/beleggingsfonds is vastgesteld.

Het pensioenfonds heeft een overeenkomst met Northern Trust voor de uitvoering van de custody- en beleggingsadministratie werkzaamheden. Het bestuur ontvangt periodiek rapportages over de manier waarop Northern Trust invulling geeft aan de dienstverlening. Het bestuur beoordeelt de uitbesteding van diensten ook via de periodieke SOC 1 en SOC 2-rapportages. Deze rapporten beschrijven wat de beheersdoelstellingen en maatregelen zijn en of deze in de praktijk ook werken.

De bestaande taken en verantwoordelijkheden van het pensioenfonds en de partijen in de vermogensbeheerketen veranderen door de invoering van de Wtp in grote lijnen niet. Er is wel sprake van wijzigende noodzakelijke processen.

Pensioenbeheer

De inhoud van de pensioenadministratie verandert. Er worden immers persoonlijke individuele pensioenvermogens geadmistreerd en daarnaast een collectief vermogen in de uitkeringsfase. Beide partijen (pensioenuitvoering en vermogensbeheer) zijn afhankelijk van elkaars gegevens. De uitwisseling van gegevens tussen vermogensbeheer en pensioenuitvoering zorgt voor een nieuwe, grotere waardeketen. De controlemaatregelen dienen hier dus op aangepast te worden.

Appel heeft de koppeling met vermogensbeheer beschreven in het target operating model (TOM) [7]. Hierin wordt het proces, de inhoud, de samenwerking en de verantwoordelijkheden van de ketenpartijen beschreven. Deze notitie vormt de basis voor de specifieke detailinrichting per klant conform het operating model van Appel voor de uitvoeringsketen.

De onderkende gegevensstromen betreffen:

- Informatiestroom 1 (Sivi): Uitwisseling pensioenvermogen (aan vermogensbeheer)
- Informatiestroom 2 (Sivi): Overzicht in- en uitstroom kasgelden
- Informatiestroom 3 (Sivi): Kasstroomprojectie toekomstige pensioenbetalingen
- Informatiestroom 4 (Sivi): Uitwisseling beleggingsvermogen (aan PUO)
- Informatiestroom 5: Beleggingsinformatie t.b.v. communicatie en (toezicht)rapportages
- Informatiestroom 6: Overboekingen tussen betaal- en beleggingsrekening

De onderkende taken en verantwoordelijkheden worden hieronder samengevat. Appel onderkent de volgende partijen in het proces koppeling pensioenbeheer en vermogensbeheer bij de implementatie:

Pensioenfonds = leverancier van het pensioenproduct

PUO Appel = De pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO) geeft de deelnemer inzicht in de ontwikkeling van voor pensioen bestemd kapitaal (FPR) inclusief de toedeling van rendementen en verwachte uitkeringen. De PUO alloceert het pensioenvermogen naar deelnemers, verwerkt mutaties en instrueert kasgeldtransacties voor belegging.

De PUO is verantwoordelijk voor gegevensstromen:

- de levering van: 1, 2 en 3 en
- de verwerking van: 4, 5 en 6 (overboeking van betaal- naar beleggingsrekening(en))

Vermogensbeheerder = De vermogensbeheerder in de rol van fiduciair manager ontvangt de benodigde informatie om het vermogen conform de kaders van het beleggingsbeleid te beleggen, rekening houdend met in- en uitstroom (door premies, uitkeringen en waardeoverdrachten) en geprognosticeerde uitkeringen. De vermogensbeheerder beheert het beleggingsmandaat, alloceert en instrueert effectenorders / orders (in beleggingsfondsen). De Vermogensbeheerder kan de rol van leidende beleggingsadministrateur vervullen.

De Vermogensbeheerder is verantwoordelijk voor gegevensstromen:

- de levering van: 5 en 6 (overboeking van beleggingsrekening(en) naar betaalrekening)
- de verwerking van: 1, 2 en 3

Beleggingsadministrateur = De leidende beleggingsadministrateur op mandaat-niveau, administreert de transactie-orders en mutaties in effecten /beleggingsfondsen en bijbehorende effectenrekeningen. Verzorgt de reconciliatie en waardering op mandaatniveau.

De beleggingsadministrateur is verantwoordelijk voor:

- de levering van: 4

Custodian = effectenrekeningen, registratie holdings (beleggingsfondsen), kasstromen settlements effectentransacties, transactiekosten, corporate actions en bronbelastingen. Bij het pensioenfonds wordt de rol van custodian en beleggingsadministrateur door dezelfde partij ingevuld (Northern Trust)

Bank = bank waar pensioenfonds betaalrekening en beleggingsrekeningen aanhoudt: De betaalrekening is de rekening van het fonds waarop premies worden ontvangen, pensioenen en facturen worden betaald. Deze rekening wordt beheerd door Appel. De beleggingsrekeningen zijn benodigd ten behoeve van diverse beleggingsmandaten in de opbouw en uitkeringsfase van waaruit de beleggingstransacties worden betaald dan wel ontvangen. Deze beleggingsrekeningen worden beheerd door de (fiduciair) vermogensbeheerder. Appel hecht tevens aan een strikte scheiding tussen de bevoegdheden op de betaalrekening en de beleggingsrekening van de klant.

Appel heeft een standaard uitwerking van het target operating model (TOM) voor de gegevensuitwisseling tussen vermogensbeheerders en Appel opgesteld. Per klant zal de feitelijke invulling van de rolverdeling en de leveringsmomenten worden vastgesteld. De in de TOM vastgestelde afspraken vormen de basis voor de individuele contractering tussen het fonds en haar vermogensbeheerders en het fonds met Appel. Appel sluit geen overeenkomsten met de vermogensbeheerders van haar klanten.

Het fonds erkent de belangrijke wijzigingen die inhoudelijk in, met name, AxyLife van Lumera moet plaatsvinden. AxyLife is het pensioenadministratiepakket. Dit systeem is geschikt om zowel uitkerings- als premiereregelingen in te administreren (dit is geregeld in de 'core'). De fondsspecifieke inrichting van de pensioenregeling (de rekenregels) dient uiteraard wel aangepast te worden.

Appel kiest ervoor om een generiek rekenmodel op te zetten voor alle klanten, waarbij per klant via parameters de inhoudelijke opzet van het rekenmodel specifiek gemaakt kan worden. Voor de overgang van de huidige pensioenadministratie naar een nieuwe pensioenadministratie hanteert Appel de onderstaande werkwijze:

- Referentiemodel voor de pensioenadministratie per premiereregeling ontwikkelen op basis van de standaard diensten geschikt voor alle klanten;
- Implementeren referentiemodel (in test) naast het bestaande model van de klant (digital twin);
- Vanaf invaren geldt het bestaande model vóór invaardatum en het nieuwe model vanaf invaardatum;
- Voor TWK mutaties blijft het bestaande model met invaarregels beschikbaar, waardoor deze mutaties naadloos verwerkt kunnen worden.

Transitieproces van het referentiemodel

In de aanloop naar de overgangdatum wordt een zgn. digital twin per fonds ingericht. De digital twin is een inrichting waarbij de huidige pensioenregeling en de nieuwe (niet actieve) pensioenregeling zichtbaar zijn binnen één pensioenadministratiesysteem. Dit maakt het mogelijk om mutaties door te voeren voor beide regelingen en daarvan de consequenties inzichtelijk te maken m.b.t. de nieuwe regeling. De betreffende administratie draait in een testomgeving en maakt gebruik van de beschikbare data uit de productieomgeving van de klant. In de productieomgeving blijft de huidige administratie gewoon doordraaien (reguliere dienstverlening Appel).

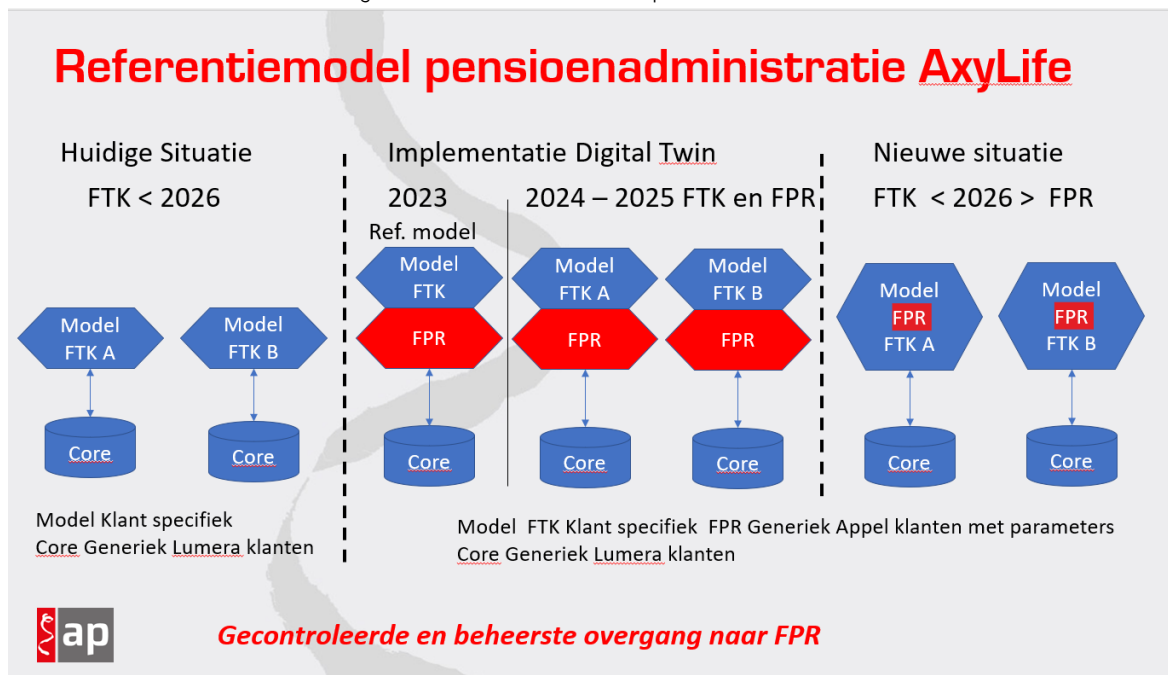
De zogenaamde schaduw administratie (digital twin) maakt het mogelijk om inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van pensioenvermogens (collectief en individueel). Om de uitgangssituatie van de digital twin in te richten wordt op basis van een bepaalde stand daadwerkelijk ingevaren, waarbij aanspraken van deelnemers worden omgezet in persoonlijke pensioenvermogens en collectieve reserves worden gevuld, waarbij indien van toepassing rekening wordt gehouden met de beoogde compensatie. Daarbij blijven de 'Ftk' gegevens nog steeds zichtbaar.

De productiedata ten behoeve van de digital twin worden niet geactualiseerd tijdens het schaduw draaien. Er wordt daarentegen gebruik gemaakt van een gekozen uitgangssituatie en peilmoment. Wel kunnen de mutaties die in productie zijn verwerkt tussen de gekozen uitgangssituatie en het peilmoment, doorberekend worden voor de nieuwe regeling.

Deze digital twin resulteert in een eindrapportage die aantoont dat de juiste pensioenregeling is ingeregeld, dat de invaarmodule correct heeft gewerkt en dat de mutaties leiden tot correcte aanpassingen in de collectieve en persoonlijke pensioenvermogens. Nadat de digital twin fase is afgerond, wordt er een testomgeving ingericht waarin het invaren nogmaals wordt gesimuleerd op basis van bestaande productiegegevens. Hierbij worden bij invaren de originele data daadwerkelijk omgezet in een nieuw Wtp-product. Na het invaren wordt een standaard set mutaties rechtstreeks doorgevoerd op de 'Wtp'-polis. Ook deze test wordt afgerond met een eindrapportage vanuit Appel Pensioenuitvoering.

Het voordeel van deze aanpak is dat de inrichting van de digital twin per fonds minder inspanning vergt en een kortere doorlooptijd kent. Ook komt het de toekomstige onderhoudbaarheid van de software van de pensioenadministratie ten goede.

Hieronder een schematische weergave van de transitie van de pensioenadministratie.

Figuur 2: Overzicht van het beoogde transitieproces van de pensioenadministratie

De voordelen van de digital twin zijn:

- Rekenen met de hele populatie (uitgangbestand) met feitelijke data en rekenregels;
- Gedetailleerde analyse van de effecten van mutaties onder de nieuwe regels zowel op individueel als totaal niveau;
- Onderbouwing van besluitvorming (géén speelomgeving);
- Achteraf corrigeren (TWK) is mogelijk;
- De transitie wordt uiteindelijk binnen één omgeving doorgevoerd op basis van een mutatie invaren (vergelijkbaar met een CWO);
- Doorlooptijd tussen besluitvorming en in productie name is relatief kort.

Ten aanzien van bovenstaande proces, heeft Appel een plan van aanpak opgesteld, dat de periode van september 2024 t/m november 2026 omvat. Dit plan van aanpak omvat de volgende (sub-)doelstellingen:

- Definitief vaststellen van een migratiekalender waarin is bepaald wanneer welke klant een digital twin van haar pensioenadministratie krijgt ingericht (beoogde periode sept. 2024 – Q1 2026);
- Definitief vaststellen van de pensioenregeling WTP en de bijbehorende parameters (bijv. compensatie, hoogte van de collectieve potten) per klant op basis waarvan de digital twin kan worden ingericht;
- Implementeren van een digital twin per klant in de pensioenadministratie en financiële administratie en gegevensuitwisseling met de beleggingsadministratie (SIVI-standaard);
- Per klant testen (FAT/GAT en integratietest) van ingerichte klantspecifieke digital twin omgeving inclusief invaren, voordat deze wordt vrijgegeven;
- Vaststellen dienstverlening Appel t.b.v. schaduwdraaien met digital twin;
- Ingerichte dienstverlening bij Appel ter ondersteuning van digital twin;
- Schaduwdraaien met digital twin per klant inclusief de processen invaren, rendementstoekenning, premie bijwerken, TWK, etc..

Transitielcommunicatie

Ten aanzien van de deelnemerscommunicatie wijzigt de inhoud van de (standaard) procesbrieven. Daarnaast is het tijdens de transitieperiode van belang dat alle deelnemers (incl. gewezen deelnemers en pensioen- en andere aanspraakgerechtigden) van het pensioenfonds informatie ontvangen over de wijzigingen in de nieuwe pensioenregeling. De manier waarop het pensioenfonds dat doet, is beschreven in het communicatieplan, dat los van dit implementatieplan wordt ingediend bij AFM.

Appel is in 2024 gestart met het uniformeren van de correspondentie voor al haar klanten, waarbij de identiteit van de verschillende klanten wordt meegenomen. Op basis van dat uniforme brievenboek (bestaande uit 66 brieven), dienen 42 brieven aangepast te worden naar de nieuwe regeling. Het pensioenfonds vindt betrokkenheid bij deze omzetting van belang, mede gelet op de kernwaarden en (strategische) doelstellingen die het heeft. Via de projectorganisatie, maar ook vanuit de reguliere bedrijfsvoering (met frequente contactmomenten tussen bestuursbureau en Appel), wordt de tijdige aanpassing van de brievenset gevolgd.

Naast de schriftelijke communicatie, is Appel ook verantwoordelijk voor de klant-contacten (inclusief klachtenadministratie). Deze klantcontacten worden onderhouden door de medewerkers die eveneens de administratie voeren. Het fonds monitort de tijdige opleidingsactiviteiten van die medewerkers binnen Appel.

De manier waarop en in welke hoedanigheid eventuele verdere toelichtingen aan deelnemers wordt verstrekt over de behaalde beleggingsrendementen, wordt in een later stadium uitgewerkt. Momenteel heeft het fonds nog geen deelnemersportaal ingericht, waardoor 'real-time' informatiedeling ten aanzien van persoonlijke pensioenvermogens en/of behaalde rendementen op deelnemersniveau nu (nog) niet mogelijk is. Het fonds beraadt zich op het inrichten van een dergelijk deelnemersportaal. Daarbij worden de mogelijkheden van Appel (via Yellowtail inclusief een koppeling met de website) meegenomen.

Financiële administratie en processen

De tijdige verwerking van financiële boekingen binnen de financiële administratie wordt belangrijker in het nieuwe stelsel. Diverse boekhoudkundige resultaten dienen op reguliere basis te worden meegenomen in de pensioenadministratie, maar ook andersom (denk aan de verwerking van mutaties in de diverse operationele reserves en voorzieningen).

Tot slot wordt een koppeling van Appel met de vermogensbeheerpartijen gerealiseerd. Bij die gegevensuitwisseling is de Sivi-standaard het uitgangspunt. Appel draagt er, via Lumera, zorg voor dat de ontvangst en verzending van de betreffende tijdig en juist verloopt.

5.2.4. Koppeling pensioen- en vermogensbeheer in de flexibele premiereregeling

Appel hanteert voor de uitvoering in inrichting van de flexibele premiereregeling een administratiemethode waarbij sprake is van een administratieve scheiding van de persoonlijke pensioenvermogens in de opbouwfase en collectieve uitkeringsfase. Er is dus geen sprake van een participatieadministratie (units) zoals gebruikelijk voor de uitvoering van een standaard premiereregeling of zoals door een aantal andere pensioenuitvoerders wordt gehanteerd voor de flexibele premiereregeling. Appel heeft aangegeven dat zij geen unit-linked administratie zullen inrichten. Appel heeft dat onderzoek eerder gedaan en is volgens hen niet kosten efficiënt uit te voeren.

Appel stelt diverse eisen aan het beleggingsbeleid van het pensioenfonds, het vermogensbeheer en de beleggingsadministratie om te kunnen borgen dat de administratieve vermogensscheiding in de pensioenadministratie goed functioneert voor de uitvoering van de flexibele premiereregeling]:

- Elke lifecycle beleggingen bestaat uit meerdere matching- en return beleggingsportefeuilles;
- De beleggingsportefeuilles zijn gescheiden, zelfstandige beleggingsportefeuilles met een eigen beleggingsrekening ('fysieke' scheiding bij de custodian);
- Het pensioenvermogen van de flexibele premiereregeling (voor risico deelnemer) is afgescheiden van het pensioenvermogen voor risico van het fonds.
- De pensioenvermogens in de opbouwfase zijn gescheiden belegd van de vermogens in de collectieve uitkeringsfase;
- Toevoegingen en onttrekkingen, bijv. als gevolg van herbalancering, aan de beleggingsrekeningen van de beleggingsportefeuilles vinden uitsluitend plaats o.b.v. (premie, lifecyclekeuzes en andere) mutaties en instructies volgend uit de pensioenadministratie;
- Het beleggingsbeleid kent geen tactische asset allocatie over de verschillende beleggingsportefeuilles. De vermogensbeheerder beheert uitsluitend binnen de matching- en returnbeleggingsportefeuilles.

Waarborgen individueel beleggen

In de pensioenadministratie van Appel worden de persoonlijke pensioenvermogens en de risicodelingsreserve geadmistreerd. Deze administratief gescheiden vermogens worden in de afzonderlijke ('fysiek' gescheiden) beleggingsportefeuilles belegd conform de lifecycle-wegingen zoals gekozen door de deelnemer. Het werkelijk behaalde rendement per beleggingsportefeuille

wordt direct aan de pensioenvermogens, zoals (ex-ante) belegd in de beleggingsportefeuille, toegekend. Het proces en de beheersmaatregelen borgen dat het ex-post rendement per bouwblok, per deelnemer gelijk is aan de blootstelling van het persoonlijke pensioenvermogen zoals ex-ante belegd in elk bouwblok.

Het fonds wijkt af van de 'default' methode zoals aangeboden door Appel, waarbij het rendement uit een enkel matching-bouwblok wordt verdeeld per leeftijdscohort, vergelijkbaar met het beschermingsrendement uit de solidaire premieregeling. In de plaats hiervan zal het fonds werken met meerdere matching-bouwblokken, welke onderling verschillend zijn in de looptijdverdeling van de beleggingen. Het fonds heeft – onder meer naar aanleiding van een gesprek met DNB – geconcludeerd dat de default methode bij Appel niet in lijn is met wet- en regelgeving voor FPR, omdat er in een dergelijke opzet niet expliciet sprake is van 'individueel beleggen'. Appel ondersteunt tevens de door het fonds gekozen werkwijze waarbij deelnemers beleggen in meerdere matching-bouwblokken, en waarbij aan elke deelnemer, ongeacht leeftijdscohort, hetzelfde rendement toekomt op basis van de exposure per bouwblok.

5.2.5. Beschrijving wijzigingen in de governance

De pensioenadministratie en het vermogensbeheer veranderen, de mutaties veranderen, de uitvoering van het beleggingsbeleid verandert, risico's en beheersmaatregelen om deze te mitigeren veranderen en SLA's veranderen. De verwachting is echter dat de governance structuur om de processen en de beheersing van de risico's aan te sturen geen verdere aanpassing behoeft. De monitoring van de processen via onder andere rapportages zal aangepast worden binnen de kaders van Wtp, maar behandeling van deze rapportages niet. Het risicoraamwerk van het fonds zal hiervoor in de loop van 2025 aangepast worden.

Sleutelfunctiehouders geven zelf vorm aan de wijze waarop ze invulling geven aan hun rolverantwoordelijkheid in de Wtp transitie. Voor internal audit, risk en actuaariaat heeft Appel een sleutelfunctiehoudersoverleg ingericht waarin de sleutelfunctiehouders afgevaardigd door de fondsen zitting hebben en waarin Interne audit en Risicobeheer Appel participeert. Deze overlegstructuur komt regulier bij elkaar. Via dit overleg vindt ook monitoring op de voortgang en kwaliteit van de Wtp transitie en daarna van de (Wtp)-run van Appel plaats. De (interne) actuariële functie dient de actuariële resultaten voor risico deelnemer en fonds, de pensioenvermogens en de pensioenprojecties op basis van het projectierendement te controleren en op adequaatheid te toetsen.

Derhalve zijn er geen wijzigingen voorzien in de structuur van de governance van pensioenfonds als gevolg van de implementatie van de Wtp.

5.2.6. Beschrijving wijzigingen in de kostenstructuur

In de huidige opzet worden de vermogensbeheerkosten verrekend met de gemaakte beleggingsrendementen. Er wordt geen aanleiding gezien om de verrekening van vermogensbeheerkosten onder Wtp anders te doen dan onder het FTK.

De pensioenuitvoeringskosten voor de actieve en de gewezen deelnemers worden in de huidige opzet verrekend met de door de werkgever betaalde premie. Na invaren vormt het fonds een Voorziening Operationeel Kosten, ter grootte van de contante waarde van de toekomstige operationele kosten die gepaard gaan met het doen van toekomstige pensioenuitkeringen. Het doelniveau (in Euro's) zal periodiek worden bepaald. Deze voorziening wordt bij invaren initieel gevuld vanuit de bestaande excassovoorziening (en indien nodig, vanuit het collectief vermogen). Na invaren wordt de voorziening aangevuld via een kostenopslag op de pensioenpremie, en met rendement. De uitvoeringskosten worden jaarlijks ten laste gebracht van de voorziening.

Indien er sprake is van een mogelijk tekort in de dekking van de pensioenuitvoeringskosten wordt dat verrekend met de (algemene) reserves van het pensioenfonds.

5.2.7. Oordeel op technische uitvoerbaarheid van de nieuwe pensioenregeling

Met de Sociale Partners is binnen de kaders gesteld door Wtp een nieuwe pensioenregeling afgesproken. Hiervan is de haalbaarheid beoordeeld, voordat er een besluit genomen wordt.

Haalbaarheidsanalyse, inclusief analyse tijdige gereedheid IT-systemen

Pensioenuitvoerder Appel voert de activiteiten voor de implementatie van de Wtp-regelingen (flexibel en solidair) voor haar klanten projectmatig uit. In het door Appel opgestelde projectplan d.d. 25 september 2024 wordt de aanpak, de besturing, de planning en

de kwaliteitsborging om de doelen en resultaten van het project te behalen beschreven. Tevens zijn de risico's en mitigerende maatregelen voor het uitvoeren van het project benoemd [73].

In het projectplan is door Appel uitgebreid ingegaan op de risico's en beheersingsmaatregelen als gevolg van de Wtp-transities. Specifiek is hierbij aandacht voor de technische uitvoerbaarheid en haalbaarheid van de nieuwe pensioenregeling. Naast de benoemde projectbeheersing mitigeert Appel het 'haalbaarheidsrisico' naar oordeel van Pensioenfonds Robeco door standaardisatie en uniformiteit van het product/dienstenaanbod en door een beheerste overgang van de pensioenadministratie.

Gecontroleerde en beheerste overgang pensioenadministratie

Om te komen van de huidige pensioenadministratie naar een nieuwe pensioenadministratie hanteert Appel de onderstaande werkwijze:

- Appel hanteert het bestaande pensioenadministratiesysteem voor de administratie van Ftk en Wtp pensioenregelingen;
- Appel hanteert een Referentiemodel op basis van de standaard diensten geschikt voor alle klanten;
- Appel implementeert dit referentiemodel naast het oude model van de klant (digital twin);
- Vanaf invaren is het oude model van toepassing voor mutaties vóór invaardatum en het nieuwe model voor mutaties na invaardatum.

Het voordeel van deze aanpak is dat de inrichting van de digital twin per klant minder inspanning en een kortere doorlooptijd vergt. Ook komt het de toekomstige onderhoudbaarheid van de software van de pensioenadministratie ten goede. Daarnaast betekent dit dat de overgang naar het nieuwe stelsel geen migratie van data behelst. Met de stand van 25 september 2024 geeft Appel aan dat de volgende stappen nog ondernomen worden ter voorbereiding op de implementatie van de IT-systemen. Pensioenfonds Robeco monitort de voortgang van Appel door middel van de maandelijkse voortgangsrapportage en periodieke gesprekken met Appel.

- Referentiemodel per premiereregeling maken op basis van de standaard diensten geschikt voor alle klanten; Het referentiemodel van het fonds wordt eind Q4 2022 verwacht.
- Implementeren referentiemodel (in test) naast het bestaande model van de klant (digital twin); Voor Robeco staat de inrichting van de digital twin gepland in Q1 2026.
- Tot invaren bestaande model en nieuwe model vanaf invaardatum.

Appel heeft op 9 september 2025 een 'Verklaring Operational Readiness' afgegeven [8]. Deze Readiness verklaring bevat een beoordeling van Appel van de haalbaarheid van de door het pensioenfonds beoogde invaardatum van 1 juli 2026. Deze beoordeling is gedaan aan de hand van een aantal 'deliverables'. Op basis van de beschikbare informatie acht Appel invaren per 1 juli 2026 haalbaar.

Conclusie oordeel op technische uitvoerbaarheid van de nieuwe pensioenregeling

De eerder afgeronde overgang van de huidige regeling onder FTK per 1 januari 2025, de projectstructuur en het projectplan [9] onder leiding van de aangestelde implementatiemanager en het inrichten van een digital twin in Q1 2026 – zodat Appel de regeling kan schaduw draaien tot het definitieve moment van transitie – geeft het bestuur van het fonds een grote mate van zekerheid dat de Wtp-transitie beheerst zal verlopen. Het bestuur heeft hierbij ook het oordeel van de sleutelfunctiehouder risicobeheer [74] en de sleutelfunctiehouder Internal Audit in ogenschouw genomen [75].

5.3 Analyse en beheersing uitbestedingsrisico's

Het pensioenfonds heeft het merendeel van de bedrijfsvoering uitbesteed aan uitbestedingspartners. Deze uitbestedingspartners zijn actief betrokken bij de uitwerking en overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het betreft pensioenadministratie, pensioencommunicatie en vermogensbeheer. Vermogensbeheer is nader onder te verdelen in fiduciair beheer en beleggen. Achtereenvolgens wordt beschreven wie de uitbestedingspartners zijn en hoe zij betrokken zijn bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Pensioenuitvoerder Appel is als belangrijke transitiepartner voor Robeco nauw betrokken bij de voorbereidingen en de realisatie van de implementatie van het nieuwe stelsel. Op reguliere basis informeert (Wtp-overleg, inhoudelijk overleg, klantendagen, periodieke voortgangsrapportages etc.) Appel Robeco over de voortgang en inhoud van het transitie-programma.

Als belangrijke transitiepartner voor het fonds betreft Appel ook haar belangrijkste leverancier (Lumera). Specifiek voor de Wtp-transitie is de governance met Lumera aangescherpt en onderdeel van het totale programma governance Wtp-transitie van Appel.

Pensioenadministratie

De pensioenadministratie wordt gevoerd door Appel. Als onderdeel van het project is Appel intensief betrokken bij de uitwerking van de pensioenadministratie onder de Wtp. Zoals eerder aangegeven in het implementatieplan is door Appel een referentiemodel ontwikkeld voor het flexibele contract. Het pensioenfonds heeft er bewust voor gekozen op bij de opzet van de pensioenregeling bij het referentiemodel aan te sluiten. Zoveel mogelijk aansluiten bij de standaard van de pensioenadministrateur bevordert de kostenefficiëntie en uitvoerbaarheid. Over de excedentregeling en de administratie van een beperkt aantal ingegane AO-uitkeringen zijn aanvullende afspraken gemaakt.

Voor de bedrijfsvoering heeft Appel het eigen operating model ontwikkeld. Binnen het operating model maakt Appel gebruik van het pensioenplatform van Lumera. Het pensioenplatform is aangepast om de flexibele regeling zo veel mogelijk geautomatiseerd uit te kunnen voeren.

Door Appel is een risicoanalyse uitgevoerd waaruit blijkt dat Appel de relevante risico's heeft geïdentificeerd en voldoende beheersmaatregelen heeft getroffen, zoals beschreven in hoofdstuk 5.2.

Vermogensbeheer

Het fiduciair beheer van het pensioenfonds wordt gevoerd door Goldman Sachs Asset Management (GSAM). GSAM is intensief bij de transitie betrokken. Dit betreft het doorlopen en aanpassen van de strategisch beleggingscyclus zodat deze past bij de uitvoering van het vermogensbeheer in het nieuwe pensioenstelsel. Hierbij richt GSAM zich op het analyseren en adviseren ten aanzien van de impact op de volgende stappen (i) uitwerken strategisch beleggingsbeleid o.b.v. het risicopreferentieonderzoek en daaruit volgende risicohouding, (ii) uitwerking beleggingsplan naar lifecycles, (iii) monitoring uitvoering beleggingsplan en (iv) evaluatie beleggingsplan.

Daarnaast heeft GSAM bijgedragen aan de ontwikkeling van de input zoals benodigd is voor dit implementatieplan voor de overgang van het beleggingsbeleid onder FTK naar het beleggingsbeleid bij de overgang naar de nieuwe pensioenregeling volgens het flexibele contract.

De (operationele) uitvoering van het beleggingsbeleid is tevens uitbesteed aan GSAM. GSAM verzorgt de uitvoering van de diverse beleggingsmandaten, evenals de monitoring van de uitvoering van de mandaten. Door GSAM is een risicoanalyse uitgevoerd, welke door het bestuur is beoordeeld, waaruit blijkt dat er voldoende beheersmaatregelen zijn getroffen. GSAM rapporteert periodiek over de Wtp-voortgang [10].

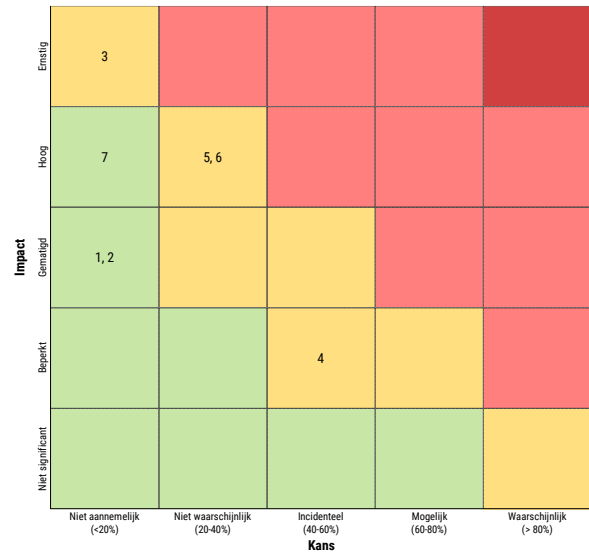
Tussen Appel, GSAM en NT is overleg gevoerd omtrent de aansluiting van de operating modellen en technische interface en zijn betrokken in het implementatieproject zoals wordt beleid door de implementatiemanager.

5.3.1. Overzicht uitbestedingsrisico's en beheersingsmaatregelen

Op basis van artikel 46, lid 3, sub e besluit uitvoering PW en Wvb wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden en de beheersing van deze risico's.

In onderstaande figuur en tabel zijn de geïdentificeerde uitbestedingsrisico's voor de implementatieperiode (periode tussen indiening van dit implementatieplan en het transitiemoment) opgenomen met hun respectievelijke kans en impact.

De nummers in de figuur verwijzen naar de risico's in tabel. In de tabel is per risico de door het pensioenfonds opgestelde beheersing beschreven.

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
1.	Monitoring (onder)uitbestedingen	Het risico dat uitvoeringsorganisaties en/of pensioenfonds onvoldoende third party management uitvoert op kritieke onderuitbestedingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Actualisering onderuitbestedingen onderdeel projectplan bij uitvoerders (mede in het kader van DORA) 2. Periodieke rapportages van en overleg met third party management uitvoeringsorganisaties 3. Appel's Internal Audit heeft een project-inventarisatie gedaan om de directie van Appel en de pensioenfonds-clënten inzicht te verlenen in de mate waarin Appel zowel organisatorisch als technisch gereed is om haar cliënten beheerst over te laten gaan naar een pensioenuitvoering die voldoet aan de vereisten van de Wtp 4. Appel heeft de risico's belicht in een risico analyse die gepaard gaan met de koppeling tussen het pensioenbeheer, wat door Appel wordt uitgevoerd, en het vermogensbeheer dat door de klantfondsen aan diverse partijen is uitbesteed 5. Appel heeft, vanuit het perspectief van Appel, de risico's belicht die gepaard gaan met het invoeren van het Nieuwe Pensioen Stelsel (NPS) bij (de klanten van) Appel 6. Niet afwijkend van 'going concern'. Vooralnog geen additionele uitbestedingspartijen voorzien die niet nu ook al gebruikt worden.
2.	Monitoring (onder)uitbestedingen	Het risico dat de uitvoeringsorganisaties en/of het pensioenfonds wijzigingen in (onder)uitbestedingen niet juist, tijdig analyseert en herijkt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Periodiek beoordeling uitbestedingsdocumentatie en uitbestedingsrelaties door pensioenfonds 2. Appel heeft aangeven dat contracten en verwerkersovereenkomsten juridisch getoetst worden. 3. Appel heeft aangeven dat leveranciers betrokken worden in en medeverantwoordelijk gemaakt voor de implementatie-projecten. 4. Niet afwijkend van 'going concern'. Vooralnog geen additionele uitbestedingspartijen voorzien die niet nu ook al gebruikt worden.
3.	Vendor lock in	Het risico dat een uitvoeringsorganisatie niet tijdig kan overstappen naar alternatieve uitbestedingspartijen (indien een partij niet tijdig/correct kan leveren), waardoor de projectplanning gevaar loopt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projectplanning met mijlpalen uitvoeringsorganisaties 2. Licentie/contractafspraken uitvoeringsorganisaties, inzicht pensioenfonds in licentie/contractafspraken uitvoeringsorganisaties. 3. Geruime tijd tussen geplande transitie (1-7-2026) en moment dat transitie wettelijk afgerond moet zijn (1-1-2028)
4.	Capaciteit	Er is onvoldoende capaciteit beschikbaar om de transitie-communicatie te verzorgen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Transitiecommunicatie wordt geautomatiseerd opgesteld en verzonden

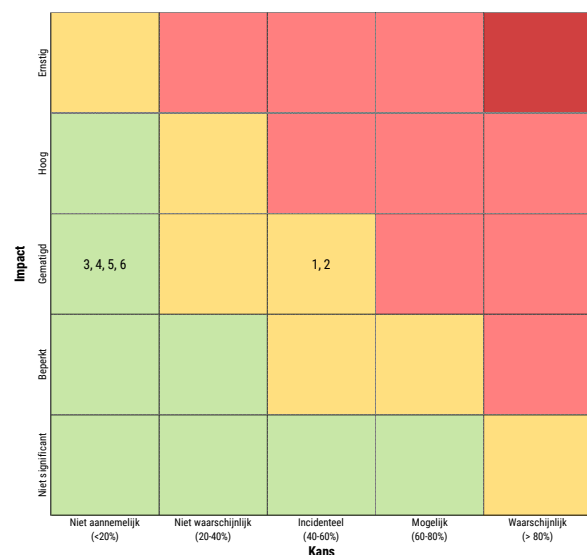
#	Risico	Omschrijving	Beheersing
		dan wel vragen naar aanleiding van deze communicatie te beantwoorden	2. Communicatiemiddelen (pensioenbulletin, voorlichtingsbijeenkomsten) worden ingezet (vlak) voordat transitiecommunicatie wordt verzonden
5.	Capaciteit	Risico dat reguliere uitvoering (Ftk-regeling) in gevaar komt of dingen over het hoofd worden gezien qua transitie door een te grote (tijds)druk of door een gewijzigde bezetting, waardoor SLA's niet meer gehaald worden (en deelnemers niet goed worden bediend)	1. Korte communicatielijnen tussen bestuursbureau en Appel 2. Periodieke besprekingen van SLA-rapportage (oplevering eens per kwartaal) van Appel, waarin inzicht wordt gegeven in de afhandeling van processen (aantal, tijdigheid en volledigheid) 3. Separate inrichting projectmanagement binnen Appel, waardoor belasting van (extra) werkzaamheden in voorbereiding en test-fase los staan van operatie.
6.	Deskundigheid	Onvoldoende deskundigheid (breedte (key-person) en diepte) binnen de (onder)uitbestedingspartijen om de nieuwe regeling te implementeren	1. Inzicht (verkrijgen) in opleidings-/trainingsactiviteiten van bij het fonds betrokken medewerkers bij uitbestedingspartijen 2. Inzet door uitbestedingspartijen van extern ingehuurde experts (bijv. actuarissen) 3. Door Appel worden medewerkers geïnformeerd en vindt er een gap inventarisatie plaats tussen benodigde en aanwezige kennis. 4. Andere fondsen zullen eerder transitie uitvoeren bij de uitbestedingspartijen. 5. Tijdens 'Digital Twin' project zullen complexe kenmerken van de regeling beoordeeld worden.
7.	Liquiditeit	Risico dat uitbestedingspartijen door de hoge investeringen ten behoeve van de transitie in liquiditeitsproblemen komen resp. niet meer kunnen voortbestaan	1. Tijdige afspraken maken over transitie-vergoedingen (in transitie-overeenkomst(en)) 2. Kennis nemen van risico-rapportage(s) (oplevering per kwartaal) van uitbestedingspartijen waarin dit risico is onderkend 3. Het risico 'te lage winstgevendheid' wordt door de pensioen uitvoerder is laag geclassificeerd.

5.4 Risicoanalyse en beheersing financiële risico's

5.4.1. Overzicht financiële risico's en beheersingsmaatregelen

In de aanloop naar en tijdens de transitie heeft het fonds te maken met diverse financiële risico's. In onderstaande figuur en tabel zijn de geïdentificeerde financiële risico's opgenomen met hun respectievelijke kans en impact.

De nummers in de figuur verwijzen naar de risico's in tabel. In de tabel is per risico de door het pensioenfonds opgestelde beheersing beschreven.

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
1.	Uitvoeringskosten	Onvoldoende inzicht in/afspraken met pensioenuitvoerder Appel waardoor kosteninschatting niet volledig is (m.b.t. maatwerk)	1. Contracteren uitvoeringsorganisaties 2. Tijdig inzicht in kosten

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
2.	Transitiekosten	Onvoldoende inzicht in extra werkzaamheden a.g.v. transitie met onverwachte kosten tot gevolg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Contracteren uitvoeringsorganisaties 2. Detailplanning transitiewerkzaamheden 3. Voorziene opbouw van bouwblokken (matching, return en uitkeringsfase) bestaat uit zelfde beleggingsfondsen als momenteel gebruikt wordt.
3.	Vermogensbeheerkosten	Onvoldoende inzicht in verbinding functie/extra kosten vermogensbeheer uitvoering en custody	<ol style="list-style-type: none"> 1. Contracteren uitvoeringsorganisaties 2. Inzicht in/afstemming werkzaamheden uitvoeringsorganisaties 3. Versimpeling versus huidige inrichting met CDC en DC. Voorziene opbouw van bouwblokken (matching, return en uitkeringsfase) bestaat uit zelfde beleggingsfondsen als momenteel gebruikt wordt.
4.	Dekkingsgraad	Negatieve ontwikkelingen op financiële markten die zorgen voor een veel lagere dekkingsgraad (kritische ondergrens dekkingsgraad bij invaren), waardoor de transitiedoelen van het pensioenfonds niet behaald worden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dekkingsgraadbescherming: renteaftdekking 100% en aftdekking neerwaarts risico met putopties
5.	Mismatch	Portefeuille kan niet tijdig worden omgezet van FTK naar Wtp met onvoorziene kosten/claims	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projectplanning omzetting portefeuille op transitiemoment 2. Opbouw huidige beleggingsportefeuille in lijn met voorziene beleggingen in flexibele regeling. Buiten PE (marginale posities) en hypotheke kunnen overige beleggingsfondsen dagelijks verhandeld worden. 3. Vanaf de eerste werkdag na invaren zal dan -via aan- en verkopen- de allocaties van de drie bouwblokken worden aangepast naar de beoogde omvang en samenstelling. Omdat de portefeuille voor 95% bestaat uit liquide beleggingsfondsen met dagelijkse in- en uitstapmogelijkheden verwachten we dit proces in enkele dagen af te kunnen ronden. 4. Vwb bijsturen van de renteaftdekking: gegeven het gebruik van centraal geclearde swaps en hoge kwaliteit staatsobligaties, en de omvang van de benodigde transacties verwachten we binnen één week na invaren de gewenste duratie in de opbouw- en uitkeringsfase te kunnen bereiken. Daarnaast is vooruitlopend op de beoogde vorm van de renteaftdekking al een gedeelte van het exposure op de langste looptijden verkocht ten gunste van (meer liquide) kortere looptijden.
6.	Liquiditeit	Beperkte marktliquiditeit op het moment dat portefeuille wordt omgezet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het pensioenfonds belegt alleen in beleggingsfondsen met een brede spreiding. 2. De exposure naar illiquide beleggingen is relatief beperkt (5% van de portefeuille). 3. Tijdelijke mismatch accepteren in transitiefase naar nieuwe strategisch beleid onder de Wtp. 4. Vanaf de eerste werkdag na invaren zal dan -via aan- en verkopen- de allocaties van de vier bouwblokken en de uitkeringsportefeuille worden aangepast naar de beoogde omvang en samenstelling. Omdat de portefeuille voor 95% bestaat uit liquide beleggingsfondsen met dagelijkse in- en uitstapmogelijkheden verwachten we dit proces in enkele dagen af te kunnen ronden. 5. Vwb bijsturen van de renteaftdekking: gegeven het gebruik van centraal geclearde swaps en hoge kwaliteit staatsobligaties, en de omvang van de benodigde transacties verwachten we binnen één week na invaren de gewenste duratie in de twee matching portefeuilles en collectieve portefeuille t.b.v. de uitkeringsfase te kunnen bereiken. Met het oog op de lagere liquiditeit in de langstlopende renteswaps is een gedeelte van de benodigde afbouw van deze instrumenten reeds geïmplementeerd.

5.4.2. Scenario-analyse in geval van financiële, economische en/of andere schokken

Het fonds is zich bewust van het feit dat de huidige hoge dekkingsgraad bijdraagt aan het evenwichtig kunnen bereiken van meerdere transitiedoelstellingen. Tot het moment van invaren, beoogd op 1 juli 2026, heeft het fonds te maken met onzekerheid over de hoogte van de daadwerkelijke invaardekkingsgraad. In het transitieplan is opgenomen dat de gewenste minimale invaardekkingsgraad 135% is. In dat geval kan – naar verwachting, volgens het transitieplan – aan alle invaardoelstellingen worden voldaan. In de situatie dat de dekkingsgraad zakt onder de 135% hebben Sociale Partners en het fonds afgesproken om met elkaar in overleg te gaan over de ontstane situatie. Voor de toetsing aan de minimale hoogte van de dekkingsgraad op invaardatum wordt de werkelijke dekkingsgraad gehanteerd op het moment van het te nemen de go/no-besluit (in beginsel 3 maanden voor de werkelijke invaardatum)

In Q4 2023 heeft het fonds een analyse gedaan naar diverse financiële en economische schokken [11]. De belangrijkste risico's voor de dekkingsgraad zijn de hoogte van de rente en ontwikkeling van de aandelenkoersen. De onderstaande tabel toont een gevoeligheidsanalyse van de marktwaarde dekkingsgraad voor de norm portefeuille per eind juli 2023.

		Aandelen schok								
		-40%	-30%	-20%	-10%	0%	10%	20%	30%	40%
Rente schok	-2.0%	97.7%	102.9%	108.1%	113.3%	118.5%	123.7%	128.9%	134.1%	139.3%
	-1.5%	103.5%	109.3%	115.2%	121.0%	126.8%	132.6%	138.4%	144.3%	150.1%
	-1.0%	109.7%	116.2%	122.7%	129.2%	135.7%	142.2%	148.7%	155.2%	161.7%
	-0.5%	116.3%	123.6%	130.8%	138.0%	145.2%	152.4%	159.6%	166.8%	174.1%
	0.0%	123.4%	131.4%	139.3%	147.3%	155.3%	163.3%	171.3%	179.2%	187.2%
	0.5%	130.8%	139.6%	148.4%	157.2%	166.0%	174.8%	183.6%	192.4%	201.2%
	1.0%	138.7%	148.3%	158.0%	167.6%	177.3%	186.9%	196.5%	206.2%	215.8%
	1.5%	146.9%	157.5%	168.0%	178.5%	189.1%	199.6%	210.2%	220.7%	231.2%
	2.0%	155.5%	167.0%	178.5%	190.0%	201.4%	212.9%	224.4%	235.9%	247.3%

Figuur 3: Gevoeligheidsanalyse van de marktwaarde dekkingsgraad per eind juli 2023 en de t.z.t. geldende normportefeuille

Het bestuur heeft zich op 31 oktober 2023 positief uitgesproken over de mogelijkheid de dekkingsgraad te beschermen richting het invaarmoment en de beleggingscommissie verzocht tot een plan van aanpak.

- Hierbij heeft de beleggingscommissie de voorkeur uitgesproken het renterisico te mitigeren door middel van het verhogen van de renteafdekking naar 100% van de verplichtingen door middel van renteswaps.
- De beleggingscommissie heeft geen uitgesproken visie of de rente eerder zal stijgen of dalen. Hierdoor heeft de hogere afdekking op voorhand geen invloed op het verwachte rendement.
- Het niveau van de dekkingsgraad op moment van besluitvorming is zodanig dat het fonds in 2024 en 2025 naar verwachting toeslag kan verlenen in lijn met indexatieambitie. De hogere renteafdekking verlaagt de kans dat de dekkingsgraad gedurende 2024 daalt tot een niveau dat er niet kan worden voldaan aan de indexatieambitie in 2025.
- De beleggingscommissie heeft de voorkeur uitgesproken om het zakelijke waarden risico te mitigeren door middel van een putoptie constructie op de belangrijkste aandelenmarkten.
- Door middel van putopties heeft het fonds de kans op een lagere dekkingsgraad op het moment van invaren verlaagd, als gevolg van een mogelijke schok op de aandelenmarkten. Indien de aandelenmarkten zich positief ontwikkelen gedurende 2024 behoudt het fonds uitzicht op een goed rendement.
- Sociale Partners zijn door het fonds geïnformeerd over de maatregelen om het risico op een significante daling van de dekkingsgraad te mitigeren. De getroffen maatregelen sluiten aan bij de wens van Sociale Partners om in te varen met (minimaal) een dekkingsgraad van 135%.

De onderstaande figuur toont een gevoeligheidsanalyse van de marktwaarde dekkingsgraad voor de norm portefeuille per eind januari 2024 [12] (na verhoging renteafdekking en implementatie optie-overlay t/m ultimo 2025). Door marktontwikkelingen, de toekenning van indexatie en inhaalindexatie begin 2024 en de aankoop van de opties is de startdekkingsgraad in deze analyse (142,6%) significant lager dan in de analyse per juli 2023 (155,3%). De analyse toont echter tevens aan dat wanneer zowel rente (-1,5%) als aandelen (-30%) fors dalen, de dekkingsgraad van het fonds relatief stabiel blijft (126,5%) ten opzichte van een situatie voor de implementatie van de beschermingsmaatregelen.

		Aandelen schok								
		-40%	-30%	-20%	-10%	0%	10%	20%	30%	40%
Rente schok	-2.0%	123.6%	123.6%	123.6%	123.6%	127.5%	131.5%	135.5%	139.5%	143.5%
	-1.5%	126.5%	126.5%	126.5%	126.5%	130.9%	135.4%	139.9%	144.4%	148.9%
	-1.0%	129.7%	129.7%	129.7%	129.7%	134.5%	139.6%	144.6%	149.7%	154.7%
	-0.5%	133.0%	133.0%	133.0%	133.0%	138.4%	144.1%	149.7%	155.3%	161.0%
	0.0%	136.6%	136.6%	136.6%	136.6%	142.6%	148.9%	155.1%	161.3%	167.6%
	0.5%	140.4%	140.4%	140.4%	140.4%	147.0%	153.9%	160.8%	167.7%	174.6%
	1.0%	144.4%	144.4%	144.4%	144.4%	151.7%	159.3%	166.9%	174.4%	182.0%
	1.5%	148.7%	148.7%	148.7%	148.7%	156.6%	164.9%	173.2%	181.5%	189.8%
	2.0%	153.1%	153.1%	153.1%	153.1%	161.8%	170.8%	179.9%	188.9%	198.0%

Figuur 4: Gevoeligheidsanalyse van de marktwaarde dekkingsgraad per eind januari 2024 en de t.z.t. geldende normportefeuille, inclusief optie-overlay

De dekkingsgraad van het fonds bedroeg per 31 juli 2025 152,7% en hierdoor zal het fonds in nog hogere mate dan in de eerder getoonde analyses financiële en economische schokken kunnen opvangen. Het risico dat de dekkingsgraad van het fonds tot het moment van invaren daalt tot een niveau van onder de 135% is derhalve aanzienlijk afgenomen.

In september 2025 is besloten om de eerder aangekochte put-opties met einddatum december 2025 één jaar 'door te rollen', waarbij de karakteristieken constant zijn gehouden. Hierdoor blijft de dekkingsgraad ook bij een eventueel uitstel van de invaardatum naar een later moment in 2026 beschermd tegen mogelijke significante schokken op de aandelenmarkten.

5.4.3. Overzicht aanpassingen beleggingsbeleid

De transitie naar de nieuwe flexibele premiereregeling vergt diverse aanpassingen in het beleggingsbeleid, zowel in de mate waarin naar risicodragende beleggingen wordt gealloceerd, als in de operationele invulling van het beleggingsbeleid om deelnemers in staat te stellen individueel de mate van risico via een lifecycle te kiezen. Vanaf het moment van invaren wordt het huidige beleggingsbeleid dus aangepast, in lijn met het lifecycle-principe van de nieuwe premiereregeling. Ook in de aanloop naar het transitiemoment heeft het fonds een aantal tijdelijke aanpassingen in het beleggingsbeleid doorgevoerd. In dit hoofdstuk gaan we in op deze aanpassingen van het beleggingsbeleid (op hoofdlijnen) ter voorbereiding op de transitie en na het transitiemoment. Er dient ook specifieke aandacht te zijn voor de operationele wijziging van het beleggingsbeleid om en nabij het transitiemoment.

Huidig beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid wordt vastgelegd in het jaarlijks vastgestelde beleggingsplan. Dit is mede gebaseerd op de beleggingsbeginselen van het fonds en op basis van ALM en SAA analyses. Het beleggingsbeleid bestaat uit een allocatie tussen een return- en een matching-portefeuille. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds het gedeelte van de portefeuille gericht op het afdekken van het renterisico (de 'matchingportefeuille') en anderzijds de portefeuille-onderdelen die gericht zijn op het behalen van additioneel rendement (de 'returnportefeuille'). Asset-categorieën die als doel hebben de Sharpe ratio te vergroten en tracking error hebben ten opzichte van de matchingportefeuille (zoals bijvoorbeeld High Yield en EMD) worden daarbij tot de returnportefeuille gerekend. De matching-portefeuille tracht zo goed mogelijk de waarde van de verplichtingen te volgen. De return portefeuille is gericht op het behalen van een zo hoog mogelijk voor risico gecorrigeerd rendement, de Sharpe ratio. Zowel de matching- als returnportefeuille beleggen in beleggingsfondsen die door diverse portefeuillemanagers worden beheerd.

Beleggingscategorie	Benchmark	Norm %	Min %	Max %
Matchingportefeuille	Samengestelde Benchmark	44.5	39.5	49.5
Returnportefeuille	Samengestelde Benchmark	55.5	50.5	60.5
Totaal	Benchmark totale portefeuille	100		

Figuur 5: Strategische Normportefeuille per Oktober 2023 uit "Beleggingsplan PF Robeco 2024"

Matchingportefeuille

In de strategische normportefeuille wordt het renterisico van het pensioenfonds beheerst middels een belegging in een LDI maatwerfonds. Dit LDI Maatwerfonds bestaat uit hoog- kredietwaardige overheidsobligaties en overheidsgerelateerde obligaties (van o.a. Nederland, Duitsland en de EU). Het LDI maatwerfonds wordt aangevuld met swaps teneinde de duration van deze belegging te verhogen. De allocatie naar het maatwerfonds is gedreven door de wens om het renterisico ten opzichte van de verplichtingen (deels) af te dekken en niet met het oog op het behalen van additioneel rendement door actief beheer.

Naast staatsobligaties en swaps bestaat de Matchingportefeuille uit een breed gespreide portefeuille van investment grade bedrijfsobligaties ('credits'). Aangezien de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden, heeft het pensioenfonds ervoor gekozen om de vastrentende waarden alleen in euro-obligaties te beleggen. De belegging in Nederlandse woninghypotheken maakt ook onderdeel uit van de Matchingportefeuille.

Het beleggingsplan gaat ervanuit dat de rentegevoeligheid van de verplichtingen voor 50% wordt afgedekt.

Returnportefeuille

De Returnportefeuille is onderverdeeld in verschillende categorieën. Het overgrote deel wordt wereldwijd in beursgenoteerde aandelen belegd. Aandelen in niet- beursgenoteerde ondernemingen (Private Equity) maken geen deel uit van de strategische portefeuille. De nu nog in de actuele returnportefeuille resterende beleggingen in deze categorie zijn klein en worden meegeteld bij de allocatie naar aandelen ontwikkelde markten.

De normportefeuille bestaat deels uit obligaties van uitgevers met een hoger risico. Voor de helft bestaat dit uit kredietrisico op bedrijven, de zogenaamde High Yield bonds. Voor de andere helft bestaat het uit staatsobligaties van opkomende landen, de zogenaamde Emerging Market Debt (EMD) in lokale valuta. Door enkel in de lokale valuta variant te beleggen wordt naast diversificatie ook het lange termijn effect van de verwachte valuta appreciatie meegenomen.

De integraal vermogensbeheerder adviseert de beleggingscommissie van het pensioenfonds over eventuele aanpassingen van het beleggingsbeleid. Dit geldt zowel als zij denkt dat er beleggingscategorieën moeten worden toegevoegd of verwijderd, of als bestaande beleggingscategorieën ingevuld moeten worden met andere stijlen of portefeuillemanagers.

Aanpassingen beleggingsbeleid tot moment van invaren

Zoals toegelicht in de voorgaande paragrafen heeft het fonds in de aanloop naar het moment van invaren een aantal aanpassingen in het beleggingsbeleid doorgevoerd. Om het risico te verlagen dat de dekkingsgraad daalt tot een niveau onder de gewenste invaardekkingsgraad van 135%, heeft het fonds besloten om tot het transitie-moment op een tweetal punten af te wijken van het beleggingsplan 2024:

- Op 19 december 2023 heeft het fonds besloten de renteafdekking te verhogen naar 100% van de verplichtingen. Deze aanpassing is stapsgewijs op 16 januari 2024 afgerond.
- Op 3 maart 2024 heeft het fonds besloten om de aandelenexposuur door middel van de aankoop van putopties te beschermen. Op 3 april 2024 zijn de putopties aangekocht.
- In juni 2025 heeft het fonds besloten om een (groot) gedeelte van de renteafdekking op de looptijden langer dan 30 jaar in drie stappen (tot eind november 2025) te verschuiven naar 20 jaar. Dit met het oog op de beoogde afbouw van het exposure op de langste looptijden na invaren en de lagere liquiditeit in dit marktsegment.

De belangrijkste afwegingen voor deze aanpassingen zijn toegelicht in het voorgaande hoofdstuk. Door de aanpassingen in het beleggingsbeleid reduceert het fonds het risico dat de dekkingsgraad voor 1 juli 2026 significant daalt tot een niveau van (onder de) 135%.

Risicopreferentieonderzoek en vaststellen risicohouding

Sociale Partners hebben de keuze gemaakt voor de flexibele premiereregeling. Op basis van artikel 52b PW en artikel 14v BuPw baseert het pensioenfonds zijn beleggingsbeleid en toedielingsregels voor het beleggingsbeleid op de risicohouding van de deelnemers, gewezen deelnemer of pensioengerechtigden. Om de risicohouding te bepalen is door het pensioenfonds in Q2 en Q3 2023 een risicopreferentieonderzoek (hierna: RPO) uitgevoerd [14]. De vastgestelde risicohouding, zoals opgenomen in dit hoofdstuk is gebaseerd op dit risicopreferentieonderzoek, wet- en regelgeving, deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten.

Het doel van de RPO is om inzicht te creëren in de risicopreferentie van de deelnemers van het fonds. Daarbij wordt apart ingezoomd op de risicobereidheid en de risicocapaciteit. Als aanpak heeft het pensioenfonds een deelnemersonderzoek door middel van een online vragenlijst onder actieven, slapers en gepensioneerden van het pensioenfonds. In totaal zijn alle 3.268 deelnemers van het pensioenfonds gevraagd om deel te nemen aan het onderzoek. Bijna een derde van de deelnemers heeft namelijk deelgenomen aan het onderzoek. De samenstelling van de respondenten bestond uit een gebalanceerde mix tussen actieven, gewezen deelnemers en uitkeringsgerechtigden. Naar verhouding tot het deelnemersbestand hebben relatief meer actieve deelnemers gereageerd, maar het aandeel gewezen deelnemers onder de respondenten is nog altijd significant (>25%).

Uitkomsten risicopreferentieonderzoek

Naast de kwantitatieve vertaling vanuit het RPO naar een risicogetal, heeft RPO onder andere de volgende inzichten gebracht:

- Het gemiddelde risicoprofiel is offensiever dan neutraal.
- Deelnemers geven aan invloed op hun beleggingen belangrijker te vinden dan keuzemogelijkheden voor bijsparen, partnerpensioen of arbeidsongeschiktheid.
- Deelnemers hebben de voorkeur voor een buffer.

Risicobereidheid en risicocapaciteit

- De respondenten hebben een zeer hoge lange termijn risicobereidheid. Het self assessment laat zien dat de respondenten hun eigen risicobereidheid iets lager inschatten.
- “Jongeren” (= <50) hebben verhoudingsgewijs vaker een hogere risicobereidheid.
- De respondenten hebben een hoge risicocapaciteit. Dit wordt met name veroorzaakt doordat respondenten geld over houden aan het eind van de maand en hier ook een buffer mee hebben opgebouwd.
- De risicocapaciteit van de respondenten is in de meeste gevallen hoger dan de risicobereidheid. Dit geeft daarmee geen beperking op het nemen van risico's. De risicobereidheid is dus in de meeste gevallen bepalend.

Vaststellen van de risicohouding

In het kader van de vormgeving van het beleggingsbeleid onder de nieuwe premiereregeling dient het fonds de risicohouding per leeftijdscohort vast te leggen⁹. De risicohouding dient door het bestuur te worden vastgesteld. Daarbij is de vertaalslag van risicopreferentie van de individuele deelnemers naar een impliciete lifecycle van belang. Op basis van de impliciete lifecycle worden de wettelijke maatstaven voor de vastlegging van risicohouding vastgesteld. Op 10 juni 2025 heeft het bestuur de risicohouding en bijbehorende maatstaven per leeftijd vastgesteld [65] [20].

Bij het vaststellen van de impliciete lifecycle is geen onderscheid gemaakt naar status. Uit het risicopreferentie onderzoek blijkt dat de risicobereidheid en de risicocapaciteit van actieven en gewezen deelnemers (slapers) slechts beperkte verschillen laten zien. Het fonds ziet daardoor geen toegevoegde waarde om afzonderlijke grenzen voor de risicomaatstaf en verwachtingsmaatstaf voor slapers vast te stellen. Het fonds heeft bij het vaststellen van de risicohouding ook geen onderscheid gemaakt naar actieven en arbeidsongeschikten of tussen (gepensioneerde) uitkeringsgerechtigden en (jongere) nabestaande uitkeringsgerechtigden. De diverse keuzes door het fonds zijn onderbouwd bij het vaststellen van de risicohouding [65] [20].

Transitie van huidig naar beoogd beleggingsbeleid

Na het invaarmoment wordt er niet meer volgens de strategische normportefeuille belegd, maar in de opbouwfase in twee matchingportefeuilles (waarvan één met korte duratie en één met lange duratie) en twee returnportefeuilles, naast een collectieve uitkeringsportefeuille waarin tevens belegd wordt in een matching- en returngedeelte. De beleggingen in de (bouwblokken in de) opbouwfase- ende uitkeringsfase worden als separate portefeuilles gemanaged.

Verdeling tussen de verschillende matching- en return bouwblokken

De fiduciair vermogensbeheerder heeft een initiële schatting gemaakt van het vermogen dat na de transitie naar de diverse beleggingsportefeuilles gealloceerd dient te worden [21]. Uit deze analyse blijkt dat het fonds na het moment van invaren in hogere mate in de onderliggende fondsen uit de huidige returnportefeuille zal beleggen. Momenteel is dit nl. ca. 55,5% van het totaal vermogen voor de CDC portefeuille, terwijl dit na de transitie wordt geschat op ruim ca. 67% van het vermogen. Het fonds

⁹ Artikel 14t Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (Besluit uitvoering Pw en Wvb)

belegt binnen in de opbouwfase uitsluitend in dagelijks verhandelbare beleggingsfondsen. In de collectieve uitkeringsportefeuille wordt voor circa 15% gealloceerd naar illiquide beleggingen (een hypotheekfonds).

Daarnaast zal de rentegevoeligheid van de verschillende matchingportefeuilles in de opbouwfase op een ander niveau liggen dan de rentegevoeligheid van het matchinggedeelte in de collectieve uitkeringsfase. De exacte invulling van de matching portefeuilles zal dus na de transitie tevens wijzigen. De invulling van de diverse bouwblokken wordt door de fiduciair vermogensbeheerder via een SAA-analyse vormgegeven. Het bestuur zal het definitieve beleggingsbeleid na behandeling in de beleggingscommissie vastleggen in het beleggingsplan 2026.

Deelportefeuille	In % van TV	In Euro's (mio)	
Matchingbouwblok (opbouwfase)	18%	149	
Returnbouwblok (opbouwfase)	57%	479	
Collectieve Uitkeringsportefeuille	25%	207	
- Waarvan matching (60%)			124
- Waarvan return (40%)			83
Totale portefeuille	100%	835	

Figuur 6: Indicatie van omvang deelportefeuilles op basis van vermogen per eind juni 2024, excl. DC

De daadwerkelijke benodigde aanpassingen in de beleggingen die op het transitiemoment, hangen van diverse factoren af:

- De keuze ten aanzien van de lifecycle (voor actieve en gewezen deelnemers)
- De verwachte kasstromen van deelnemers in de opbouwfase (t.b.v. de matchingportefeuilles in de opbouwfase) en de verwachte kasstromen van deelnemers in de uitkeringsfase (t.b.v. het matchinggedeelte in de collectieve uitkeringsfase)
- De omzetting van de huidige pensioenaanspraken naar persoonlijke pensioenvermogens
- De keuze van uitkeringsgerechtigden voor een variabel pensioen of een (extern in te kopen) vast pensioen

Deelnemers zullen in de aanloop naar het moment van invaren de mogelijkheid krijgen om via het portaal/planner van het pensioenfonds hun persoonlijke situatie en keuzemogelijkheden bekijken, waaronder de keuze voor de lifecycle. Indien een deelnemer geen keuze maakt, gaat het fonds uit van de neutrale lifecycle. Op basis van de gemaakte keuzes per eind mei 2026, kan de fiduciair vermogensbeheerder een inschatting maken van de benodigde transacties per 1 juli 2026.

Appel administreert vanaf 1 januari 2025 de huidige pensioenregeling van het fonds, zowel de basis- als excedentregeling. Appel dient in de aanloop naar het moment van invaren, een uitsplitsing te maken van de verwachte kasstromen van de deelnemers in de opbouwfase en de verwachte kasstromen in het uitkeringscollectief. Ook deze informatie is voor de fiduciair vermogensbeheerder van belang om een inschatting te maken van de onderverdeling van de onderliggende fondsen in de diverse beleggingsportefeuilles.

Omgang met verschillen tussen de daadwerkelijke en administratieve portefeuille per 1 juli 2026

De omzetting van de huidige pensioenaanspraken naar persoonlijke pensioenvermogens is van meerdere factoren afhankelijk die pas na 1 juli 2026 definitief bekend zijn. Dit betreft de diverse parameters die ten grondslag liggen aan de omrekenmethode (zoals de retentemijnstructuur (RTS) per 30 juni 2026) en de hoogte van het totale vermogen per 30 juni 2026. De definitieve vaststelling van het persoonlijke pensioenvermogen zal pas definitief worden vastgesteld nadat de accountantscontroles op de invaardeckingsgraad zijn afgerond.

In Q2 2026 zal het fonds op basis van een nader te bepalen ijkmoment, een *best-estimate* berekenen voor de persoonlijke pensioenvermogens. Op basis van deze schatting kan de fiduciair vermogensbeheerder een inschatting maken van de omvang van de diverse beleggingsportefeuilles. Omdat het overgrote deel van de portefeuille in dagelijks verhandelbare fondsen wordt belegd, voorziet de fiduciair vermogensbeheerder geen onoverkomelijke uitdagingen in de benodigde transacties per 1 juli 2026, zowel tussen de matching- en returnportefeuilles als binnen de verschillende portefeuilles.

Het is aannemelijk en onvermijdelijk dat vanwege de doorlooptijd van de cashflowinstructies en herbalanceringsproces, de exacte verdeling van de beleggingsportefeuille op 1 juli 2026 en kort daarna, niet volledig aansluit bij de administratieve vermogens van de individuele deelnemers en het uitkeringscollectief zoals geadmistreerd door Appel.

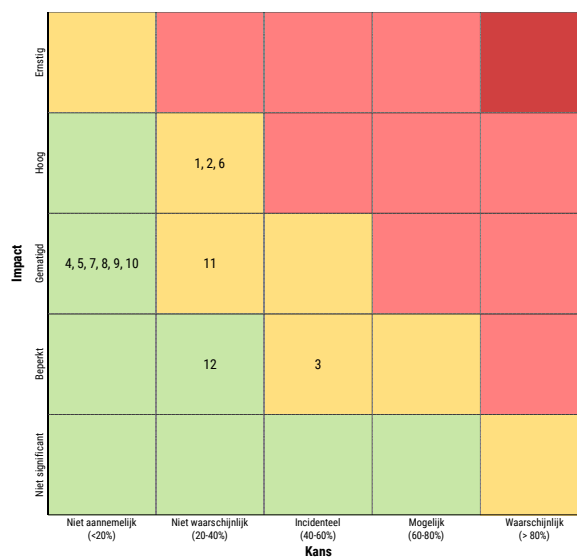
De wijze waarop Appel de persoonlijke pensioenvermogens administreert gaat automatisch om met timingsverschillen. Het is echter wenselijk om de timingsverschillen waar mogelijk zo klein mogelijk te houden. Het is daardoor van belang dat de *best-estimate* berekening zo kort mogelijk voor het moment van invaren (en tevens een *best-estimate* berekening direct na het moment van invaren) zo accuraat mogelijk zijn. Tezamen met de fiduciair manager zal een draaiboek worden uitgewerkt om de beleggingsportefeuilles rond het invaarmoment zo kort mogelijk aan te laten sluiten bij de doelgewichten zoals volgen uit de administratie van Appel.

5.5 Risicoanalyse en beheersing juridische en privacy risico's

In aanvulling op de analyse van de risico's zoals opgenomen in artikel 46, lid 3 besluit uitvoering PW en Wvb wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de juridische en privacy risico's en de beheersing van deze risico's.

In de aanloop naar en tijdens de transitie heeft het fonds te maken met diverse juridische en privacy risico's. In onderstaande figuur en tabel zijn de geïdentificeerde juridische en privacy risico's opgenomen voor de implementatieperiode (periode tussen indiening van dit implementatieplan en het transitiemoment) met hun respectievelijke kans en impact.

De nummers in de figuur verwijzen naar de risico's in tabel. In de tabel is per risico de door het pensioenfonds opgestelde beheersing beschreven.

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
1.	Claims (publiekelijk)	Het risico dat invaren (al dan niet zonder instemming) van belanghebbenden ter discussie gesteld wordt en over invaren/herverdeling vermogens een of meerdere individuele of collectieve civiele procedures worden opgestart tegen het pensioenfonds	<ol style="list-style-type: none"> Uitlegbaarheid/communicatie Evenwichtige besluitvorming Verenging van Slapers en Verenging van Gepensioneerden zijn meegenomen in besluitvorming A.g.v. verwachte hogere dekingsgraad op invaarmoment gaat voor merendeel van deelnemers verwachte pensioenuitkering omhoog
2.	Claims (individueel)	Het risico dat als gevolg van invaren claims ontstaan als gevolg van het niet eens zijn met compensatie, hoger of lager pensioenvermogen na transitie, risicohouding per cohort, onderscheid naar leeftijd etc.	<ol style="list-style-type: none"> Uitlegbaarheid/communicatie Datakwaliteit op orde Toezicht Compliance aan Wtp regelgeving Evenwichtige besluitvorming A.g.v. verwachte hogere dekingsgraad op invaarmoment gaat voor merendeel van deelnemers verwachte pensioenuitkering omhoog
3.	Informatie-verwerking	Het risico dat de fondscommunicatie niet juist verwerkt of niet of onvoldoende begrepen wordt door deelnemers van het fonds waardoor weerstand ontstaat/juridische procedures gestart worden waardoor de beoogde invaardatum in gevaar komt.	<ol style="list-style-type: none"> Communicatieplan en uitvoering passend bij de deelnemer
4.	AVG	Het risico dat onvoldoende rekening gehouden wordt met 'privacy by design' in de inrichting waardoor niet of onvoldoende voldaan wordt aan AVG verordening	<ol style="list-style-type: none"> Privacy onderdeel van projectplan Wtp Privacy onderdeel bij change traject Functionaris voor gegevensbescherming (FG) betrokken bij project Privacy Officers (Appel & pensioenfonds) betrokken bij project Privacyverklaring Appel Pensioenuitvoering

#	Risico	Omschrijving	Beheersing
5.	AVG	Het risico dat tijdens het project privacy van deelnemers geschonden wordt als gevolg van onvoldoende informatiebeveiliging (datalek)	1. Informatiebeveiligingsbeleid Appel 2. Privacy controls in ISAE
6.	Fondsdocumentatie	Het risico dat het fonds relevante fondsdocumentatie (zoals pensioenreglement) niet juist, tijdig of volledig aanpast worden waardoor de regeling per 1-7-2026 niet op de juiste gronden wordt uitgevoerd	1. Projectplan 2. Regulier cyclus aanpassen fondsdocumentatie door bestuur/bestuur bureau 3. Draft versie van pensioenreglement in oktober 2024 en september 2025 door bestuur van fonds doorgesproken
7.	Informatieverplichtingen	Het risico dat niet de juiste data ontsloten wordt en foutieve data op informatieverplichtingen verstuurd worden voor tijdens en na transitie	1. IT change onderdeel van projectplan Wtp 2. Testplannen, migratieplannen 3. Beoordeling bestuur/bestuursbureau 4. Gesprekken met Appel, projectplan, processen (voor tijdens na transitie) Appel
8.	Informatieverplichtingen	Het risico dat het fonds niet of niet volledig voldoet aan de verplichte informatieverplichtingen voor, tijdens en na transitie waardoor de beoogde invaardatum in gedrang komt dan wel toezicht wordt uitgeoefend	1. Informatieverplichting als onderdeel van projectplan Appel 2. Beoordeling door bestuur/bestuursbureau, commissies 3. Communicatieplan, en beoordeling door AFM
9.	Informatieverplichtingen	Het risico dat de informatieverplichtingen op de website niet tijdig beschikbaar zijn voor stakeholders	1. Projectplanning 2. Communicatieplan, en beoordeling door AFM
10.	Datakwaliteit	Ontoereikendheid uitlegbaarheid project datakwaliteit in get clean c.q. stay fase, ontoereikendheid uitlegbaarheid correctie/herzieningenbeleid	1. Communicatieplan, en beoordeling door AFM 2. Project datakwaliteit/bestuursbesluit/oordeel accountant

5.6 Concluderend oordeel naar aanleiding van de risicoanalyses

Het fonds heeft uitgebreide risicoanalyses uitgevoerd zoals toegelicht in dit hoofdstuk en er zijn concrete, uitvoerbare en adequate beheersmaatregelen getroffen. Er worden twee (operationele en uitbestedingsrisico's) risico's als hoog geclassificeerd. Beide risico's worden door het bestuur geaccepteerd:

- Het risico dat de uitvoeringsorganisaties onvoldoende projectinrichting hebben waardoor de inrichting en implementatie van de nieuwe pensioenregeling niet tijdig of volledig plaatsvindt voor 1 juli 2026.
- Het risico dat uitvoeringsorganisatie onvoldoende project resources/IT resources hebben (kwalitatief en/of kwantitatief) om het project tijdig en juist uit te voeren waardoor de implementatiedatum 1 juli 2026 niet gehaald wordt.

Indien deze risico's zich materialiseren, dan zal dit tot uitstel van de transitie leiden. In een dergelijk scenario heeft het bestuur voldoende toezegging vanuit Appel ontvangen dat een overgangsdatum vóór eind 2026 haalbaar is.

Het bestuur acht de overige operationele, uitbestedings-, financiële, juridische en privacy risico's welke gepaard gaan met de nog te nemen stappen vóór de transitie, de daadwerkelijke transitie en de bedrijfsvoering ná de transitie beheersbaar.

6) Data en datakwaliteit

Voor de juiste uitvoering van pensioenadministratie, beleggingen en uitkeren van pensioenen is datakwaliteit van vitaal belang. Juiste datakwaliteit stelt het fonds in staat haar kerntaak uit te voeren en helpt het voorkomen van afgeleide risico's die zich voor kunnen doen als resultante van het niet behalen van het vereiste niveau van datakwaliteit. Zo is goede datakwaliteit een randvoorwaarde om de wendbaarheid van het fonds bij (wettelijke) wijzigingen te borgen en de ambities van het fonds waar te kunnen maken. Het mitigeert het risico op financiële en/of reputatieschade en draagt bij aan efficiëntere (veranderings)processen.

Een goede beheersing borgt en verbetert de kwaliteit van alle soorten data binnen het fonds, waaronder:

- Pensioenaanspraken, -voorzieningen, -rechten en -kapitalen voor de (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden;
- Management- en sturingsinformatie;
- Financiële en actuariële data t.b.v. de jaarrekening en verantwoordingsrapportages;
- Data die als basis dienen voor de rapportages aan de toezichthouders.

Datakwaliteit is tevens een belangrijk aandachtspunt bij het "invaren", waarbij aanspraken omgezet worden naar persoonlijke vermogens, bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Daarvoor is het cruciaal dat de data in de pensioenadministratie op orde is. De waardering van pensioenaanspraken en -rechten is hierop gebaseerd en het fondsvermogen kan in de transitie immers maar één keer verdeeld worden. Onjuistheden in de data in de pensioenadministratie kunnen leiden tot fouten, waardoor een deelnemer teveel of te weinig toegerekend krijgt uit het collectieve pensioenvermogen.

Na overgang naar het nieuwe pensioencontract blijft een beperkt deel van het vermogen als buffer (operationele reserve) over waardoor niet eenvoudig zonder consequenties veel en/of grote herstelacties mogelijk zijn. Noodzaak van goede datakwaliteit is dus mede om ervoor te zorgen dat het fonds geen grote reserves hoeft te behouden wat ten gunste komt van het pensioen van alle deelnemers.

De Pensioenfederatie heeft in afstemming met DNB een Kader Datakwaliteit⁴ gepubliceerd met als doel te faciliteren dat pensioenuitvoerders die wensen in te varen op een consistente en aantoonbare wijze de datakwaliteit onderbouwen en borgen. Het fonds maakt bij het vaststellen van datakwaliteit gebruik van dit Kader om aantoonbare inzage in de datakwaliteit te kunnen bieden en een weloverwogen oordeel te vormen over de datakwaliteit die nodig is om te kunnen invaren.

Door dit Kader toe te passen levert het fonds een aantoonbare inspanning om de datakwaliteit te borgen vóór en na het invaren. Het Kader Datakwaliteit, zoals dat gepubliceerd is door de Pensioenfederatie, onderscheidt zes fasen met daarbinnen verschillende uit te voeren stappen.

De fasen zijn in eerste instantie doorlopen voor de situatie dat de pensioenadministratie was belegd bij de voormalige pensioenuitvoerders Achmea Pensioen Services (APS) en ABN AMRO Pensioenservices (AAPS). De werkzaamheden van de accountant en de opinies van de sleutelfunctiehouders hebben betrekking op de uitvoering bij APS en AAPS.

Op verzoek van De Nederlandsche Bank heeft Pensioenfonds Robeco met voorrang een aantal aanvullende werkzaamheden uitgevoerd voor de fase 1 tot en met 4, voor de situatie vanaf 2025 waarin de pensioenuitvoering bij Appel Pensioenuitvoering plaatsvindt. De aanvullende werkzaamheden en daaruit voortkomende acties zijn samengevat in paragraaf 6.7 van dit implementatieplan.

Fase 1 – Opzet datakwaliteit

Deze fase behelst het (her)formuleren van beleid voor datakwaliteit met onder meer de (minimaal) kwalitatieve risicobereidheid en het inventariseren van de kritieke data-elementen (KDE). Het datakwaliteitsbeleid en herzieningen- en correctiebeleid voor de situatie bij APS en AAPS is bijgevoegd [22] [25]. Deze versie van het beleid is door de sleutelfunctiehouders en de accountant beoordeeld.

⁴ Zie 'Good practice van De Nederlandsche Bank inzake de borging van datakwaliteit door pensioenfondsen die willen gaan invaren: Good Practice borging van datakwaliteit door pensioenfondsen' d.d. 29 juni 2023

Pensioenfonds Robeco heeft het datakwaliteitsbeleid en herzieningen- en correctiebeleid geactualiseerd naar aanleiding van de FTK-transitie naar Appel [67] [68]. Deze versie van het beleid wordt nog voorzien van een opinie door sleutelfunctiehouders en wordt voor het moment van invaren nog opnieuw vastgesteld.

Fase 2 – Risico- inventarisatie en -beoordeling

In deze fase vindt de risicobeoordeling plaats. Dit verloopt in een aantal stappen waarin achtereenvolgens de relevante risicofactoren bij de voormalige pensioenuitvoerders (Achmea Pensioen Services voor de basisregeling tot en met 1 januari 2024 en ABN AMRO Pensioenservices voor de bruto aanvullende regeling, de netto aanvullende regeling en de prepensioenregeling tot en met 1 juli 2024 respectievelijk 1 april 2024) zijn geïnventariseerd, waaronder het aanwezige datakwaliteitsbeheersingsraamwerk, en de specifieke deelnemersrisico's onderkend worden die voortkomen uit de aard van de pensioenuitvoerder, de pensioenregeling en de deelnemerspopulatie. Op basis van deze inventarisatie vindt een risicobeoordeling plaats per kritische data-element (KDE). Tevens wordt de kwantitatieve risicobereidheid geformuleerd op de individuele aanspraak, hierna maximaal toegestane afwijking (MTA) [22] [25].

Fase 3 – Data-analyses en deelwaarnemingen

Het doorlopen van de derde fase geeft inzicht in de plausibiliteit en juistheid van de data door het uitvoeren van een reeks data-analyses. In deze fase zijn in de pensioenadministratie van Achmea Pensioen Services (APS, de pensioenadministrateur van de basisregeling) outliers geïdentificeerd en mogelijke fouten in de data opgespoord waarbij alle KDE's worden betrokken. De uitkomsten van deze analyses resulteren in populaties waarop deelwaarnemingen zijn uitgevoerd en waarmee inzage is verkregen in de juistheid van de data in zijn algemeenheid en specifiek voor de geïdentificeerde outliers (op KDE-niveau) [23] [24] [26 tm 31]. Daarnaast zijn deelwaarnemingen per risicogroep uitgevoerd. Hierbij is de door het bestuur vastgestelde MTA gehanteerd.

De administratie van de bruto aanvullende regeling, de prepensioenregeling en de netto regeling is over de periode 2020 tot en met 1 september 2024 gevoerd door ABNAMRO Pensioenservices (AAPS). Deze regelingen betreffen beschikbare premierregelingen. De kwaliteit van de pensioenadministratie is onderzocht door in een door de externe auditor Milliman uitgevoerde controle van de pensioenkapitalen van alle deelnemers over de periode 1 januari 2020 (start uitvoering door AAPS) tot 1 juli 2023 vast te stellen dat de door deelnemers aangeleverde mutaties, door de werkgever aangeleverde premies en uit de pensioenregeling volgende mutaties juist, tijdig en volledig zijn verwerkt [23]. Hierbij is de door het bestuur vastgestelde MTA gehanteerd.

Fase 4 – Rapportage en beoordeling

In de 'Rapportage en beoordeling' fase 1 tot en met 4 heeft APS voor de basisregeling en Milliman voor de door AAPS uitgevoerde regelingen rapportages aan het bestuur opgesteld [23,24] met daarin de uitgevoerde werkzaamheden, uitkomsten en conclusies. Het fonds heeft de externe auditrapportages (AAPS) en de rapportages van APS op diverse momenten in het bestuur besproken, zie onderstaande tijdlijn:

- **15 mei 2023:** Herzieningen- en correctiebeleid [25]
- **4 juli 2023:** Vaststelling datakwaliteitsbeleid NB het beleid is d.d 21 januari 2025 geactualiseerd [22].
- **9 juli 2024:** Bespreking audit rapport Milliman datakwaliteit AAPS 30 juni 2024.
- **20 augustus 2024:** Concluderende memo's bestuur iz datakwaliteit fase 1 tm 4 bij APS en AAPS en onderliggende rapportages APS en AAPS [23,24].
- **25 november 2024:** Besluitvormende notitie vervolgacties datakwaliteit en rapportage Milliman iz. Dataprofling [26 tm 31].
- **21 januari 2025:** Besluitvorming aanvullende memo's iz. Risk Self Assessment APS en data profiling AAPS. Vaststelling aanvullingen in het datakwaliteitsbeleid d.d. 19 december 2024 [26 tm 31].
- **18 februari 2025:** Conclusies van het bestuur over de datakwaliteit bij APS fase 1 tot en met 4, naar aanleiding van beantwoording van vragen over de d.d. 25 november 2024 besproken rapportage 'Robeco dataprofling rapport.def'. Vaststellen vervolgacties datakwaliteit 2025 door bestuur [28, 31, 33].
- **18 maart 2025:** Opinies sleutelfunctiehouder risicomanagement en actuariaat [34, 35, 36].
- **18 maart 2025:** concept AuP-rapportage van PwC. Conclusie van het bestuur t.a.v. de opinie en de AuP-rapportage. Vaststellen definitieve actielijst datakwaliteit 2025 [36 tm 39].
- **22 april 2025:** Opinie sleutelfunctiehouder internal audit d.d. 1 april 2025 en definitieve AuP-rapportage van PwC [38, 40, 41].

De rapportages van APS gaven aanleiding om nader onderzoek te doen naar dataprofilering (zie ook de paragrafen 6.2 en 6.3). Het onderzoek naar dataprofilering en generieke analyses is in opdracht van het bestuur van pensioenfonds Robeco uitgevoerd door Milliman. Het onderzoek geeft geen aanleiding tot nader onderzoek [29]. De beoordeling van de datakwaliteit over het verleden behoeft naar oordeel van het bestuur geen aanvullende aandacht. In aanloop naar de Wtp-transitie per 1 juli 2026 heeft het bestuur een aantal acties gedefinieerd die bij de nieuwe pensioenuitvoerder Appel worden opgepakt voor het transitiemoment (zie paragraaf 6.7). Deze acties zijn in het bestuur van 18 februari 2025 en 18 maart vastgesteld. Op verzoek van De Nederlandsche Bank is een aantal van deze acties met prioriteit opgepakt, voordat het implementatieplan en invaardossier zijn ingediend (zie eveneens paragraaf 6.7).

Voor het moment van invaren worden aanvullende opinies aan de sleutelfunctiehouders gevraagd over de beleidsstukken en de aanvullende werkzaamheden bij Appel.

Fase 5 – Verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden door externe accountant (AuP)

Het pensioenfonds heeft PwC ingeschakeld voor het uitvoeren van overeengekomen specifieke werkzaamheden die gericht zijn op het feitelijk verifiëren van de uitgevoerde werkzaamheden en rapporteren van de uitkomsten hiervan.

Fase 6 – Besluit over datakwaliteit voor Invaren

Op basis van de opgestelde rapportage, het plan van aanpak en de uitkomsten van de overeengekomen specifieke werkzaamheden heeft het bestuur een besluit genomen over de mate waarin de data voldoet aan de datakwaliteitseisen voor het invaren. Hierbij is de gehanteerde MTA van de individuele aanspraak expliciet meegewogen en gedocumenteerd.

De fasen 1 tot en met 4 behoren tot het hebben van een beheerst datakwaliteitsraamwerk. In fase 5 zijn de hiervoor ingerichte processen getoetst op basis van vooraf beschreven procedures. In deze fase heeft het bestuur beslist op basis van de impact van de feitelijke bevindingen uit fase 1 tot en met 4 dat de datakwaliteit voldoet aan de norm. Op grond van de resultaten uit de fasen 1 tot en met 5 heeft het bestuur in fase 6 de keuze gemaakt om in te varen.

6.1. Beschrijving beschikbaarheid data voor, tijdens en na de transitie en de bijbehorende risico's beheersing

De fasen 1 tot en met 4 behoren tot het hebben van een beheerst datakwaliteitsraamwerk. In deze sectie wordt hier verder op ingegaan.

Het fonds kenmerkt zich door de pensioenuitvoeringswerkzaamheden te hebben uitbesteed. De uitbestedingspartijen verzorgen de inrichting van de systemen en de onderliggende architectuur binnen de gestelde IT-beleidskaders van het fonds. Het fonds verwacht van de als kritische aangemerkte uitbestedingspartijen dat zij op een systematische wijze hun (data)organisatie hebben ingericht (of gaan inrichten) en daarbij aantoonbaar de kwaliteit van hun architectuur en informatiesystemen borgen.

Het fonds heeft daarbij concreet de volgende aandachtspunten voor uitbestedingspartijen ter waarborging van het datakwaliteitsraamwerk:

- Het fonds ziet data als kritische asset;
- Effectief en continu verbeterend: in samenwerking met uitbestedingspartijen, geborgd in cultuur;
- Data moet op aanvraag van het fonds altijd geëxtraheerd kunnen worden voor onafhankelijke toetsingsdoeleinden;
- Er dienen reguliere data-onderzoeken plaats te vinden;
- Datakwaliteit wordt gemeten en gemonitord: in samenwerking met uitbestedingspartijen en/of een onafhankelijke partij.
- Updates worden actief gedeeld tussen het fonds en de uitbestedingsrelatie.

Het fonds onderkent de volgende uitgangspunten rondom data en datakwaliteit:

- De pensioenadministratie bevat de aanspraken zoals die uit het reglement voortvloeien en waarop de deelnemer of pensioengerechtigde recht heeft.
- De data in de financiële en vermogensbeheerrapportages zijn herleidbaar naar de bron.
- De benodigde variabelen en brondata voor het reconstrueren van diverse berekeningen blijft beschikbaar, binnen de wettelijke termijnen. Het fonds onderscheidt primaire en afgeleide data:
 - Primaire data zijn brongegevens die het fonds gebruikt om financiële gevolgen correct te berekenen, maar ook om informatie aan deelnemers te geven over persoonlijke gebeurtenissen.

- Afgeleide data zijn de berekende en gecommuniceerde afspraken.
- Brondata van authentieke bronnen zoals het Basisregistratie Personen (BRP), belastingdienst en werkgevers worden als waarheid aangenomen.

Dit datakwaliteitsbeleid wordt actief gedeeld en besproken met de uitbestedingsrelaties met specifieke aandacht voor bovenstaande aandachtspunten. Hieronder wordt ingegaan op de cruciale onderdelen van de architectuur en informatiesystemen en de eisen die daaraan worden gesteld door het fonds.

#	Onderdeel	Omschrijving	Doelstelling(en)
1.	Architectuur	De data-architectuur geeft een overzicht van de aanwezige en benodigde gegevens bij de betreffende (uitbestedings)organisatie en de respectievelijke systeemarchitectuur en zorgt voor de aansluiting tussen dit datakwaliteitsbeleid en de datakwaliteitsstrategie van het fonds en de technologische uitvoering en beheersing daarvan. De datakwaliteitsnormen worden door het fonds bepaald. Voor het waarborgen hiervan moet een adequate data-architectuur ingericht zijn. Het fonds maakt met de uitbestedingspartijen afspraken over de invulling van de data-architectuur. De data-architectuur komt tot stand door middel van analyse van het pensioenreglement met behulp van best practices, modellen en technieken.	<ul style="list-style-type: none"> • Data-architectuur die aansluit bij de ambitie en strategie van het fonds, en in het bijzonder voor zorgt dat aan de gestelde datakwaliteitsnormen kan worden voldaan.
2.	Model & ontwerp	Het is belangrijk dat bij het model & ontwerp van de data-architectuur voldaan wordt aan de uitgangspunten en normen van Robeco.	<ul style="list-style-type: none"> • Het zorgvuldig omgaan met de data van het fonds waarbij het vermijden van meervoudige vastlegging van dezelfde data (redundantie), zoveel mogelijk wordt voorkomen. • Door het ontwerp mag er geen historische data verloren gaan. Data moet te allen tijde toetsbaar zijn aan de gestelde normen.
3.	Data opslag	Behelst het beheren en monitoren van de kwaliteit van de productiedata.	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbaarheid van data waarborgen en aantoonbaar maken; • Integriteit van data waarborgen en aantoonbaar maken; • Prestaties van dataverwerking waarborgen en aantoonbaar maken.
4.	Data warehouse / data-analyse en rapportage	Behelst het verzorgen van rapportages en analyses, inclusief de hiervoor benodigde datauitwisseling ondersteund door geautomatiseerde verwerking en tooling,	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbaar hebben van bestuurlijke rapportages waarop besluitvorming kan plaatsvinden; • Juist, tijdig en volledig tonen van pensioengegevens van deelnemers waarmee de deelnemer pensioenkeuzes kan maken.
5.	Data-integratie	Behelst het inzichtelijk maken hoe de data van en tussen uitbestedingspartijen en de verschillende applicatielandschappen stromen (databases, applicaties en afdelingen). Het fonds streeft een eenvoudig te classificeren landschap na, waarbij de data met authentieke externe bronnen geverifieerd worden.	<ul style="list-style-type: none"> • Data worden tijdig en in het juiste format verwerkt, op een wijze die veilig en conform wet- en regelgeving is; • Het IT-landschap is eenvoudig en flexibel vormgegeven. De datadefinities zijn eenduidig; • Het fonds voert de regie "op bestuurlijk niveau" over data uitwisseling tussen uitbestedingsrelaties om de

#	Onderdeel	Omschrijving	Doelstelling(en)
			datakwaliteit aantoonbaar te borgen; <ul style="list-style-type: none"> • Dienstverlening geschiedt tegen lagere kosten en met zo min mogelijk complexiteit door het gebruik van standaarden en gezamenlijke modellen.
6.	Master data	Master data zijn de identificerende en belangrijkste gegevens die noodzakelijk zijn om de bedrijfskritische processen te kunnen uitvoeren. Master Data kunnen bestaan uit meer data elementen dan KDE's. KDE's zijn met name gericht op de juistheid en volledigheid van de pensioenkapitalen, -rechten en -aanspraken.	<ul style="list-style-type: none"> • Data worden tijdig en in het juiste format verwerkt, op een wijze die veilig en conform wet- en regelgeving is; • Het IT-landschap is eenvoudig en flexibel vormgegeven. De datadefinities zijn eenduidig; • Het fonds voert de regie "op bestuurlijk niveau" over data uitwisseling tussen uitbestedingsrelaties om de datakwaliteit aantoonbaar te borgen;

6.2. Risicoanalyse datakwaliteit, beheersing risico's en borging kwaliteit voor, tijdens en na de transitie

Het bestuur heeft een Risk Self Assessment datakwaliteit uitgevoerd en heeft analyses op de kritische data-elementen (KDE's) en data risico indicatoren (DRI's) verricht [23, 24,26 t/m 31, 33].

De conclusies van zowel het onderzoek datakwaliteit van de CDC regeling (APS) en de DC regelingen (AAPS) zijn door het bestuur in de vergadering van 20 augustus 2024 onderschreven. Er zijn geen tekortkomingen geconstateerd in de datakwaliteit conform het datakwaliteitsbeleid. Milliman heeft een datakwaliteit analyse uitgevoerd op de DC regelingen (AAPS). Het bestuur heeft vastgesteld dat de bevindingen van Milliman gedurende het audittraject zijn gedeeld met AAPS en het bestuur. De bevindingen zijn gedurende het audittraject al grotendeels door AAPS opgepakt en gecorrigeerd. Het bestuur heeft geconcludeerd dat de datakwaliteit van de door AAPS geadmistrateerde aanspraken voldoet aan het datakwaliteitsbeleid van het fonds en de vastgestelde maximaal toegestane afwijkingen. Ten aanzien van het onderzoek naar datakwaliteit bij APS (fase 1 tot en met 4) is een aantal aanvullende activiteiten uitgevoerd. Op verzoek van het bestuur van Pensioenfonds Robeco heeft Milliman een onderzoek naar dataprofiel en generieke analyses uitgevoerd. De daaruit voortkomende bevindingen zijn alle verklaard door APS. Er zijn geen tekortkomingen geconstateerd in de datakwaliteit conform het datakwaliteitsbeleid [26 t/m 31].

Het bestuur van Robeco heeft kunnen vaststellen dat het huidige beheersingsraamwerk voor datakwaliteit zoals ingericht door Robeco en Appel effectief zijn voor de beheersing van de datakwaliteit in het kader van de transitie naar Wtp. Het bestuur concludeert dat het niveau van de datakwaliteit voldoende is om in te varen. Tussen het moment van indienen van het implementatieplan en de transitie naar Wtp monitort het bestuur de datakwaliteit en pakt het bestuur de aandachts- en actiepunten op in het project datakwaliteit bij Appel (als onderdeel van het Wtp-project). Het betreft de actie- en aandachtspunten die het bestuur op 18 februari 2025 en 18 maart 2025 heeft besproken, aangevuld met de punten uit de opinies van de sleutelfunctiehouders risicobeheer en actuariael [33 t/m 40]. Een overzicht van de actie- en aandachtspunten is opgenomen in paragraaf 6.7 van dit implementatieplan. Er zijn op dit moment geen aanvullende beheersmaatregelen nodig ten aanzien van de huidige kwaliteit van de data.

6.3. Overzicht belangrijkste risico's en complexe dossiers invaren

Het Fonds heeft de risico's en complexe dossiers op het vlak van datakwaliteit in kaart gebracht. Deze fase heeft als doel te komen tot een risicoprofiel van de pensioenuitvoerder, risicogroepen te detecteren in de administratie van het fonds en te komen tot een risicoanalyse per Kritisch data-element (KDE). Op basis van deze informatie kan bepaald worden waar aanvullende analyses of aanvullende beheersmaatregelen (stay-clean) nodig zijn.

Ten aanzien van het onderzoek naar de datakwaliteit bij APS (fase 1 tm 4) heeft het bestuur aanvullende analyses laten doen naar o.a. hoog/laag constructies, uitruil, nabestaandenpensioen, verwerking van salarisverhogingen en pensioenopbouw. De uitkomsten van de analyses zijn opgenomen in een concluderend memo dat 18 februari 2025 in het bestuur is besproken [30, 31].

Het bestuur heeft geconcludeerd dat de datakwaliteit bij APS en AAPS geen aanleiding geven tot nadere analyses. Het bestuur heeft geconcludeerd dat in aanloop naar de Wtp-transitie per 1 juli 2026 een aantal aanvullende acties bij de nieuwe pensioenuitvoerder Appel wordt opgepakt (paragraaf 6.7). Dit betreft onder andere een extra onderzoek naar dataprofilering en het uitvoeren van generieke analyses, zodat ook in de periode vanaf 2025 (vanaf de transitie van de data van AAPS en APS naar Appel) tot het moment van de Wtp-transitie comfort wordt verkregen over de datakwaliteit. De aanvullende acties bij Appel maken onderdeel uit van het project Wtp-transitie en worden periodiek door het bestuur besproken en meegenomen in de uiteindelijke GO / NO GO afweging voorafgaand aan de Wtp-transitie.

6.4. Beschrijving hanteren risicobereidheid en maximaal toegestane afwijking

Vanwege het belang van betrouwbare data voor het pensioenfonds, kent het fonds en aanzien van datakwaliteit een lage risicobereidheid. De lage (kwalitatieve) risicobereidheid vertaalt zich in een eveneens lage kwantitatieve risicobereidheid per (kritisch) data-element. Deze kwantitatieve risicobereidheid leidt tot een hoge te hanteren kwaliteitsstandaard (norm) en overeenkomstige maximale toegestane afwijking (toleranties) per dataelement.

Op basis van de ambitie en de risicohouding heeft het pensioenfonds het volgende risicobereidheidsprincipe geformuleerd:

- Data voldoet aan de gestelde eisen met betrekking tot geschiktheid, volledigheid, accuraatheid en andere relevante normen opgenomen in dit beleid. Datakwaliteit wordt risico gebaseerd benaderd. Het fonds realiseert zich dat niet alle data voorzien kan worden van assurance m.b.t. datakwaliteit omdat dit mede vanuit kosten en baten oogpunt niet altijd mogelijk/realistisch wordt geacht.
- De manifestatie van datakwaliteitsrisico's mag niet ten koste gaan van de opgebouwde rechten van individuele deelnemers. Impact wordt dan ook – waar mogelijk – met terugwerkende kracht gecorrigeerd.
- Het fonds tolereert geen incidenten als gevolg van incorrecte data met een financiële impact groter dan 2 basispunten van de technische voorziening per individueel incident, en op jaarbasis van meer dan 10 basispunten van de totale voorziening [22, 25].
- De kwantitatieve risicobereidheid op de individuele aanspraak, de maximaal toegestane afwijking (MTA), stelt het fonds gelijk aan 1%. Het fonds streeft een foutloze administratie na, maar onderkent dat er een balans gevonden moet worden tussen mogelijke fouten, beoordelingskosten en preventiekosten. Hoe hoger het vereiste kwaliteitsniveau, hoe hoger de hiermee gepaard gaande kosten. De 1% is tevens in lijn met de materialiteitsgrens die door de accountant wordt toegepast.
- Het fonds heeft zeer beperkte tolerantie voor incidenten met betrekking tot data die leiden tot meldingen bij toezichthouders (APS, AFM, DNB) [22, 26].
- Met betrekking tot datakwaliteit voert het fonds jaarlijks een risicoanalyse uit. Daarbij worden minimaal de volgende risico-indicatoren in kaart gebracht:
 1. Vanuit het algemeen profiel en andere relevante kenmerken van het pensioenfonds.
 2. Vanuit de aard en wijze van datakwaliteitsbeheersing en de datastromen.
 3. Die gelden voor (specifieke delen van) de deelnemerspopulatie.
 4. Op basis van incidenten en ontvangen klachten.
 5. Die voortkomen uit potentieel relevante gebeurtenissen (bijvoorbeeld wijziging van pensioenregeling of migratie van data).

Risico beoordeling

De resultaten van de risicoanalyse worden gebruikt om te komen tot een risicobeoordeling door actuariële deskundigen en risicomangementexperts, om een inschatting te maken of de data moeten worden aangevuld of vervangen. Dit is een taxatie van risico's op het niveau van de datadomeinen. Onderdeel van de beoordeling is het bepalen van de toegestane tolerantie ten aanzien van de individuele pensioenaanspraak. Op basis van de risico's worden passende beheersmaatregelen getroffen om de datakwaliteit te borgen (in nauwe samenwerking met de uitbestedingspartijen) en worden de kwaliteitseisen geactualiseerd.

Om tot een volledige risicobeoordeling te kunnen komen, verlangt het fonds van haar uitbestedingspartijen dat zij eveneens jaarlijks een risicoanalyse uitvoeren en de uitkomsten ervan met het fonds delen.

Kritische data-elementen

KDE's zijn die elementen die bij een mogelijke fout een significante, al dan niet materiële, impact hebben op uitkomsten. Uitkomsten (bijvoorbeeld pensioenafspraken) worden tevens als kritisch beschouwd.

KDE's zijn bepalend voor:

- Pensioenaanspraken en rechten
- Pensioenkapitalen
- Uitkeringen
- Premies
- Pensioen- en andere deelnemerscommunicatie
- Actuariële en financiële verantwoording

Het fonds beschouwt in beginsel alle data-elementen die het verwerkt, zelf of door uitbestedingspartijen, (latent) kritisch. Of een data-element kritisch is, wordt situationeel bepaald en is afhankelijk van:

1. Het moment
2. De aard/het doel van de verwerking
3. Vanuit welk (toezicht)perspectief een beoordeling plaatsvindt
 - a. Het pensioenfonds
 - b. Een werkgever
 - c. Een deelnemer
 - d. DNB, Autoriteit Financiële Markten (AFM) en Autoriteit Persoonsgegevens (AP)

Het fonds heeft de voor haar relevante KDE's onderkend en weergegeven in een overzicht. Dit overzicht maakt onderdeel uit van het datakwaliteitsbeleid van het fonds. De KDE's worden afgestemd met de uitbestedingspartijen met als doel vast te stellen dat de KDE's van het pensioenfonds aansluiten bij de KDE's die door de uitbestedingspartij worden gehanteerd.

Op een als kritisch bestempeld data-element zijn geen afwijkende kwaliteitsnormen van toepassing. Het verschil met een niet-kritisch element is dat met meer zekerheid wordt vastgesteld dat de actualiteit, juistheid en volledigheid is geborgd.

Vaststelling van de MTA

Bij het vaststellen van de MTA is het belangrijk om in ogenschouw te nemen dat het fonds op basis van haar risicobereidheid en kernwaarden al geruime tijd een incidenten- en klachtenproces hanteert ook bij afwijkingen op de individuele aanspraken. Wanneer een afwijking geconstateerd wordt, wordt deze conform het herzieningenbeleid gecorrigeerd. Vervolgens analyseert en controleert de administrateur in samenspraak met het fonds de oorzaak en mogelijke gevolgen van deze afwijking en brengt alle vergelijkbare gevallen in kaart om de individuele aanspraken te verifiëren. Indien nodig worden tot slot processen ingericht om risico op herhaling te reduceren. Hierbij is het uitgangspunt dat iedere deelnemer moet krijgen waar hij/zij conform het reglement van het fonds recht op heeft.

Op basis van de onderzoeksuitkomsten, het correctieplan en de correctierapportage zou, indien de resultaten daartoe aanleiding geven, een herijking van de MTA plaats kunnen vinden. Dit kan bijvoorbeeld zijn omdat de getoonde uitkomsten in het plan leiden tot onaantvaardbare uitgaven door het fonds die niet in het belang van de deelnemer zijn.

6.5. Beschrijving werkzaamheden vaststelling datakwaliteit voor invaren

De data die wordt gebruikt voor de uitvoering van de pensioenregeling ligt vanaf 1 september 2024 (DC regeling) respectievelijk 1 januari 2025 (CDC regeling) opgeslagen in bronsystemen bij pensioenuitvoerder Appel. Het bestuur zal jaarlijks de auditnotities bespreken van de auditor van Appel. Op dit moment wordt verondersteld dat er geen onjuistheden zijn die kunnen leiden tot een materiële onjuistheid in de basisadministratie die voor de berekening van de technische voorzieningen wordt gehanteerd. Ten opzichte van de door Appel ingerichte beheersmaatregelen wordt niet verondersteld dat er aanvullende beheersmaatregelen benodigd zijn. Het bestuur zal jaarlijks bespreken of er aanleiding is om risicogroepen te benoemen of om kritische data-elementen (KDE's) te benoemen die extra beheersmaatregelen vergen.

Het fonds heeft de fasering gehanteerd zoals beschreven in het Kader Datakwaliteit-Wet Toekomst Pensioenen doorlopen. Het fonds heeft dit in samenwerking met de vorige pensioenuitvoerders APS en AAPS uitgevoerd.

Het bestuur heeft geconstateerd dat waarnemingen zijn gedaan op de kritische data-elementen voor invaren. De waarnemingen zijn uitgevoerd op basis van deelwaarnemingen (APS) en integraal (AAPS). Aan de hand van deze onderzoeken heeft het bestuur een beeld gekregen van de datakwaliteit en van eventuele noodzakelijke herstelwerkzaamheden ten behoeve van verbetering van deze kwaliteit. Het bestuur stelt vast dat op grond van het verrichte onderzoek geen punten aanwezig zijn voor een herstelplan.

Het datakwaliteitsbeleid [22] van Robeco heeft als doel de kwaliteit van de te verwerken data en verwerkingsresultaten (bijvoorbeeld pensioenaanspraken en pensioenkapitalen) te beheersen en zo te borgen dat er sprake is van een betrouwbare administratie van de pensioenregeling.

In het datakwaliteitsrapport is per KDE te concluderen dat deze 100% volledig, juist en volgens verwachting zijn. Daar waar de 100% niet is bereikt is een toelichting gegeven. De verklaringen voor scores onder 100% zullen voor het bestuur afdoende moeten zijn. De lagere scores zouden moeten worden veroorzaakt omdat een KDE voor een specifieke deelnemer niet relevant is en/of acties zijn afgerond.

Het bestuur heeft een compleet beeld van de pensioenuitvoerdersrisico-indicatoren, het beheers-raamwerk datakwaliteit, de deelnemersrisico-indicatoren (inclusief onderscheiden risicogroepen), de te beschouwen tijdshorizon, de risicobeoordeling vanuit interne governance en operationeel perspectief, de MTA, de risicobeoordeling per KDE en de gewenste aanvullende activiteiten.

Het bestuur stelt vast dat op de datakwaliteit van het fonds geen sprake is van incidenten en/of structurele afwijkingen waarop aanvullende correcties of beheersmaatregelen moeten worden ingezet. Er zijn geen tekortkomingen geconstateerd in de datakwaliteit conform het datakwaliteitsbeleid.

Het bestuur komt tot deze conclusie vanuit het proces dat samen met APS en AAPS is gevolgd aan de hand van het kader Datakwaliteit – Wet Toekomst Pensioenen zoals opgesteld door de Pensioenfederatie in de fasering zoals in dat document beschreven.

Het bestuur heeft als oordeel dat de datakwaliteit voldoet aan de daaraan gestelde en te stellen eisen in kader van de Wet Toekomst Pensioenen. Het bestuur stelt vast dat er geen herstelplan noodzakelijk is of correcties. Tevens heeft het bestuur vastgesteld dat de datakwaliteitsprocessen van Appel voldoende waarborgen geven voor de gewenste datakwaliteit op het moment van invaren en daarna.

6.6. Beschrijving bevindingen gedaan datakwaliteitsonderzoek inclusief oplossing

De uitvoering van het pensioenbeheer van de CDC-regeling wordt gedaan door APS. De administrateur van de DC-regelingen was AAPS tot medio 2024. APS verzorgt de pensioenadministratie van het fonds en verleent ondersteuning bij de administratieve, financiële, actuariële en juridische werkzaamheden. Het pensioenfonds zal de uitvoering van de pensioenadministratie vanaf 1 januari 2025 uitbesteden aan Appel Pensioenuitvoering. Elk van deze partijen is onderdeel en verantwoordelijk voor een hoog niveau van datakwaliteit.

Gedurende de ontwikkeling van het implementatieplan zijn datakwaliteitsonderzoeken uitgevoerd bij APS en AAPS (zie o.a. paragrafen 6.2 en 6.3).

Het bestuur van het fonds heeft geconstateerd dat er geen materiële punten zijn die nog aandacht behoeven.

6.7. Overzicht nog te nemen stappen voor datakwaliteit op voldoende niveau

Het fonds weegt bij dit onderdeel twee fases mee: de *get-clean fase* en de *stay-clean fase*. Op van deze indeling zijn nog te nemen stappen richting het invaren gedefinieerd.

Get-clean fase

De get-clean fase richt zich op het corrigeren van bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de datakwaliteitsmetingen. Er zijn nu geen bevindingen als gevolg van de overgang van APS naar Appel die gemonitord behoeven te worden.

Stay-clean fase

De stay-clean fase richt zich op het schoon blijven van de pensioenadministratie richting invaren. Het fonds heeft vastgesteld dat er op dit moment geen aanvullende beheersmaatregelen voor de KDE's nodig zijn. De datakwaliteit wordt door het bestuur periodiek gemonitord via daadwerkelijke metingen in de data door de pensioenuitvoeringsorganisatie, in lijn met het datakwaliteitsbeleid van het fonds en de pensioenuitvoeringsorganisatie.

Per 1 januari 2025 voert Appel de pensioenadministratie uit onder het FTK-regime. Het fonds monitort de datakwaliteit bij Appel door middel van periodiek te ontvangen rapportages een ISAE3402 verklaring. Appel gaat haar klanten in de stay clean fase rapporteren over inhoudelijke controles die zij op brongegevens uitvoert. Appel controleert onder meer de persoonsgegevens (BRP) van de deelnemers, de loon- en dienstverbandgegevens (UPA) en arbeidsongeschiktheidsgegevens UWV (SUAG). Met Appel worden nog nadere afspraken gemaakt over de ontvangen assurance en werkzaamheden van de externe accountant/IT-auditor in de stay clean fase.

Appel beschikt over een document datakwaliteit voor de stay clean fase [32]. Specifiek zijn met Appel de onderstaande acties afgesproken. De acties zijn onderdeel van het project Wtp-transitie, het project bewaakt de acties. Het bestuur van Pensioenfonds Robeco monitort de acties en aanvullende analyses bij Appel en neemt de uitkomst hiervan mee bij de definitieve beoordeling van de datakwaliteit op het transitiemoment per 1 juli 2026.

Overzicht vervolgstappen/acties datakwaliteit pensioenfonds Robeco in 2025 naar aanleiding van de FTK-transitie naar Appel

Met Appel zijn, als onderdeel van de Wtp-transitie, een aantal actiepunten opgepakt [39]. Drie actiepunten zijn met voorrang opgepakt in het kader van de FTK-transitie per 1-1-2025:

1. Verificatie gegevensoverdracht: De auditrapportages inzake de overgang van AAPS en APS naar Appel zijn beschikbaar en maken onderdeel uit van het datadossier voor DNB.
2. Beoordeling beheersomgeving: Het risico assessment datakwaliteit van Appel is door Pensioenfonds Robeco beoordeeld. Er staan nog vragen open over bepaalde KDE's en risico-inschattingen die waarschijnlijk niet opgelost zijn vóór indiening van het invaardossier. Het oordeel over het risico assessment datakwaliteit van Appel en de eigen RSA van Pensioenfonds Robeco worden voor het moment van invaren geactualiseerd en worden ter opiniëring met de sleutelfunctiehouders gedeeld.
3. Uitvoering analyses: Appel heeft analyses uitgevoerd (deelnemersrisico indicatoren, dataprofilering en generieke analyses). Pensioenfonds Robeco heeft hierover vragen gesteld die worden besproken en waarschijnlijk niet zijn opgelost vóór indiening van het invaardossier. De aard van de vragen en de impact op de datakwaliteit is naar oordeel van Pensioenfonds Robeco niet materieel. De vragen aan Appel en antwoorden worden voor het moment van invaren ter opiniëring gedeeld met de sleutelfunctiehouders.
4. Pensioenfonds Robeco heeft het datakwaliteitsbeleid en herzieningen- en correctiebeleid geactualiseerd naar aanleiding van de FTK-transitie naar Appel [67] [68]. Het beleid wordt nog voorzien van een opinie door sleutelfunctiehouders.

Het onderzoek naar de datakwaliteit bij Appel is in afrondende fase. De eerste bevindingen geven geen aanleiding tot grote zorgen, maar er zijn nog kleinere openstaande vragen die moeten worden opgelost. Het bestuur zal tijdig inzicht hebben in eventuele

materiële tekortkomingen in de datakwaliteit, zodat deze kunnen worden opgelost vóór de definitieve besluitvorming over de transitie naar het nieuwe pensioencontract.

De sleutelfunctiehouders worden periodiek geïnformeerd over de voortgang en worden na afronding van de actiepunten bij Appel gevraagd inhoudelijk te opiniëren. Na afronding van de actiepunten zal het bestuur, met inachtneming van de opinies van de sleutelfunctiehouders, een definitief oordeel afgeven over de datakwaliteit voor invaren in de Appel-administratie

6.8. Rapportage specifieke werkzaamheden externe accountant of externe IT-auditor

Om een goed besluit te kunnen nemen over de datakwaliteit voor invaren, heeft pensioenfonds Robeco in het kader van fase 5 van het Kader datakwaliteit aan de externe accountant PwC gevraagd om werkzaamheden uit te voeren, zoals overeengekomen in de zogenaamde Agreed Upon Procedures (AuP).

Het doel van de AUP-opdracht is om werkzaamheden te verrichten waarmee pensioenfonds Robeco in staat wordt gesteld om zelfstandig een oordeel te vormen over de juistheid en volledigheid van de relevante pensioendata die benodigd is voor het invaren naar het nieuwe pensioencontract (fase 6). Het doel van het daarbij geformuleerde AUP-werkprogramma is uniformering en daarmee een vergelijkbare kwaliteit van de overeengekomen specifieke werkzaamheden te bewerkstelligen. Dit AUP-werkprogramma is door de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants afgestemd met DNB, waarbij is erkend dat het AUP-werkprogramma geschikt is voor het doel van de AUP-opdracht.

Op 18 maart 2025 is het concept Agreed Upon Procedures (AuP) rapport van PwC besproken en op 22 april 2025 is het definitieve rapport in het bestuur geagendeerd. De feitelijke bevindingen van PwC komen overeen met de door sleutelfunctiehouders geconstateerde aandachtspunten voor 2025 en maken onderdeel uit van de actielijst die door Pensioenfonds Robeco met Appel wordt opgepakt (paragraaf 6.7).

6.9. Onderzoek datakwaliteit na invaren

Op het toetsmoment na invaren voert een externe accountant een audit uit ten aanzien van de juistheid en de volledigheid van de transitie. De details hiervan worden de komende periode nader uitgewerkt.

Hiertoe vinden door Robeco en Appel regelmatige basis overleggen plaats. Het bestuur ontvangt periodiek inzicht in het datakwaliteitsbeleid, de processen, risico's, beheers doelstellingen en beheersmaatregelen van Appel. Appel geeft hierover assurance af.

6.10. Afspraken omgang eventuele issues na invaren en verwerking terugwerkende kracht mutaties

Het bestuur wenst onjuistheden in de pensioenadministratie te herstellen als deze aan het licht komen. Immers een deelnemer ontleent zijn/haar rechten aan het pensioenreglement. Dat kan leiden tot het bijstellen van eerder gecommuniceerde bedragen van pensioenaanspraken. Voor het wel of niet corrigeren van een foute vaststelling van reeds ingegane uitkeringen door de administrateur hanteert het bestuur een besliskader. Indien het fonds voornemens is een foutieve pensioenuitkering over het verleden te corrigeren zal altijd een juridische toets worden gedaan om vast te stellen of een correctie over het verleden toelaatbaar is.

Pensioen te laag vastgesteld?

Het fonds corrigeert altijd te laag vastgestelde pensioenen. Het fonds corrigeert naar de toekomst toe, en keren tevens te weinig uitgekeerd pensioen in het verleden uit.

Pensioen te hoog vastgesteld?

- Het fonds corrigeert te hoog vastgestelde pensioenen naar de toekomst toe. Hieronder beschrijven we de uitgangspunten bij het vaststellen of te veel betaald pensioen teruggevorderd zal worden. Het bestuur kan van deze uitgangspunten afwijken.
- Het fonds vordert te veel betaald pensioen terug boven 500 EUR. Indien de omvang van de totale financiële impact over de periode van het maken van de fout en het ontdekken in totaal kleiner is dan EUR 500 dan zal het fonds niet overgaan tot correctie. De kosten die samenhangen met de inspanning van het corrigeren, de communicatie, en de juridische toets wegen niet op tegen bedragen kleiner dan EUR 500.

Het fonds vordert in principe terug tot 5 jaar. In het licht van adequate bedrijfsvoering binnen het pensioenfonds, de verhouding tussen het fonds (professionele partij) en de deelnemer (particulier) is het redelijk om de deelnemer bescherming te bieden ten aanzien van de termijn waarbinnen fouten moeten worden ontdekt en gecorrigeerd worden over het verleden.

Op bovenstaande uitgangspunten kan een uitzondering gemaakt worden indien:

- De fout op jaarbasis hoger is dan 10% van de uitkering of meer dan EUR 5000 op jaarbasis. In dit geval kan het fonds er toe overgaan over een langere periode terug te vorderen. Er mag van de deelnemer binnen grenzen worden verwacht dat fouten van een bepaalde (grote) omvang ook door de deelnemer worden gesignaleerd. Deze grens wordt in het toetsingskader gesteld op meer dan 10% van de uitkering of meer dan EUR 5000 op jaarbasis.
- De omvang van de fout meer dan 25bp van het fondsvermogen betreft. In dat geval kan het fonds alsnog terugvorderen. Een fout bij het vaststellen van de hoogte van een uitkering kan betrekking hebben op meer dan één deelnemer. Hierdoor dan een cumulatief effect ontstaan dat merkbare impact heeft op de financiële positie van het fonds en hiermee effect op zaken als indexatiepotentieel. Indien dit het geval is dient het bestuur een specifieke afweging te maken in de betreffende casus tussen het belang van de "getroffen" deelnemers en die van de overige deelnemers in het fonds. Deze afweging laat zich niet op voorhand inkaderen in een besliskader.

7) Invaren

In verband met de wijziging van de pensioenovereenkomst hebben Sociale Partners het fonds verzocht om de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten over te dragen (in te varen) in de nieuwe flexibele premiereregeling door middel van een collectieve waardeoverdracht zoals bedoeld in artikel 150m van de Pensioenwet.

In deze en de daarop volgende hoofdstukken komen de belangrijkste afwegingen en keuzes aan bod op basis waarvan het fonds de overgang naar de nieuwe pensioenregeling en het besluit tot invaren uitvoerbaar, evenwichtig en in het belang is van de deelnemers.

7.1. Besluit tot invaren

In dit hoofdstuk motiveert het fonds de overwegingen tot invaren, hoe zal worden omgegaan met de opgebouwde pensioenaanspraken en de belangrijkste overwegingen daartoe.

- De belangrijkste reden die Sociale Partners in het transitieplan noemen is dat invaren bijdraagt aan de compensatie voor het afschaffen van de doorsneesystematiek. Het fonds heeft kennis genomen van deze overweging, maar ziet met name meerwaarde in het overhevelen van de bestaande pensioenrechten naar de nieuwe pensioenregeling, op basis van de hierop volgende afwegingen.
- Het invaren van bestaande pensioenrechten in de nieuwe pensioenregeling draagt bij aan een eenvoudigere en kostenefficiënte administratie (uitvoeren van 1 regeling vs. meerdere regelingen). Het beperken van de uitvoeringskosten is in het belang van alle deelnemers.
- Het bij elkaar houden van de opbouw van (nieuw) pensioenkapitaal en de bestaande pensioenrechten draagt bij aan eenvoudigere communicatie en beter begrip van (de waarde) van het totaal opgebouwde pensioen van actieve deelnemers.
- De buffers die vrijkomen bij invaren kunnen ingezet worden voor het vullen van de benodigde (operationele) reserves in de nieuwe pensioenregeling.
- De hoogte van de buffer van het fonds (welke verdeeld kan worden bij invaren), kan bijdragen aan een evenwichtige transitie. Bij de verdeling van de buffer kan rekening worden gehouden met de verwachte toekomstige indexatie die deelnemers zouden ontvangen uit de buffer bij voortzetting van de huidige regeling en gemiste indexatie uit het verleden.

Op basis van deze (belangrijkste) argumenten is het fonds tevens positief over het verzoek tot invaren. In het vervolg van dit hoofdstuk geeft het fonds een toelichting op de zienswijze van het fonds ten aanzien van de omrekenmethode voor de bestaande pensioenaanspraken en een beoordeling van de evenwichtigheid van de transitie als geheel, ter motivering van het invaarbeesluit. Ongeacht de gekozen methode dient het fonds aan te tonen dat de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel als geheel evenwichtig is.

7.2. Gebruik van Transitie-FTK

Het fonds heeft ondanks de intentie tot invaren geen gebruik gemaakt van het Indexatie-AMvB en het Transitie-FTK. De extra wettelijke ruimte tot indexatie is tijdens de herziening van het reguliere indexatiebeleid in 2022 ter sprake gekomen, maar het fonds heeft besloten hier geen gebruik van te maken. Het fonds heeft hiertoe besloten omdat het niet evenwichtig werd geacht om vooruit te lopen op het besluit tot invaren. Het fonds wilde namelijk niet op voorhand al in een hogere mate van aanspraak maken op de buffer, voordat er duidelijkheid en overeenstemming was over het evenwichtigheidskader en de methode van invaren.

Nadien is het mogelijke gebruik van het Transitie-FTK ook geen overweging meer geweest, gezien de hoge dekkingsgraad van het fonds. Het fonds heeft in 2023, 2024 en 2025 toeslag verleend in lijn met de indexatieambitie, inclusief een gedeelte van de gemiste toeslag uit het verleden. Het fonds had in die jaren niet méér indexatie dan de toegekende indexatieambitie kunnen verlenen indien het gebruik had gemaakt van het Transitie-FTK.

Het fonds heeft ook niet overwogen om op een later, toekomstig moment gedurende de transitiefase gebruik te maken van het Transitie-FTK. Het fonds heeft dit besluit in de vergadering van 22 oktober 2024 bevestigd. Een belangrijk aspect hierbij is dat de huidige dekkingsgraad van het fonds nog altijd zeer hoog is en er maatregelen zijn genomen om de kans op een significante daling van de dekkingsgraad te verlagen.

7.3. Opgebouwde pensioenaanspraken en aanwending vermogen

Het collectieve pensioenvermogen van het huidige pensioenstelsel zal bij invaren worden verdeeld. Eerst moet het minimaal vereist eigen vermogen worden afgezonderd. Ook de operationele reserve dient gevuld te worden. Het fonds bepaalt vervolgens via welke omrekenmethode het resterende collectieve vermogen wordt omgezet naar persoonlijke pensioenvermogens en hoe invulling wordt gegeven aan de bestuurlijke ruimte binnen de omrekenmethode. Daarnaast gaat het pensioenfonds nader in op de afspraken die gemaakt zijn ten aanzien van compensatie, hoe er invulling wordt gegeven aan het verzoek van Sociale Partners tot een risicodelingsreserve en hoe wordt omgegaan met arbeidsongeschiktheidspensioen en nabestaandenpensioen.

7.3.1. Minimum Vereist Eigen Vermogen

Net zoals onder het huidige Financieel Toetsingskader (FTK), moet een pensioenfonds ook in het nieuwe pensioenstelsel, op grond van de Europese pensioenrichtlijn (IORP I en II), beschikken over een minimaal vereist eigen vermogen (MVEV). Bij het invaren dient het fonds het MVEV af te zonderen. Na invaren is er geen sprake van een separate reserve meer, maar is het MVEV onderdeel van het totale eigen vermogen en wordt het een toetsings-grootheid. Na invaren gaat het fonds een regeling uitvoeren waarbij het fonds zelf geen beleggingsrisico loopt op de balans. Daarnaast zijn de beheerslasten voor een periode van vijf jaar of minder vastgelegd. Conform de rekenregels in artikel 11, Besluit FTK kan de hoogte van het MVEV – naast de opslagen voor het overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico – vastgesteld worden op 25% van de beheerslasten van het afgelopen jaar. Onder beheerslasten veronderstelt het fonds alle uitvoeringskosten, met uitzondering van de vermogensbeheerkosten die ten laste komen van het beleggingsresultaat.

Hoogte MVEV

Het fonds heeft op basis van deze uitgangspunten de hoogte van het MVEV laten berekenen [42], welke uitkomt op 0,12% van het totale vermogen. Vanuit prudentie overwegingen heeft het fonds besloten op het moment van invaren 0,20% van het totale vermogen af te zonderen ten behoeve van het MVEV. De berekening van het MVEV wordt in de loop van 2025 nogmaals geactualiseerd aan de hand van evt. gewijzigde beheerslasten en opslagen voor het overlijdensrisico- en arbeidsongeschiktheidsrisico. Indien uit deze actualisatie een gewijzigd, en met name hoger, MVEV volgt, zal het geactualiseerde percentage leidend zijn voor de afzondering van het MVEV. Gegeven dat bij de huidige schatting van het MVEV enige prudentie is opgenomen, zal de actualisatie van het MVEV naar verwachting niet leiden tot een hogere vaststelling.

7.3.2. Reserve voor Operationele Risico's

Naast het MVEV vormt het fonds bij invaren een Reserve voor Operationele Risico's (ROR). Deze reserve dient ter dekking van technische resultaten en kosten van onvoorziene gebeurtenissen. De operationele doelen waarvoor reserves aan te houden, worden ex-ante door het fonds gespecificeerd in het implementatieplan. De reserve mag niet negatief worden. Na invaren vormen de ROR en het MVEV tezamen het Eigen Vermogen.

Hoogte ROR

Het fonds heeft een analyse uitgevoerd naar de te hanteren streefhoogte in 'going-concern'-situatie, de initiële hoogte van de ROR, de minimale en maximale hoogte en de jaarlijkse premiebijdrage. De doelen voor de ROR worden behandeld in het hoofdstuk 'Financiële opzet'. Het fonds hanteert 0,2% als de ondergrens voor de hoogte van de ROR (incl. MVEV). Deze ondergrens is gelijk aan de hoogte van het MVEV als toetsingsgrootheid. Om te voorkomen dat de reserve onnodig hoog wordt, wordt een maximale omvang gedefinieerd (bovengrens). De bovengrens van de ROR bedraagt 2,0% (incl. MVEV) van het totale vermogen.

Samengevat heeft het fonds besloten de hoogte van de ROR (incl. MVEV) als volgt vast te stellen:

- Een initiële hoogte (bij invaren) van 1,7%
- Een streefhoogte (na invaren) van 1,0%
- Minimale hoogte van 0,2%
- Maximale hoogte van 2,0%

Twee jaar na het invaarmoment, zal de maximale hoogte van de ROR dalen naar 1,5%, als gevolg van het komen te vervallen van de transitiebuffer.

Aanvullend beleid voor de ROR

Het fonds heeft de jaarlijkse bijdrage vanuit premie vastgesteld in lijn met de streefhoogte van de ROR, nl. 1,0% van de bruto premie. De premieopslag voor de ROR (excl. MVEV) wordt na 2 jaar geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Tekorten en overschotten worden aangevuld uit en afgeroomd naar persoonlijke pensioenvermogens naar rato. Aanvullen gebeurt indien het eigen vermogen op het jaarlijkse toetsmoment < 0,2% van het totale vermogen bedraagt. Een overschot, indien het eigen vermogen op het jaarlijkse toetsmoment > 2,0%, wordt afgeroomd naar de persoonlijke pensioenvermogens tot de maximale hoogte van de ROR.

7.3.3. Omrekenmethodiek

Als onderdeel van het invaarbesluit en het implementatieplan besluit het fonds over de omrekenmethode voor het omzetten van de bestaande pensioenrechten naar de nieuwe pensioenregeling. Op grond van artikel 150n van de Pensioenwet is het de default voor een fonds om voor de waardering bij invaren gebruik te maken van de standaardmethode. Een fonds kan op grond van artikel 150n, lid 2 van de Pensioenwet ook gebruik maken van de vba methode indien deze methode beter de bijzondere kenmerken van de pensioenregeling en het fonds modelleert.

Afwijken van de standaardmethode is tevens mogelijk zonder gebruik te maken van de vba-methode. Artikel 150n, lid 6 stelt dat indien de dekkingsgraad van het pensioenfonds direct voorafgaand aan invaren hoger is dan 110%, het fonds kan afwijken indien de waarde tenminste 95% bedraagt van de uitkomst van de standaardregel. Het fonds heeft op 23 juli 2023 het voorgenomen besluit genomen om bij de omrekenmethode af te wijken van de standaardmethode om beter recht te doen aan de geformuleerde evenwichtigheidsprincipes, de daaruit volgende voorrangregels en de (momenteel) sterke financiële situatie van het fonds.

Uitgangspunten omrekenmethode en evenwichtigheidsprincipes

Ten grondslag aan de keuze voor de omrekenmethode en invulling van de bestuurlijke ruimte binnen de gekozen methode, heeft het fonds de volgende principes gehanteerd:

- De nominale pensioenvoorziening op basis van marktwaarde per deelnemer, zoals gebaseerd op sekseneutrale factoren (zonder aanpassingen, bijv. door de UFR), is het startpunt voor de te hanteren omrekenmethode. In het verleden is de voorziening, alsmede de premie altijd op marktwaarde (RTS) gewaardeerd en het startpunt geweest voor het gehanteerde beleid.
- Het bestuur acht het evenwichtig om bij de toekenning van de buffers expliciet rekening te houden met de huidige regels voor toekenning van (toekomstige) indexatie. Dit is volgens het bestuur het meest representatief voor de aanspraak van elke individuele deelnemer op de bestaande buffers.
- Het bestuur acht het wenselijk om, indien de hoogte van de buffer dit toestaat, inhaalindexatie toe te kennen als onderdeel van de verdeling van de bestaande buffers.
- Het bestuur acht het enkel te rechtvaardigen dat compensatie voor afschaffing van de doorsneepremie wordt gefinancierd uit vermogen, indien er resterend vermogen beschikbaar is na het kunnen voldoen van de eerder genoemde principes, omdat in dit geval collectief vermogen ten gunste komt aan een specifieke groep deelnemers.

Onderbouwing afwijking uitkomsten standaardregel

Het fonds zal bij de omrekenmethode afwijken van de uitkomsten van de standaardregel met een default spreidingsperiode van 10 jaar. Het bestuur is tot dit besluit gekomen op basis van de volgende overwegingen:

- Het fonds heeft geconstateerd dat bij het toepassen van de standaardregel met een default spreidingsperiode van 10 jaar, dit in diverse omstandigheden in beperkte mate aansluit bij de visie van het bestuur om het surplus zoveel mogelijk volgens de huidige toeslagregels te verdelen.
- Door af te wijken van de uitkomsten van de standaardregel kan het fonds, indien de financiële situatie op het moment van invaren dit toestaat, expliciet rekening houden met de individuele indexatieachterstand.
- Indien het fonds het vermogen verdeelt op basis van de standaardmethode met een (zeer) hoge dekkingsgraad leidt omrekenmethode volgend uit de standaardregel mogelijk tot een verdeling die niet in verhouding staat tot de bestaande toeslagregels. Dit blijkt uit een analyse, uitgevoerd door het fonds [43], waarin het individuele pensioenvermogen van verschillende leeftijdscohorten wordt weergegeven in termen van jaarlijkse (toekomstige) indexatie. Hieruit blijkt dat al vanaf

een inwaardekkingsgraad van ca. 135%⁵ met name oudere deelnemers bij gebruik van de standaardregel een eenmalige en zekere verhoging krijgen die vele malen hoger is dan de jaarlijkse indexatieambitie in de huidige regeling.

- De kans dat het fonds zal invaren met een relatief hoge dekkingsgraad (e.g., tussen 135%-150% of zelfs hoger) is substantieel. Daarnaast heeft fonds maatregelen genomen om de kans dat de dekkingsgraad daalt tot onder de 135% te verkleinen, nl. door het verhogen van de renteafdekking en putopties af te sluiten voor de aandelenportefeuille.

In het licht van bovenstaande overwegingen heeft het fonds op 23 juli 2023 het voorgenomen besluit genomen, voor de omrekenmethode af te wijken van de uitkomsten van de standaardregel.

De volgende paragrafen beschrijven de door het fonds gewenste omrekenmethode, onder voorwaarde dat deze wettelijk mogelijk is via de bestuurlijke ruimte binnen de voorgeschreven keuzes ten aanzien van de omrekenmethodiek. Hoofdstuk 9.2.2. bevat een analyse naar de uitwerking van de beoogde omrekenmethode en hoe deze past binnen het wettelijk kader.

7.3.4. Vertaling van evenwichtigheidsprincipes naar de gewenste omrekenmethode

In lijn met de eerder geformuleerde uitgangspunten ten aanzien van invaren heeft het fonds een 3-stappen methode geformuleerd voor de gewenste omrekenmethode:

- 1) Indien na het vullen van de benodigde (operationele) reserves⁶, de marktwaarde dekkingsgraad van het fonds meer dan 100% bedraagt, wordt voor de CDC aanspraken de individuele pensioenvoorziening op basis van marktwaarde verhoogd met de contante waarde van de indexatiekasstromen volgens de methode voor toekomstbestendige indexatie (TBI). Dit betekent dat de nominale verwachte pensioenkasstromen van een deelnemer verhoogd worden met de volledige indexatie op basis van de verwachte prijsinflatie conform een actueel vastgesteld ingroeipad, op basis van recente ramingen van het Cpb, in lijn met de Q&A zoals gepubliceerd door DNB⁷. Deze indexatiekasstromen worden vervolgens contant gemaakt met een maximaal verwacht rendement, zoals voorgeschreven in het Besluit FTK, Artikel 23a⁸. Deze methode is in lijn met de huidige berekeningsmethodiek voor toekomstbestendig indexeren onder het FTK. Voor de DC aanspraken worden de individuele pensioenkapitalen verhoogd met het gemiddelde Vereist Eigen Vermogen van de afgelopen 10 jaar (2014-2023⁹). Deze verhoging bedraagt 20,4%
- 2) Het aanwezige surplus na toepassing van stap 1 wordt gebruikt voor inhaalindexatie. Dit is alleen van toepassing voor de CDC aanspraken. Het fonds heeft op individueel niveau de hoogte van de indexatieachterstand bijgehouden. De indexatieachterstand is in het verleden jaarlijks verhoogd met de toegekende indexatie. Als onderdeel van de omrekenmethode wordt de indexatieachterstand eerst verhoogd met de (procentuele) verhoging van de betreffende deelnemer volgend uit de TBI-methode (stap 1).
- 3) Het aanwezige surplus na toepassing van stap 1 en 2 wordt tot maximaal voor de helft gebruikt voor compensatie van actieven die direct nadeel ondervinden van afschaffen van de doorsneepremie (stap 3a). Minimaal de helft van het resterende surplus wordt pro rata verdeeld over alle deelnemers van het fonds, i.e. eenzelfde procentuele verhoging van het vermogen resulterend uit stap 2, zowel voor de omgerekende CDC aanspraken als de DC kapitalen (stap 3b).

In aanvulling op de 3 stappen zoals voorzien voor de beoogde omrekenmethode stelt het fonds dat:

- Indien er op het moment van invaren sprake is van een positief saldo van het premiedepot, zal het volledige beschikbare vermogen binnen dit depot ingezet worden ter financiering van compensatie (stap 3a). Het vermogen binnen het premiedepot had als toekomstige bestemming het financieren van toekomstige premie, indien de feitelijke premie niet voldoende zou zijn voor volledige (toekomstige) opbouw. Door het inzetten van het resterend vermogen van het premiedepot voor compensatie, behouden deze gelden een vergelijkbare bestemming.

⁵ Als onderdeel van de hier gerefereerde analyse, nl. ter motivering van het afwijken van de standaardmethode, zijn berekeningen gemaakt voor een inwaardekkingsgraad 130% en 150% (na afzonderen van het MVEV en ROR) en 4 illustratieve maatmensen. In het transitieplan en voor de definitieve berekeningen in het implementatieplan ter motivering van de transitie als geheel is een minder ruime bandbreedte gehanteerd voor de verwachte inwaardekkingsgraad (135% en 145%) vanwege het aangepaste beleggingsbeleid en zijn de maatmens-analyses gebaseerd op een leeftijdscohort van per geboortjaar en deelnemerstatus.

⁶ Het fonds heeft vastgesteld dat 1,7% van de marktwaarde voorziening benodigd is voor de Reserve Operationale Risico's en het Minimum Vereist Eigen Vermogen, zie eerdere toelichting.

⁷ <https://www.dnb.nl/voor-de-sector/open-boek-toezicht/sectoren/pensioenfondsen/prudentieel-toezicht/premie/ingroeipad-bij-parameters-pensioenfondsen-groeivoeten-prijs-en-loonindex/>

⁸ Het maximaal te verwacht netto rendement bedraagt per 1 juli 2023 5,2%.

⁹ Met het oog op de transitie heeft het fonds de renteafdekking eind 2023 verhoogd. Daardoor is het VEV vanaf 2024 niet meer representatief voor de in het verleden betaalde solvabiliteitsopslag.

- Zoals wordt toegelicht in hoofdstuk 7.3.6, vind financiering van de risicodelingsreserve enkel en alleen vanuit het vermogen van (toetredende) uitkeringsgerechtigde plaatsvindt. Praktisch betekent dit dat op het moment van invaren de risicodelingsreserve wordt gevuld vanuit het bestaande fondsvermogen. Na de verdeling volgens de 3-stappen methode, vindt er een correctie op de totale verdeling plaats, zodanig dat enkel uitkeringsgerechtigden hebben bijgedragen aan de initiële vulling van de risicodelingsreserve. Uitkeringsgerechtigden die hebben gekozen voor een vaste uitkering, buiten het fonds, dragen niet bij aan de risicodelingsreserve.

Afwegingen evenwichtigheid gewenste omrekenmethode

Overwegingen ten aanzien van de gewenste omrekenmethode voor de CDC aanspraken:

- Het bestuur acht het evenwichtig om de buffers te verdelen zoveel mogelijk in de geest van het oude stelsel en wenst daarmee af te wijken van de standaardmethode. De buffer wordt in de basis verdeeld op vergelijkbare manier als het fonds niet zou invaren en haar bestaande indexatiebeleid zou continueren.
- Het bestuur heeft het feit dat jongere deelnemers in de flexibele premiereregeling een leeftijdsafhankelijk beleggingsbeleid gaan volgen, meegewogen in het besluit voor de gewenste omrekenmethode. Voor jongere deelnemers geldt namelijk dat via de TBI methodiek een groter gedeelte van de verwachte kasstromen (nominaal plus indexatiekasstromen) contant wordt gemaakt met het verwacht rendement, in hogere mate dan voor oudere deelnemers. Dit sluit conceptueel aan bij het nieuwe leeftijdsafhankelijke beleggingsbeleid. Echter, het is voor het bestuur niet een overweging geweest om de verdeling expliciet te laten aansluiten bij het toekomstige beleggingsbeleid.
- Het resterend surplus na stap 1 en 2 zou onder het huidige FTK niet kunnen worden toegekend ('genoeg = genoeg' principe). Daardoor is het fonds van mening dat dit overschot zoveel mogelijk evenredig verdeeld dient te worden. Deze afweging is ook van toepassing voor de opgebouwde DC aanspraken.
- Op verzoek van Sociale Partners heeft het fonds besloten om een gedeelte, maximaal de helft, van het resterend surplus in te zetten ten behoeve van compensatie voor afschaffing doorsneesystematiek. Het bestuur acht het besluit hiertoe te rechtvaardigen, omdat compensatie voor afschaffing van de doorsneepremie alleen wordt gefinancierd uit het collectief vermogen indien er resterend vermogen beschikbaar is na het kunnen voldoen van stap 1 en stap 2 van de omrekenmethode. Daarnaast draagt de compensatie aan een groep actieve deelnemers, als gevolg van de afschaffing van de doorsneesystematiek, bij aan een evenwichtige belangenafweging van de transitie als geheel.
- Het bestuur acht het evenwichtig dat als er sprake is van een surplus na stap 1 en 2, dat alle deelnemers daar van profiteren. Het fonds kiest er daarom voor om maximaal de helft van het surplus beschikbaar te stellen voor compensatie om te voorkomen dat het volledige surplus aan slechts een specifieke groep deelnemers tegemoet komt. In het geval er sprake is van 1%-punt surplus ten opzichte van de verplichtingen na stap 1 en 2, betekent dit dat 0,5%-punt van het resterend naar rato wordt verdeeld.

Overwegingen ten aanzien van de omrekenmethode voor de DC aanspraken:

- Als onderdeel van de gestorte DC premie is in het verleden, met uitzondering van het jaar 2022, altijd een opslag voor het VEV opgenomen. De bruto DC kapitalen hebben hiermee een latente claim op de buffers. Op het moment dat deelnemers pensioneren in het fonds met hun DC-regeling dan hoeven ze zich niet 'in te kopen' in dekkingsgraad. Die inkoop is immers al betaald tijdens de opbouwfase. Vanaf pensionering zijn de DC kapitalen omgezet in een uitkering met hetzelfde indexatiebeleid als de CDC aanspraken in de basisregeling. Echter, tot pensionering is er uiteraard geen sprake van indexatie.
- Daarmee is stap 1 van de omrekenmethode voor de CDC aanspraken (TBI-methode) enkel representatief voor deelnemers in de DC regeling vlak voor pensionering, maar leidt tot overbedeling voor jongere deelnemers in de DC regeling. Het toepassen van stap 1 van de TBI methode voor het DC kapitaal zou voor jonge deelnemers dan ook leiden tot verwachte indexatie over het kapitaal in de opbouwfase, i.t.t. de situatie nu. Ook de Vereniging van Slapers heeft zorgen geuit over mogelijk overbedeling naar jongeren volgend uit de TBI methode, met name ten aanzien van de DC kapitalen.
- Vanuit de evenwichtigheidsprincipes en consistentie zou het meest zuiver zijn om de kapitalen om te rekenen naar een fictieve VPV op pensioendatum en dan vanaf pensioendatum berekenen wat de TBI toekenning zou zijn. Dat leidt tot in de ogen van het fonds tot dermate hoge complexiteit en beperkte uitlegbaarheid aan deelnemers. Het bestuur kiest daardoor om voor stap 1 voor iedere deelnemer de DC kapitalen te verhogen met een historisch gemiddelde van het VEV.
- Er is geen sprake van indexatieachterstand voor deelnemers in de DC regeling. Daarnaast hadden deze deelnemers tot moment van invaren een leeftijdsafhankelijke premiestaffel. Hierdoor zijn stap 2 (inhaalindexatie) en 3a (compensatie) van de omrekenmethode niet van toepassing voor de DC aanspraken.

7.3.5. Afspraken ten aanzien van compensatie

Het bestuur ziet compensatie voor afschaffing van de doorsneesystematiek in de eerste plaats als een arbeidsvoorwaardelijke kwestie. Omdat compensatie vanuit het bestaand vermogen betekent dat er collectief vermogen ten gunste komt aan een specifieke groep deelnemers, acht het bestuur het enkel te rechtvaardigen dat compensatie voor afschaffing van de doorsneepremie wordt gefinancierd uit het vermogen, indien er sprake is van 'resterend vermogen', d.w.z. na het kunnen voldoen van stap 1 en stap 2 van de omrekenmethode. Om de evenwichtigheid van de transitie als geheel te ondersteunen, stelt fonds dus een gedeelte van het surplus beschikbaar, onder voorbehoud van de gestelde voorrangregels.

Het fonds heeft daarom besloten om, indien de financiële situatie van het fonds dit toestaat, een gedeelte van het surplus in te zetten ten behoeve van compensatie voor afschaffing doorsneesystematiek.

Evenwichtigheidsoverwegingen met betrekking tot compensatie

- Het resterend surplus na stap 1 en 2 zou onder het huidige FTK niet kunnen worden toegekend ('genoeg = genoeg' principe). Daardoor is het fonds van mening dat dit overschot 'extra' is, waarvan het te rechtvaardigen is dat een gedeelte hiervan ingezet kan worden voor compensatie. De in het verleden betaalde premie en opslagen hebben bijgedragen aan het vormen van de huidige buffer.
- Compensatie kan enkel gefinancierd worden uit het collectief vermogen indien aan stap 1 en stap 2 van de omrekenmethode is voldaan. Als hieraan is voldaan zijn de buffers al zoveel mogelijk verdeeld in de geest van het van het oude stelsel.

Uitgangspunten voor de compensatie

Het fonds heeft de volgende principes voor het vaststellen van de compensatie geformuleerd:

- Met name oudere actieve deelnemers ondervinden een verwacht nadeel van de wijziging van de premiesystematiek, omdat zij in het nieuwe systeem minder premie inleggen dan benodigd voor een vergelijkbare pensioenambitie als in de oude regeling.
- De pensioenpremie is onderdeel van de huidige arbeidsvoorwaarden van de werkgever. Daardoor acht het fonds het gerechtvaardigd dat compensatie in de basis enkel van toepassing is op de huidige actieve deelnemers.
- Deze arbeidsvoorwaarde is niet meer van toepassing voor gewezen deelnemers, aangezien zij niet meer werkzaam zijn bij de werkgever. Ook is de zienswijze dat deze arbeidsvoorwaarde niet meer van toepassing is voor nieuwe (oudere) actieve deelnemers die pas bij Robeco pensioen gaan opbouwen na de transitie.
- Het bestuur ziet de compensatie als gemiste premie in het nieuwe stelsel, waar er geen sprake meer is van een (nominale) pensioenaanspraak, maar van kapitaal dat belegd wordt ten behoeve van pensioen. Het fonds houdt daarom bij de berekening van de hoogte van de compensatie dus rekening met het verwacht rendement volgens het default beleggingsbeleid in de flexibele premiereregeling.

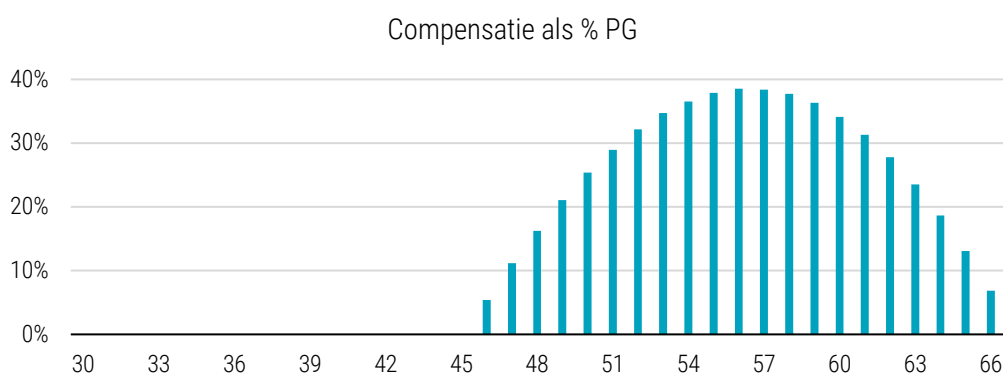
Compensatiedepot

Het fonds wenst geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een compensatiedepot aan te leggen. De belangrijkste overweging hiertoe is dat eventuele compensatie enkel van toepassing is op actieve deelnemers op het moment van invaren. Het uitkeren van compensatie in een keer heeft als belangrijk voordeel dat de compensatie enkel ten gunste komt aan de huidige actieve deelnemers. Daarnaast is door de pensioenadministrateur aangegeven dat het gebruik van een compensatiedepot administratief tot hoge complexiteit leidt. Compensatie in een keer heeft echter wel als nadeel dat een deelnemer die kort na de transitie uit dienst gaat, te veel gecompenseerd is. Het bestuur heeft dit nadeel afgewogen ten opzichte van de voorgaande overwegingen en dit nadeel geaccepteerd.

Hoogte en toekenning compensatie

- Het fonds heeft de hoogte van de benodigde compensatie vastgesteld op basis van een analyse waarin het fonds berekent welke premie er benodigd zou zijn om in het nieuwe stelsel tot een vergelijkbare pensioenambitie te komen [44]. De hoogte van de compensatie per deelnemer wordt uitgedrukt als percentage van de pensioengrondslag (PG) in de basisregeling (2025: tot salarisgrens EUR 88.175). Op basis van de meest recente gegevens komt dit neer op ca. EUR 6,2 mln wat benodigd is voor compensatie, ca. 1,2% van de voorziening van de CDC aanspraken.
- De hoogte van de compensatie wordt bepaald per leeftijdscohort, van toepassing vanaf leeftijd 46, en wordt in een keer toegekend aan de betreffende deelnemers die op het moment van invaren actief zijn.

- Voor jongere actieve deelnemers heeft het bestuur geconstateerd dat zij in de nieuwe regeling minstens een vergelijkbare premie ontvangen/inleggen om een vergelijkbare (verwachte, geïndexeerde) pensioenambitie te realiseren als in de oude regeling.
- De analyse gaat uit van een aantal parameters die mogelijk in de periode tot invaren kunnen wijzigen. Dit betreft het verwacht netto rendement op zakelijke waarden, vastgesteld op 5,2% conform Commissie Parameters, een verwachte inkooprente van 2,1%, welke is gebaseerd op basis van de verwachte rente uit de DNB scenariosets. Daarnaast is de hoogte van de compensatie afhankelijk van het geformuleerde beleggingsbeleid. Mocht in een van de voorgenoemde parameters een wijziging plaatsvinden, dan zal het fonds in 2026 de exacte percentages t.b.v. compensatie opnieuw vaststellen.
- Het fonds verwacht echter niet dat evt. kleine wijzigingen in de parameters voor het vaststellen van de compensatie, een sterk effect hebben op de verwachte transitie-effecten. Het fonds heeft namelijk al in kaart gebracht wat de transitie-effecten zijn in geval er geen sprake is van compensatie en ziet geen aanleiding om te twijfelen dat een wijziging in het compensatiebedrag ertoe leidt dat de transitie niet evenwichtig kan plaatsvinden.

Figuur 7: Onderliggende data voor de compensatie ineens, uitgaande van de huidige pensioenambitie.

7.3.6. Risicodelingsreserve

De risicodelingsreserve is volgens de keuze van werkgever en OR een integraal onderdeel van de nieuwe flexibele premie pensioenregeling. Ook het fonds ziet de toegevoegde waarde in het collectief delen van financiële mee- en tegenvallers in de uitkeringsfase.

- Naar het oordeel van Sociale Partners zijn de (ex-)medewerkers van Robeco met name in de opbouwfase in staat en bereid om zelf in belangrijke mate risico's te dragen. In de uitkeringsfase geven Sociale Partners wél de voorkeur aan een vorm van collectieve risicodeling. Deze is onder andere gevonden in de wettelijke mogelijkheid van een risicodelingsreserve binnen de flexibele premiereregeling. De uitkomsten van het in de zomer van 2023 door het fonds uitgevoerde risicopreferentie onderzoek ondersteunen bovenstaand oordeel en de gemaakte keuzes [14]. Deelnemers hebben namelijk de voorkeur geuit voor het hanteren van een buffer.
- Sociale Partners zien, net als de respondenten uit het risicopreferentieonderzoek, meerwaarde in het toevoegen van een risicodelingsreserve in de uitkeringsfase. Deze reserve wordt (alleen) gevuld vanuit het persoonlijke pensioenkapitaal van uitkeringsgerechtigden op de transitiedatum. Latere uitkeringsgerechtigden kopen zich op dat moment in vanuit hun beschikbare persoonlijke pensioenkapitaal.
- Door het fonds is tevens onderzocht dat de kans van korten substantieel lager wordt bij de inzet van een risicodelingsreserve. Zolang de risicodelingsreserve goed gevuld is, geeft deze een substantiële verlaging van de kans op een nominale korting.
- Gegeven de aard van de flexibele premiereregeling waarbij opbouw- en uitkeringsfase van elkaar zijn gescheiden, acht het fonds het evenwichtig dat financiering van de risicodelingsreserve enkel en alleen vanuit het vermogen van (toetredende) uitkeringsgerechtigde plaatsvindt. De risicodelingsreserve wordt derhalve ook enkel ingezet voor deelnemers in de collectieve uitkeringsfase.
- Uitgangspunt voor het vullen van de reserve is dan ook dat enkel deelnemers in het uitkeringscollectief (e.g., gepensioneerden, nabestaanden) zich inkopen tegen de hoogte van de aanwezige reserve.

Het fonds is dus positief over de keuze van werkgever en OR voor een risicodelingsreserve. Het fonds ziet dan ook de toegevoegde waarde van de inzet van een risicodelingsreserve om stabiele(re) pensioenuitkering te kunnen realiseren.

Initiële vulling risicodelingsreserve

Het fonds heeft diverse startniveaus van de risicodelingsreserve onderzocht, in combinatie met varianten van het beleggingsbeleid en spreidingsperiode [28][29]. In combinatie met een spreidingsperiode van 3 jaar leidt een initiële risicodelingsreserve van 2% volgens het fonds tot een goede balans tussen de verwachte hoogte van de pensioenuitkering en kans op een verlaging. Een hogere risicodelingsreserve leidt volgens het bestuur tot een (significant) lagere verwachte uitkering. Het fonds heeft derhalve besloten tot de volgende (initiële) invulling van de risicodelingsreserve:

- Initiële vulling van de risicodelingsreserve bedraagt 2% en wordt gefinancierd van enkel het vermogen van deelnemers in het uitkeringscollectief. De vulling van de risicodelingsreserve is dus in de basis geen onderdeel van de gewenste of gehanteerde omrekenmethode.
- Na toekenning van het persoonlijke pensioenvermogen volgens de omrekenmethode zullen de uitkeringsgerechtigden die ervoor hebben gekozen om toe te treden tot het uitkeringscollectief 2% van het vermogen afzonderen ten behoeve van de (initiële vulling van de) risicodelingsreserve.
- Nieuw toetredende deelnemers aan het uitkeringscollectief kopen zich op dat moment in ter hoogte van het vigerende percentage van de risicodelingsreserve ten opzichte van het vermogen in het uitkeringscollectief. De bijdrage bij inkoop is gemaximeerd op 2%.

Uitdeelregels risicodelingsreserve

Het fonds stelt regels vast voor de doelstellingen, hoe om te gaan met negatieve of volle reserves en de vul- en uitdeelregels van de risicodelingsreserve. De vul- en uitdeelregels bepalen hoeveel er gespaard en hoeveel uitgedeeld wordt.

- De risicodelingsreserve wordt alleen ingezet om te voorkomen dat de pensioenuitkering in dat jaar daalt. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de behaalde rendementen in de collectieve uitkeringsfase gespreid worden over een periode van 3 jaar dakpansgewijs. Hiermee wordt bereikt dat ingegane pensioenuitkeringen voor alle (gepensioneerde) generaties gemiddeld stabiel zijn.
- Volgens de zogenaamde 'Ortec methode' wordt bij een tekort in de uitkeringsfase in enig jaar een uitkering 1-jarig aangevuld tot maximaal het nominale niveau.
- Er wordt jaarlijks maximaal 20% van de risicodelingsreserve uitgekeerd om te voorkomen dat in enig jaar de risicodelingsreserve leeg kan raken. De risicodelingsreserve kan daardoor niet negatief worden.
- Het behaalde rendement binnen de risicodelingsreserve blijft ook binnen de risicodelingsreserve, tenzij het gehanteerde maximum is bereikt.

Gewenste en maximale omvang risicodelingsreserve

De risicodelingsreserve heeft wettelijk een maximale omvang van 15% van het gehele voor pensioen gereserveerde kapitaal inclusief risicodelingsreserve. De risicodelingsreserve mag niet negatief zijn. Het fonds stelt dat de risicodelingsreserve maximaal 5% van het vermogen in het uitkeringscollectief bedraagt. Het fonds beoogt namelijk om de hoogte van de reserves te beperken, om te voorkomen dat er buffers structureel in reserves blijven en niet ten gunste komen aan het pensioen van de deelnemers. Indien de risicodelingsreserve boven het gehanteerde maximum uit komt, wordt het meerdere naar rato uitgekeerd aan de uitkeringsgerechtigden.

De afspraken over de vulling, uitdeelregels en gewenste en maximale omvang worden vastgelegd voor een periode van minimaal 5 jaar (artikel 1h Besluit uitvoering Pensioenwet).

Afwegingen fonds ten aanzien van de inzet en vulling risicodelingsreserve

- De vulling van de risicodelingsreserve, zowel initieel en ook na invaren, vind enkel plaats uit het vermogen van toetredende deelnemers aan het uitkeringscollectief. Toetredende deelnemers kopen zich daarnaast in tegen het vigerende percentage van de risicodelingsreserve ten opzichte van het vermogen binnen het uitkeringscollectief, gemaximeerd op 2%. De baten van de risicodelingsreserve komen daardoor op evenwichtige wijze enkel ten gunste van deelnemers die hebben bijgedragen (en naar verhouding met het ingelegde vermogen in deze reserve).
- Het fonds heeft gekozen voor een initiële hoogte van de risicodelingsreserve van 2% op basis van diverse analyses¹⁰ [13] [46] [47] naar de verwachtingen en risico's van de pensioenuitkeringen, voor verschillende combinaties van de spreidingstermijn van rendementen en de hoogte van de risicodelingsreserve.

¹⁰ Dit betreft een samenvatting van diverse analyses die het fonds heeft laten uitvoeren naar verschillende combinaties van de spreidingsperiode in de hoogte van de risicodelingsreserve en constructie van lifecycles en beleggingsbeleid in de uitkeringsfase.

- In combinatie met een spreidingsperiode van 3 jaar leidt een initiële risicodelingsreserve van 2% volgens het fonds tot een goede balans tussen de verwachte hoogte van de pensioenuitkering voor ten minste de komende 10 jaar en kans op een verlaging voor ten minste de komende 10 jaar. Een hogere risicodelingsreserve leidt volgens het bestuur tot een (significant) lagere verwachte pensioenuitkering terwijl de hoogte van de uitkering in slecht-weer scenario vergelijkbaar blijft.
- Bij toetreding tot de uitkeringsfase is de bijdrage van uitkeringsgerechtigden aan de risicodelingsreserve gelijk aan de hoogte van het vigerend percentage van de reserve, met een maximum van 2%. Het fonds acht het namelijk niet evenwichtig als nieuwe toetreders significant meer inleggen in de risicodelingsreserve dan dat zij naar verwachting baat hebben van de reserve. In scenario's waarbij de risicodelingsreserve bijna leeg is, zullen nieuwe toetreders namelijk ook als zij meer dan het vigerende percentage inleggen, weinig baat hebben van de reserve en daarmee vooral de bestaande uitkeringsgerechtigden financieren.
- Het fonds heeft kennis genomen van de hogere kans dat de risicodelingsreserve op termijn (vrijwel) leeg kan raken bij een initiële vulling van 2% en een bijdrage ter hoogte van het vigerende percentage voor toetreders, ten opzichte van alternatieve varianten. Het fonds constateert dat ook bij alternatieve varianten er een kans bestaat dat de risicodelingsreserve leeg raakt. Het fonds heeft deze inzichten gewogen en geconstateerd dat zij de herverdelingseffecten het liefst beperkt en daardoor de hogere kans op een lege reserve accepteert.
- In het geval de risicodelingsreserve leeg raakt of leeg lijkt te raken zal het fonds specifiek beoordelen, in hoeverre het beleggingsbeleid in de uitkeringsfase in combinatie met een lege risicodelingsreserve nog passend is en toetsen aan de risicohouding.

Het fonds ziet toegevoegde waarde in het kunnen vullen van de risicodelingsreserve vanuit (excess) rendement uit de beleggingen in de collectieve uitkeringsfase. Echter, het is de huidige opvatting dat dit (momenteel) wettelijk niet is toegestaan vanwege het individuele karakter van de flexibele premiereregeling. Het fonds is echter van mening dat het vullen uit overrendement in een collectieve uitkeringsfase juist wel passend is, ook in een flexibele premiereregeling. De risicodelingsreserve is nl. bestemd voor deelnemers in de collectieve uitkeringsfase waarin er geen sprake meer is van een individueel beleggingsbeleid. In het geval dit wel blijkt te kunnen, zal het fonds de mogelijkheden onderzoeken om de risicodelingsreserve tevens te kunnen vullen vanuit rendement om de verwachte levensduur van de reserve te verlengen.

7.3.7. Omgang arbeidsongeschiktheidspensioen en nabestaandenpensioen

In het pensioenreglement zijn de kenmerken van het (nieuwe) nabestaandepensioen opgenomen [69]. Het huidige partnerpensioen op in de basisregeling, het verzekerde partnerpensioen in de huidige excedent regeling en het huidige tijdelijk partnerpensioen ter grootte van 20% van het levenslang partnerpensioen gaan wijzingen. De flexibele premiereregeling kent een partnerpensioen op risicobasis ter grootte van 32% van het pensioengevend salaris met een tijdelijk partnerpensioen ter grootte van € 5.000 per deelnemer en een wezenpensioen ter grootte van 40% van het levenslang partnerpensioen. Het pensioenreglement kent geen arbeidsongeschiktheidspensioen (meer).

Omgang aanspraken en ingegane nabestaandenpensioen

Met ingang van 1 juli 2026 worden de aanspraken op zowel partner- als wezenpensioen niet meer opgebouwd op kapitaalsbasis maar verzekerd op risicobasis. De tot 1 juli 2026 opgebouwde aanspraken (op kapitaalsbasis) worden geëerbiedigd. Omdat deze aanspraken ook worden ingevaren is de eerbiediging geen eerbiediging van een nominale aanspraak, maar wordt het ingevaren nabestaandenkapitaal, net als het persoonlijke pensioenvermogen, gekoppeld aan de ontwikkeling van de beleggingen. De ingegane uitkeringen van het nabestaanden- en wezenpensioen worden ingevaren in het uitkeringscollectief, vergelijkbaar aan de reguliere ingegane pensioenuitkeringen.

Omgang aanspraken en ingegane arbeidsongeschiktheidspensioen

Door Sociale Partners is onderzoek verricht naar de meerwaarde van de verzekering van arbeidsongeschiktheidspensioen binnen of buiten het fonds. De conclusies hieruit waren dat er een betere dekking buiten het fonds kon worden gerealiseerd en dit tot een vereenvoudiging van de pensioenregeling leidt. De verzekering van arbeidsongeschiktheidspensioen werd tot en met 31 december 2023 uitgevoerd door het fonds en is met ingang van 1 januari 2024 door de werkgever ondergebracht bij verzekeraar NN. Premievrijstelling/-doorbetaling bij arbeidsongeschiktheid is hierbij inbegrepen, en wordt vanuit de verzekeraar gestort in het fonds.

7.3.8. Uitvoerbaarheid van het invaarbesluit

Zoals eerder toegelicht, heeft het fonds besloten af te wijken van de standaardregel als omrekenmethode voor het invaren van de bestaande pensioenaanspraken en -rechten. Hierdoor kan in hogere mate recht kan worden gedaan aan de geformuleerde evenwichtigheidsprincipes, de daaruit volgende voorrangregels en de (momenteel) sterke financiële situatie van het fonds.

Toets gewenste omrekenmethode ten opzichte van wettelijk kader

Het fonds heeft onderzocht of de gewenste omrekenmethode toegepast kan worden door het hanteren van de vba methode.

- Via de vba methode bepaalt het fonds de "inclusieve marktwaarde" van de pensioenrechten. Als gevolg van de bestaande wettelijke spreidingsregels voor verhogingen en kortingen en de fiscale maximering van toeslagen is de marktwaarde van opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten in het huidig financieel toetsingskader doorgaans lager dan het collectieve vermogen van het fonds.
- De vba methode zou daardoor tot een 'ondergrens' moeten leiden waarboven het fonds het surplus zodanig kan toekennen, dat deze in lijn is met de geformuleerde kwalitatieve evenwichtigheidsprincipes, voorrangregels en voorgestelde alternatieve omrekenmethode.
- Het fonds heeft echter moeten constateren dat via het toepassen van de vba methode, de marktwaarde van de pensioenrechten na invaren voor diverse leeftijdscohorten, lager is dan de marktwaarde van de pensioenrechten voor invaren [48]. Dat betekent, dat wanneer het fonds de vba methode wenst te hanteren, meer vermogen aan jongere deelnemers gealloceerd dient te worden, in lijn met de uitkomsten van de risico-neutrale toekomstsimulaties.

Het fonds heeft daardoor afgewogen dat de vba methode niet passend is als omrekenmethodiek vanwege meerdere redenen.

- De omrekenmethode zal in dat geval in het basisscenario al afwijken van de door het fonds gewenste methode, en het fonds zal dan ook moeten afwijken van de gehanteerde evenwichtigheidsprincipes.
- Daarnaast, zoals blijkt uit de doorrekening van de transitie-effecten, zijn de pensioenverwachtingen voor jongere deelnemers al zodanig positief dat het fonds het niet evenwichtig acht om meer vermogen toe te kennen dan dat zij initieel voor ogen had.
- In het geval het fonds zou kiezen voor de vba methode, zal het fonds expliciet vermogen toekennen aan specifieke deelnemers als gevolg van de uitkomst van de risico-neutrale modelsimulaties. Zoals blijkt uit de gehanteerde uitgangspunten en uitgevoerde plausibiliteitscontroles gaan de modelsimulaties gepaard met meerdere modelvereenvoudigingen. Het fonds acht de directe afhankelijkheid van de toekenning van vermogen op basis van deze modelsimulaties voor de toekenning van individueel vermogen, onwenselijk.

Het fonds heeft tevens onderzocht of de gewenste omrekenmethode toegepast kan worden via de bestuurlijke ruimte binnen de standaardmethode, welke ontstaat wanneer de dekkingsgraad hoger is dan 110%. In dat geval kan het fonds tevens afwijken zolang de toegekende waarde per deelnemer tenminste 95% bedraagt van de uitkomst van de standaardregel.

- Het fonds heeft voor de verwachte invaardekkingsgraad van 145% in combinatie met diverse rente-scenario's onderzocht bij welke spreidingstermijn de gewenste omrekenmethode past binnen de toegestane afwijking van de standaardregel.
- Bij de rentetermijnstructuur zoals gehanteerd bij aanvang van de doorrekening van de transitie-effecten, heeft het fonds geconstateerd dat bij een invaardekkingsgraad van 145%, een spreidingstermijn van 10 jaar voldoende ruimte biedt voor het fonds om via de gewenste omrekenmethode te hanteren.
- Het uitgangspunt van het fonds is een zodanige toedeling dat deze zoveel mogelijk in lijn is met de geformuleerde evenwichtigheidsprincipes, waarbij wordt voldaan het wettelijk kader. De uitkomsten van de door het fonds gehanteerde omrekenmethode zullen dus uiteindelijk getoetst worden aan de randvoorwaarden zoals geldt bij het afwijken van de standaardregel (ten minste 95%), met indien nodig met een afwijkende spreidingstermijn (t.o.v. de default van 10 jaar).
- Het fonds heeft een analyse [49] uitgevoerd naar de diverse invaarscenario's ten aanzien van dekkingsgraad (135% / 145% / 160%) en gevoeligheidsanalyses voor de rentestand (-100 bps / +100 bps). Het fonds heeft geconstateerd dat de standaardmethode in veel omstandigheden voldoende bestuurlijke ruimte biedt voor het fonds om de gewenste omrekenmethode toe te passen.
- Het fonds is zich er echter van bewust dat het in extreme scenario's mogelijk is dat de standaardmethode, tevens bij een in dergelijke situatie meer passende spreidingstermijn, niet toereikend is voor de gewenste omrekenmethode. Zoals blijkt uit een situatie waarbij de dekkingsgraad op moment van invaren 145% bedraagt en er een schok plaats zou vinden van -100 bps op de rente per peilmoment 31 december 2024 (peilmoment voor de berekeningen).
- In een dergelijke situatie, waarbij de gewenste omrekenmethode dus aangepast dient te worden om te voldoen aan het wettelijk kader, zal het fonds de materialiteit van de wijziging bespreken met Sociale Partners, VO en RvT. De analyses [50]

zoals uitgevoerd laat zien dat in het voorgaande scenario (-100 bps, DG 145%), de omvang van de benodigde herverdeling, om te voldoen aan de minima binnen de standaardmethode, zeer beperkt is en niet leidt tot een andere conclusie ten aanzien van de evenwichtigheid van de transitie-effecten .

- In een situatie waarbij de materialiteit mogelijk groter is dan eerder geanalyseerd, zal de doorrekening van de transitie-effecten opnieuw uitgevoerd worden om te toetsen of en in welke mate de uitkomsten nog binnen de geformuleerde bandbreedtes bevinden. Indien de uitkomsten zich binnen de bandbreedtes bevinden, kan de transitie alsnog plaatsvinden.
- Het fonds stelt echter dat het risico op een dergelijke situatie beperkt is. De kans dat de dekkingsgraad op het huidige niveau van ca. 145% blijft bij een daling van de rente van 100 bps is niet hoog. Bij een lage dekkingsgraad zullen de uitkomsten van de gewenste omrekenmethode meer in lijn zijn bij de uitkomsten van de standaardregel.

Vorrangsregels

Het fonds heeft diverse scenario's verkend ten aanzien van de hoogte van de dekkingsgraad en rentestand. Het fonds heeft geconstateerd dat veel mogelijke scenario's blijkt dat stap 1 t/m 3a volledig uitgevoerd kunnen worden. In het geval dat, op het moment van invaren, toch blijkt dat de dekkingsgraad onvoldoende toereikend is om een of meerdere stappen van de voorgestelde omrekenmethode in volledigheid toe te passen, zal afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad de desbetreffende stap naar rato worden uitgevoerd. De prioriteit van de drie afzonderlijke stappen wijzigt niet in dat geval. Dat betekent dat de volgende stap pas wordt uitgevoerd nadat de vorige stap volledig is uitgevoerd. De voorrangsregels zijn door het bestuur vastgesteld op 23 mei 2023 en bijgesteld op 29 februari 2024 [51]¹¹. De voorrangsregels zijn in een vroeg stadium gedeeld met Sociale Partners als input voor de diverse afwegingen en besluitvorming ten behoeve van het transitieplan.

Operationele uitvoerbaarheid van de beoogde invaarmethodiek

Appel faciliteert de mogelijkheid om ten aanzien van de pensioenadministratie bij het invaarproces af te wijken van de standaardmethode. Per fonds zal door Appel een draaiboek worden vastgesteld en vastgelegd op welke manier het invaarproces wordt doorlopen. Onderdeel hiervan zijn de invaarparameters zoals vastgesteld door het fonds en deze zullen overgedragen moeten worden aan Appel. Appel zorgt dat de parameters correct worden ingelezen in het administratiesysteem. Het (inlees-)resultaat wordt gedeeld met de klant ter verificatie. Omdat het fonds zal afwijken van de standaardmethode, dient het fonds Appel per leeftijdscohort factoren aan te leveren hoe de huidige pensioenaanspraken worden omgezet naar persoonlijk pensioenvermogen. Het fonds dient deze omrekenfactoren dus zelf vast te stellen.

Het fonds zal in elk geval op twee momenten in de tijd de omrekenfactoren vaststellen en aanleveren aan Appel:

- In Q2 2026 zal het fonds op basis van een nader te bepalen ijkmoment, een *best-estimate* bepalen van de omrekenfactoren op individueel deelnemersniveau. Op dit moment zal ook getoetst worden of de omrekenfactoren leiden tot een uitkomst van minimaal 95% van de uitkomst volgend uit de standaardregel op deelnemer niveau.
- Op basis van het vermogen, de rentestand en overige relevante parameters per 30 juni 2026 zullen de omrekenfactoren in Q3 2026 opnieuw bepaald worden, alvorens deze definitief worden vastgesteld als onderdeel van het (intra)jaarwerk ten behoeve van het invaren. De omzetting van de huidige pensioenaanspraken naar persoonlijke pensioenvermogens is namelijk van meerdere factoren afhankelijk die pas na 1 juli 2026 definitief bekend zijn. Dit betreft de diverse parameters die ten grondslag liggen aan de omrekenmethode, zoals de RTS per 30 juni 2026 en de hoogte van het totale vermogen per 30 juni 2026.

Het fonds beoogt de kans op mogelijke verschillen na definitieve vaststelling te verkleinen door voordat de eerste uitkering plaatsvindt, de persoonlijke pensioenvermogens pro forma vast te stellen op basis van de bekende cijfers per invaardatum. Indien na de definitieve vaststelling blijkt dat de uitkering te hoog/laag is vastgesteld zal het fonds de hoogte van de uitkeringen bijstellen in lijn met de definitieve vaststelling. Het fonds heeft een herzieningen en correctiebeleid welke leidend is voor het omgaan met evt. te veel of te weinig uitgekeerd pensioen. Het fonds verwacht een grote druk op de capaciteit bij de diverse adviseurs die het fonds kunnen ondersteunen bij het op individueel niveau berekenen van de omrekenfactoren en deze te toetsen aan 95% van de standaardregel. Het fonds zal na vaststelling van het implementatieplan z.s.m. capaciteit reserveren om voorafgaand (ten behoeve van proefmigratie en communicatie) en na invaren de omrekenfactoren te (laten) bepalen. Ondanks de afhankelijkheid van externe adviseurs voor de uitvoerbaarheid van het invaarbesluit, is het fonds comfortabel dat het besluit tot invaren conform de beoogde methodiek uitvoerbaar is.

¹¹ Initieel was het fonds voornemens om via een compensatiedepot deelnemers te compenseren voor de verwachte nadelige effecten van de afschaffing van de doorsneesystematiek. Zoals toegelicht in paragraaf 7.3.5 heeft het fonds uiteindelijk besloten om geen gebruik te maken van een compensatiedepot, maar te compensatie ineens toe te kennen.

8) Financiële opzet

Sociale Partners hebben op 23 september 2024 het transitieplan vastgesteld met daarin de belangrijkste keuzes voor de invulling van de nieuwe pensioenregeling. De kernpunten van de nieuwe regeling zijn als volgt samengevat in het transitieplan:

- De basisregeling wordt bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel per 1 juli 2026 gecontinueerd in de vorm van een flexibele premierregeling bij Pensioenfonds Robeco.
- De beschikbare premierregeling wordt bij de transitie omgezet naar een facultatieve bijspaarregeling bij het fonds. Premiebetaling (tot het maximaal fiscaal pensioengevend inkomen) vindt plaats in de flexibele premierregeling. Met het oog op uitvoerbaarheid is in een later stadium met Sociale Partners overeengekomen, dat ook in de bijspaarregeling sprake zal zijn van een vaste premie (leeftijdsonafhankelijk). De hoogte van deze premie kan afwijken van die in de basisregeling. Net als in de bestaande excedentregeling krijgen deelnemers jaarlijks een keuze om af te zien van bijsparen.

In dit hoofdstuk gaat het fonds in op diverse keuzes ten aanzien van de financiële opzet van de beoogde flexibele premierregeling. Er wordt onder meer ingegaan op de doelstellingen en uitgangspunten die het fonds heeft gebruikt bij de vormgeving van de nieuwe pensioenregeling en het daarbij behorende beleid.

8.1. Uitgangspunten uit transitieplan

Sociale Partners zijn samen tot de volgende inhoudelijke keuzes gekomen in het transitieplan. Deze keuzes hebben een arbeidsvoorwaardelijk karakter en zijn door het fonds als uitgangspunt genomen voor diverse nadere keuzes voor de nieuwe pensioenregeling.

Regeling

Sociale Partners hebben gekozen voor de flexibele premierregeling. De flexibele premierregeling kenmerkt zich onder meer door een gescheiden opbouw- en uitkeringsfase, waarbij op de pensioendatum een opgebouwd individueel pensioenkapitaal wordt omgezet in, of gebruikt voor, een levenslange pensioenuitkering.

Pensioenambitie

De nieuwe pensioenambitie is als volgt geformuleerd: "Bij de opzet en inregeling van de pensioenvoorziening streeft de werkgever naar het beschikbaar stellen van een premie waarmee een adequaat marktconform pensioen kan worden bereikt." Het fonds heeft periodiek overleg met sociale partners. Het fonds zal in dit overleg sociale partners bevragen op welke frequentie zij wenst te toetsen of de afgesproken premie nog een adequaat marktconform pensioen conform uitgangspunt van het transitieplan.

Nabestaanden

Sociale Partners zijn de volgende afspraken overeengekomen ten aanzien van het nabestaandenpensioen:

- Het levenslang partnerpensioen wordt voortaan uitsluitend op risicobasis verzekerd en bedraagt 32% van het pensioengevend salaris, aangevuld met € 5.000 verzekerd (per jaar) tijdelijk partnerpensioen tot de AOW-leeftijd (mits er sprake is van een dienstverband bij overlijden).
- Het wezenpensioen bedraagt 40% van het levenslang partnerpensioen.
- Het nabestaandenpensioen wordt verzekerd op basis van het onbepaald partner/wezen systeem.

De nabestaandendeckking over het excedentsalaris is onderdeel van de nabestaandendeckking in de basisregeling. Daarmee bedraagt de nabestaandendeckking in totaal 32% van het pensioengevend salaris, maximaal EUR 137.800 (2025) + aangevuld met EUR 5.000 (per jaar) tijdelijk partnerpensioen tot de AOW-leeftijd bij overlijden als actieve deelnemer.

Premie

Sociale Partners zijn de volgende afspraken overeengekomen ten aanzien van de premie:

- Het huidige premiebudget van 31,0% van de pensioengrondslag blijft gehandhaafd voor de nieuwe pensioenregeling: 25% van de premie voor rekening van de werkgever en 6% voor rekening van de individuele medewerkers. Dit is overeenkomstig de verdeelsleutel in de huidige pensioenregeling.
- Hierop komt in mindering de premie voor het vanaf 1 januari 2024 extern verzekerde arbeidsongeschiktheidspensioen en de extern verzekerde nabestaandendeckking voor de netto pensioenregeling.
- Het totale premiebudget dient ter financiering van pensioenopbouw, risicodekkingen, kosten, vorming reserves.

- Het vastgestelde premiebudget geldt voor de duur van 5 jaar vanaf de transitiedatum.
- De premie voor de bijspaarregeling zal nog nader worden bepaald.

Het fonds is ten behoeve van het in kaart brengen van de transitie-effecten uitgegaan van een netto beschikbare (spaar)premie in de flexibele premiereregeling van 27,0%.

Compensatie

Sociale Partners stellen geen additioneel budget beschikbaar voor evt. compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek. Zoals toegelicht in hoofdstuk 7.3.5 stelt het fonds een gedeelte van het surplus beschikbaar voor compensatie als onderdeel van de omrekenmethode, onder voorbehoud van de gestelde voorrangregels.

8.2. Invulling van de flexibele premiereregeling

Het fonds heeft kennisgenomen van de uitgangspunten uit het transitieplan en stelt, in lijn met het verzoek van Sociale Partners, voor om de pensioenregeling te wijzigen naar een flexibele premiereregeling. De door het fonds beoogde invulling van de flexibele premiereregeling laat zich als volgt kenmerken:

8.2.1. Individuele opbouwfase

Het beleggingsbeleid in de opbouwfase van de flexibele premiereregeling wordt op basis van specifieke beleggingsmixen per leeftijdscohort (lifecycles) vormgegeven. Het fonds wenst om in de opbouwfase drie verschillende lifecycles aan te bieden die voorsorteren op het toetreden tot de collectieve uitkeringsfase met een variabele uitkering. De lifecycles verschillen in de mate van risico (defensief, neutraal en offensief). Daarnaast wenst het fonds een additionele lifecycle aan te bieden welke voorsorteert op een vaste uitkering. Deze deelnemers kunnen het vermogen aanwenden voor het verzekeren van vaste uitkering buiten het beheer van het fonds (shoprecht). Financiële mee- en tegenvallers worden op basis van behaalde rendementen direct verwerkt in de individuele pensioenvermogens.

Alle lifecycles in de opbouwfase bestaan uit de verhouding tussen elk twee matching- en twee returngedeeltes per leeftijdscohort. De twee matching bouwblokken zijn benodigd voor het optimaal sturen van de renteafdekking per leeftijdscohort. De twee return bouwblokken zijn benodigd voor het optimaal sturen van het gewenste risicoprofiel aan het begin van de lifecycle. Jongere deelnemers zullen nl. eerst volledig beleggen in aandelen, en pas naar mate de leeftijd vordert zal er meer in andere return-achtige beleggingscategorieën belegd worden (EMD en HY). Het beleggingsbeleid per leeftijdsafhankelijk beleggingsprofiel is vastgesteld op basis van een optimale balans tussen het verwacht pensioen en risico, passend binnen de risicohouding zoals afgeleid uit het risicopreferentieonderzoek.

Het fonds heeft de beleggingsprofielen vastgesteld op basis van een lifecycle-constructie analyse. De startallocatie van een deelnemer betreft een allocatie van 100% naar de returnportefeuilles en bouwt lineair af naar een allocatie van 40% (voor toetreding tot het uitkeringscollectief) of 0% (voor aankoop vaste uitkering) vanaf een bepaalde leeftijd (42, 51 en 61 jaar), afhankelijk van het beleggingsprofiel. De lifecycles zijn getoetst aan de wettelijke maatstaven zoals door het bestuur vastgelegd in de risicohouding. De neutrale, default, lifecycle laat zich als volgt kenmerken:

- Tot leeftijd 46 wordt belegd in een Return bouwblok met uitsluitend een aandelenallocatie;
- Vanaf leeftijd 46 wordt tevens belegd in een Return bouwblok met een allocatie naar hoogrentende obligaties (high yield en emerging market debt);
- Vanaf leeftijd 51 wordt lineair afgebouwd naar een allocatie van 60% naar de twee Matching bouwblokken en 40% naar de twee Return bouwblokken;
- De renteafdekking is gelijk aan de allocatie naar de Matching bouwblokken;
- De invulling van de Matching allocatie wordt vooralsnog gelijk verondersteld aan de huidige Matching portefeuille, waarbij met het oog op de gewenste liquiditeit de allocatie naar 'spread' categorieën volledig wordt ingevuld met bedrijfsobligaties.

De keuzes voor de lifecycles in de opbouwfase gelden zowel voor actieve, gewezen en arbeidsongeschikte deelnemers. Uit het risicopreferentie onderzoek blijkt dat deelnemers graag invloed op hun beleggingen willen uitoefenen. Daarnaast laat het onderzoek zien dat de risicobereidheid en de risicocapaciteit van actieven en gewezen deelnemers (slapers) slechts beperkt van elkaar verschillen. Op basis van de beperkte populatie arbeidsongeschikten kan het fonds geen afwijkende risicohouding voor arbeidsongeschikten afleiden. Het fonds is van mening dat door middel van de keuzemogelijkheid voor de verschillende

risicoprofielen, arbeidsongeschikte deelnemers zelf kunnen besluiten om een passend risicoprofiel te kiezen aan de hand van hun (gewijzigde) financiële situatie.

Het fonds onderzoekt met de pensioenuitvoerder mogelijkheden en gevolgen om evt. in de toekomst meerdere beleggingsprofielen aan te bieden, bijv. om aan te sluiten bij de duurzaamheidsvoorkeuren van de deelnemer. Het fonds kiest er echter voor om de keuzemogelijkheden initieel te beperken tot drie (plus een) beleggingsprofielen met het oog op de verwachte toename van complexiteit en kosten.

Risicodeling opbouwfase

Vanwege het individuele karakter van de opbouwfase in de beoogde flexibele regeling besluit het fonds om het macro-langlevens risico in de opbouwfase niet af te dekken of te delen. In de opbouwfase is er enkel sprake van een persoonlijk pensioenvermogen in plaats van een (verwachte) pensioenuitkering. Indien de levensverwachting stijgt (of daalt) heeft dat mogelijk wel consequenties voor het aantal (verwachte) pensioenjaren dat op T=67 moet worden ingekocht. Bij een gelijkblijvend kapitaal zal bij een onverwachte verwachte stijging van de levensverwachting het pensioen dalen. Dit effect kan voor verschillende leeftijdscohorten verschillend zijn. Het fonds heeft deze mogelijke impact overwogen in de besluitvorming, en het besluit genomen om dit risico in de opbouwfase niet af te dekken of te delen.

Het micro-langlevens risico wordt gedeeld met alle deelnemers aan de regeling (zie paragraaf 8.2.3)

8.2.2. Collectieve uitkeringsfase

Het fonds heeft, in lijn met de wens van Sociale Partners, de keuze gemaakt voor een collectieve variabele uitkeringsfase. De collectieve variabele uitkeringsfase houdt in dat marktrisico, renterisico en macro -langlevensrisico met alle deelnemers in het uitkeringscollectief gedeeld worden. Het fonds deelt de mening van Sociale Partners dat de hogere mate van solidariteit binnen de uitkeringsfase toegevoegde waarde heeft ten opzichte van een individuele uitkeringsfase. Ook de communicatie en uitvoering zijn eenvoudiger. Dit betekent dat voor alle deelnemers in het uitkeringscollectief hetzelfde beleggingsbeleid geldt en dat alle pensioenen jaarlijks met hetzelfde percentage wordt aangepast.

Geleidelijke toetreding

Het fonds kiest er niet voor om deelnemers 10 jaar of een ander moment voor pensionering al gedeeltelijk toe te laten treden in de collectieve uitkeringsfase. Binnen de uitkeringsfase van het fonds wordt enkel de mogelijkheid aangeboden om te kiezen voor een variabele uitkering. Indien een deelnemer een vaste uitkering wenst, kan hij/zij gebruik maken van het shoprecht en bij een verzekeraar een vaste gegarandeerde uitkering aankopen. Het fonds heeft beoordeeld dat de toegevoegde waarde van geleidelijke toetreding, nl. het stabiliseren van de inkoopfactoren, grotendeels bereikt kan worden door middel van de renteafdekking en afbouw van beleggingsrisico in de lifecycle. De toegevoegde waarde van gedeeltelijke toetreding is volgens het fonds niet in verhouding met de toename in complexiteit in de uitvoering.

Variabele uitkering

Binnen de uitkeringsfase van het fonds wordt enkel de mogelijkheid aangeboden om te kiezen voor een variabele uitkering. Indien een deelnemer een vaste uitkering wenst, kan hij/zij gebruik maken van het shoprecht en bij een verzekeraar een vaste gegarandeerde uitkering aankopen. Het fonds onderkent dat een variabele uitkering goed past bij de gedachte van het nieuwe pensioenstelsel om in de uitkeringsfase in een bepaalde mate risicodragend te blijven beleggen waarbij rekening wordt gehouden met de risicohouding van de deelnemers. Het fonds heeft in het verleden een hoge mate van de inflatie kunnen toekennen als indexatie. Door middel van een variabele uitkering behouden deelnemers het perspectief op verhoging van hun pensioenuitkeringen, indien het beleggingsresultaat dit toestaat. De uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek tonen daarnaast aan dat deelnemers over het algemeen een hoger dan gemiddelde risicobereidheid en risicocapaciteit hebben. Het fonds kiest ook mede daardoor voor het aanbieden van de variabele uitkering als de default keuze.

Risicodeling uitkeringsfase

Een verlaging van het nominale bedrag van de pensioenuitkering als gevolg van de gestegen macro levensverwachting acht het fonds onwenselijk. Het fonds heeft daarom besloten om de risicodelingsreserve (RDR) hiervoor te benutten. Het fonds acht het in de lijn van de doelstelling van de RDR om tegenvallers in rendement en renteverandering op te vangen en om deze tevens in te zetten voor het voorkomen van evt. kortingen door aanpassing van de levensverwachting. Bij een daling van de levensverwachting

van deelnemers in het uitkeringscollectief zal aan de RDR worden gedoteerd. Mocht de RDR leeg zijn en de levensverwachting stijgt verder, dan zal er wel moeten worden gekort op de pensioenuitkering.

Het micro-langleven risico wordt gedeeld met alle deelnemers aan de regeling (zie paragraaf 8.2.3)

Gelijke aanpassingen

Binnen de collectieve uitkeringsfase is sprake van een gelijke jaarlijkse aanpassing van de uitkering voor alle deelnemers binnen het collectief. De jaarlijkse aanpassing van de uitkeringen is onder meer afhankelijk van het behaalde resultaat van het belegd vermogen binnen het collectief en grondslagen. De persoonlijke pensioenvermogens van de deelnemers binnen het collectief worden (op individueel niveau) aangepast in lijn met de jaarlijkse uniforme verhoging. Hierdoor is er enkel sprake van herverdeling om gelijke aanpassingen van de ingegane pensioenuitkeringen en van de opgebouwde aanspraak op nabestaandenpensioen van uitkeringsgerechtigden te realiseren en treden herverdelingseffecten enkel op tussen de uitkeringsgerechtigden onderling.

Het beleggingsresultaat wordt in de collectieve uitkeringsfase over 3-jaar gespreid (dakpansgewijs). Toetredende deelnemers in de uitkeringsfase 'kopen zich in' tegen de verhoging/verlagingen die op de lat staan. Hierdoor is het mogelijk om alle deelnemers in de uitkeringsfase gelijke aanpassingen toe te kennen zonder dat er sprake is van herverdeling van vermogen. Deze methodiek draagt volgens het fonds bij aan eenvoudige uitvoering en communicatie.

8.2.3. Deling micro-langleven risico

Maandelijks krijgen deelnemers een 'bonus bij leven' bijgeschreven. Bij een perfecte inschatting van de gemiddelde levensverwachting van elk cohort zou, bij toepassing van de wet van de grote getallen, het geconsolideerde effect micro-langleven effect op lange termijn 0 moeten zijn. De financiële consequenties van de groep die korter leeft dan verwacht compenseert de extra kosten van de groep die langer leeft dan verwacht. Door de omvang van het deelnemersbestand van het fonds is het echter redelijkerwijs te verwachten dat de feitelijke sterfte afwijkt van de verwachte sterfte. Als er bijvoorbeeld geen overlijdensgevallen zijn (of juist heel veel) is er te weinig of te veel vermogen. Het fonds verwerkt jaarlijks zowel positief als negatief actuair resultaat op basis van vrijgevallen of benodigd vermogen pro-rata over alle overige deelnemers. Dit betreft dus zowel het micro-langleven als kortleven risico. Het fonds kiest ervoor om op deze wijze om te gaan met het micro-langleven risico omdat dit in de communicatie en uitvoering als de meest wenselijke optie is beoordeeld.

8.2.4. Reserve Operationele Risico's

Het fonds hanteert een operationele reserve (ROR) welke bestemd is voor een aantal specifieke doelen. Het fonds heeft een analyse uitgevoerd naar de te hanteren initiële hoogte van de ROR op basis van het (netto) risico dat de ROR voor deze doelen wordt ingezet [42][56]. Het fonds zal de ROR beleggen in een (nader te bepalen) rentefonds.

#	Doel	Risico	Beheersing	Omvang	Onderbouwing
1.	Inflatie­risico kostenvoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalige onvoorziene inflatieschok • Hogere structurele inflatie dan ingeprijsd bij vaststelling kostenvoorziening 	<ul style="list-style-type: none"> • Grondslagen baseren op beste schatting, rekening houden met voorzienbare trend (inflatieverwachting), waardoor wijzigingen kleiner zullen worden. • Grondslagen vóór transitie actualiseren. Daarna jaarlijks actualiseren 	0,25%	Uitgangspunt is dat de ROR een inflatieschok van 10% kan opvangen, waarna vervolgens de kostenvoorziening geactualiseerd wordt.
2.	Technische en actuariële resultaten ¹²	<ul style="list-style-type: none"> • Resultaten wijken af van verwachting door verschillen in gehanteerde grondslagen. • Timingsverschillen in vaststelling van verzekerde kapitalen ten 	<ul style="list-style-type: none"> • Grondslagen baseren op beste schatting en vóór transitie actualiseren. • Grondslagen en uitgangspunten daarna periodiek herijken • Benodigde opslag voor uitvoeringskosten periodiek evalueren. 	0,15%	Omdat het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico is herverzekerd, zullen de resultaten op deze grondslagen naar verwachting niet materieel zijn. Resultaten op overige actuariële grondslagen zijn historisch beperkt.

¹² Wijziging van (actuariële) grondslagen niet zijnde macro- en micro langleven risico.

#	Doel	Risico	Beheersing	Omvang	Onderbouwing
		opzichte van het uitkeringsmoment <ul style="list-style-type: none"> • Resultaat op vastgestelde inkoopfactoren ten opzichte van de factoren op moment van uitkering • Hogere uitvoeringskosten dan verwacht 	<ul style="list-style-type: none"> • Maandelijks aanpassen van inkoopfactoren. 		Het fonds heeft echter een beperkte omvang en het bestuur acht het daardoor prudent om de voorziening voor overige actuariële resultaten vast te stellen op 0,15%.
3.	Correcties PPVs vanuit situatie voor invaren	Onzekerheden in datakwaliteit die tot wijziging van de PPV's zullen leiden	<ul style="list-style-type: none"> • Het fonds heeft diverse datakwaliteits-onderzoeken gedaan waarbij een maximaal toegestane afwijking van 1% is aangehouden en naar aanleiding hiervan is er geen reden om te veronderstellen dat er structurele fouten in de gegevens bevinden. • Het fonds heeft een correctie en herzieningsbeleid. 	0,25%	Binnen de maximaal toegestane afwijking is het mogelijk dat er correcties plaats dienen te vinden vanuit de situatie voor invaren. Het bestuur acht een reserve voor correctie PPVs voor situatie voor invaren gelijk aan 25% van de maximaal toegestane afwijking geschikt. Het fonds behoudt deze opslag tevens na de termijn voor de transitiebuffer van 2 jaar, omdat evt. gebreken in de datakwaliteit ook nadien aan het licht kunnen komen.
4.	Reguliere TWK-mutaties en correcties	Onvoorziene wijzigingen van persoonlijke pensioenvermogens en TWK-resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Datakwaliteit blijvend monitoren en bijsturen tijdens actieve dienst • Standaardisering regeling en (mate van) automatisering optimaliseren • Uitzonderingen beperken 	0,25%	Het bestuur acht het prudent om tevens voor de 'stay-clean' fase ten aanzien van datakwaliteit een reserve van 25% van de maximaal toegestane afwijking aan te houden. Het correctie- en herzieningsbeleid geeft het fonds de mogelijkheid om bij te hoog vastgestelde pensioenen terug te vorderen in de situatie dat de afwijking op individueel of fondsniveau buiten de in het beleid vastgestelde grenzen valt.
5.	Assumed payment en debiteurenrisico	Geen premie, wel recht	<ul style="list-style-type: none"> • Het fonds heeft met slechts een beperkt aantal werkgevers (2) te maken waarmee de kans op dergelijke gevallen gering is. • Premiebetaling vanuit de werkgever(s) is een gestandaardiseerd proces welke plaatsvindt op uiterlijk 3 werkdagen voor maandeinde. 	0,00%	Vanwege de gezonde financiële situatie van de werkgever(s) en de nauwe contacten, wordt dit risico zeer beperkt geacht waardoor een bijdrage aan de ROR voor dit risico niet noodzakelijk is. De premie wordt pas belegt enkele werkdagen na maandeinde. Gegeven dat de premiebetalingen op dat moment al binnen zijn vindt er in geen geval voorfinanciering plaats waarvoor een opslag in de reserve niet nodig wordt geacht.
6.	Claims en coulancegevallen	Kosten voor het fonds en/of het moeten compenseren van deelnemers op basis van claims.	<ul style="list-style-type: none"> • Standaardisering regeling en (mate van) automatisering optimaliseren 	0,05%	Het fonds heeft in het verleden slechts zeer beperkt te maken gehad met claims en mogelijke financiële consequenties daarvan.

#	Doel	Risico	Beheersing	Omvang	Onderbouwing
			<ul style="list-style-type: none"> Uitzonderingen beperken 		
7.	Hardheidsclausule pensioenreglement	Kosten voor het fonds en/of het moeten compenseren van deelnemers op basis van de hardheidsclausule.	<ul style="list-style-type: none"> Standaardisering regeling en (mate van) automatisering optimaliseren Uitzonderingen beperken 	0,05%	Het fonds heeft in het verleden slechts zeer spaarzaam gebruikt gemaakt van deze mogelijkheid.
8.	Beleggingsrisico t.a.v. de ROR (en overige voorzieningen)	Het vermogen wordt belegd in een rentefonds met een nog nader vast te stellen duratie.	<ul style="list-style-type: none"> De duratie van het belegd rentefonds dient gekozen te worden in lijn met de duratie van de (actuariële) verplichtingen die gedekt worden via de reserve. 	0,00%	Het fonds zal het nog vast te stellen rentefonds voor de ROR aan laten sluiten bij de duratie van de verplichtingen en de fiduciair manager verzoeken tot een passende beleggingsoplossing.
Streefhoogte ROR (excl. MVEV)				1,00%	
9.	Transitiebuffer	Onvoorziene kosten en resultaten op de transitie (b.v. wijzigingen met impact op de inwaardekkingsgraad, juridische procedures, uitvoeringskosten voor het fonds)	<ul style="list-style-type: none"> Het fonds heeft een correctie en herzieningenbeleid. <i>Best estimate</i> berekening van omrekenmethode voor en na invaardatum (voor definitieve vaststelling) In het geval in samenspraak met de pensioenuitvoerder en actuariel adviseur blijkt dat de eerste uitkering na invaren nog onvoldoende zeker kan worden vastgesteld op basis van de <i>best estimate</i>, zal mogelijk de uitkering gelijk worden gesteld aan de laatste uitkering voor invaren. Na definitieve vaststelling kan deze uitkering met terugwerkende kracht tevens worden uitbetaald. Het fonds neemt in het correctie en herzieningenbeleid op dat verrekening tevens kan plaatsvinden binnen de vastgestelde grenzen, enkel voor de unieke situatie van evt. benodigde verrekening als gevolg van het definitief vaststellen van de verdeling van de buffer. 	0,50%	<p>Het fonds zal starten met uitkeringen op basis van persoonlijke pensioenvermogens die nog niet zijn vastgesteld door de accountant.</p> <p>Het fonds verwacht dat resterende resultaten door de transitie beperkt zullen zijn tot mogelijke en tegenvallende operationele en juridische kosten.</p> <p>Desondanks, vanwege de hoge mate van onvoorspelbaarheid van met name de juridische en operationele kosten hanteert het fonds een prudentiemarge van 0,5% gedurende twee jaar na het invaarmoment.</p>
Initiële hoogte ROR (excl. MVEV)				1,50%	

8.2.5. Voorzieningen

Het fonds houdt een aantal voorzieningen aan voor bestaande verplichtingen, waarvan de omvang nog niet exact bekend is. De hoogte per voorziening zal het fonds in de aanloop naar de transitie definitief vaststellen. Het betreft de onderstaande voorzieningen:

#	Voorziening	Beschrijving	Omvang	Financiering
1.	Voorziening operationele kosten	Deze voorziening dekt de toekomstige operationele kosten voor pensioenuitvoering (alle voorzienbare toekomstige uitvoeringskosten die gepaard gaan met het doen van toekomstige pensioenuitkeringen)	Nog nader te bepalen; (de voorziening moet toereikend zijn om de lopende en toekomstige uitvoeringskosten mee te kunnen financieren)	Bij invaren: vanuit de huidige kostenvoorziening, en, indien noodzakelijk, aangevuld vanuit het collectieve fondsvermogen.

#	Voorziening	Beschrijving	Omvang	Financiering
2.	Voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen	Voorziening voor reeds ingegane AO pensioenen. Nieuwe AO pensioenen zijn sinds 1 januari 2024 door de werkgever zelf rechtstreeks verzekerd, buiten het pensioenfonds om	Nog nader te bepalen op basis van bestaande voorziening	Bij invaren: vanuit bestaande voorziening
3.	Voorziening IBNR (Incurred but not reported) voor arbeidsongeschiktheid	Voorziening voor verwachte schadelast van ziekgemelde deelnemers.	Omvang en noozaak nog nader te bepalen	Bij invaren;
3.	Voorziening Premievrijstelling pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid	Deze voorziening biedt premiedekking voor deelnemers die arbeidsongeschikt zijn geworden.	Omvang is gelijk aan contante waarde van de toekomstige pensioenpremies	Bij invaren: vanuit de schadereserve (voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten)
4.	Voorziening ongeclaimde pensioenen	Omvat de (voorzienbare) kosten die samenhangen met alle nog niet geclaimde pensioenen van onvindbare deelnemers of deelnemers die de aanvraagformulieren voor ingang pensioen niet (volledig ingevuld) terugsturen	Omvang pensioenuitkeringen die nog niet door rechthebbenden zijn opgeëist	Bij invaren: omvang pensioenuitkeringen die nog niet door rechthebbenden zijn opgeëist op invaarmoment

Deze voorzieningen zullen worden belegd in een rentefonds met een nog nader vast te stellen duratie. Daarbij zal zo veel als praktisch mogelijk is worden aangesloten bij de gevoeligheid van de hoogte van de voorzieningen voor veranderingen in de rente.

8.2.6. Overige keuzes

Het fonds heeft ALM analyses uitgevoerd naar de diverse beleidskeuzes binnen de collectieve uitkeringsfase en is onder andere op basis van deze analyses tot de volgende keuzes gekomen.

#	Component	Beleidskeuze	Onderbouwing
1.	Beleggingsbeleid	Het fonds stelt het strategisch beleggingsbeleid in de uitkeringsfase vast op 60% matching-, 40% returnportefeuille. De renteafdekking in de uitkeringsfase bedraagt 60%.	Het fonds beoogt op lange termijn de ingegane pensioenuitkering te verhogen met een vergelijkbare ambitie als de huidige indexatieambitie. Om deze doelstelling naar verwachting te kunnen na streven, passend binnen de risicohouding, belegt het fonds voor 40% in de returnportefeuille. De rentegevoeligheid van de ingegane uitkeringen wordt niet volledig afgedekt. Een niet-volledige renteafdekking draagt positief bij aan de kans dat de uitkeringen meebewegen in een hoog inflatiescenario. Het fonds acht het

#	Component	Beleidskeuze	Onderbouwing
			beleggingsbeleid in de uitkeringsfase passend voor zowel gepensioneerde deelnemers als nabestaanden (zowel partners als wezen). Het beleggingsbeleid heeft nl. als doelstelling om op langere termijn de koopkracht van de ingegane uitkering te behouden. Het beleggingsbeleid is daarmee tevens passend voor nabestaanden jonger dan 67 jaar.
2.	Projectierendement	Het fonds hanteert de RTS zonder op- of afslag.	Het fonds houdt vast aan een projectierendement zonder op- of afslag. Het fonds heeft de mogelijkheid tot een stijgende uitkering (afslag op RTS) besproken, maar kiest hier niet voor omdat dit leidt tot een lagere initiële uitkering. Daarnaast is het beleggingsbeleid afgestemd op het – op langere termijn – kunnen bijhouden van de inflatie en hebben deelnemers zelf de keuze om via een hoog-laag / laag-hoog constructie te kiezen voor een afwijkende hoogte van de uitkering bij pensionering. Het fonds kiest er niet voor om meerdere keuzes aan te bieden ten aanzien het projectierendement met het oog op de toenemende complexiteit in keuzebegeleiding, uitvoering en kosten.
3.	Spreadingsmethode	Het fonds hanteert voor een spreidings-periode van 3 jaar volgens de dakpan-methodiek.	Het fonds heeft geconstateerd dat spreiden bijdraagt aan een meer stabiele pensioenuitkering. Een kortere of geen spreidingsperiode leidt volgens het fonds tot een te hoge kans en mate van een verlaging van de ingegane pensioenuitkeringen. Een langere spreidingsperiode is daarnaast volgens het fonds lastiger in de communicatie omdat positieve (negatieve) rendementen te ver naar de toekomst worden vooruitgeschoven. De mate waarin de uitkering meebeweegt met de beleggingsresultaten wordt hierdoor minder expliciet. Het is binnen de flexibele premiereregeling niet toegestaan om een andere spreidingsmethode te hanteren dan de dakpanmethode ¹³ .
4.	Inzet risicodelingsreserve	Het fonds hanteert een risicodelingsreserve om te voorkomen dat de pensioenuitkering in dat jaar daalt (door marktrisico, renterisico en macro langlevensrisico).	Door het fonds is onderzocht dat de kans van korten substantieel lager wordt bij de inzet van een risicodelingsreserve. Zolang de risicodelingsreserve goed gevuld is, geeft deze een substantiële verlaging van de kans op een nominale korting. Uitgangspunt is dat nieuw gepensioneerden zich inkopen tegen de hoogte van de aanwezige reserve. Het fonds heeft er niet voor gekozen om de reserve in te zetten voor inflatiebescherming. Het fonds beoogt met het beleggingsbeleid op lange termijn de uitkering te verhogen in lijn met de verwachte inflatie. Het fonds realiseert zich dat het beleggingsbeleid geen expliciete bescherming biedt tegen inflatieschokken op korte termijn en heeft dit afgewogen in de besluitvorming, omdat dit ten koste zal gaan van de te verwachten initiële pensioenuitkering (vanwege mogelijk hogere reserve of afslag op projectierendement)
5.	Vulling risicodelingsreserve	Initiële vulling: 2% van het vermogen van deelnemers die bij invaren toetreden tot de collectieve uitkeringsfase. Vulling bij toetreding uitkeringscollectief: het vigerende percentage (maximaal 2%) van de risicodelingsreserve ten opzichte van	Het fonds heeft diverse startniveaus van de risicodelingsreserve onderzocht, in combinatie met varianten van het beleggingsbeleid en spreidingsperiode. In combinatie met een spreidingsperiode van 3 jaar leidt een initiële risicodelingsreserve van 2% volgens het fonds tot een goede balans tussen de verwachte hoogte van de pensioenuitkering en kans op een verlaging. Een hogere risicodelingsreserve leidt volgens het bestuur tot een (significant) lagere verwachte uitkering. Gegeven de aard van de flexibele premiereregeling waarbij opbouw- en uitkeringsfase van elkaar zijn

¹³ In diverse notities in de bijlagen is referentie gemaakt naar een voorgenomen keuze van het fonds voor een geheugenloze spreidingsmethode. Zowel het fonds als pensioenuitvoerder hebben echter in een latere fase vastgesteld dat de geheugenloze methode niet is toegestaan in de flexibele premiereregeling.

#	Component	Beleidskeuze	Onderbouwing
		het vermogen in het uitkeringscollectief.	gescheiden, acht het fonds het evenwichtig dat financiering van de risicodelingsreserve enkel en alleen vanuit het vermogen van (toetredende) uitkeringsgerechtigde plaatsvindt.
6.	Uitdeelregels risicodelingsreserve	<p>Volgens de zogenaamde 'Ortec methode' wordt bij een tekort in de uitkeringsfase in enig jaar een uitkering 1-jarig aangevuld tot maximaal het nominale niveau.</p> <p>Er wordt jaarlijks maximaal 20% van de risicodelingsreserve uitgekeerd. De risicodelingsreserve kan daardoor niet negatief worden.</p> <p>Het behaalde rendement binnen de risicodelingsreserve blijft ook binnen de risicodelingsreserve, tenzij het gehanteerde maximum van 5% is bereikt. Het surplus komt ten gunste aan de deelnemers in de uitkeringsfase.</p>	De uitdeelregels zijn zodanig opgesteld om de kans te verlagen dat in enig jaar de risicodelingsreserve leeg kan raken. Het fonds is zich er van bewust dat ondanks de restricties op de uitdeelregels, er een kans bestaat dat de risicodelingsreserve (vrijwel) leeg raakt. De afspraken over de uitdeelregels worden vastgelegd over een periode van minimaal 5 jaar.

9) Evenwichtige transitie

Voor de beoordeling van de evenwichtigheid van het invaarbepsluit zijn de transitie-effecten vastgesteld en geëvalueerd. De keuzes van Sociale Partners en de invulling door het fonds bepalen de gevolgen voor de (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden. De transitie kan voor verschillende groepen in verschillende leeftijdscategorieën anders uitpakken. In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de gehanteerde wettelijke uitgangspunten, de gewijzigde pensioenregeling op hoofdlijnen en modelaannames ten behoeve van het doorrekenen van de transitie-effecten. Vervolgens wordt aan de hand van de uitkomsten van de transitie-effecten beschreven hoe het fonds het invaarbepsluit motiveert vanuit evenwichtigheid en in hoeverre de gemaakte keuzes ten opzichte van invaren, omrekenmethode, compensatie en risicodelingsreserve aansluiten bij de doelstellingen zoals geformuleerd door Sociale Partners in het transitieplan.

In het transitieplan hebben Sociale Partners een aantal doelstellingen voor de transitie geformuleerd. Het fonds toetst, aan de hand van de doorrekening van de transitie-effecten, in hoeverre aan deze doelstellingen kan worden voldaan. Het fonds heeft Sociale Partners daarnaast in een vroeg stadium meegenomen in de evenwichtigheidsprincipes zoals geformuleerd door het fonds. Het betreft hier met name de doelstelling om de buffers zoveel mogelijk in lijn met de huidige toelingsregels voor (inhaal)indexatie te verdelen. Deze doelstelling is expliciet door Sociale Partners opgenomen in het transitieplan. Samengevat zijn (tevens door het fonds) de volgende doelstellingen vastgelegd in de besluitvorming:

1. Vullen van minimaal vereist eigen vermogen (MVEV, wettelijke verplichting en vullen van de buffer voor de operationele reserve)
2. Verdeling van de buffers bij invaren zoveel mogelijk in lijn met de huidige toekenningsregels voor (Inhaal) indexatie.
3. Door middel van invaren compensatie bieden voor het afschaffen van de doorsneesystematiek
4. Een zodanige verdeling van de buffers uitvoeren dat er geen deelnemers, relatief ten opzichte van andere leeftijdscohorten, significant minder op vooruit of meer op achteruit gaan¹⁴.
5. Het stabiliseren van ingegane uitkeringen door middel van een risicodelingsreserve. Deze reserve wordt (alleen) gevuld vanuit het persoonlijke pensioenkapitaal van de gepensioneerden op de transitiedatum. Latere gepensioneerden kopen zich in vanuit hun beschikbare persoonlijke pensioenkapitaal.

9.1. Maatstaven voor evenwichtige belangenafweging

Het fonds heeft de volgende maatstaven gehanteerd ter beoordeling van de geformuleerde transitiedoelstelling in het kader van evenwichtige belangenafweging:

#	Doelstelling	Maatstaf	Bandbreedte
1.	Vullen van minimaal vereist eigen vermogen (MVEV, wettelijke verplichting en vullen van de buffer voor de operationele reserve)	Het fonds stelt als absolute ondergrens vast dat de dekkingsgraad waarbij wordt ingevaren gelijk is aan het huidige MVEV.	Invaardekkingsgraad van minimaal 103,8%
2.	Verdeling van de buffers bij invaren zoveel mogelijk in lijn met de huidige toekennings-regels voor (Inhaal) indexatie.	De mate waarin kan worden voldaan aan stap 1 en 2 van de bestuurlijke ruimte binnen de gewenste omrekenmethode.	Minimaal stap 1 en 2 dienen volledig uitgevoerd te worden.
3.	Door middel van invaren compensatie bieden voor het afschaffen van de doorsneesystematiek	De mate waarin kan worden voldaan aan stap 3a van de bestuurlijke ruimte binnen de gewenste omrekenmethode.	Minimaal stap 3a dient volledig uitgevoerd te worden.
4.	Een zodanige verdeling van de buffers uitvoeren dat er geen deelnemers, relatief ten opzichte van andere leeftijdscohorten,	<ul style="list-style-type: none">• <u>Pensioenverwachting in mediaan, pessimistisch en optimistisch scenario</u>: Pensioenverwachtingen worden berekend aan de hand van een scenarioanalyse. Deze berekeningen geven inzicht	Sociale Partners hebben bandbreedtes geformuleerd voor de maatstaven waarin de transitie als geheel wordt beoordeeld. Het fonds kan zich vinden in de vaststelling van

¹⁴ Sociale partners hebben deze doelstelling in het transitieplan enkel toegespitst op voor- of achteruitgang "vanwege het afschaffen van de doorsneesystematiek". Het fonds is echter van mening dat voor- of achteruitgang voor diverse deelnemersgroepen door meerdere factoren veroorzaakt kan worden en formuleert deze doelstelling daardoor in een bredere zin.

#	Doelstelling	Maatstaf	Bandbreedte
	significant minder op vooruit of meer op achteruit gaan.	<p>in de te verwachten reële pensioenuitkering op het moment van pensionering, maar ook gedurende de pensioenperiode. Ook geeft deze maatstaf inzicht in de risicospreiding van de pensioenuitkering aan de hand van pessimistische/ optimistische economische scenario's.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Verandering in netto-profijt</u>: Verandering in netto profijt toont de mate van vooruitgang van de nieuwe regeling ten opzichte van de oude regeling, gecorrigeerd voor de daarvoor betaalde premie. Eenzelfde pensioen voor een hogere premie, geeft een lager netto profijt. Daarnaast houdt netto profijt niet alleen rekening met verwachtingen, maar ook met risico's. Een grotere kans op een lager pensioen, geeft een lager netto profijt. 	deze maatstaven en heeft getoetst in hoeverre hier aan wordt voldaan binnen de verkende scenario's (waarbij ook wordt voldaan aan de minimale verdeling zoals gewenst door het fonds). Het fonds toetst deze wettelijke maatstaven tevens aan deze bandbreedtes.
5.	Het stabiliseren van ingegane uitkeringen door middel van een risicodelingsreserve. Deze reserve wordt (alleen) gevuld vanuit het persoonlijke pensioenkapitaal van de gepensioneerden op de transitiedatum. Latere gepensioneerden kopen zich in vanuit hun beschikbare persoonlijke pensioenkapitaal	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Cumulatieve kans op korten</u>: In hoeveel scenario's moet gedurende de eerste 10 jaar van pensionering de uitkering nominaal worden gekort, ten opzichte van het totaal aantal scenario's • <u>Gemiddelde mate van korten</u>: De gemiddelde mate van korten als er gekort moet worden. • <u>Mediaan pensioen op moment van pensioneren</u> • <u>Mediaan en Slecht weer pensioenuitkomst 10 jaar na pensioneren</u> 	Het fonds heeft geen bandbreedte geformuleerd voor de kans en mate van korting of de zekerheidscoëfficiënt bij de beoordeling van de inzet van de risicodelingsreserve om tot stabielere pensioenuitkeringen te komen. Het fonds heeft namelijk een afweging gemaakt tussen de baten (de maatstaven) en lasten van de inzet en vulling van risicodelingsreserve

Afwegingen en bandbreedtes maatstaven voor evenwichtige belangenafweging

- Een belangrijke maatstaf voor het fonds is de mate waarin kan worden voldaan aan stap 1 en 2 van de bestuurlijke ruimte binnen de gekozen omrekenmethode. Het fonds stelt dat op basis van de evenwichtigheidsprincipes, er in de basis sprake is van een evenwichtige wijze van invaren wanneer stap 1 en 2 volledig uitgevoerd kunnen worden. De evenwichtigheid wordt verder onderbouwd door een analyse naar de transitie-effecten.
- Het fonds stelt daarnaast vast dat de maatstaven ter beoordeling van de doelstelling 4 worden getoetst aan de bandbreedtes voor deze maatstaven zoals geformuleerd in het addendum van het transitieplan. Sociale Partners hebben namelijk bandbreedtes geformuleerd voor de maatstaven waarin de transitie als geheel wordt beoordeeld. Het fonds kan zich vinden in de vaststelling van deze maatstaven en heeft getoetst in hoeverre hier aan wordt voldaan binnen de verkende scenario's (waarbij ook wordt voldaan aan de minimale verdeling zoals gewenst door het fonds)
- Het fonds is zich er sterk van bewust dat de berekeningen gebaseerd zijn op basis van modellen, die ondanks de complexiteit en veelheid van input parameters, altijd een versimpelde weergave van de werkelijkheid tonen. Ook is er inherente (model)onzekerheid in de rendementsscenario's en zijn de simulaties gebaseerd op diverse modelaannames zoals de toekomstige hoogte van de premie. Het fonds kijkt daarom bij de beoordeling op evenwichtigheid naar een marge rondom de uitkomsten van de (mediane) toekomstige verwachte pensioenuitkeringen, als gevolg van deze onzekerheden.
- Netto profijt is een 'all inclusive' maatstaf voor de transitie. Het geeft de effecten weer, gecorrigeerd voor risico en premie-inleg. Dit lijkt daardoor ideaal, maar tegelijkertijd is de maatstaf daarmee, nog meer dan de berekening van pensioenverwachtingen, een nieuwe en complexe maatstaf.
- Ook netto profijt wordt berekend aan de hand van een scenarioanalyse, maar dan op basis van een risico-neutrale scenario set. Vergelijkbaar op de manier waarop de marktwaarde van complexe derivaten bepaald wordt. Een toename in risico weegt zwaar mee in netto profijt. Dit maakt de interpretatie van netto profijt lastig. Ook is netto profijt erg afhankelijk van de economische aannames en het aantal jaren waarover wordt gerekend.
- Het fonds stelt daarom om bij de evenwichtigheidsbeoordeling, net als Sociale Partners, in de eerste plaats te kijken naar de pensioenverwachtingen en risico's, in een 'slecht weer', de 'mediaan' en 'goed weer' scenario, vanwege de eenvoudigere interpretatie en uitlegbaarheid. Netto profijt berekeningen worden vervolgens gebruikt ter toetsing en (mogelijke) bevestiging van de evenwichtigheid van de gemaakte keuzes.

- Het fonds heeft conform de toelichting in paragraaf 7.3.6 geconstateerd dat de inzet van de risicodelingsreserve in combinatie met de gekozen spreidingsmethodiek tot een significante daling van de kans op korten leidt. Het fonds heeft echter verder afgewogen dat het verder minimaliseren van de kans op korten niet wenselijk is gegeven het feit dat een hogere vulling van de risicodelingsreserve direct leidt tot een lagere pensioenuitkering. Het fonds heeft geen bandbreedte geformuleerd voor de kans en mate van korting of de zekerheidscoëfficiënt bij de beoordeling van de inzet van de risicodelingsreserve om tot stabielere pensioenuitkeringen te komen. Het fonds heeft namelijk een afweging gemaakt tussen de baten (de maatstaven) en lasten van de inzet en vulling van risicodelingsreserve.
- De maatstaven zoals de kans op korten en mate van korten tonen (onder meer) aan in hoeverre de doelstelling van de RDR bereikt wordt, nl. (de kans) verkleinen dat de nominale uitkering verlaagd dient te worden (de baten). Het mediaan pensioen op moment van pensioneren toont de impact van de lasten, nl. de bijdrage aan de reserve. Des te hoger de omvang van de RDR (bij aanvang en d.m.v. inkoop bij toetreding), des te lager het initiële pensioen. De vergelijking van deze maatstaven hebben de beleggingscommissie en bestuur in staat gesteld een gebalanceerde afweging te maken voor zowel toetredende en huidige gepensioneerden, zie paragraaf 7.3.6.

9.2. Uitgangspunten voor doorrekening van transitie-effecten

Om te bewaken dat de transitie als geheel evenwichtig kan plaatsvinden, dient het fonds een doorrekening te maken van de hypothetische situatie dat de huidige pensioenregeling onder het FTK blijft bestaan, en deze te vergelijken met een doorrekening van de situatie waarbij in de nieuwe flexibele premiereregeling wordt ingevaren.

9.2.1. Uitgangspunten t.b.v. doorrekeningen

Er is nadrukkelijke afstemming geweest over de gehanteerde uitgangspunten voor deze doorrekeningen in een tripartiet overleg tussen het fonds, Montae & Partners (vanuit de berekeningen) en de actuariële sleutelfunctiehouder (i.e. plausibiliteit van de input). Deze afstemming heeft ertoe geleid dat de uitgangspunten op meerdere punten zijn gewijzigd ten opzichte van de doorrekeningen uit het transitieplan, om beter aan te sluiten bij het huidige en voorgenomen fondsbeleid. Het overzicht van de gehanteerde uitgangspunten voor de doorrekening van transitie-effecten is besproken en geaccordeerd door het bestuur op 18 februari 2025. De uitgangspunten zijn geactualiseerd nadat het fonds heeft besloten om het moment van transitie met minimaal 6 maanden uit te stellen ten opzichte van 1 januari 2026.

Algemene uitgangspunten:

#	Uitgangspunt	Toelichting
1.	Deelnemersbestand	Deelnemersbestand van Pensioenfonds Robeco per 1-2-2025 met aanspraken per polis, waarbij het indexatiebesluit 2025 is verwerkt (indexatie van 3,3% en significant gedeelte van de indexatieachterstand). Het gehanteerde bestand is inclusief het opgebouwd kapitaal in de aanvullende premiereregeling. De aanspraken t.a.v. van de premiereregeling zijn enkel gebruikt voor de bepaling van de omrekenmethode welke de basis vormt voor de simulaties, zie onderbouwing modelaannamen "Aanvullende regeling".
2.	Jaarlijkse bestandsontwikkeling	Ontwikkeling van actieve deelnemersbestand is gebaseerd op input vanuit de Sociale Partners (incl. HR van Robeco): <ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse totale uitstroom van 8% • Jaarlijkse ontwikkeling actieven (in FTE) van 0% • Gemiddelde leeftijd nieuwe instroom van 36 jaar • Salaris nieuwe instroom zo dat PG-som van bestaande deelnemers plus de nieuwe instroom zich ontwikkelt met de inflatie (conform DNB scenario's) • Jaarlijkse loonstijging in lijn met de prijsinflatie • Geen additionele loonstijging bijv. carrière
3.	Financiële situatie fonds / dekkingsgraad	145,1%, zie ook nadere toelichting modelaannamen "Startdekkingsgraad" De centrale aanname voor een invardekkingsgraad van 145,1% is gebaseerd op basis van de actuele dekkingsgraad van het fonds, gecorrigeerd voor de te verwachten indexatie tot het moment van invaren.
4.	Economische scenario's	DNB scenarioset (10.000 scenario's voor de Q-set, 2.000 scenario's voor de P-set): 2025Q1
5.	Grondslagen	<ul style="list-style-type: none"> • Sterftetafel AG 2024 met startjaar 2024 met ervaringssterfte Mercer ES2024 • Partnerfrequentie op basis van AG gepubliceerde partnerfrequenties • M/V verhouding van 73,66/26,34 • Excassokosten van 3%
6.	Pensioenleeftijd	67 jaar

#	Uitgangspunt	Toelichting
7.	Pensioengrondslag	Salaris tot aan maximum pensioengevend salaris € 88.175 (2025) met een franchise van € 18.475 (202).

Uitgangspunten doorrekening huidige (CDC) regeling onder FTK

#	Uitgangspunt	Toelichting
1.	Premiehoogte	Beschikbare premie op basis van premiebudget (2024) van 31% van de pensioengrondslag. Op het beschikbare budget vindt een correctie plaats vanwege kosten, (risico) premies, zie nadere toelichting modelaanname "Beschikbare premie". Dat resulteert in een beschikbaar budget van 26,2%
2.	Premiebeleid	Vaste premie van 31% resulterend in een jaarlijks beschikbare premie van 26,2%, zie ook nadere toelichting modelaanname "Premieafpraak"
3.	Kostendekkende premie	Uitgangspunt is een zuivere kostendekkende premie (KDP) inclusief een VEV opslag van 24,9% (2024)
4.	Opbouwpercentage	Jaarlijks toe te kennen opbouw van 1,738% van de pensioengrondslag. Opbouw wordt verlaagd wanneer de beschikbare premie niet toereikend is, zoals getoetst aan de kostendekkende premie. Daarnaast maakt het fonds gebruik van een premiedepot, om eventuele tekorten / overschotten tussen de vaste en kostendekkende premie op te vangen.
5.	Partnerpensioen / wezenpensioen	(Opbouw van) nabestaandenpensioen bij overlijden voor de pensioendatum wordt buiten beschouwing gelaten bij berekening van de transitie-effecten. De premie benodigd voor opbouw / verzekering van nabestaandenpensioen wordt via een correctie uit het beschikbare premiebudget gehaald, zie nadere toelichting modelaanname "Beschikbare premie" en "Nabestaandenpensioen"
6.	Indexatiebeleid	Voorwaardelijke indexatie op basis van de prijsindex voor actieven en inactieven. Benadering van indexatiebeleid a.d.h.v. de volgende regels: <ul style="list-style-type: none"> • Dekkingsgraad < 110%: geen indexatie • Dekkingsgraad > 133% (proxy voor de TBI grens): volledige indexatie • Bij een dekkingsgraad tussen 110% en 133%: interpolatie • Bij een dekkingsgraad hoger dan 133%: 1/5de van het surplus gebruiken voor inhaalindexatie Zie ook nadere toelichting modelaanname "TBI grens onder FTK"
7.	Beleggingsbeleid	Strategisch beleggingsbeleid zoals vastgesteld in het beleggingsplan eind 2024: <ul style="list-style-type: none"> • Matching portefeuille: 45,8% • Return portefeuille: 54,2% • Renteaftdekking: 50% van de verplichtingen Na mapping van de beleggingen naar vastrentende waarden en zakelijke waarden conform de Commissie Parameters op basis van de onderliggende beleggingsfondsen: <ul style="list-style-type: none"> • Vastrentende waarden: 51% • Zakelijke waarden: 49%
8.	Beheerkosten	38 bps

Uitgangspunten doorrekening flexibele premieregeling onder Wtp

#	Uitgangspunt	Toelichting
1.	Premiehoogte	Beschikbare premie op basis van premiebudget (2024) van 31% van de pensioengrondslag. Op het beschikbare budget vindt een correctie plaats vanwege kosten, (risico) premies, zie nadere toelichting modelaanname "Beschikbare premie". Dat resulteert in een beschikbaar budget van 26,7%
2.	Premiebeleid	Vaste premie van 31% resulterend in een jaarlijks beschikbare premie van 26,7%, zie ook nadere toelichting modelaanname "Premieafpraak"
3.	Partnerpensioen / wezenpensioen	Nabestaandenpensioen bij overlijden voor pensioendatum wordt buiten beschouwing gelaten bij berekening van de transitie-effecten. De premie benodigd voor verzekering van nabestaandenpensioen wordt via een correctie uit het beschikbare premiebudget gehaald, zie nadere toelichting modelaanname "Beschikbare premie" en "Nabestaandenpensioen"
4.	Beleggingsbeleid opbouwfase	Aanname dat elke deelnemer de neutrale lifecycle volgt zoals beschreven in hoofdstuk 8.2. Voor de mapping van de beleggingen naar vastrentende waarden en zakelijke waarden wordt van het voorstel voor de onderliggende invulling van de Return en Matching bouwblokken zoals besproken in de beleggingscommissie 26 november 2024.

#	Uitgangspunt	Toelichting
5.	Beleggingsbeleid collectieve uitkeringsfase	Beleggingsbeleid zoals beschreven in hoofdstuk 8.2. Voor de mapping van de beleggingen naar vastrentende waarden en zakelijke waarden wordt van het voorstel voor de onderliggende invulling van de Return en Matching bouwblokken zoals besproken in de beleggingscommissie 26 november 2024.
6.	Beheerkosten	38 bps
7.	Risicodelingsreserve	Risicodelingsreserve is bij aanvang 2% gefinancierd uit het vermogen van enkel gepensioneerd; bij toetreding tot de collectieve uitkeringsfase pensioneren wordt een percentage van het persoonlijk pensioenvermogen aangewend voor het vullen van de risicodelingsreserve, waarbij het percentage overeenkomt met de stand van de risicodelingsreserve op dat moment met een maximum van 2%.
8.	Uitkering	Variabele uitkering op basis van een projectierendement op basis van de RTS zonder op- of afslagen.
9.	Spreads	Spreads van rendement over een periode van 3 jaar in de uitkeringsfase conform de "geheugenloze" methode. Dit wijkt af van de beoogde invulling van het fonds via de "dakpanmethode".
10.	Invaren	Volgens de omrekenmethode zoals beschreven in hoofdstuk 7.3.4
11.	Reserve MVEV	Alvorens de omrekenmethode toe te passen wordt 0,2% van het vermogen afgezonderd t.b.v. het MVEV
12.	Reserve Operationele Risico's	Alvorens de omrekenmethode toe te passen wordt 1,5% van het vermogen afgezonderd t.b.v. de ROR
13.	Compensatie	Compensatie ineens conform de percentages zoals beschreven in hoofdstuk 7.3.5

Nadere toelichting modelaannames en vereenvoudigingen

Pensioenaanspraken en invaren

- **Startdekkingsgraad:** Het startuitgangspunt voor de invaarberekeningen is een dekkingsgraad van 145%, overeenkomstig met de stand van de actuele dekkingsgraad per eind februari 2025, inclusief DC aanspraken. Het fonds verwacht in 2025 kosten te maken om de dekkingsgraadbescherming te verlengen met ten minste 6 maanden. Hiervoor wordt de invaardekkingsgraad t.b.v. de berekeningen verlaagd met ca. 0,7%-punt. Het fonds onderzoekt in de doorrekeningen tevens scenario's waarbij de invaardekkingsgraad hoger (160%) en lager (135%) zal zijn.
- **Bestaand excedentvermogen:** Het opgebouwde vermogen voor risico deelnemer (DC aanspraken) is onderdeel van de omrekenmethode en heeft dus invloed in op de verdeling ten aanzien van de CDC aanspraken. Bij de uitwerking van de startvermogens van de CDC aanspraken heeft het fonds daarom tevens de DC aanspraken betrokken. De (tevens verhoogde) DC aanspraken worden vervolgens niet meegenomen in de doorrekening van transitie-effecten, zie volgend punt.
- **Aanvullende regeling:** Omdat de bruto aanvullende regeling wordt omgezet in een facultatieve bijspaarregeling, worden de transitie-effecten enkel in kaart gebracht voor de huidige CDC aanspraken. Vanwege deze nieuwe vorm van keuzevrijheid en het arbeidsvoorwaardelijke karakter van het alternatief tot bijsparen, acht het fonds het onnodig complex om de (vrijwillige) aanvullende regeling onderdeel te maken van de transitieberekeningen. Het fonds houdt bij de startdekkingsgraad van de berekening wel rekening met de dekkingsgraad incl. de voorziening / vermogen voor risico deelnemer (DC aanspraken), in lijn met het huidige beleid voor indexatie.
- **Nabestaandenpensioen:** Aangezien in het nieuwe pensioenstelsel het nabestaandenpensioen tot aan de pensioendatum op risicobasis is, zijn deze berekeningen buiten de doorrekeningen gelaten. De reeds opgebouwde nabestaandenpensioenen voor na de pensioendatum worden wel meegenomen bij de vergelijking. Deze aanspraken worden ingevaren in de nieuwe flexibele regeling. Op de pensioendatum wordt het totaal beschikbare kapitaal per deelnemer verondersteld met een 100/70 factor omgerekend naar een uitkering inclusief partnerpensioen.
- **Inhaalindexatie in de omrekenmethode:** Inhaalindexatie is een integraal onderdeel van de omrekenmethode bij invaren. Het volstaat daarom niet om te werken met de vereenvoudiging dat alle deelnemers een uniform percentage inhaalindexatie krijgen. Als onderdeel van de omrekenmethode is daarom gerekend met de gemiddelde indexatieachterstand per leeftijdscohort, per deelnemerstype (actief, slaper of gepensioneerde).

Premie en pensioenopbouw

- **Beschikbare premie:** Voor de transitieberekeningen is het van belang om vast te stellen welk gedeelte van de premie beschikbaar is voor de pensioenopbouw. Van de feitelijke premie van 31% dient derhalve een aftrek plaats te vinden van de premiecomponenten voor risicopremies en de dekking van de directe uitvoeringskosten. De beschikbare premie voor pensioenopbouw ten behoeve van de input voor het ALM model is als volgt vastgesteld:

Premie per component	FTK	Wtp (FPR)	Toelichting
Feitelijke premie	31,0%	31,0%	Ex ante (feitelijke premie voor 2024 minus DC premie, PVI premie en uitvoering netto DC)
Nabestaandenpensioen (NP) premies (zowel opbouw- als risicobasis)	-1,4%	-1,4%	Het ALM model houdt geen rekening met NP op opbouwbasis bij overlijden voor pensioendatum. Deze wordt daarom, evenals de NP risicopremie, uit de beschikbare premie van de FTK doorrekening gehaald. Het uitgangspunt voor het vaststellen van het NP onder Wtp is dat het 'budget' voor het NP voor en na transitie gelijk blijft. Daarom is de risicopremie NP onder WTP tevens gelijk aan deze afslag.
AOP pensioen	-0,8%	-0,8%	Dit is het budget zoals door Sociale Partners is overeengekomen voor het AOP. In de praktijk is de afslag gelijk aan de gerealiseerde kosten voor AOP.
Netto NP premie	-0,2%	-0,2%	Dit is het budget zoals door Sociale Partners is overeengekomen voor het NP van de netto pensioenregeling. In de praktijk is de afslag gelijk aan de gerealiseerde kosten van deze component.
Opslag buffer DC bruto	-0,8%	0,0%	Gebaseerd op basis van de hoogte van de ingelegde DC Premie en het VEV van 24,9% zoals becijferd door Mercer eind december 2023.
Afdracht operationele reserve (ROR)	0,0%	-0,3%	Gebaseerd op de vulregels uit premie, nl. 1% (relatief) van de feitelijke premie wordt gedoteerd aan de ROR.
Uitvoeringskosten	-1,5%	-1,5%	Kosten percentage gebaseerd op de daadwerkelijke kosten zoals gerealiseerd in 2022 en 2023. Kosten worden onder FTK en WTP gelijk verondersteld.
PVI bruto DC	-0,1%	-0,1%	Gebaseerd op de gerealiseerde bedragen in 2023.
Beschikbare premie	26,2%	26,7%	

- **Premieafpraak:** De afspraken tussen de Sociale Partners omtrent de premie staan voor 5 jaar vast. In de berekeningen wordt voor zowel de doorrekening van het FTK als de nieuwe flexibele premiereregeling verondersteld dat na een initiële periode van 5 jaar, de huidige afspraken in stand zullen blijven. Dit is niet alleen een modelmatige beperking, maar tevens de centrale aanname voor de premieafpraak in de toekomst. Om te voorkomen dat de vaste premie in diverse rentescenario's tot een onrealistisch hoge premiedekkingsgraad leidt heeft het fonds deze gemaximeerd op 150%. Voor de modellering van de CDC regeling is, conform beleid, een premiedepot opgenomen dat gevuld wordt wanneer de premiedekkingsgraad tussen de 124,9% en 150% is. De premie-inleg wordt verlaagd als de premiedekkingsgraad boven de 150% uitkomt. De verlaging van de premie bij een premiedekkingsgraad van 150% is momenteel geen beleid, maar volgens het fonds een redelijke inschatting van het niveau waarbij Sociale Partners naar waarschijnlijkheid de premie op een lager niveau zullen afspreken. Het fonds oordeelt daarmee dat de huidige modellering omtrent de premie het meest representatief zijn voor de simulaties. Het fonds heeft daarnaast een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd waarbij het fonds werkt met een gedempte kostendekkende premie, om inzicht te verkrijgen in een situatie waarbij een deel van de pensioenopbouw uit de dekkinggraad wordt gefinancierd.
- **Vaste aanname voor het VEV:** In de simulatie wordt gerekend met een vaste waarde van het VEV, nl. bepaald op 24,9%. In de praktijk is de hoogte van het VEV met name afhankelijk van de stand van de rente. Een lagere rente leidt tot een lager VEV. In de simulatie heeft deze aanname met name invloed op de hoogte van de premiedekkingsgraad. In scenario's waarbij de rente is gedaald, en daarmee de kostendekkende premie hoger is, blijft het VEV dus constant. Daarmee leidt deze aanname met name tot een overschatting van de premiedekkingsgraad en mogelijk tot een overschatting van de kans en mate van een opbouwkorting.
- **Bonus bij leven:** In geval een deelnemer overlijdt in de opbouwfase valt het kapitaal vrij en wordt het vrijgevallen vermogen pro-rata verdeelt over de overige deelnemers in de flexibele premiereregeling ("bonus bij leven"). Dit effect is meegenomen in de modellering van de flexibele premiereregeling.

Toeslagen en indexatiebeleid

- **Inhaalindexatie in FTK doorrekening:** In de praktijk legt het pensioenfonds per deelnemer vast wat het daadwerkelijke recht is op inhaalindexatie, waarbij sprake is van een gesloten systeem. Deelnemers met een lange diensttijd bij Robeco hebben een

hogere achterstand dan deelnemers met een korte diensttijd. In 2024 en 2025 heeft een fonds een significant gedeelte van de indexatieachterstand ingehaald, welke voor die tijd op individueel niveau kon oplopen tot ca. 12%. De maximale indexatieachterstand per 2025 bedraagt ca. 2%. De doorrekeningen in de simulatie van de regeling onder het FTK gaan uit van de versimpelde aanname dat elke deelnemer een indexatieachterstand van ca. 1,6%, waarbij geen rekening is gehouden met gesloten systeem van het fonds. Het is een modelmatige restrictie om te werken met een uniforme, ongesloten modellering van inhaalindexatie. De vereenvoudiging heeft slechts een beperkte uitwerking op de te verwachten uitkeringen in de FTK doorrekening. Gemiddeld over alle deelnemers komt de gemiste indexatie overeen met een percentage van ca. 0,9%. Het fonds kiest ervoor om uit te gaan van een achterstand van ca. 1,6% omdat dit overeenkomt met ongeveer de maximale achterstand van gepensioneerden en bijna-gepensioneerden. Door te rekenen met deze achterstand is ondanks de modelmatige beperking, de aanname het meest in lijn met de groep deelnemers waar de indexatieachterstand de grootste impact heeft. De gevolgen van deze vereenvoudiging zijn dat naar verwachting jonge deelnemers, in de FTK omgeving een zeer lichte onderschatting ervaren van de verwachte pensioenuitkering.

- **Kritische dekkinggraad:** In de doorrekening van het FTK is gerekend met een vaste waarde van de kritische dekkinggraad. Dit betreft de dekkinggraad waarbij het fonds niet meer instaat wordt geacht te herstellen naar het VEV in een periode van 10 jaar en zal daardoor tot een zogenaamde 'herstelplankorting' over moeten gaan. De kritische dekkinggraad is vastgesteld in lijn met de berekening zoals uitgevoerd door het fonds voor het huidige crisisplan, nl. 85%. Deze berekening is al een aantal jaren niet geactualiseerd. Het fonds ziet echter geen aanleiding om deze opnieuw vast te stellen specifiek voor de doorrekening. Het aantal scenario's waarbij de dekkinggraad de kritische dekkinggraad nadert, of daalt tot rond de 90-95%, is beperkt, onder meer vanwege de hoge startdekkinggraad.
- **TBI grens onder FTK:** In de doorrekening van het FTK is een vaste aanname voor de TBI grens gehanteerd, nl. vanaf 133% kan er volledig geïndexeerd worden. De jaarlijkse indexatie wordt bepaald aan de hand van een lineaire interpolatie tussen de indexatiedrempel van 110% en de TBI-grens. Dit is een modelmatige beperking. In de praktijk hangt de hoogte van de TBI grens af van de rentestand en de verwachte inflatie. De hoogte van de TBI grens is gebaseerd op een 'steady state' situatie van de gehanteerde economische scenario's, nl. verwachte inflatie 2,0% en een verwachte 20-jaarsrente van ca. 1,9%. Deze model aanname leidt er met name toe dat er in de eerste jaren van de simulatie naar verwachting sneller geïndexeerd kan worden. In de simulaties is de start rente nl. hoger dan het lange termijn uitgangspunt. Dit geldt overigens niet voor de scenario's zoals gehanteerd voor de netto profijt berekeningen. Onder de deze scenarioset zal de rente stijgen waardoor in de praktijk ook de TBI grens zou stijgen. Uit deelresultaten van de berekeningen blijkt dat ook bij de huidige modelaanname er sprake is van weinig indexatie ten grondslag aan de netto profijt berekeningen. Daarbij heeft het fonds dus de verwachting dat een evt. hogere (gemodelleerde) TBI grens weinig impact heeft op de resultaten en dus ook niet op de motivering van de evenwichtigheid.

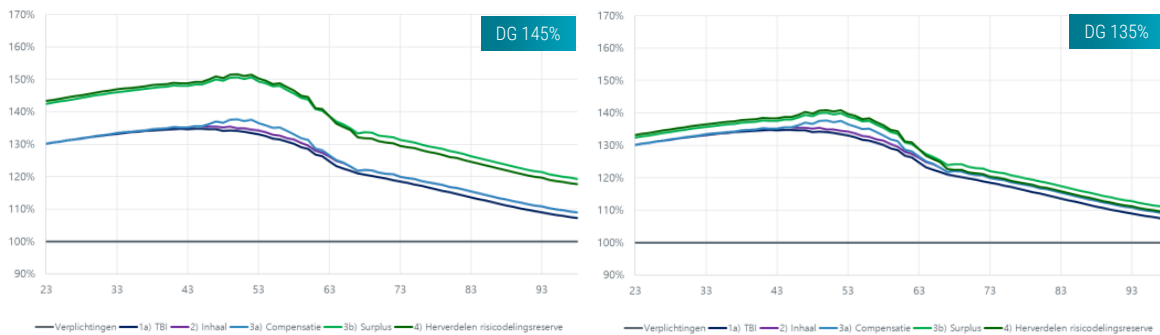
Beleggingsbeleid

- **Neutrale lifecycle:** In de berekeningen is de centrale aanname dat alle deelnemers beleggen conform de neutrale lifecycle. In de praktijk kunnen deelnemers op individueel niveau afwijken van de default keuze.

Het fonds heeft kennis genomen van deze vereenvoudigingen en heeft de verwachte impact hiervan meegewogen in de beoordeling van de transitie-effecten.

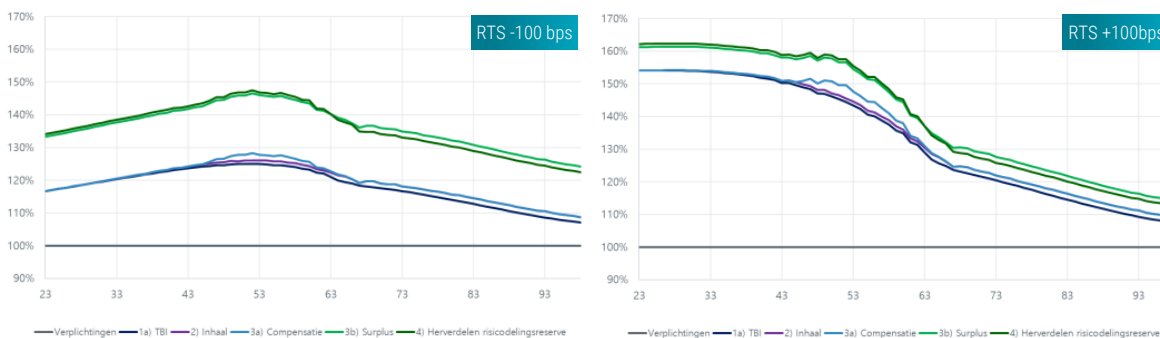
9.2.2. **Uitwerking omrekenmethode o.b.v. bovenstaande uitgangspunten**

In de berekeningen ten behoeve van de transitie-effecten wordt verondersteld dat het fonds invaart op basis van de initiële rentestand zoals gehanteerd DNB 2025Q1 scenarioset. Op basis van een invaardekkinggraad van 145% (en 135%) en de omrekenmethode zoals beschreven in hoofdstuk 7.3.4., leidt dit per leeftijdscohort tot een verdeling van het fondsvermogen geïllustreerd in onderstaande figuren [57].

Figuur 8: Inzicht in verwachte verdeling van het vermogen van actieve deelnemers en gepensioneerden per leeftijdsc cohort in percentage van de huidige voorziening, op basis van de door het fonds gewenste omrekenmethode bij een dekkingsgraad van 145% en 135% en rentestand per 31 december 2024. De verwachte verdeling voor slapers is vergelijkbaar, waarbij het voornaamste verschil is dat er geen verhoging plaatsvindt in stap 3a.

Het fonds heeft tevens een analyse gedaan naar verdeling van het invaarvermogen in het geval de rentestand met 1% daalt (links) of stijgt (rechts) ten opzichte van de stand per 2025Q1 (parallele schok) bij een gelijkblijvende dekkingsgraad.

Figuur 9: Inzicht in verdeling van het vermogen op basis van de door het fonds gewenste omrekenmethode bij een dekkingsgraad van 145% en schok op de rentestand per 31 december 2024 van +/- 100 bps.

Het fonds constateert dat in alle onderzochte varianten, nl. een invaardekkingsgraad van 145% of 135% en de scenario's waarbij de rente 100 bps daalt of stijgt bij een gelijkblijvende dekkingsgraad, de buffer voldoende is om naar verwachting volledige compensatie (stap 3a) uit te kunnen voeren. Het fonds concludeert derhalve dat de buffer op het moment van invaren naar verwachting voldoende zal zijn om volledige compensatie uit te kunnen voeren. Desalniettemin, in een onvoorziene situatie, waarbij stap 3a niet volledig uitgevoerd kan worden zal het fonds in overleg treden met Sociale Partners (en vervolgens het VO en RvT).

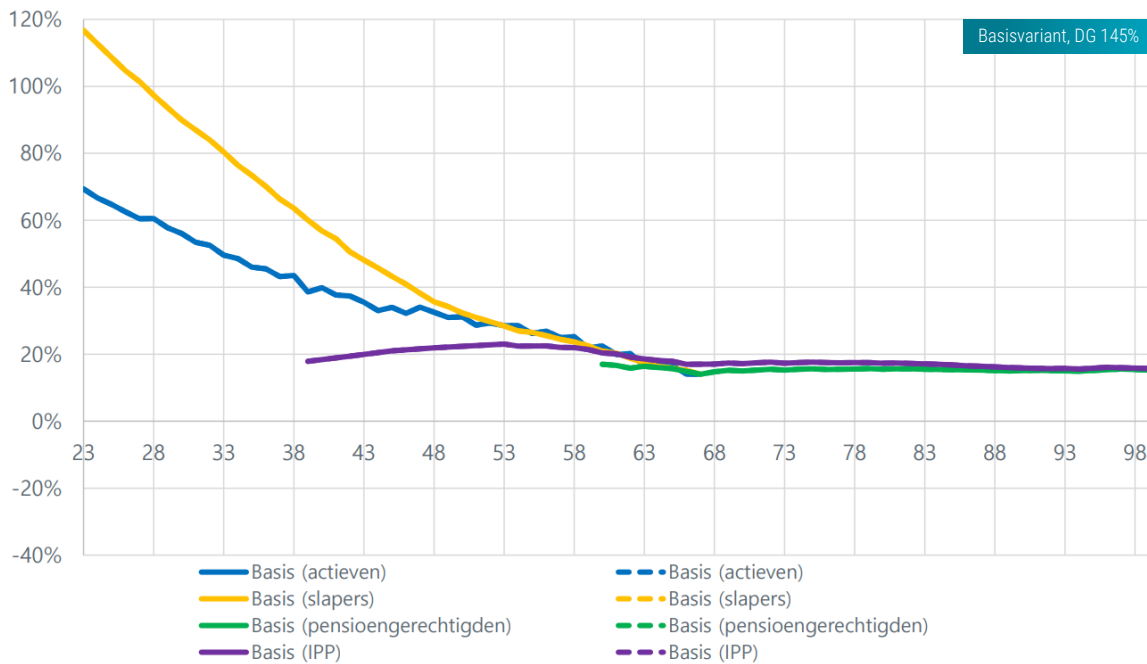
9.3. Motivering evenwichtigheid invaren en transitie als geheel

Het fonds dient te oordelen dat de transitie-effecten als gevolg van invaren en de transitie naar de nieuwe pensioenregeling in het geheel evenwichtig zijn. Het fonds heeft daartoe een uitgebreide analyse gedaan naar de kwantitatieve effecten van invaren [50]. In de diverse analyses worden (alle toekomstige) te verwachten pensioenuitkeringen (in diverse scenario's) in de nieuwe basisregeling waarbij de bestaande rechten worden ingevaren, vergeleken met de te verwachten pensioenuitkeringen in de huidige basisregeling onder de hypothetische situatie dat deze onder het FTK kan worden voortgezet.

9.3.1. Pensioenverwachtingen in verwacht scenario

Het fonds heeft de kwantitatieve en generatie-effecten voor actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden doorgerekend. De onderstaande figuur toont een vergelijking – per leeftijdsc cohort – van de contante waarde van alle toekomstige te ontvangen kasstromen van een deelnemer, op basis van een simulatie van de nieuwe flexibele regeling, inclusief invaren, ten opzichte van de huidige pensioenregeling onder het FTK. De figuur toont de uitkomsten in het verwachte scenario, nl. de mediaan van de doorgerekende scenario's op basis van de uitgangspunten zoals in hoofdstuk 9.2 toegelicht.

Basis variant: Scenarioset per 2025 Q1 – Invaardekkingsgraad van 145%

Figuur 10: Inzicht in de procentuele verbetering van het verwachte pensioenresultaat¹⁵

Uit de figuur blijkt dat voor zowel actieve deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en uitkeringsgerechtigde nabestaanden (IPP) naar verwachting een hoger pensioenresultaat ontstaat door de overgang naar de flexibele regeling inclusief het invaren van de bestaande aanspraken in de nieuwe regeling.

- De vergelijking van het pensioenresultaat in de nieuwe regeling is relatief ten opzichte van het pensioenresultaat in de huidige regeling. Het verwachte pensioenresultaat in de huidige regeling is bij de huidige hoge dekkingsgraad al een nagenoeg volledig geïndexeerd pensioen. Het fonds is zich ervan bewust dat ook bij een uitkomst dichtbij 0% in de analyses, dit in de verwachting nog altijd een goed en koopkrachtig pensioen betreft.
- Het pensioenresultaat voor uitkeringsgerechtigden gaat er significant op vooruit, ondanks dat in de uitkeringsfase minder beleggingsrisico wordt gelopen. Dit komt met name door de 'invaarbonus' op het moment van invaren. Uitkeringsgerechtigden ontvangen daardoor een significant hoger pensioen dan dat zij onder het FTK hadden kunnen ontvangen, onder meer vanwege het loslaten van het 'genoeg = genoeg' principe in de huidige regeling.
- Jongere actieven en slapers gaan er naar verwachting het meest op vooruit. Zij profiteren namelijk ook van de invaarbonus, welke leidt tot een aanzienlijk startkapitaal ten opzichte van de huidige marktwaarde voorziening. Dit kapitaal wordt vervolgens voor een langere periode belegd in zakelijke waarden en haalt daarmee een hoger verwacht rendement.
- Voor actieven geldt daarnaast ook dat zij nog pensioen opbouwen in de nieuwe regeling. Dit op te bouwen premiekapitaal wordt belegd volgens de lifecycle, welke afbouwt in de mate van beleggingen in zakelijke waarden.
- De doorrekeningen wijken af van de resultaten zoals die voor de basisvariant zijn opgenomen in het transitieplan. Dat is voor een deel het gevolg van de wijzigingen in het beleid: de vastgestelde lifecycle belegt meer in zakelijke waarden in de uitkeringsfase, de risicodelingsreserve is vastgesteld op 2% in plaats van 3% en de hoogte van de compensatie is tevens vastgesteld ten opzichte van de initiële schatting in het transitieplan.
- Voor een ander deel zijn de verschillen toe te schrijven aan een update van het deelnemersbestand (ultimo 2025 ipv ultimo 2022) en gewijzigde indexatieachterstand. De doorrekeningen zijn gebaseerd op de DNB scenariosets van 2025 Q1. De berekeningen voor het transitieplan zijn gemaakt met de sets van 2023 Q4. Ook dat veroorzaakt verschillen. Met name de lagere rentestand, zoals in de meest recente set, leidt tot positieve(re) uitkomsten. Een lagere rente op moment van invaren leidt nl. tot een hoger startkapitaal in de nieuwe regeling (hogere voorziening).
- Daarnaast zijn de berekeningen gebaseerd op een ander model dan welke voor het transitieplan is gehanteerd en zijn de uitgangspunten op meerdere punten gewijzigd om betere aansluiting te vinden bij het fondsbeleid. De modellering van de transitie-effecten is op diverse punten verfijnd om een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen van de verwachte impact. Dit

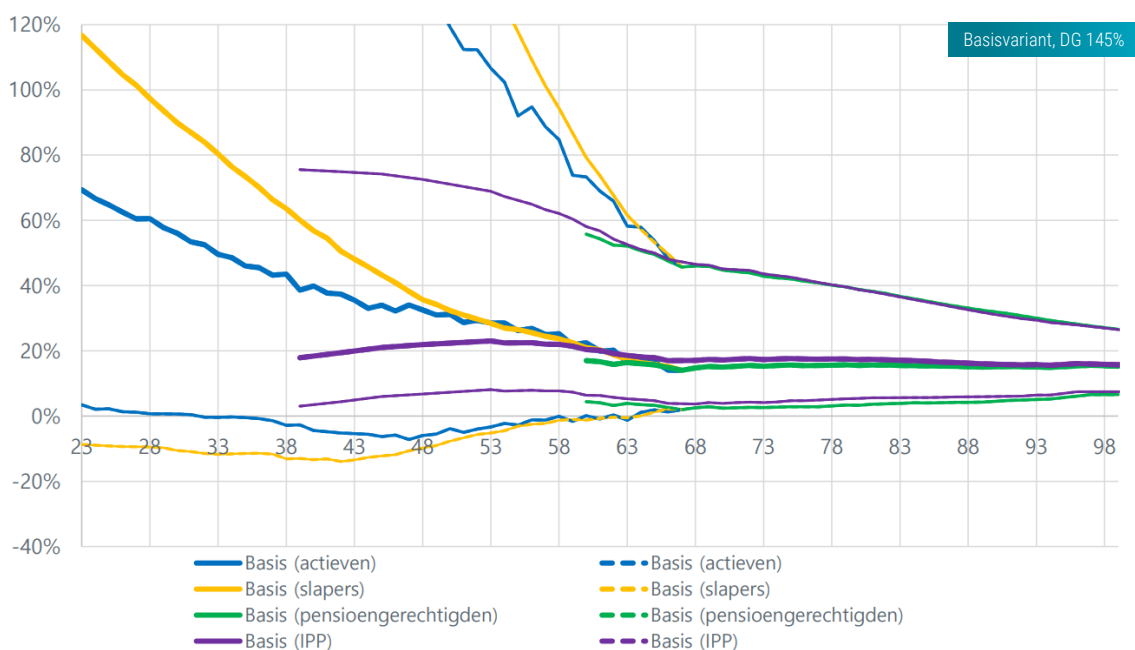
¹⁵ De contante waarde van alle toekomstige reële pensioenkastromen berekend op basis van actuariële grondslagen (zoals rente, sterftekans, etc.) aan de hand van de scenarioanalyse.

naar aanleiding van de plausibiliteitscontroles die het fonds in samenwerking met de actuarieel sleutelfunctiehouder heeft uitgevoerd.

9.3.2. Pensioenverwachtingen in pessimistisch scenario

Vanwege de inherente onzekerheid van de toekomstige economische ontwikkelingen (rente, inflatie) en rendementen op de financiële markten, is het van belang om tevens de pensioenverwachtingen in een pessimistisch scenario te evalueren. Onderstaande figuur toont de kwantitatieve en generatie-effecten voor actieve deelnemers, slapers en uitkeringsgerechtigden. De figuur toont een vergelijking – per leeftijdscohort – van de contante waarde van alle toekomstige te ontvangen kasstromen van een deelnemer, op basis van een simulatie van de nieuwe flexibele regeling, inclusief invaren, ten opzichte van de huidige pensioenregeling onder het FTK. Onderstaande figuur toont naast de uitkomsten van de eerder getoonde analyse in het verwachte scenario, tevens de uitkomsten in een pessimistisch (en optimistisch scenario), nl. het 5% (en 95% percentiel) van de doorgerekende scenario's.

Basis variant: Scenarioset per 2025 Q1 – Invaardekkingsgraad van 145%

Figuur 11: Inzicht in de procentuele verbetering van pensioenresultaat in goed, verwacht en slecht-weer scenario

Uit bovenstaande grafiek kunnen we een aantal conclusies trekken:

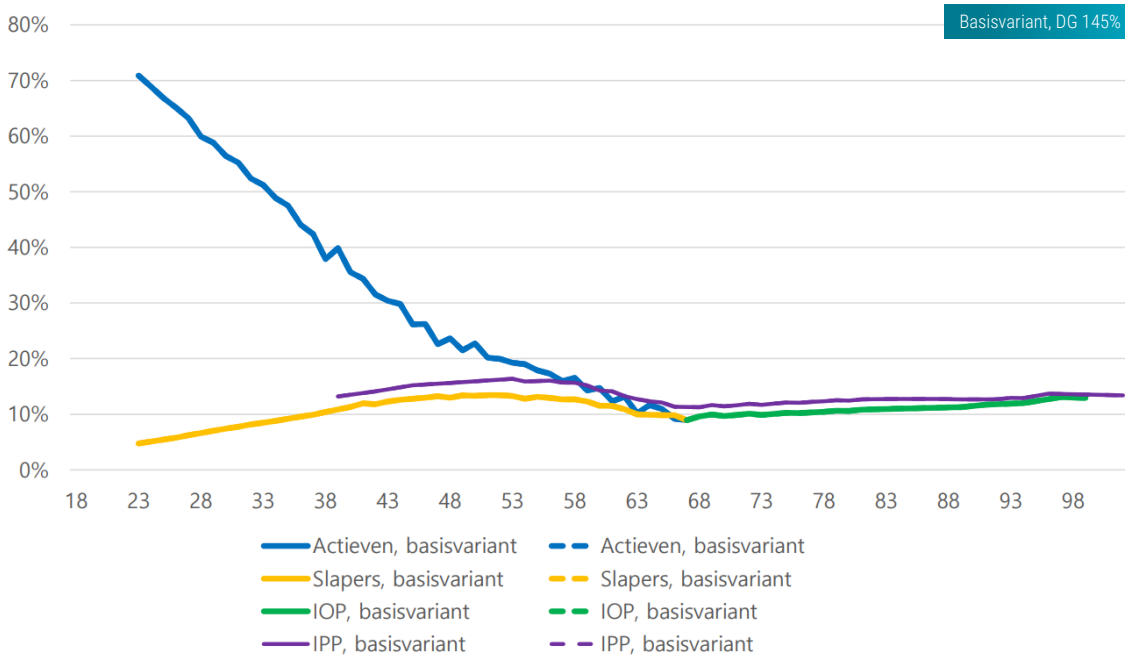
- Met name (oudere) uitkeringsgerechtigden kunnen zowel in het verwachte scenario als in een slecht-weer scenario een beter pensioenresultaat verwachten. Hierbij is het belangrijk om te beseffen dat het slecht-weer scenario niet per definitie inzicht geeft in het 'worst case' scenario. Het is daarmee geen garantie dat de nieuwe flexibele regeling in alle scenario's beter uitpakt dan de huidige regeling onder het FTK.
- Voor met name slapers, leidt het slecht-weer scenario tot een mogelijk lager pensioenresultaat. Dit is te verklaren door de hogere mate van beleggingen in zakelijke waarden zoals onderdeel van de lifecycle. Het fonds heeft geconstateerd dat deze hogere mate van beleggingsrisico passend is bij de risicohouding voor zowel actieven als slapers, zoals gebaseerd op het uitgevoerde risicopreferentieonderzoek.

9.3.3. Netto profijt

De analyse naar de pensioenverwachtingen houdt in het mediane scenario rekening met een (positief) verwacht rendement. Over het algemeen is de conclusie in dergelijke analyses dat meer in aandelen beleggen leidt tot een hoger verwacht pensioen. De afwegingen ten opzichte van de uitkomsten in een pessimistisch scenario kan lastig zijn. Een netto profijt berekening houdt hier meer rekening mee. Ook het netto profijt wordt vastgesteld op basis van een scenarioanalyse zoals gepubliceerd door DNB, maar dan met een risico-neutrale scenarioset. Het verwachte rendement op aandelen is in een risico-neutrale scenarioset gelijk aan de rente. De risico-neutrale set houdt wel rekening met meer volatiliteit als gevolg van het beleggen in aandelen.

Onderstaande figuur toont het verschil (delta) in netto-profijt voor actieve deelnemers, slapers en uitkeringsgerechtigden op basis van een simulatie van de nieuwe flexibele regeling, inclusief invaren, ten opzichte van de huidige pensioenregeling onder het FTK.

Basis variant: Scenarioset per 2025 Q1 – Invaardekkingsgraad van 145%

Figuur 12: Inzicht in de verandering van het netto profijt

- Uit bovenstaande grafiek blijkt dat vooral voor de jongere actieven het verschil in netto profijt positief is. Dit komt met name door de afschaffing van de doorsneesystematiek, waardoor er in een eerdere fase in de loopbaan meer pensioen wordt opgebouwd.
- Oudere actieven ondervinden tevens een positief verschil in netto profijt, maar in mindere mate. De compensatie voor oudere actieve deelnemers als gevolg van de afschaffing doorsneesystematiek en het vrijvallen van de buffers bij invaren dragen positief bij aan het netto profijt van deze groep.
- Ook voor uitkeringsgerechtigden, met name oudere gepensioneerden, is het verschil in netto profijt positief. Dit komt met name door het kunnen verhogen van de lopende pensioenuitkering op het moment van invaren.
- Delta netto profijt is voor jonge slapers het laagst, maar nog altijd positief. Deze groep profiteert net als alle andere deelnemers van het verdelen van de buffers bij invaren, maar er wordt geen (hoger) pensioen meer opgebouwd bij het fonds. Eventuele effecten (bijv. premiestelling, compensatie) in een regeling waarin slapers na uitdiensttreding bij Robeco pensioen opbouwen zijn geen onderdeel van deze analyse.
- In de analyse voor slapers zien we dus met name het effect dat in de opbouwfase op jongere leeftijd met meer risico wordt belegd. De risicovoorkeur van (gewezen) deelnemers en de verwachte positieve effecten hiervan, komen, inherent aan de methodiek van de netto profijt berekening, niet tot uiting in deze analyse.
- De risico-rendementsafweging die het fonds heeft gemaakt bij het vaststellen van het beleggingsbeleid en de lifecycles, past binnen de risicohouding zoals gebaseerd op het in 2022-2023 uitgevoerde risicopreferentieonderzoek. Het fonds oordeelt daarom dat ondanks dat het verschil in netto profijt voor de (jongere) groep slapers het laagst is, dit niet leidt tot een onevenwichtige transitie.

9.3.4. Samenvatting kwantitatieve en generatie-effecten

In onderstaande tabel worden de belangrijkste effecten samengevat voor de verschillende groepen deelnemers. Vanwege de veelheid in modelaannames (bijv. premiestelling, inhaalindexatie en individuele keuzemogelijkheden), hanteert het fonds een marge alvorens het overgaat tot een positieve of negatieve impactbeoordeling.

Legenda: De tabel toont de mate waarin de effecten van de transitie positief, neutraal of negatief zijn, ten opzichte van het voortzetten van de huidige regeling onder het FTK:

“++” (>10%), “+” (tussen 5-10%), “0” (tussen -5% en 5%), “-” (tussen -5 en -10%) en “--” (<-10%)

Invaardekkingsgraad 145%, 2025Q1 DNB set	Actieven (22-27)	Actieven (27-32)	Actieven (32-37)	Actieven (37-42)	Actieven (42-47)	Actieven (47-52)	Actieven (52-57)	Actieven (57-62)	Actieven (62-67)
Pensioenverwachtingen (verwacht scenario)	++	++	++	++	++	++	++	++	++
Pensioenverwachtingen (pessimistisch scenario)	0	0	0	-	-	-	0	0	0
Vershil in netto profijt	++	++	++	++	++	++	++	++	+

Invaardekkingsgraad 145%, 2025Q1 DNB set	Slapers (22-27)	Slapers (27-32)	Slapers (32-37)	Slapers (37-42)	Slapers (42-47)	Slapers (47-52)	Slapers (52-57)	Slapers (57-62)	Slapers (62-67)
Pensioenverwachtingen (verwacht scenario)	++	++	++	++	++	++	++	++	++
Pensioenverwachtingen (pessimistisch scenario)	--	--	--	--	--	--	-	-	0
Vershil in netto profijt	+	+	+	+	++	++	++	++	+

Invaardekkingsgraad 145%, 2025Q1 DNB set	Uitkerings- gerechtigden (67-72)	Uitkerings- gerechtigden (72-77)	Uitkerings- gerechtigden (82-87)	Uitkerings- gerechtigden (87-92)	Uitkerings- gerechtigden (92-97)
Pensioenverwachtingen (verwacht scenario)	++	++	++	++	++
Pensioenverwachtingen (pessimistisch scenario)	0	0	0	0	+
Vershil in netto profijt	+	+	+	++	++

Invaardekkingsgraad 145%, 2025Q1 DNB set	Nabestaanden (37-42)	Nabestaanden (42-47)	Nabestaanden (47-52)	Nabestaanden (52-57)	Nabestaanden (57-62)	Nabestaanden (62-67)
Pensioenverwachtingen (verwacht scenario)	++	++	++	++	++	++
Pensioenverwachtingen (pessimistisch scenario)	0	+	+	+	+	0
Vershil in netto profijt	++	++	++	++	++	++

Afwegingen ten aanzien van de positieve en negatieve effecten voor de verschillende deelnemersgroepen.

- Jongere actieven (en jonge slapers) gaan er in het basisscenario naar verwachting sterk op vooruit, maar de spreiding rondom deze verwachting is een stuk hoger. Voor jongere actieven geldt dat de hogere pensioenverwachting onder meer komt omdat zij op jongere leeftijd meer pensioen gaan opbouwen als gevolg van de afschaffing van de doorsneesystematiek. Daarnaast wordt het vermogen (zowel voor actieven als slapers) voor langere tijd met meer risico belegd. Hoewel er geen signalen zijn dat dit risico zal materialiseren, is het risico dat de hoogte van de premie in de flexibele premieregeling in de toekomst (neerwaarts) wordt bijgesteld niet opgenomen in de doorrekening.

- De netto profijt effecten van jonge actieven zijn relatief hoog. En de pensioenverwachtingen in een slecht-weer scenario zijn voor jonge actieven minder negatief dan voor oudere actieven. Dit is (mede) het gevolg van de gehanteerde premieafsprak en premiebeleid. Het verwachte opbouwpercentage onder FTK is relatief laag, en dit leidt tot positieve transitie-effecten vanuit de nieuwe premiereregeling. Een gevoeligheidsanalyse naar het premiebeleid laat zien dat wanneer een minder strikt premiebeleid onder FTK gehanteerd zou worden, 1) de transitie-effecten voor met name jongere actieven lager zijn en 2) dat de verwachte transitie-effecten voor slapers juist hoger zijn, doordat onder Wtp er geen solidariteit meer kan plaatsvinden van gewezen en uitkeringsgerechtigde deelnemers naar actieven, als gevolg van een lage(re) premiedekkingsgraad.
- Deze analyse toont aan dat hypothetische toekomstige veranderingen in het premiebeleid onder het FTK, een grote impact kunnen hebben op de transitie-effecten. Het fonds weegt dus mee in de besluitvorming dat op basis van deze veronderstelling mogelijk de transitie-effecten van jongere actieve deelnemers aan de hoge kant worden ingeschat en dat de transitie-effecten voor jonge slapers mogelijk juist aan de lage kant worden ingeschat.
- Oudere actieven en slapers gaan er naar verwachting tevens op vooruit. Ook voor deze groepen geldt een hoger risico. Beide effecten zijn echter minder sterk dan voor jongere actieven. De groep oudste actieven en oudere slapers gaan er (naar verwachting) relatief het minst op vooruit, maar zij lopen ook het minste risico.
- Ook uitkeringsgerechtigden ontvangen naar verwachting een hoger pensioen. Het risico, gemeten aan de hand van de pensioenverwachting in een slecht-weer scenario is in de nieuwe situatie zelfs licht beter dan in de huidige regeling. Hierbij moet wel de voetnoot geplaatst worden dat er geen garantie is op een beter pensioenresultaat.
- De aanvangspensioenuitkering van uitkeringsgerechtigden, maar ook die van oudere actieve deelnemers en slapers zal na invaren significant stijgen. Deze groepen deelnemers zullen daarom direct een hoger pensioen ontvangen dan dat zij in de oude situatie zouden ontvangen. Er ontstaat wel meer onzekerheid en een lagere verwachting rondom de stijging van het pensioen na invaren.
- (Delta) Netto profijt is voor jongere slapers het laagst, maar nog altijd positief. In de netto profijt berekening komt vooral tot uiting dat deze groep in de nieuwe situatie meer risico loopt. Bij de bepaling van netto profijt wordt nl. geen rekening gehouden met een hoger verondersteld beleggingsrendement. Het fonds acht het niet in belang van de jonge slapers om een afwijkend, minder risicovol beleggingsbeleid te hanteren voor slapers om dit effect te dempen. Daarnaast weegt het fonds mee dat door de overgang naar Wtp, het risico wordt gemitigeerd dat door mogelijk toekomstige wijzigingen in het premiebeleid in de FTK omgeving en als gevolg hiervan een beroep kon worden gedaan op de solidariteit van (onder meer) slapers naar actieve deelnemers.

Het fonds oordeelt dat de transitie-effecten als gevolg van invaren en de transitie naar de nieuwe pensioenregeling in het geheel evenwichtig zijn:

- De omvang van de verwachte positieve effecten zijn niet voor alle verschillende deelnemersgroepen gelijk, maar daar tegenover staat dat voor groepen met een hoger verwacht positief effect er ook meer onzekerheid ontstaat (e.g., premiebeleid, beleggingsrisico).
- Daarnaast krijgen oudere deelnemers, zowel slaper als actief, en gepensioneerden direct en met een vrij hoge zekerheid een hogere (initiële) pensioenuitkering dan in de hypothetische situatie dat de huidige basisregeling kan worden voortgezet.

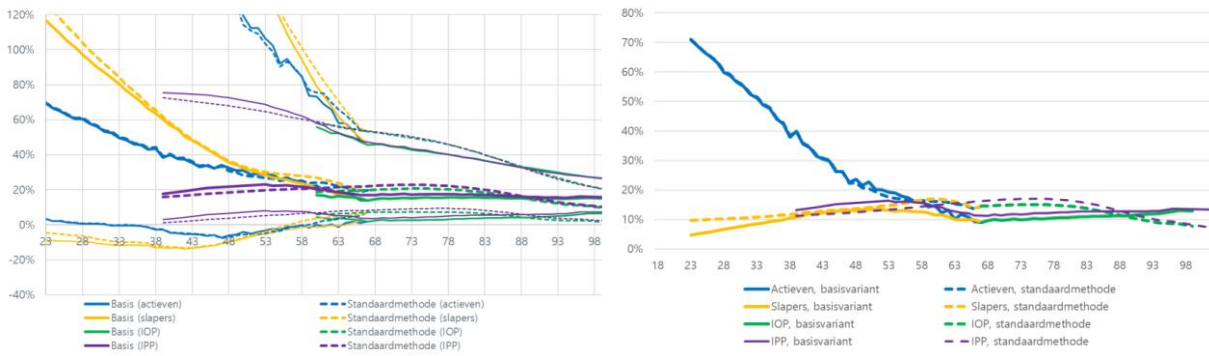
Het fonds concludeert daarmee dat er een goede balans is tussen de verwachtingen en risico's en de mate waarin verschillende deelnemers baat hebben bij de transitie naar de nieuwe pensioenregeling en dat de voorziene transitie-effecten in lijn zijn met een evenwichtige transitie. Het constateert dus, in lijn met de conclusies van Sociale Partners, dat op basis van de kwantitatieve uitkomsten, de transitie in het belang is van de deelnemers.

9.3.5. Evenwichtigheid van diverse bestuurlijke keuzes

Het fonds heeft diverse keuzes gemaakt in de wijze van invaren en inrichting van de nieuwe regeling om de evenwichtigheid van de transitie te bevorderen. In deze paragraaf onderzoek het fonds wat de (verwachte) effecten zijn van deze keuzes op de evenwichtigheid van de transitie.

Keuze voor afwijking van de standaardmethode

Een van de bestuurlijke keuzes betreft de beoogde omrekenmethode, welke afwijkt van de default (standaard) omrekenmethode met een spreidingstermijn van 10 jaar. Onderstaande doorrekeningen tonen de pensioenverwachtingen in diverse scenario's en de netto profijtberekeningen op basis van de standaardmethode, vergeleken met de transitie-effecten volgende uit de door het fonds beoogde omrekenmethode.

Figuur 13: Pensioenverwachtingen (links) en netto profijt (rechts) bij het hanteren van de standaardmethode (i.p.v. door het fonds beoogde methode) met een spreidingsperiode van 10 jaar.

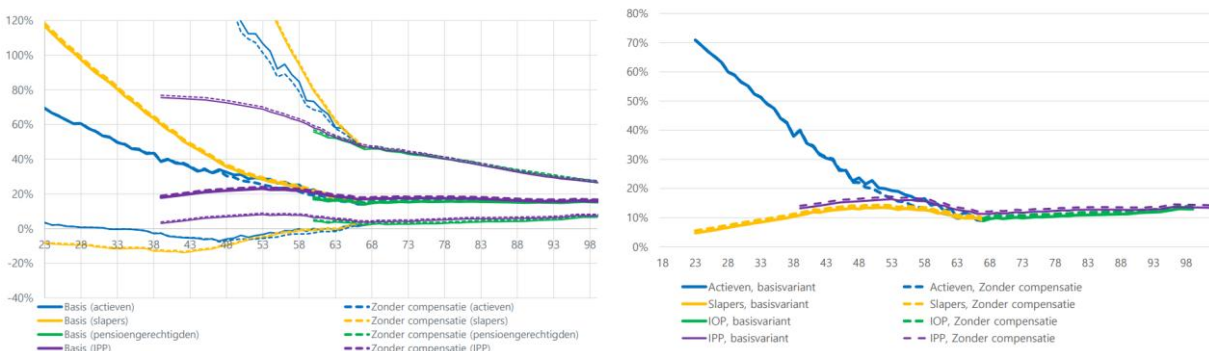
Op basis van deze analyse concludeert het fonds dat de beoogde omrekenmethode op de volgende wijze bedraagt aan een evenwichtige transitie:

- Het fonds is van mening dat wanneer voldaan is aan de eerste stappen van de beoogde omrekenmethode, elke deelnemer een verhoging heeft in lijn met de toekomstige indexatieverwachtingen onder het FTK. Daar bovenop is sprake is van 'resterend' vermogen. Het fonds weegt deze principes tevens mee in de beoordeling van evenwichtigheid. Het fonds accepteert daardoor de verschuiving in netto profijt effecten als gevolg van deze keuzes. Een 'zo vlak mogelijke' lijn is daarmee niet de enige afweging bij de beoordeling van evenwichtigheid.
- Het fonds constateert dat het hanteren van de beoogde omrekenmethode, in plaats van de standaardregel, dit er niet toe leidt dat deelnemersgroepen een negatief netto profijt effect kunnen verwachten.
- De pensioenverwachtingen voor actieve deelnemers en slapers komen dichterbij elkaar te liggen. Met name voor oudere actieven en slapers is de verwachte verbetering van de pensioenuitkering via de door het fonds beoogde omrekenmethode meer vergelijkbaar.
- Voor gepensioneerden blijkt dat de door het fonds beoogde omrekenmethode tevens leidt tot een meer vergelijkbare verbetering van de pensioenverwachtingen binnen de groep gepensioneerden.
- In termen van netto profijt zijn de verschillen vergelijkbaar; de door het fonds beoogde omrekenmethode leidt een verschuiving van jongere gepensioneerden naar oudere gepensioneerden en van jongere en oudere slapers naar oudere actieven. Dit is onder meer toe te schrijven aan de keuze om expliciet compensatie te verlenen uit vermogen indien stap 1 en 2 uit de omrekenmethode zijn voltooid en het naar rato verdelen van het surplus in stap 3.

Het fonds heeft tevens analyses gedaan naar de wijze waarop de beoogde omrekenmethode bijdraagt aan een evenwichtige transitie in alternatieve dekingsgraad- en rentescenario's. Met name bij alternatieve rentescenario's en scenario's waarbij het fonds invaart met een hoge dekingsgraad draagt de beoogde invaarmethodiek bij aan een meer vergelijkbare vooruitgang van de verwachte pensioenuitkering tussen deelnemersgroepen en leeftijdscohorten.

Keuze voor compensatie uit vermogen

Indien er voldoende vermogen beschikbaar is, zal het fonds (een gedeelte van) dit vermogen inzetten voor compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek. Onderstaande doorrekeningen tonen de pensioenverwachtingen en de netto profijtberekeningen op basis van de door het fonds beoogde omrekenmethode zonder compensatie, vergeleken met de transitie-effecten volgende uit de door het fonds beoogde omrekenmethode met compensatie.

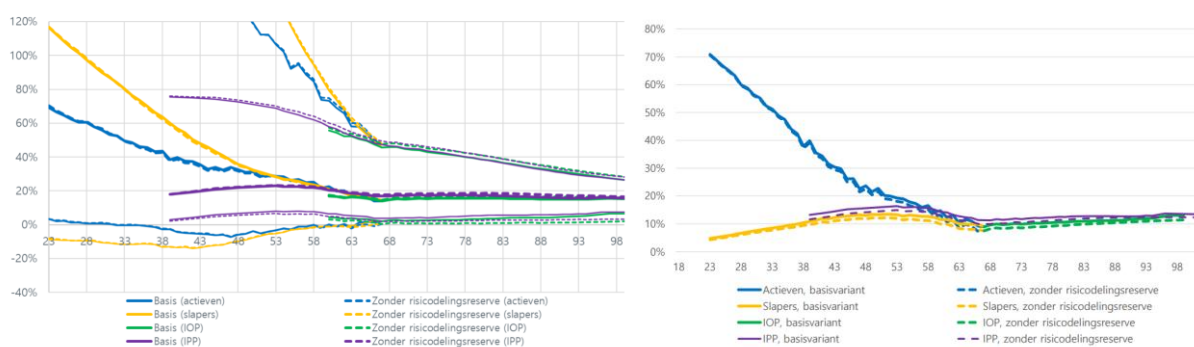

Figuur 14: Pensioenverwachtingen (links) en netto profijt (rechts) in geval het fonds geen compensatie verleend (i.p.v. zoals nu door het fonds wordt beoogd)

Op basis van deze analyse concludeert het fonds dat het verlenen van compensatie bijdraagt aan een evenwichtige transitie. De analyse toont namelijk aan de oudere actieven gecompenseerd kunnen worden voor gemiste toekomstige premie, zonder dat dit significante nadelige effecten heeft voor andere deelnemersgroepen. Met name ten aanzien van de pensioenverwachtingen leidt compensatie ertoe dat de verwachte verbetering voor oudere actieven meer vergelijkbaar wordt met oudere slapers.

Keuze voor een risicodelingsreserve

Het fonds wenst daarnaast om een risicodelingsreserve in te zetten om de pensioenuitkering te stabiliseren. De risicodelingsreserve wordt enkel gefinancierd vanuit deelnemers binnen het uitkeringscollectief. Onderstaande doorrekeningen tonen de pensioenverwachtingen en de netto profijtberekeningen op basis van de standaardmethode, vergeleken met de transitie-effecten volgende uit de door het fonds beoogde omrekenmethode.

Figuur 15: Pensioenverwachtingen (links) en netto profijt (rechts) in geval het fonds geen risicodelingsreserve hanteert (i.p.v. zoals nu door het fonds wordt beoogd)

Op basis van deze analyse concludeert het fonds dat de pensioenverwachtingen stabiel worden door het hanteren van een risicodelingsreserve. Met name voor gepensioneerden is zichtbaar dat het slecht-weerscenario van de pensioenverwachtingen beter wordt door de inzet van een risicodelingsreserve. In termen van netto profijt leidt de inzet van de reserve tevens tot betere uitkomsten voor het grootste gedeelte van de leeftijdscohorten.

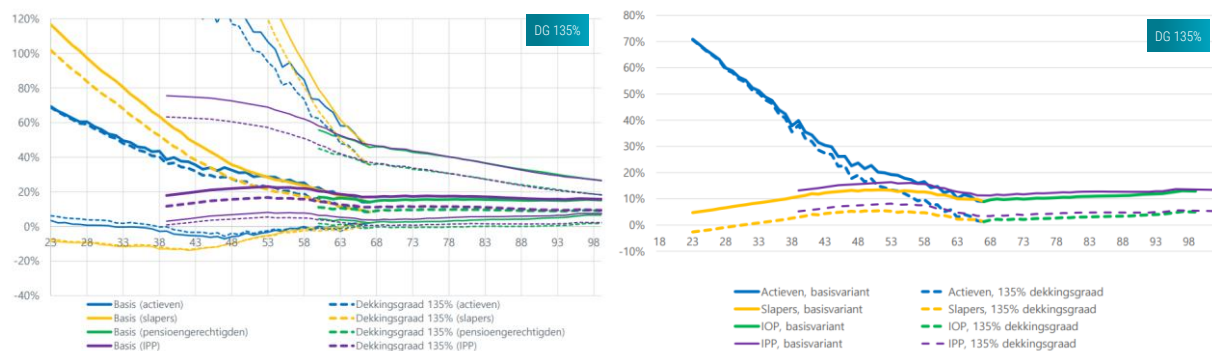
9.4. Evenwichtigheid van invaardeckingsgraad en complete besluitvorming

Het fonds verwacht dat de dekkingsgraad op het moment van invaren ca. 145% bedraagt. Deze verwachting is mede gebaseerd op de maatregelen die het fonds heeft genomen om de kans en mate van een daling te beperken. Desalniettemin kunnen de omstandigheden tot het moment van invaren flink wijzigen met mogelijke gevolgen voor de motivering van evenwichtigheid. In het kader van complete besluitvorming onderzoekt het fonds de transitie-effecten bij diverse niveaus van dekkingsgraad en rente.

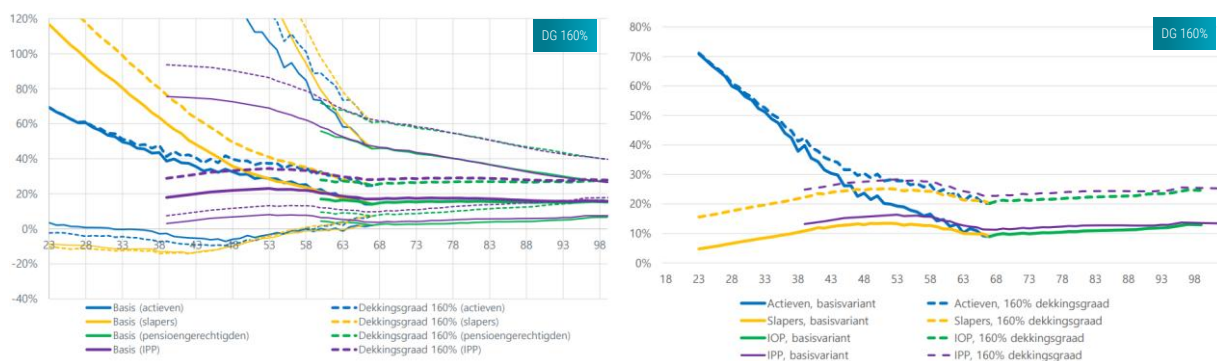
9.4.1. Transitie-effecten bij diverse dekkingsgraadscenario's

De keuzes van Sociale Partners in het transitieplan zijn gebaseerd op een dekkingsgraad van respectievelijk 145% en 135%. Voor zowel de minimale (135%) als maximale invaardeckingsgraad (160%) heeft het fonds de kwantitatieve effecten per generatie in kaart gebracht. De doorrekeningen tonen tevens de pensioenverwachtingen in een pessimistisch scenario en de netto profijtberekeningen bij de minimale en maximale invaardeckingsgraad.

Minimale DG: Pensioenverwachtingen (links) en netto profijt (rechts) bij een invaardekkinggraad van 135%

Maximale DG: Pensioenverwachtingen (links) en netto profijt (rechts) bij een invaardekkinggraad van 160%

Figuur 16: Inzicht in de procentuele verbetering van het pensioenresultaat en netto profijt van de basisvariant vergeleken met een invaardekkinggraad van 135% en 160%

Uit deze analyse blijkt dat het fonds vergelijkbare conclusies kan trekken bij zowel een lage als hogere dekkinggraad ten aanzien van de evenwichtigheid van de transitie als geheel. Voor jonge slapers wordt het netto profijt effect lichtelijk negatief. Vanuit vergelijkbare overwegingen als eerder aangebracht bij de lage netto profijt voor jonge slapers – 1) een effect van 0% betekent nog altijd een goed en koopkrachtig pensioen en 2) beleggingsrisico verlagen voor jonge slapers is niet in het belang van de deelnemers – oordeelt het fonds dat ook in deze situatie de transitie-effecten evenwichtig zijn. Als in de periode voor het beoogde invaar moment van 1 juli 2026 de dekkinggraad van het pensioenfonds lager is dan 135% of de politieke en/of markomstandigheden zodanig gewijzigd zijn, dan gaan Sociale Partners opnieuw met elkaar in overleg om afspraken te maken over het invaarproces, zie ook hoofdstuk 10.2.5.

Door de recente aanpassingen in het beleggingsbeleid (verhogen renteafdekking, implementatie putopties) is het risico dat de dekkinggraad van het fonds tot het moment van invaren daalt tot een niveau van onder de 135% is aanzienlijk afgenomen. Er zijn daarom zowel in het transitieplan als door het fonds geen berekeningen gemaakt die de kwantitatieve transitie-effecten in kaart brengen bij een dekkinggraadniveau onder de 135%.

9.4.2. Gevoeligheidsanalyse naar renteschokken

Omdat de omrekenmethode (deels) afhankelijk is van de stand van de rente, heeft het fonds een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd naar de transitie-effecten voor verschillende niveaus van de rente bij invaren. Uit deze analyse blijkt het volgende:

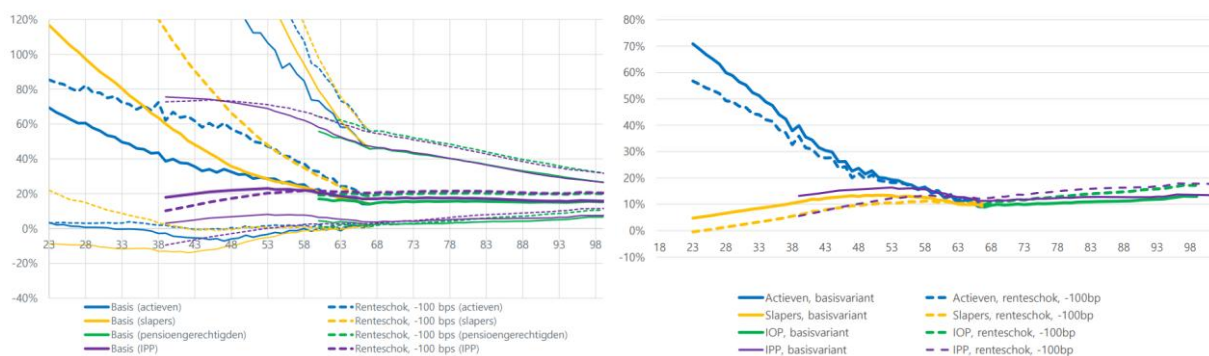
- Een lagere (hogere) rente bij invaren verhoogt (verlaagt) het pensioenvermogen dat wordt toegedeeld. Doordat de renteschok op termijn uit de scenario's verdwijnt, ontstaat het voordeel (nadeel) dat in latere jaren pensioen tegen een hogere (lagere) rente wordt aangekocht. Met name slapers ondervinden daar voordeel (nadeel) van, maar ook uitkeringsgerechtigden krijgen meer (minder) pensioenvermogen mee dan in latere jaren nodig is. Het effect wordt, met name voor uitkeringsgerechtigden, ingeperkt door de rente afdekking.
- Het fonds heeft zowel de resultaten beoordeeld van een invaarscenario met een lagere dekkinggraad (135%) en van een lagere startrente. Een lagere dekkinggraad leidt over de linie tot een lager verwacht pensioenresultaat. Een lagere startrente leidt over de linie tot een hoger verwacht pensioenresultaat. Het bestuur ziet daardoor geen meerwaarde in de beoordeling van een scenario waarin de combinatie van de twee scenario's zich manifesteert (lagere dekkinggraad + lagere startrente).

Een lagere dekingsgraad in combinatie met een lagere startrente zal namelijk tot betere resultaten leiden dan getoond in de situatie met een dekingsgraad van 135% en de huidige startrente. De andere combinatie, een hogere startrente in combinatie met een lagere dekingsgraad acht het fonds als een scenario dat zich slechts met zeer beperkte kans voordoet. Het fonds heeft nl. niet de volledige dekingsgraad afgedekt qua renterisico, maar wel het aandelenrisico afgedekt via een putoptie. De kans dat de dekingsgraad daalt naar 135% in een rentescenario +100 bps is daardoor minimaal.

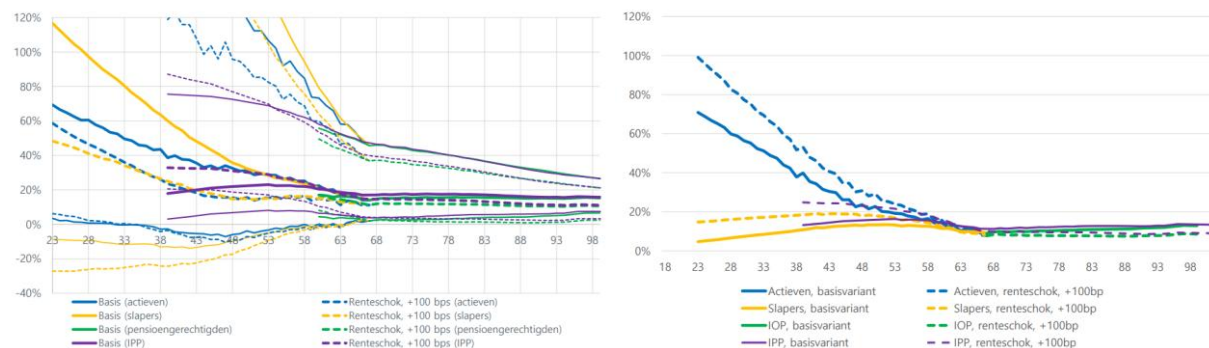
- Indien de rente met 1%-punt daalt ten opzichte van de 2025Q1 stand, daalt ook de benodigde buffer voor het volledig toekennen van stap 1 van de invaarmethode. In geval van een daling van de rente met 1%-punt, is voor stap 1 een surplus van ca. 19% van de technische voorziening benodigd. Ondanks dat er een aannemelijke kans is dat de dekingsgraad tevens gedaald is, bijv. tot een niveau van 135%, kan het fonds in een dergelijk scenario naar verwachting nog altijd voldoen aan meerdere stappen uit de invaarmethode, inclusief stap 3a ten aanzien van compensatie.
- Doordat een renteschok met name impact heeft op het kapitaal bij invaren, zijn met name slapers gevoelig voor de rentestand bij invaren. In het minder positieve scenario (nl. als de rente stijgt tot het moment van invaren), is het verwachte pensioenresultaat voor slapers minder positief, maar dit geldt ook voor oudere actieven en gepensioneerden. Met name in zeer pessimistische scenario's kan een hogere rentestand bij invaren voor jongere slapers negatief zijn. Hierbij merkt het fonds op dat de gekozen omrekenmethode (stap 1, TBI) minder rentegevoelig is dan de standaardmethode.
- De analyse houdt echter geen rekening met het feit dat de verwachte invaardekingsgraad bij een hogere rentestand ook aanzienlijk hoger zal zijn. Er is dus ook relatief meer buffer te verdelen.

Het fonds constateert ook dat de transitie-effecten in bepaalde mate afhankelijk zijn van de stand van de rente op het moment van invaren. In een scenario waarin de rente sterk stijgt of daalt is er nog altijd sprake van een positieve verwachting van het pensioenresultaat in de nieuwe flexibele regeling, ten opzichte van de huidige regeling. In de praktijk zal dit een gedempt effect zijn, want bij een gedaalde (gestegen) rente zal hoogstwaarschijnlijk de dekingsgraad tevens gedaald (gestegen) zijn vanwege de rentegevoeligheid van de financiële positie van het fonds.

Renteschok -100 bps: Pensioenverwachtingen (links) en netto profijt (rechts), invaardekingsgraad van 145%

Renteschok +100 bps: Pensioenverwachtingen (links) en netto profijt (rechts), invaardekingsgraad van 145%

Figuur 17: Inzicht in de procentuele verbetering van het pensioenresultaat en netto profijt van de basisvariant vergeleken met renteschok van -100 bps en +100 bps.

Zoals toegelicht in dit hoofdstuk heeft het fonds de scenario's verkend tussen een dekkinggraad van 135% en 160%, en een bandbreedte van de rentestand rond een dekkinggraad van 145%. Zo lang de dekkinggraad en/of rente tussen deze bandbreedtes bevindt is er volgens het fonds sprake een invaarscenario dat zich manifesteert binnen de verkende kaders van complete besluitvorming, en kan het fonds conform invaren.

9.4.3. Monitoring van bandbreedtes

Het fonds zal in de periode tot invaren periodiek monitoren hoe de dekkinggraad, de rente en de verwachte transitie-effecten zich binnen de bandbreedtes ontwikkelen. In elk geval per kwartaal zal het fonds de transitie-effecten van het basisscenario doorrekenen en toetsen aan het evenwichtigheidskader. In het geval dat de dekkinggraad of rente zich buiten de door het fonds onderzochte bandbreedtes bevindt, betekent dat niet gelijk dat keuzes, zoals de beoogde omrekenmethode, wordt aangepast

In lijn met de door het fonds geformuleerde evenwichtigheidsprincipes, is het vertrekpunt voor het fonds dat de omrekenmethode zoals voorgesteld, in de basis ook van toepassing zal zijn in het geval de dekkinggraad op moment van invaren lager is dan 135%. In een dergelijke situatie zal het fonds in overleg treden met Sociale Partners en op basis van de actuele financiële positie de transitie-effecten opnieuw in kaart brengen. Als de transitie-effecten zich binnen de bandbreedtes bevinden, kan de transitie dan naar verwachting alsnog plaatsvinden.

Indien dit niet het geval blijkt te zijn, blijven de voorrangsregels zoals eerder beschreven het startpunt van de omrekenmethode. In de situatie dat Sociale Partners deze keuze en evt. overige gemaakte keuzes wil evalueren door een verslechterde financiële positie, zal het fonds de transitie-effecten opnieuw toetsen aan de bandbreedtes en evenwichtigheidsprincipes.

Het fonds stelt als absolute ondergrens vast dat de dekkinggraad waarbij voldaan wordt aan het huidige Minimum Vereist Eigen Vermogen (103,8%) geldt als uiterlijk minimaal niveau van de dekkinggraad t.b.v. invaren, conditioneel dat in een dergelijke situatie:

- Na het vullen van de benodigde (operationele) reserves bij invaren (vastgesteld op 1,7%) is in deze situatie nog altijd sprake van een marktwaarde dekkinggraad > 100%. De voorgestelde omrekenmethode is in een dergelijke situatie zodanig dat na omzetting van het pensioenvermogen van elke deelnemer minimaal de marktwaarde van de pensioenvoorziening bedraagt.
- Daarnaast is er bij een invaardekkinggraad van >103,8% nog altijd sprake van een surplus ten opzichte van de marktwaarde pensioenvoorziening, waardoor een gedeelte van het vermogen van gepensioneerden kan worden ingezet ter vulling van de risicodelingsreserve zonder dat dit leidt een verlaging van de ingegane uitkering.

9.5. Toetsing van doelstellingen bij invaren

Het fonds heeft de doelstellingen, zoals vastgesteld door Sociale Partners en onderschreven door het fonds, getoetst aan de hand van de geformuleerde maatstaven en bandbreedtes.

Legenda: “++” (voldaan, met hoge mate van zekerheid), “+” (waarschijnlijk aan voldaan), “0” (neutraal), “-” (waarschijnlijk niet aan voldaan) en “- -” (niet voldaan, met hoge mate van zekerheid)

#	Doelstelling	Oordeel	Toelichting
1.	Vullen van minimaal vereist eigen vermogen (MVEV, wettelijke verplichting en vullen van de buffer voor de operationele reserve)	++	Bij de omrekenmethode is rekening gehouden dat het fondsvermogen dient af te scheiden voor de wettelijke verplichte reserves. De kans dat het fonds onvoldoende buffers heeft om hier aan te voldoen is nagenoeg nihil vanwege de huidige financiële positie van het fonds en maatregelen die zij heeft getroffen om de kans dat de dekkinggraad sterk daalt, te verminderen. De uitwerking van de omrekenmethode in hoofdstuk 9.2.2 toont aan dat deze doelstelling zowel bij invaardekkinggraad 145% als 135% wordt behaald.
2.	Verdeling van de buffers bij invaren zoveel mogelijk in lijn met de huidige toekennings-regels	++	Het fonds acht het evenwichtig voor invaren om de buffers te verdelen zoveel mogelijk in de geest van het van het oude stelsel en wenst daarmee af te wijken van de standaardmethode. Via de gekozen omrekenmethode wordt de buffer in de basis dus verdeeld op een vergelijkbare manier als het fonds niet zou invaren en haar bestaande indexatiebeleid zou continueren. Tevens is er bij een invaardekkinggraad van ca. 135% genoeg vermogen beschikbaar om stap 1 en 2 van de omrekenmethode volledig uit te voeren.

#	Doelstelling	Oordeel	Toelichting
	voor (Inhaal) indexatie.		De uitwerking van de omrekenmethode in hoofdstuk 9.2.2 toont aan dat deze doelstelling zowel bij invaardekkingsgraad 145% als 135% wordt behaald.
3.	Door middel van invaren compensatie bieden voor het afschaffen van de doorsneesystematiek	+	De omrekenmethode zoals besloten door het fonds houdt expliciet rekening met een compensatie voor het afschaffen van de doorsneesystematiek (stap 3). Voorwaarde is dat volledig voldaan is aan stap 1 en stap 2 van de invaarmethode. Het fonds verwacht dat vanaf een minimale invaardekkingsgraad van ca. 135%, compensatie mogelijk is. Door de verhoging van de renteafdekking en het afsluiten van putopties op het aandelenrisico, is de kans dat de invaardekkingsgraad >135% aannemelijk. De uitwerking van de omrekenmethode in hoofdstuk 9.2.2 toont aan dat deze doelstelling zowel bij invaardekkingsgraad 145% als 135% en in diverse rentescenario's wordt behaald.
4.	Een zodanige verdeling van de buffers uitvoeren dat er geen deelnemers, relatief ten opzichte van andere leeftijdscohorten, significant minder op vooruit of meer op achteruit gaan	+	<p>De omvang van verwachte effecten (in termen van pensioenverwachtingen in goed, verwacht en slechtweersscenario en netto profijt) zijn niet voor alle type deelnemers gelijk, daar tegenover staat dat voor deelnemers met een hoger verwacht positief effect er ook meer onzekerheid ontstaat (e.g., hoogte premie, beleggingsrisico). Het fonds heeft geconstateerd dat de relevante maatstaven zich binnen de gestelde bandbreedtes uit het transitieplan bevinden voor het basisscenario, waarbij het fonds verwacht in te varen met een dekkingsgraad van 145%.</p> <p>Verschillen in de mate van verwachte vooruitgang tussen generaties komen met name door verschillen in het beleggingsrisico (meer risico voor jongeren, minder risico voor ouderen) en de hoogte van de pensioenopbouw in de opbouwfase (hogere pensioenopbouw jongeren onder huidige premieafspraken). De keuzes van het fonds om af te wijken van de standaardmethode, een risicodelingsreserve in te zetten en een gedeelte van het bestaand vermogen in te zetten voor compensatie, dragen bij aan een evenwichtige transitie.</p> <p>Het fonds heeft de kwantitatieve maatstaven getoetst aan de bandbreedtes zoals opgenomen door Sociale Partners in het addendum van het transitieplan en geconstateerd dat de transitie-effecten bij invaren met een dekkingsgraad van 145%, maar ook bij een lagere dekkingsgraad van 135% en rentescenario's van +100 en -100 bps, tevens passend zijn. Het fonds constateert dus dat er sprake is van complete besluitvorming en dat binnen deze onderzochte scenario's de transitie-effecten zich binnen de gestelde bandbreedtes bevinden.</p>
5.	Het stabiliseren van ingegane uitkeringen door middel van een risicodelingsreserve. Deze reserve wordt (alleen) gevuld vanuit het persoonlijke pensioenkapitaal van de gepensioneerden op de transitiedatum.	+	Door middel van een risicodelingsreserve met een initiële vulling van 2%, in combinatie met een spreidingsperiode van rendementen, beoogt het fonds de pensioenuitkeringen te stabiliseren en tegelijkertijd potentieel op verhogingen te behouden. Conform het uitgangspunt in het transitieplan alsmede onderschreven door het fonds, dragen enkel (toetredend) gepensioneerden bij aan de vulling van de risicodelingsreserve. De diverse analyses die het fonds heeft uitgevoerd naar de inzet, werking en hoogte van de risicodelingsreserve tonen aan dat de kans en mate van korte afneemt, en leidt tot meer stabiele pensioenuitkeringen door de beoogde inzet van de risicodelingsreserve.

Het fonds concludeert daarmee dat de gekozen financiële opzet van de nieuwe pensioenregeling, alsmede de omrekenmethode voor het invaren, positief bijdragen aan het bereiken van de transitie-doelstellingen zoals geformuleerd door Sociale Partners en het fonds.

9.6. Plausibiliteit van modellen en berekeningen

Het fonds heeft de plausibiliteit van de resultaten op getoetst door middel van een evaluatie van de gehanteerde uitgangspunten, het bepalen van de verwachte impact van modelkeuzes, een validatie van het gehanteerde model, en een plausibiliteitstoets en bespreking van (deel)resultaten van de gemaakte berekeningen.

9.6.1. Plausibiliteit van de uitgangspunten

Er is nadrukkelijke afstemming geweest over de gehanteerde uitgangspunten in een tripartiet overleg tussen het fonds, Montae & Partners (vanuit de berekeningen) en de actuariële sleutelfunctiehouder (i.e. plausibiliteit van de input). Deze afstemming heeft ertoe geleid dat de uitgangspunten op meerdere punten zijn gewijzigd ten opzichte van de doorrekeningen uit het transitieplan, om beter aan te sluiten bij het huidige en voorgenomen fondsbeleid.

Als gevolg van de plausibiliteitscontroles zijn onder meer de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- De hoogte van de beschikbare premie voor pensioenopbouw is zowel in de FTK als FPR doorrekening aangepast conform de uitgangspunten beschreven in dit hoofdstuk.
- Salarisontwikkeling werd eerst gesimuleerd op basis van looninflatie. Dit is aangepast naar de prijsinflatie.
- De TBI grens in de FTK doorrekening, als input in het model, is naar beneden bijgesteld om beter aan te sluiten bij de verwachte TBI grens in de simulaties.
- Inhaalindexatie als onderdeel van de omrekenmethode is leeftijd en status afhankelijk gemaakt, waar dit eerst een vlakke, uniform percentage was.
- Opbouwkorting dient plaats te vinden indien de feitelijke premie lager is dan de zuiver kostendekkende premie inclusief VEV. Dit is gecorrigeerd (was voorheen exclusief VEV).
- Beleggingsbeleid en mapping naar zakelijke waarden is geactualiseerd op basis van meer actuele gegevens t.a.v. de matching en return portefeuilles.
- De verwachte leeftijd van nieuwe deelnemers en uitstroomkans zijn aangepast om beter aan te sluiten bij het verwachte verloop van het actieve deelnemersbestand.
- In de grondslagen is de ervaringssterfte aangepast naar de actuele tabel.
- Het salaris in het maatmensbestand voor de doorrekening van transitie-effecten is gemaximeerd.
- Er heeft een analyse plaatsgevonden vanuit de actuariële sleutelfunctiehouder op de plausibiliteit van diverse componenten uit de premie op basis van het gehanteerde deelnemersbestand om tot een juiste aanname te komen voor de spaarpremie in zowel FTK als FPR doorrekening.

Het overzicht van de gehanteerde uitgangspunten voor de doorrekening van transitie-effecten is besproken en geaccordeerd door het bestuur.

9.6.2. Plausibiliteit en validatie van het gehanteerde model

De diverse modelaannames en de verwachte impact van de vereenvoudiging zijn besproken in een tripartiet overleg tussen het fonds, Montae & Partners en de actuariële sleutelfunctiehouder (o.a. op basis van een functionele beschrijving van het rekenmodel). Deze vereenvoudigingen zijn nader toegelicht in dit hoofdstuk. Het gehanteerde model is door een externe partij, zijnde niet Montae & Partners, gevalideerd [61]. Het fonds heeft kennisgenomen van de bevindingen van de modelvalidatie en geconcludeerd dat er geen reden is om aan te nemen dat het model van onvoldoende kwaliteit is.

9.6.3. Plausibiliteit van (deel)resultaten

Plausibiliteit van de (deel)resultaten is door het fonds aangetoond op basis van diverse analyses:

- De omrekenmethode zoals gemodelleerd ten behoeve van de doorrekening van transitie-effecten is door de actuariële sleutelfunctiehouder nagerekend. Op basis van deze narekening zijn in een eerdere fase diverse bevindingen geweest waarbij de modellering is aangepast om beter aan te sluiten bij het beoogde fondsbeleid.
- Analyse vanuit de actuariële sleutelfunctiehouder op de output van de berekeningen (i.e. plausibiliteit van de output). Hieruit zijn nog enkele modelvereenvoudigingen aan het licht gekomen welke van belang zijn om in overweging te nemen voor de besluitvorming.
- Het fonds heeft voor diverse resultaten de output van de doorrekeningen beoordeeld in hoeverre dit voldoende representatief is met de kenmerken of beleid van het fonds, zoals de gemiddelde leeftijd van het actieve deelnemersbestand, verloop premiedekkingsgraad, dekkingsgraad, toeslagen en de risicodelingsreserve.
- Opvolging DNB Good Practice plausibiliteitscontroles bij de beoordeling van de plausibiliteit van de berekeningen [60] (standaardfout simulaties, netto profijt effect grofweg nul, rentebeweging en toets op som van reserves en persoonlijk pensioenvermogen)

9.7. Uitvoering pensioenovereenkomst met inachtneming van de toepasselijke wet- en regelgeving, waaronder de gelijke behandelingswetgeving

De wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de pensioenovereenkomst, voldoet tevens aan de eisen en normen die worden gesteld in gelijke behandeling-wetgeving (de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen en de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid). Gelijke arbeid dient gelijk te worden beloond. Onder die beloning valt ook de pensioenregeling.

De toegezegde premie is de arbeidsvoorwaardelijke beloning voor premiereregelingen. Met betrekking tot de premie geldt dat, als gevolg van invaren, alle deelnemers, gewezen deelnemers, uitkeringsgerechtigden en andere aanspraakgerechtigden, zowel mannen als vrouwen, overgaan naar de nieuwe pensioenregeling. Daarbij is aldus geen sprake van het maken van onderscheid en ongelijke behandeling tussen mannen en vrouwen en dus wordt er gebruik bij berekeningen gebruik gemaakt van seksneutrale tarieven.

Mogelijk kunnen verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen bij een premiereregeling met leeftijdsonafhankelijke premie tot uitdrukking komen in de pensioenopbouw, maar de Raad van State heeft bij de consultatie van de nieuwe wet geconcludeerd dat het premiestelsel als zodanig neutraal is opgezet. Voor de beoordeling of sprake is van indirect onderscheid, zou het premiestelsel als geheel moeten worden beoordeeld, met inbegrip van alle solidariteitskenmerken die dat stelsel behelst.

In het licht hiervan is het fonds er niet van overtuigd dat bij de voorgestelde nieuwe premie pensioenovereenkomst sprake is van indirect onderscheid op basis van geslacht. Het legitiem doel voor de eventuele (indirect) onderscheidende maatregelen kan gevonden worden in het belang van de gewijzigde pensioenregeling en het verplichte invaren en de genomen compensatiemaatregelen, zoals toegelicht in de diverse onderdelen van dit implementatieplan. Dit is derhalve een legitiem doel voor het gemaakte onderscheid (invaren) en het gemaakte leeftijds onderscheid is passend en noodzakelijk voor het bereiken daarvan.

9.8. Conclusies van het fonds omtrent invaren

Het fonds heeft kennisgenomen van het transitieplan zoals vastgesteld door Sociale Partners en besluit, op basis van de afwegingen in dit hoofdstuk, positief t.o.v. van het verzoek tot invaren:

- Het fonds stelt voor om de pensioenregeling te wijzigen naar een flexibele premiereregeling conform de financiële opzet zoals toegelicht in hoofdstuk 8.
- Het fonds is positief over het verzoek tot invaren. Voor de omrekenmethode voor het invaren van de bestaande pensioenaanspraken besluit het fonds af te wijken van de standaardmethode en zal de gewenste omrekenmethode toetsen aan 95% van de uitkomst van de standaardregel.
- Het fonds is van mening dat daardoor in hogere mate recht kan worden gedaan aan de geformuleerde evenwichtigheidsprincipes, de daaruit volgende voorrangregels en de (momenteel) sterke financiële situatie van het fonds.
- De voorgestelde omrekenmethode heeft als uitgangspunt dat de buffer in de basis verdeeld wordt op vergelijkbare manier als het fonds niet zou invaren en haar bestaande indexatiebeleid zou continueren.
- Indien de financiële positie van het fonds toereikend is voor het kunnen voldoen aan dit principe, kan de resterende buffer (deels) worden ingezet voor compensatie afschaffing van de doorsneesystematiek.
- Ondanks de afhankelijkheid van externe adviseurs voor de uitvoerbaarheid van het invaarbesluit, is het fonds comfortabel dat het besluit tot invaren conform de beoogde omrekenmethodiek uitvoerbaar is.
- Het fonds heeft de kwantitatieve effecten van de transitie als geheel beoordeeld en concludeert dat er een goede balans is tussen de verwachtingen en risico's en de mate waarin verschillende deelnemers baat hebben bij de transitie naar de nieuwe pensioenregeling.
- De mogelijke negatieve effecten in een pessimistisch scenario kunnen verklaard worden door de hogere mate van beleggingsrisico in de opbouwfase. Het fonds constateert dat deze mogelijke negatieve effecten het gevolg zijn van de risicohouding van de deelnemers zoals vastgesteld aan de hand van het risicopreferentie onderzoek.
- Het fonds heeft tevens beoordeeld dat de gekozen financiële opzet van de nieuwe pensioenregeling, alsmede de omrekenmethode voor het invaren, positief bijdragen aan het bereiken van de transitie-doelstellingen zoals geformuleerd door Sociale Partners en het fonds.
- Het fonds heeft daarnaast geconstateerd dat binnen de door Sociale Partners gestelde bandbreedtes qua dekkingsgraad (minimale dekkingsgraad van 135% en maximale dekkingsgraad van 160%), de transitie-effecten positief zijn.
- Het fonds constateert ook dat de transitie-effecten in bepaalde mate afhankelijk zijn van de stand van de rente op het moment van invaren. In een rentescenario waarbij de rente stijgt met 1% tot het moment van invaren, is er nog altijd sprake van een positieve verwachting van het pensioenresultaat in de nieuwe flexibele regeling, ten opzichte van de huidige regeling.
- Het fonds heeft de plausibiliteit van de uitkomsten van de berekeningen getoetst aan de hand van een evaluatie van de uitgangspunten welke gebruikt zijn als input voor het model, een analyse vanuit de sleutelfunctiehouder actuaariaat op

(deel)resultaten van de berekeningen en een externe modelvalidatie. Het fonds heeft daarmee geconcludeerd dat de berekeningen in de uitgevoerde analyses voldoende plausibel zijn.

Alles afwegende, concludeert het fonds dat het invaren van de bestaande pensioenrechten in de nieuwe flexibele premiereregeling uitvoerbaar, evenwichtig en in het belang is van de deelnemers.

9.9. Besluitvormingsproces invaren

Gezien het belang van het besluit tot invaren en de rol van het invaren in het besluitvormingsproces van de transitie als geheel, heeft hier bestuur hier afgelopen jaren tijdens meerdere sessies aandacht aan besteed:

Datum	Wie	Wat	Betreft
20-2-2023	Bestuur	Beeldvorming	Initiële beeldvorming rondom evenwichtige belangenafweging m.b.t. invaren
24-3-2023	Pensioencommissie	Beeldvorming	Analyse naar de impact van diverse omrekenmethodes op verschillende 'type' deelnemers
25-4-2023	Bestuur	Oordeelsvorming	Discussie in het bestuur over verschillende methodes en evenwichtige belangenafweging
15-5-2023	Bestuur	Oordeelsvorming	Vervolgdiscussie over de te hanteren principes en gevolgen voor de voorkeursmethode
23-5-2023	Bestuur	Besluitvorming	Voorgenomen besluit over de principes voor invaren
13-6-2023	VO & RvT	Kennisdeling invaardossier	Presentatie voorgenomen besluit invaren aan VO en RvT
H2 2023 – H1 2024	Petit comité (delegatie Sociale Partners & bestuur)	Periodiek overleg	Inhoudelijke discussies en procesmatige voortgang ten aanzien van het transitieplan
2-2-2024	Bestuur	Beeldvorming	Heroverweging invaarbesluit i.v.m. verzoek Sociale Partners om compensatie voor oudere actieven
29-2-2024	Bestuur	Besluitvorming	Besluit bestuur aanpassing stap 3 van de invaarmethode (compensatie / naar rato)
13-3-2024	VO & RvT	Kennisdeling invaardossier	Presentatie over evenwichtigheid bij invaren aan VO en RvT
4-4-2024	VO & RvT	Kennisdeling invaardossier	Presentatie over de update van het voorgenomen besluit invaren aan VO en RvT
9-7-2024	Bestuur	Besluitvorming	Bestuur besluit voor de DC-kapitalen dezelfde principes voor invaren toe te passen als voor de basisregeling en de hoogte van de risicodelingsreserve.
5-9-2024	Bestuur	Besluitvorming	Bestuur stelt de methodiek en hoogte van het MVEV, operationele reserve en compensatie vast en evalueert diverse afwegingen ter voorbereiding op het definitieve invaarbesluit.
12-11-2024	Bestuur	Besluitvorming	Voorgenomen besluit tot invaren en positief oordeel over de evenwichtigheid van invaren en de transitie als geheel.
12-2024	VO & RvT	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de advies en instemmingsaanvraag
17-3-2025	RvT	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de instemmingsaanvraag
12-6-2025	RvT	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de instemmingsaanvraag

8-7-2025	Bestuur	Besluitvorming	Vaststelling invaardossier, evenwichtigheid en plausibiliteit, inclusief opinies sleutelfunctiehouders en diverse aanpassingen in het invaardossier.
9-7-2025	RvT	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de instemmingsaanvraag
9-9-2025	VO	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de adviesaanvraag
11-9-2025	Bestuur	Oordeelsvorming	Status dossier 'uitvoerbaarheid', inclusief projectplanning en voortgangsrapportages
16-9-2025	Bestuur	Oordeelsvorming	Status dossier 'uitvoerbaarheid', inclusief opinies sleutelfunctiehouders, concept inbaarbesluit, opdrachtaanvaarding, opdrachtbevestiging en diverse aanpassingen in het implementatieplan
18-9-2025	VO	Toelichting op het invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de adviesaanvraag
22-9-2025	RvT	Toelichting op invaardossier	Toelichting op de inhoud van het invaardossier ter voorbereiding op de instemmingsaanvraag
02-10-2025	Bestuur	Vaststelling Implementatieplan en Inbaarbesluit	Onder voorwaarde van oordeel VO en goedkeuring RvT
03-10-2025	VO	Adviesaanvraag inbaarbesluit	Adviesaanvraag voorgenomen wijziging pensioenregeling en voorgenomen Inbaarbesluit
06-10-2025	RvT	Toelichting Implementatieplan, Inbaarbesluit	Toelichting op de inhoud van het Implementatieplan, inclusief reactie op opinies SFH's, ter voorbereiding op de instemmingsaanvraag
10-10-2025	VO	Advies inzake inbaarbesluit, herverdeling vermogen & communicatieplan	Positief advies verantwoordingsorgaan wijziging pensioenregeling en overdracht opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten.
13-10-2025	RvT	Beoordeling inbaarverzoek Wtp	Goedkeuring van het voorgenomen besluit tot collectieve waardeoverdracht en voorgenomen besluit tot invaren
28-10-2025	Bestuur	Finale besluitvorming	Vaststelling definitief implementatieplan na advies en instemming van VO en RvT Inbaarbesluit en opdrachtaanvaarding Opdrachtbevestiging

10) Transitieplan

In dit hoofdstuk wordt het besluitvormingsproces rondom het transitieplan beschreven en wordt ingegaan op de wijze waarop evenwichtigheid, uitvoerbaarheid, wettelijke conformiteit en financiële grenzen zijn vastgesteld.

10.1. Beschrijving besluitvormingsproces

De pensioenfondssector staat voor de uitdaging de verschillende generaties mee te nemen in de totstandkoming van evenwichtige besluitvorming en deze ervan te overtuigen dat het uitgangspunt van evenwichtige belangenafweging tussen verschillende generaties, ondanks de onzekerheid van pensioen, nog altijd kern van het pensioenbeleid van elk fonds is.

Het waarborgen van een voor alle generaties evenwichtige transitie is een verantwoordelijkheid van zowel de Sociale Partners als het pensioenfonds. Een evenwichtige belangenafweging draagt bij aan de kwaliteit van het besluit en de acceptatie van (gewezen-) deelnemers, uitkeringsgerechtigden, andere aanspraakgerechtigden en werkgever en hiermee draagvlak voor het besluit.

In mei 2021 is door de werkgever een start gemaakt met de voorbereidingen op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. De OR is hierin vanaf het begin nauw betrokken.

In die periode was de Wtp nog in voorbereiding. Kabinet en vakbonden en werkgeversbonden hadden op 5 juni 2019 wel al een breed pakket aan pensioenmaatregelen aangekondigd, bekend als "het pensioenakkoord". In 2020 werd overeenstemming bereikt over de nadere uitwerking daarvan in de Hoofdlijnennotitie. Op 22 maart 2022 werd het wetsvoorstel Wtp bij de Tweede Kamer ingediend en op 23 december 2022 werd deze aangenomen. Op 30 mei 2023 heeft ook de Eerste Kamer de wet aangenomen. Daarmee was de Wet toekomst pensioenen vanaf 1 juli 2023 een feit.

Vooruitlopend op de definitieve wetgeving is binnen Robeco door de werkgever, de OR en het fonds vanaf mei 2021 veelvuldig en gedetailleerd met elkaar gesproken over de arbeidsvoorwaarde pensioen, de toekomstbestendige uitvoering van de pensioenregeling en het met elkaar te doorlopen proces.

Onder begeleiding van adviesbureau Montae & Partners (namens de werkgever) en met betrokkenheid van AethiQs (namens de Ondernemingsraad) en Mercer (namens het pensioenfonds) is de nieuwe wetgeving (in wording) door de drie partijen in de vorm van verschillende kennissessies in 2022 en 2023 gezamenlijk inhoudelijk bestudeerd, besproken en beoordeeld.

Deze kennissessies betroffen:

1. Contractkeuze
2. Toekomst bruto aanvullende regeling
3. Uitgangspunten voor berekeningen
4. Risicopreferentie onderzoek
5. Toekomstbestendige uitvoering
6. Premie en ambitie
7. Nabestaandenpensioen
8. Risicodeling
9. Invaren
10. Compensatie

Deze kennissessies, aangevuld en uitgebreid met diepgaande kwalitatieve en financiële analyses en 'deep dives' in technische commissies, hebben geleid tot een volledig beeld-, en oordeelsvorming, met uiteindelijk ook de voorgenomen besluitvorming over de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Uit de beschrijving van dit doorlopen traject blijkt dat het oordeel over een evenwichtige transitie zorgvuldig tot stand gekomen is en dat een zichtbare inspanning is gedaan om zoveel mogelijk inzicht te verkrijgen in de verschillende perspectieven, waaronder de gevolgen van verschillende dekkingsgraden en de perspectieven voor elk van de drie groepen deelnemers daarbij. Hierin was gedurende het volledige traject de OR nauw betrokken en veelvuldig geraadpleegd.

In de arbeidsovereenkomsten van medewerkers is een eenzijdig wijzigingsbeding opgenomen waarin staat dat de werkgever het recht heeft om arbeidsvoorwaarden eenzijdig te wijzigen indien er, onder meer, sprake is van wetswijzigingen die hiertoe noodzakelijk en dit gebeurt na afstemming met de OR.

10.2. Wijze vaststelling evenwichtigheid en rol bestuursorganen en sleutelfunctiehouders

Sociale Partners zijn samen met pensioenfondsbesturen verantwoordelijk voor een evenwichtige overstap van het huidige naar het nieuwe pensioenstelsel. Beide partijen dienen bij de transitie zorgt te dragen voor evenwichtige belangenafweging. Hoewel Sociale Partners in de lead zijn bij het transitieplan en daarbij de eerste toets op evenwichtigheid uitvoeren, is het verstandig waar mogelijk zoveel mogelijk gezamenlijk op te trekken in de beoordeling van evenwichtigheid. Dit voorkomt dat er een impasse ontstaat, bijvoorbeeld wanneer Sociale Partners oordelen dat voor haar voornaamste belanghebbenden (actieven, werkgevers), de transitie gunstig is, terwijl het pensioenfonds vervolgens dit niet kan accepteren uit oog voor haar overige belanghebbenden (slapers, gepensioneerden).

Robeco en de OR streven een evenwichtige transitie na, met oog voor de belangen van elk van de drie onderkende groepen deelnemers en de verschillende leeftijdscohorten die onderkend worden. Zij zijn van mening dat sprake is van een evenwichtige transitie wanneer voldaan is aan de volgende kwalitatieve doelstellingen:

- Vullen van minimaal vereist eigen vermogen (MVEV, wettelijke verplichting)
- Vullen van de buffer voor de operationele reserve (wettelijke verplichting)
- Door middel van invaren compensatie bieden voor het afschaffen van de doorsneesystematiek (wettelijk standaardpad)
- Een zodanige verdeling van de buffers uitvoeren dat er geen deelnemers, relatief ten opzichte van andere leeftijdscohorten, significant minder op vooruit of meer op achteruit gaan vanwege het afschaffen van de doorsneepremie.
- Het stabiliseren van ingegane uitkeringen door middel van het toevoegen van een reserve. Deze reserve wordt (alleen) gevuld vanuit het persoonlijke pensioenkapitaal van de gepensioneerden op de transitiedatum. Latere gepensioneerden kopen zich op dat moment in vanuit hun beschikbare persoonlijke pensioenkapitaal.
- Verdeling van de buffers bij invaren zoveel mogelijk in lijn met de huidige toekenningsregels voor (Inhaal) indexatie.

In de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel limiteert de verantwoordelijkheid van het pensioenfonds zich echter niet tot het invaarbeveluit. De door het ministerie gepubliceerde Handreiking Evenwichtige Transitie, maakt duidelijk dat het bestuur alle onderdelen uit het transitieplan in overweging moet nemen bij de opdracht aanvaarding. Nadrukkelijk dient hier zorggedragen te worden voor een evenwichtige afweging van belangen.

De wijzigingen in de pensioenregeling zijn getoetst aan de mate waarin zij bijdragen aan deze kwalitatieve doelstellingen aan de hand van volgende kwantitatieve maatstaven:

- Verwachte pensioenuitkering in 'slecht weer', de 'mediaan' en 'goed weer'
- Netto profijt

Sociale Partners hebben voor het beoordelen van de evenwichtigheid van de transitie gekeken naar zowel kwalitatieve als kwantitatieve analyses. Voor de kwantitatieve analyses is in eerste instantie vooral gekeken naar de uitkomsten van de verwachte pensioenuitkeringen.

Sociale Partners hebben daarnaast via een addendum bandbreedtes geformuleerd voor de uitkomsten van de transitieberekningen (netto profijt en pensioenverwachtingen). Op basis van een kwalitatieve en evt. nieuwe kwantitatieve toetsing aan deze bandbreedtes kan het bestuur besluiten dat invaren op de voorgestelde wijze nog steeds evenwichtig kan plaatsvinden indien de financiële situatie of de omstandigheden wijzigen.

De bovenstaande kwalitatieve doelstellingen en kwantitatieve maatstaven zijn getoond in de volgorde van prioriteit.

10.2.1. Wijze vaststelling uitvoerbaarheid transitieplan en rol bestuursorganen en sleutelfunctiehouders

Pensioenfonds Robeco heeft in vroeg stadium het (destijds concept) transitieplan besproken met Appel Pensioenuitvoering, om te bepalen of de beoogde pensioenregeling ook past binnen de generieke opzet van de nieuwe pensioenregeling bij de pensioenuitvoeringsorganisatie. Op basis van het (voorlopige) kader dat zij hebben opgesteld voor de uitvoering van de Flexibele Premiereregeling (FPR) blijkt dat Appel Pensioenuitvoering de pensioenregeling kan administreren en uitvoeren. In de implementatiefase, worden de afspraken rondom de inrichting, inclusief de financiële opzet, definitief gemaakt.

10.2.2. Toets op wettelijke conformiteit

Er is getoetst of de wijze waarop door het fonds uitvoering zal worden gegeven aan de nieuwe pensioenovereenkomst in overeenstemming is met de toepasselijke wet- en regelgeving, waaronder de gelijke behandelingswetgeving. In de sectie over juridische risico's en invaren is aan dit plan nadere onderbouwing gegeven. Tevens is er getoetst aan de hand van het voorgeschreven invaarsjabloon van de DNB.

10.2.3. Toelichting eventuele afwijking transitieplan

De afspraken in het transitieplan zijn voor een deel gebaseerd op werkhypothese zoals aangeleverd door het fonds. Het fonds heeft in dit implementatieplan toegelicht hoe de opzet van de nieuwe pensioenregeling in detail uitgevoerd zal worden en op welke wijze zal worden ingevaren. Op diverse punten wijken de door het fonds gemaakte keuzes (beperkt) af van de werkhypothesen in het transitieplan, waaronder, maar niet gelimiteerd tot:

- De hoogte van de risicodelingsreserve (2% in plaats van 3%);
- De hoogte van de compensatie (nader vastgesteld i.p.v. grove schatting);
- Beleggingsbeleid in de uitkeringsfase (40% return i.p.v. 35%);
- Dakpansgewijze spreiding van rendement collectieve uitkeringsportefeuille (in plaats van geheugenloos);
- Vrijwillige bijspaarregeling krijgt leeftijdsonafhankelijke premie (in plaats van staffel);
- Micro langlevens risico wordt gedragen door alle deelnemers (in plaats van splitsing tussen opbouw- en uitkeringsfase).

Het fonds heeft gedurende het opstellen van het implementatieplan via informeel overleg diverse malen toegelicht op welke punten het fonds een afwijkende keuze maakt. Het fonds heeft bij eventuele afwijkende keuzes besloten in de geest van de afspraken in het transitieplan. Een uitgebreide toelichting van de door het fonds gemaakte keuzes en de wijzigingen ten opzichte van het transitieplan wordt met Sociale Partners gedeeld in de vorm van de 'Oprachtaanvaarding'.

10.2.4. Financiële grenzen voorwaardelijk aan transitieplan

Als op 1 juli 2026 de dekkingsgraad van het pensioenfonds minimaal 135% bedraagt, gelden de in het transitieplan en met name dit implementatieplan gemaakte afspraken over de doelstellingen, voorrangregels en maatstaven en vindt geen nadere besluitvorming plaats. Binnen deze bandbreedtes zijn goed en slecht weer scenario's uitvoerig verkend en beoordeeld door Sociale Partners. Het fonds heeft in dit implementatieplan geconstateerd dat er scenario's voor kunnen komen waarbij de dekkingsgraad zich kan bevinden binnen de bandbreedtes zoals geformuleerd door Sociale Partners, maar waarbij het fonds het toch noodzakelijk acht om in gesprek te gaan met Sociale Partners (en vervolgens het VO en RvT).

Als op het eerste toetsingsmoment op 31 december 2025 de dekkingsgraad van het pensioenfonds lager is dan 135%, of de verwachting is dat de dekkingsgraad per 1 juli 2026 onder de 135% zit, of dat het politieke sentiment t.a.v. Wtp anders is dan de situatie van mei 2024, laten Sociale Partners de eerder gemaakte berekeningen omtrent de verwachte pensioenuitkeringen opnieuw uitvoeren. Zie de volgende paragraaf. Sociale Partners hebben met het pensioenfonds afgestemd dat er zes maanden voor de transitiedatum (d.w.z. uiterlijk op 31 december 2025) een eerste toets zal plaatsvinden naar de actuele politieke- en marktomstandigheden (o.a. dekkingsgraad van het pensioenfonds, actuele rente(verwachting)) op dat moment.

Vervolgens is drie maanden voor de transitiedatum (d.w.z. uiterlijk op 1 april 2026) het definitieve GO/NO GO moment en worden door Sociale Partners en het pensioenfonds een gezamenlijk besluit genomen over het al dan niet ongewijzigd doorzetten van de transitie, inclusief invaren, of vindt er een aanpassing plaats of wordt de transitie uitgesteld.

10.2.5. Afspraken en werkwijze bij overschrijding financiële grenzen

Het fonds heeft de renteafdekking verhoogd alsmede een optie gekocht om het risico van daling zakelijke waarden af te dekken teneinde een grote mate van zekerheid te verkrijgen dat de dekkingsgraad niet onder de 135% zal komen.

Als in de periode voor 1 juli 2026 (uiterlijk per 1 april 2026) de dekkingsgraad van het pensioenfonds lager is dan 135% of de politieke en/of marktomstandigheden zodanig gewijzigd zijn, dan gaan Sociale Partners opnieuw met elkaar in overleg om afspraken te maken over het invaarproces.

Mogelijk worden er opnieuw berekeningen gemaakt omtrent de verwachte pensioenuitkeringen. Indien Sociale Partners en/of het pensioenfonds van mening zijn dat deze uitkomsten niet als evenwichtig kunnen worden beschouwd, treden de Sociale Partners daarover met elkaar in overleg om eventueel nadere afspraken te maken.

De exacte grens is op voorhand niet hard te bepalen omdat deze onder andere afhankelijk is van de rentestand, reeds toegekende reguliere inhaalindexatie door het pensioenfonds en de werkelijke inflatie op dat moment (dat zich uit in het ingroeipad van DNB om de TBI-grens te bepalen). Er wordt in die situatie géén extra premie of compensatie betaald door de werkgever. De werkgever en de OR zullen zich in die situatie, samen met het fonds, beraden op de mogelijkheden en de vereiste maatregelen. Dit zou een andere verdeling van het vermogen kunnen behelzen, of uitstel van invaren.

Zoals beschreven besluiten Sociale Partners en het pensioenfonds uiterlijk drie maanden (d.w.z. 1 april 2026) voor de beoogde invaardatum van 1 juli 2026 of de transitie ongewijzigd door kan gaan of aangepast dan wel uitgesteld moet worden.

Bijlage brondocumenten

#	Naam document	Beschrijving document	Opgesteld door	Datum opgesteld
1	Transitieplan met addendum	Het definitieve transitieplan voor Stichting Pensioenfonds Robeco en addendum bij het transitieplan inzake bandbreedtes en maatstaven	Montae & Partners en Stichting Pensioenfonds Robeco	23 september 2024 (transitieplan) en 10 februari 2025 (addendum)
3	Robeco ABTN 2024 DEF	De inhoud van de ABTN geeft in hoofdlijnen inzicht in het functioneren van het pensioenfonds op alle beleidsterreinen	Stichting Pensioenfonds Robeco	10 december 2024
4	20240419 ERB Pensioenfonds Robeco inzake Transitie PUO's schone versie t.b.v. IRMC	ERB nav transitie PUO's	Stichting Pensioenfonds Robeco	28 mei 2024
5	20241209 ERB Pensioenfonds Robeco Regulier en WTP versie 1.0	Wtp en reguliere ERB per ultimo 2024 (ingediend bij DNB)	Stichting Pensioenfonds Robeco	10 december 2024
6	Risicomanagementrapportage_Appel_2025Q2_2025_03	Voorbeeld van een risicomanagement rapportage van Appel	Appel	22 juli 2025
7	Werkafspraken Appel Vermogensbeheerketen Wtp Robeco 2025-06-10 V3 (clean)	Target Operating Model Appel	Appel	Juni 2025
8	202509 Verklaring Operational Readiness Appel-Robeco	Verklaring Appel iz operational readiness	Appel	9 september 2025
9	20250929 Projectplan Transitie FPR versie 0.7	Projectplan Wtp transitie Pensioenfonds Robeco	Stichting Pensioenfonds Robeco	29 september 2025
10	Voortgangsrapportage WTP 2025 augustus	Voorbeeld van een Wtp-voortgangsrapportage van GSAM	GSAM	Augustus 2025
11	202310 bescherming dekkingsgraad (bestuur 31 10 2023)	Bespreekdocument dekkingsgraadbescherming. Overzicht met gevoeligheidsanalyses (aandelen- en renteschok) van de marktwaarde dekkingsgraad	GSAM en Stichting Pensioenfonds Robeco	26 oktober 2023
12	202403 – PF Robeco – implementatie van een beschermingsconstructie – notitie bestuur -v2	Implementatie van de dekkingsgraadbescherming	GSAM	3 maart 2024
13	Notitie ALM Lifecycles – Opbouw en Uitkeringsfase		GSAM	6 juni 2024

14	20230829 Rapportage risicopreferentie onderzoek_Robeco incl. opsplitsing leeftijd voorkeuren)		Mottae & Partners	29 augustus 2023
15	202510 Notitie RvT mbt invaren Pensioenfonds Robeco (finaal)	Goedkeuring RvT voorgenomen besluit mbt collectieve waardeoverdracht en aanwending vermogen (invaren)	RvT	13 oktober 2025
16	20250603 opinie SFH risicobeheer risicohouding		SFH risicobeheer	12 oktober 2024
17				
18				
19	202411 – SAA analyses opbouw en uitkeringsfase	SAA bouwblokken voor de FPR-regeling	GSAM	19 november 2024
20	20250523 _Robeco_Notitie besluit impliciete lifecycle en risicohouding FINAL u1	Onderbouwing risicohouding Stichting Pensioenfonds Robeco	Montae & Partners	23 mei 2025
21	202409 – Vervolganalyses bouwblokken	Aanvullende analyses bouwblokken	GSAM	26 september 2024
22	20241219 Datakwaliteitsbeleid pensioenfonds Robeco	Het datakwaliteitsbeleid	Stichting Pensioenfonds Robeco	19 december 2024
23	20240814 memo conclusies datakwaliteit AAPS	Bevat bevindingen en opvolgingen van het datakwaliteitsonderzoek	Stichting Pensioenfonds Robeco	20 augustus 2024
24	20240813 memo conclusies datakwaliteit APS	Bevat bevindingen en opvolgingen van het datakwaliteitsonderzoek	Stichting Pensioenfonds Robeco	20 augustus 2024
25	herzieningen- en correctiebeleid	herzieningen- en correctiebeleid	Stichting Pensioenfonds Robeco	15 mei 2023
26	Robeco dataprofiling rapport.def	Aanvullend onderzoek door Milliman (dataprofiling en generieke analyse) op data van APS		25 november 2024
27	20241122 notitie vervolgacties datakwaliteit en plan van aanpak (MZ)	Vervolgstappen nav tussentijdse conclusies Milliman		25 november 2024
28	2024 11 25 notulen bestuur.def	Notulen vergadering 25 november 2024		25 november 2024
29	Opinie over analyse APS	Afsluitende conclusie nav analyses (dataprofiling en generieke analyses) bij APS		18 februari 2025
30	2025 02 18 notulen bestuur def	Notulen bestuur 18 februari 2025		18 februari 2025
31	20250211 concluderend memo datakwaliteit fase 1 tm 4 v1.0	Memo met conclusies van het bestuur n.a.v onderzoek fase 1 tm 4		18 februari 2025

32	Notitie datakwaliteit stay clean	Document van Appel waarin de activiteiten voor de stay clean fase zijn beschreven		12 september 2024
33	20250307 concluderend memo datakwaliteit fase 1 tm 4 en opinies SFH Risicobeheer en Actuarიაat def	Memo met overzicht actie n.a.v. concluderend memo van bestuur 18 februari 2025 [31]		18 maart 2025
34	250306 - Opinie AFH datakwaliteit pfs Robeco	Concept opinie SF Actuarიაat, besproken in bestuur 18 maart 2025		18 maart 2025
35	20250219 Opinie SF Risicobeheer datakwaliteit Stichting Pensioenfonds Robeco	Opinie SF Risicobeheer, besproken in bestuur 18 maart 2025		18 maart 2025
36	250312 – Opinie AFH datakwaliteit pfs Robeco	Definitieve opinie SF Actuarიაat definitief (geen inhoudelijke wijzigingen), geagendeerd in bestuur 18 maart 2025		18 maart 2025
37	2025 03 18 notulen bestuur def	Notulen bestuur 18 maart 2025		18 maart 2025
38	RvFB-AUP-Datakwaliteitsonderzoek--- Stichting PF -Robeco	AuP rapportage PwC, besproken in bestuur 18 maart 2025 (concept) en 22 april 2025 (definitief)		18 maart 2025 en 22 april 2025
39	20250318 overzicht actiepunten datakwaliteit pfs Robeco 2025	Overzicht met actiepunten datakwaliteit 2025 zoals opgenomen in dit implementatieplan (actiepunten zijn vastgelegd in memo datakwaliteit 18 februari [31]), opinies van SF actuarიაat en risicobeheer [34,35 en 36]		18 maart 2025
40	PFIA2025M001 Memo SFH IA Datakwaliteit	Opinie SF internal audit 1 april 2025		22 april 2025
41	2025 04 22 notulen bestuur def	Notulen bestuur 22 april 2025		22 april 2025
42	PpHOu PF Robeco – voorzieningen en reserves (v2)	Vastellen omvang MVEV	Mercer	22 augustus 2024
43	PF Robeco – Analyses en principes invaren		Stichting Pensioenfonds Robeco	
44	202406 – Mercer - Compensatie	Berekening compensatie	Mercer	Juni 2024
45	GSAM – Lifecycles, Opbouw en Uitkeringsfase e		GSAM	6 juni 2024
46	GSAM – Onderbouwing RDR_v1	Onderbouwing risicodelingsreserve	GSAM	Juni 2025
47	GSAM – Update SAA-analyses opbouw en uitkeringsfase		GSAM	19 november 2024

48	PF Robeco – Wettelijke omrekenmethode		Stichting Pensioenfonds Robeco	
49	202507 – Pensioenfonds Robeco – Update invaren, evenwichtigheid & plausibiliteit			
50	Montae – Robeco analyses implementatieplan		Stichting Pensioenfonds Robeco	oktober 2025
51	PF Robeco – Aanpassing invaarmethodiek		Stichting Pensioenfonds Robeco	29 februari 2024
52				
53	Opinie sleutelfunctie risicobeheer inzake invaren		SFH Risicobeheer	20 juni 2025
54	Opinie AFH plausibiliteit, invaren en evenwichtigheid		SFH Actuarieat	4 juli 2025
55	VO Advies_WTP_10OCT2025_FINAL	Advies VO inzake invaarbesluit, herverdeling vermogen & communicatieplan	Verantwoordingsorgaan	10 oktober 2025
56	Mercer – Onderbouwing ROR		Mercer	31 december 2024
57	Montae – Analyses omrekenmethodiek		Stichting Pensioenfonds Robeco	April 2025
58				
59	250925 - Opinie AFH financiële opzet pfs Robeco		SFH Actuarieat	25 september 2025
60	250613_Robeco plausibiliteit		Montae	Juni 2025
61	27-6-2025 Modelvalidatie ALM model Montae Partners	Onafhankelijke validatie van het door Montae gehanteerde ALM model	ELAVV	27juni 2025
62	20250218 – Pensioenfonds Robeco – Voorlegger – Update Implementatieplan		Stichting Pensioenfonds Robeco	18 februari 2025
63	Opinie sleutelfunctie risico iz plausibiliteit		SFH Risicobeheer	1 juli 2025
64	250531 – Opinie AFH risicohouding pfs Robeco	Opinie sleutelfunctiehouders actuariaat iz risicohouding	SFH Actuarieat	31 mei 2025
65	20250610 – Pensioenfonds Robeco – Update risicohouding FINAL u1	Finale vaststelling van de risicohouding	Stichting Pensioenfonds Robeco	10 juni 2025
66	250106 – Memo vervolgvragen nav reactie op vragen mbt beoordeling risicohouding pfs Robeco		Stichting Pensioenfonds Robeco, SFH Actuarieat	6 januari 2025
67	20250916 Datakwaliteitsbeleid pensioenfonds Robeco v2.0_TC		Stichting Pensioenfonds Robeco	16 september 2025

68	20250916 Herzieningen- en correctiebeleid pensioenfonds Rboeco v2.0_TC		Stichting Pensioenfonds Robeco	16 september 2025
69	Pensioenregeling PF Robeco na invaren	Pensioenreglement WtpStichting Pensioenfonds Robeco	Stichting Pensioenfonds Robeco	16 september 2025
70	PFIA2024M001 Report of factual findings Transition AAPS to Appel	Memo Internal Audit n.a.v. de overgang van AAPS naar Appel	Internal Audit Robeco	7 november 2024
71	PFIA2024M002 Report of factual findings transition AAPS to asr	Memo Internal Audit n.a.v. de overgang van AAPS naar asr	Internal Audit Robeco	13 januari 2025
72	PFIA2025M002 Report of factual findings Transition APS to Appel	Memo Internal Audit n.a.v. de overgang van APS naar Appel	Internal Audit Robeco	1 april 2025
73	20250924 PVA Transitie Wtp Appel – Robeco C.05.02	Plan van Aanpak Wtp Appel	Appel	24 september 2025
74	202509 Opinie sleutelfunctie risicobeheer inzake operationele gereedheid	Opinie sleutelfunctie risicobeheer inzake Operationele gereedheid	SFH risicobeheer	10 september 2025
75	202509 Opinie sleutelfunctie Internal Audit inzake uitvoerbaarheid en governance	Opinie sleutelfunctie Internal Audit inzake uitvoerbaarheid en governance	SFH IA	15 september 2025
76	202509 Reactie namens bestuur op de opinie operationele gereedheid SFH risicobeheer	Reactie namens bestuur op de opinie operationele gereedheid sleutelfunctiehouder risicobeheer	Bestuur	29 september 2025
77	202509 Reactie namens bestuur op de opinie uitvoerbaarheid van SFH Audit	Reactie namens bestuur op de opinie uitvoerbaarheid sleutelfunctiehouder Internal Audit	Bestuur	29 september 2025